This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

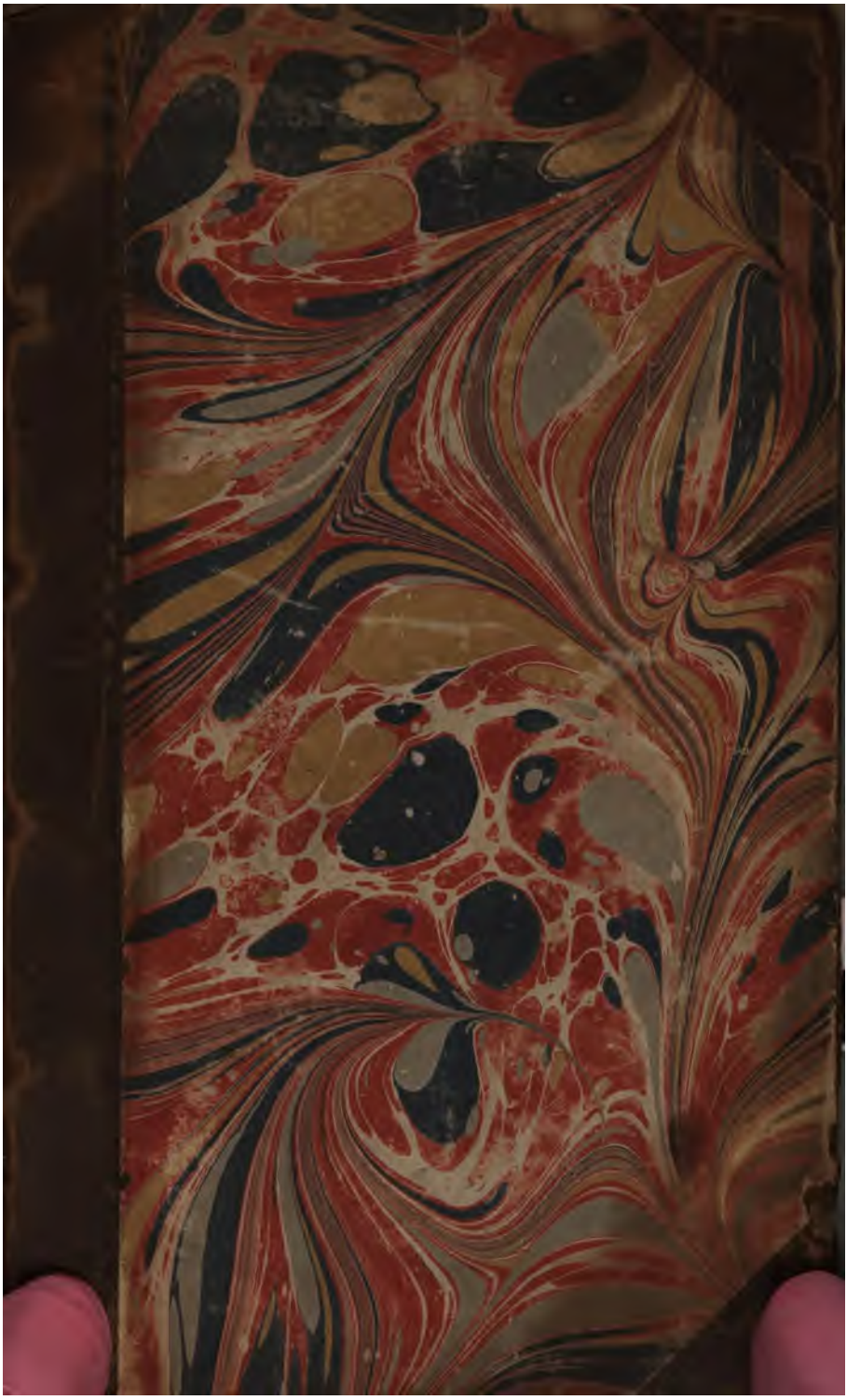

600042137N

33.

205.

PLUTARCHI

VITA M. BRUTI.

EDIDIT ATQUE ILLUSTRAVIT

A. SALOMO VOEGELINUS

TURICENSIS.

TURICI

EX OFFICINA ORELLII, FUESSLINI ET SOCIORUM.

MDCCCXXXIII.

205.

PATRI CARISSIMO

PIA MENTE

D. D.

EDITOR.

Quum in edendo hoc primo literarum specimine quamvis tenui compluria acciderent et laeta et importuna, id semper gratissimum mihi fuit, quod Tuo nomine, pater optime, ornare id potui. Nam Tibi cui omnia debeo munusculum vel levissimum offerre me posse magno omnino gaudio cogitabam: ipsa autem opellae meae ratio ea videbatur quae Tibi potissimum se commendaret. Te enim, qui tenero amore mitique sapientia formavisti iuvenilem animum, libenter visurum spero, qua scientia atque mente ipse nunc ad alios instruendos me paraverim; et quamvis Tu iam olim ab hoc literarum genere ad altiorem sacrae nostrae religionis doctrinam transgressus illa praecipue civium mentes et iuventutis pectora imbuebas, nunc vero, dum ecclesiae patriae inter varios undique impetus periclitanti vires Tuas omnes impendis, ad haec adolescentiae studia respiciendi vix Tibi otium relinquitur: Tu tamen primus his antiquitatis studiis me initiasti, et hodie quoque laetus illas horas recordor quibus Te duce et magistro Mantuani et

Maeonii vatis carmina primum attigi primumque immortalis veterum poëseos virtutem sensi. Placide igitur accipias praesentem libellum, carissime pater, sive ipse etiam nobili candidissimi viri imagine delectari velis, sive omnino benevole intuearis opusculum quod filio per gratum laborem et fructus et voluptatis multum praebuerit ac saepe, quae est omnino literarum eximia dos, animum variis quas quisque nunc dies affert externis rebus turbatum ad se ipsum revocaverit et ad eam qua unica prospere agit tranquillitatem. Qua Tu quoque sicut hactenus vitae tolerasti labores temporumque vicissitudines, etiam in posterum semper fruaris, atque firmiore utinam valetudine usque in serenae senectutis annos Tuis omnibus sed prae ceteris mihi serveris meaeque sis vitae et praesidium et dulce decus!

PRAEFATIO.

Iuvenibus antiquitatis studiosis huncce libellum praecipue commendatum velim illisque proprie eum destinavi. Quum enim nuper privatis lectionibus aliquot Plutarchi vitas tractarem, quod saepe praedicatum est ipse expertus sum, quanta huic scriptori insit vis erigendi firmandique in teneris animis recti honestique sensus, quamque aptus sit ad imbuendos iuventutis animos immortali illo libertatis et virtutis amore, quo vetus Roma et Graecia omnibus saeculis praelucent. Quin etiam antiquiores scriptores quamvis ipso praestantiores eo superare mihi videbatur, quod illi longius a nostris ingeniis remoti minus facile mentes antiquitatis adhuc rudes percellerent. Simul autem vidi quantopere hae vitae semper destitutae fuerint virorum doctorum non modo critica ope sed etiam explicatione, historica praesertim, qua vel docti interdum, multo magis autem ii qui sunt adhuc erudiendi aegre carent. Nonnullis igitur gratum aliquid me facturum putabam, si harum vitarum unam ederem, instructam ea annotatione, quae desiderari videbatur a tironibus quidem nec tamen omnis et linguae et historiae cognitionis expertibus. Plurimum in his notis historicae explicationi dedi, quae mihi semper summi esse momenti videtur: deinde usum scriptoris et verborum significationes,

saepius a solenni et antiquioribus trita ratione discedentes, illustrare studui: grammaticae praecepta nonnisi in rebus paulo gravioribus spectavi. Denique criticam curam eo tenus saltem non neglexi ut ubique singularum lectionum auctoritatem accurate indicarem, id quod vel in novissima Plutarchi editione interdum desideramus, scriptorisque verba passim quidem emendare vel praesertim ab aliorum coniecturis liberare tentarem. Proprias vero critici partes suscipere audacius mihi videbatur neque acumine huic arti necessario satis praedito et a codicibus plane destituto. Quanquam si quod sentio fatendum est, donec meliores etiam Parisinis illis adhuc collatis reperiantur, vix multum inde subsidii huic scriptori allatum iri opinor. Textum igitur quem aiunt genuinum Plutarchi me exhibere minime confido, satisque contentus sum si nihil ipso indignum et quaedam prioribus rectiora protulerim. Ac fortasse in hac re mediocritas ipsa tironibus aptissima est, quos quidem ampliore critico apparatu ab initio oblato omnino abhorrere a saluberrima illa doctrina saepius videmus. Iisdem non erit excusanda locorum et librorum allatorum exigua copia, qui a plerisque non inspiciuntur, persaepe vero parum docent inspecti. Contra res narratas aliorum testimoniis certissimis quibusque illustrare volebam, ex quo optime et historiae imaginem formari et scriptoris ingenium cognosci aestimo. Denique indices adieci et rerum et verborum: quos tamen sero animadverti iusto copiosiores esse, ut plura fere promittant quam ipse praebeat libellus; quod placide excusent benevoli.

Bruti autem vitam ut eligerem, quum scripturae narrationisque praestantia, haud quaquam in omnibus his vitis sibi constans, tum praecipue huius viri candidissimum ingenium me movit, quo purius et virtuti libertatique magis addictum iuventuti proponere vix

aliud possis ex omni illa splendida turba, cuiusque tristissima sors simul tenerrimos moveat affectus, dum humanam imbecillitatem vel in optimis tantopere ante oculos ponat. Fuere quidem, quae communis est virorum prae vulgo eminentium sors, etiam hunc qui virtutis laude privare studerent, eiusque male facta sedulo notarent vel etiam quae alii laudaverant ipsi accusarent. E quibus unum nomino Viscontium, quem aliquatenus quidem iam Heerenius refutavit, ego vero etiam severiore improbatione dignum aestimaverim: nam regibus ut placeret et aulae, regis interfectori illum obtrectasse, ex tota illius disserendi ratione mihi quidem satis apertum est. Nos autem hominem fuisse Brutum humanis vitiis minime exemtum nunquam negabimus, immo celebratissimum eius factum nec sapientiae nec altioris virtutis ratione probari posse agnoscimus: sed iidem arbitramur neminem unquam innocentius errasse sanctiusve eam quam sibi formaverat summam iustitiae legem esse secutum. Amici utique fuere Bruti et propinqui quorum relata audimus: sed ficta vel in amico a veris distinxeris. Denique errare in his quis non malit quam tristi acumine heroum imagines sibi aliisque obscurare! Satis iam quemque sua vita docebit, nihil humani esse ab omni parte perfectum: maneant saltem antiquitatis exempla quibus erigatur quem sua tempora affligunt. Pulcherrimum igitur opellae meae fructum me percepisse arbitrabor, si iuvenum unius alteriusve hicce libellus non modo scientiam auxerit sed etiam recti atque honesti sensus excitaverit animumque in malitiae libidinumque certamina firmaverit. — Iidem non modo voluptatem ut percipiant sed quo cum artis praestantia simul mentis sublimitatem admirentur, invitarim ut conferant cum Plutarchi narratione Anglorum celebratissimi poëtae Shakespearii fabulam Iulium Caesarem, quae iam propterea hic commemoranda erat quia auctor, id quod etiam

in Coriolano et Antonio fecit, quae ex historia in fabulam transtulit, e Plutarchi versione antiqua hausit verbis plerumque singulis servatis. Quamvis enim solita illius aevi in hac re levitate nomen a Caesare acceperit fabula, tota tamen ad Brutum spectat huiusque imaginem a Caesaris nece ad suum finem proponit: vereque nobilissimum quod exstet infelicis herois elogium hoc dixeris. Cui addo alterum drama, arte quidem dramatica et omnino poëtica longe illo inferius, sed ingenio liberrimo virtutisque ferventi amore non minus insigne, praeterea Turicensi homini iam e patriae caritate memorabile. Bodmerus enim, qui literarum cultiorum non in Helvetia tantum sed etiam Germania pater recte appellatur, post compluria historica dramata, libertatem quae praedicant fere omnia, etiam Bruti et Cassii Mortem*) edidit, item Plutarchi vestigia premens, addito etiam poëmatio quod Brutum et Antonium inscripsit et quo vehementissime in Triumviros invehitur. Hoc quoque opusculum contulisse neminem poenitebit, quem vel artis initia contemplari vel magis etiam cognoscere iuvet quam nobiles sensus moverint illius temporis, quod iam antiquum lubet appellare, homines et doctos et elegantes.

Minore confidentia viris doctis, si qui contingant libello lectores, eum trado: nam ex ipsorum me numero non esse satis ego sentio illique ex iis quae dixi quaeque non dixi facile aestimaverint. Sed nonnunquam etiam in explicando doctrinam impedimento fuisse doctis vidi: ideoque si non nimium me errasse mihi dabunt, altioris laudis non cupidus satis gratus iis ero. Superest ut subsidia operae indicem. Primum Aldinam editionem et Basileensem a. 1533. quas urbana Turicensium bibliotheca possidet, diligenter con-

---

*) *Brutus und Kassius Tod. Von dem Verfasser der Noachide. Basel, bei C. A. Serini.* 1782. 8.

tuli. Aldina quidem est posterior, si vera omnino est duplicitas Aldinarum, de qua Reiske praef. tom. I. p. XXVI. agit: mirum sane videtur quod prior illa praeter Bryani commemorationem nemini unquam innotuit. Basileensis eam ubique reddit nisi quod errores etiam auget. Deinde usus sum editione Wecheliana (a. 1624. Parisiis, quae eadem est cum Francofurtana), Bryani, Reiskii, Corais et Schaeferi novissima. Huttenianam et Schaeferi priores passim tantum adhibui, quum nihil fere illa proprii haberet, hae vero post tertiam nihil novi. Reiskii, Corais, et Schaeferi notas quantum licuit in meos usus verti, virorumque tantorum ipsa saepius verba afferre iustum mihi videbatur. Quibus accedit ille Pseudo-Fabricius*), quem Reisigium celebratissimum fuisse et Hessius (Observv. in Timoleont. dedic. p. 4.) asserit et Schaeferus (T. IV. p. 399.) confirmat. Nomini igitur huius viri hoc tribui, ut huius quoque annotata si quid commodi allatura videbantur insererem: quamvis fatendum est in hoc opusculo non ubique utilia, saepe quidem recondita, saepe vero etiam tritissima proponi. Nonnihil etiam praebuere Bredovii editio (Timoleontis, Philopoemenis, Gracchorum et Bruti), et Amyoti Dacerii-que versiones. Baehrii commentarios non habeo, neque ante absolutum opusculum accepi Heldii Timoleontem et Aemilium et Sintenisii Themistoclem. In posteriore praesertim libro, qui Hermanni nomen digne prae se fert, cum grata academicae familiaritatis recordatione plura quae ipse senseram confirmata vidi, quaedam meliora edoctus emendo; quorum aliqua in margine apposui**).

*) Plutarchi Chaeronensis vitae Timoleontis, Gracchorum et Bruti. Animadversionibus instruxit Fridericus Wilhelmus Fabrici Darmstadiensis. Lipsiae, sumtibus E. B. Schwickerti. MDCCCXII. 8.

**) Heldius tractat *imperfectum pro aoristo* p. 483 ss. *participium alteri iunctum* p. 355. *δημαγωγεῖν* p. 142. *χρα-*

Sed ut finiam longiorem iam hanc praefationem, gratiae sunt agendae amicis atque fautoribus, qui vel officiis vel doctrina hoc opusculum adiuverunt: inter quos unum nomino G. Baiterum, qui pro sua humanitate sinceraque erga me amicitia in odioso corrigendarum plagularum negotio se mihi adiunxit. Sed ipsi ceterisque quum quod retribuam aliud non habeam, ut omnibus aliquatenus placeat libellus valde opto: quo simul et illis gratus esse potero votique mei compotem me factum gaudebo.

τεῖν τι p. 220. *χαρίεις* p. 292 s. — Sintenis illustrat verba *κατάρχεσθαι* (cap. 10.) p. 95. laud. Wytt. ad Moral. p. 401 s.; *κεῖσθαι* (cap. 33. 50.) de mortuis p. 57., ex Hom. Il. XVIII. 20. Herod. VIII. 25. laud. Kruegero ad Anab. I. 8, 27. et Bremio ad Corn. Nep. Thras. II. 6.; *μικρολογία* (cap. 39.) p. 33. ex Theophrasto: *φειδωλία τοῦ διαφόρου ὑπὲρ τὸν καιρόν.*; *σύννους* (cap. 40.) p. 25. e Plut. Cic. 2. Plat. Alc. II. in. laud. Orell. ad Opusec. vett. Graecc. sentt. II. 537.; de *ὦ vocativi* nostra (cap. 13.) confirmat et dat pleniora p. 12.; *aoristum infinitivi* post verba sperandi et sim. vindicavit p. 148. unde cap. 18. restituenda erit antiqua lectio *συνεφαψασθαι*; docuit etiam p. 195. *ὅμοια* (de quo nos cap. 28.) non esse poëticum, laud. Matth. gr. gr. §. 290. et Baehr. ad Flamin. p. 90.; ad cap. 10. lectionem *ὄφλημα* defendit praef. p. 57. allatis Sull. 8. Demosth. 15. Cic. 42. Demetr. 2.; ad cap. 14. de praep. *περί* aut *παρά* disputat p. 52.; ad cap. 16. et 31. (p. 60.) refutat Reiskii coniecturas, quas ego referre nolebam; idem cap. 40. mecum reiicit *ὄν*, praef. p. 50.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΜΑΡΚΟΣ ΒΡΟΥΤΟΣ.

Μάρκου δὲ Βρούτου πρόγονος ἦν Ἰούνιος Βροῦτος, ὃν ἀνέστησαν ἐν Καπιτολίῳ χαλκοῦν οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι μέσον τῶν βασιλέων ἐσπασμένον ξίφος, ὡς βεβαιότατα καταλύσαντα Ταρκυνίους. Ἀλλ' ἐκεῖνος μέν, ὥςπερ τὰ ψυχρήλατα τῶν ξιφῶν, σκληρὸν ἐκ φύσεως καὶ οὐ μαλακὸν ἔχων ὑπὸ λόγου τὸ ἦθος, ἄχρι παιδοφονίας ἐξώκειλε τῷ θυμῷ τῷ κατὰ τῶν τυράννων· οὗτοσὶ δ', ὑπὲρ οὗ γράφεται ταῦτα, παιδείᾳ καὶ λόγῳ διὰ φιλοσοφίας καταμίξας τὸ ἦθος, καὶ τὴν φύσιν ἐμβριθῆ καὶ πραεῖαν οὖσαν ἐπεγείρας ταῖς πρακτικαῖς ὁρμαῖς, ἐμμελέστατα δοκεῖ κραθῆναι πρὸς τὸ καλόν, ὥςτε καὶ

Μάρκου δὲ Βρούτου] Annectit particula hanc vitam praecedenti Dionis. Iunxit autem Plutarchus Brutum cum Dione (erat hic liber duodecimus *τῶν παραλλήλων βίων*, Dion. 2.), quum uterque ex Academiae institutione ad summa certamina patriae liberandae causa prodierit, utrumque vero eadem sors iniqua felici conatuum eventu frustraverit, denique propter mortem utrique simili prodigio significatam; v. praefationem, Dionis c. 1. et 2. Ceterum Plutarchus ipse in Comparatione, quae librum claudit, multo plura et graviora attulit, quibus inter se dispares fuerint Romanus et Graecus. — Natus est M. Iunius Brutus a. u. 669. v. ad c. 52.

Ἰούνιος Βροῦτος] nobilissimus ille L. Iunius, qui primus Bruti nomen accepisse perhibetur. Cf. Liv. I. 56.

χαλκοῦν] aenea statua expressum. Ita nostrates: *in Erz*. Cfr. Plat. Phaedr. pag. 236. b. *παρὰ τὸ Κυψελιδῶν ἀνάθημα σφυρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ στάθητι*. ubi Astius alia loca attulit. Adde Horat. Carm. IV. 1, 20. *Albanos prope te lacus Ponet marmoream sub trabe Cypria.*

μαλακὸν ὑπὸ λόγου] Praepositio adiectivo iuncta, quasi esset verbum passivum, *μαλαχθὲν* vel *μεμαλαγμένον*.

ἐμβριθῆ] h. l. indolem significat ratione ita temperatam, ut affectibus nunquam nimis turbetur; vertas: *gesetzt*. Eodem sensu Dion. 2. *Δίων καὶ Βροῦτος ἄνδρες ἐμβριθεῖς καὶ φιλόσοφοι καὶ πρὸς οὐδὲν ἀκροσφαλεῖς οὐδ' εὐάλωτοι πάθος*. Paulo aliter Brut. c. 5. qui nullis precibus facile movetur.

τοὺς ἀπεχθανομένους αὐτῷ διὰ τὴν ἐπὶ Καίσαρα συνωμοσίαν, εἰ μέν τι γενναῖον ἡ πρᾶξις ἤνεγκε, Βρούτῳ προσάπτειν, τὰ δυσχερέστατα δὲ τῶν γεγονότων τρέπειν εἰς Κάσσιον, οἰκεῖον μὲν ὄντα Βρούτου καὶ φίλον, ἁπλοῦν δὲ τῷ τρόπῳ καὶ καθαρὸν οὐχ ὁμοίως. Σερβιλία δὲ ἡ μήτηρ ἀνέφερε τὸ γένος εἰς Ἄλαν Σερβίλιον, ὅς, Μαλλίου Σπορίου τυραννίδα κατασκευαζομένου καὶ ταράττοντος τὸν δῆμον, ἐγχειρίδιον λαβὼν ὑπὸ μάλης προῆλθεν εἰς ἀγορὰν καὶ παραστὰς τῷ ἀνδρὶ πλησίον ὡς ἐντυγχάνειν τι μέλλων καὶ διαλέγεσθαι, προσνεύσαντα πατάξας ἀπέκτεινε. Τοῦτο μὲν οὖν ὁμολογού-

οὐχ ὁμοίως] ad utrumque adiectivum pertinet, ἁπλοῦν et καθαρόν, quare in finem totius membri reiecit scriptor. cf. cap. 8. — De Cassii ingenio v. infra c. 29.

Σερβιλία] filia Servilii Caepionis atque Liviae, quae post Caepionem nupsit M. Porcio Catoni, patri M. Porcii Uticensis. Ita Servilia soror Catonis facta est, ut cap. 2. refertur: ipsa autem nupsit et M. Iunio Bruto et D. Iunio Silano: filius M. Brutus adoptione intravit in gentem Serviliam; quare interdum Q. Caepio (ab avunculo Q. Servilio Caepione) nominatur, v. c. in solemni laudatione Cic. Phil. X. 11. Est vero haec eadem Servilia, quam saepius in Ciceronis epistolis commemorari videmus feminam non parvi momenti in reipublicae rebus, simul vero continuis Caesaris amoribus notatam. Cf c. 5. Cic. ad Att. XIII. 11. 16. XV. 11. Suet. Iulio c. 50.

Ἄλαν Σερβ.] C. Servilius Ahala. Quum a. u. 315. Spurius Maelius frumenti largitionibus regnum appetere videretur, L. Quintius Cincinnatus dictator factus est, qui Servilium magistrum equitum dixit, eique, ut Maelium ad causam dicendam vocaret, imperavit. Quod ubi facere ille recusavit, a Servilio in conspectu populi obtruncatus est. Ita rem Livius narrat IV. 13 — 15. aliter alios retulisse ex Plutarcho videmus. Pro Μαλλίου Schaeferus maluit Μαιλίου, quum codex An. Μελίου praeberet: nec displicet, quum mire in his nominibus librarii erraverint.

ἀλλὰ δημότην — προελθεῖν] Locum satis obscurum sine mutatione explicandi haec fere sola ratio erit, ut τοῦτον referamus ad verum illum Bruti proavum, nusquam quidem antea nominatum, sed quem per synesin ex verbis τὸ πατρῷον γένος et ἐκείνῳ intelligas: „fuisse hunc verum generis auctorem filium alicuius ex Bruti, tyrannorum expulsoris, dispensatoribus hominem novum." Hoc enim vult ἄρτι καὶ πρώην εἰς ἄρχοντα προελθεῖν, pr. non ita pridem ad magistratus dignitatem se extulisse." (In quibus verbis coniectura Stephani ἄρχοντας Corai et Schaefero probata non opus esse iam Bredovius monuit, vertens ut nos exhibuimus.) Schaeferus coniecit: ἀλλὰ (sc. ἀνήκειν εἰς) δημότην τοῦ οἰκονόμου υἱὸν ὅ. Β. ἄρτι δὲ καὶ πρ. κ. τ. λ. Sed ita Brutus noster ipse homo novus diceretur, quae ne obtrectatorum quidem sententia esse poterat.

μενόν ἐστι, τὸ δὲ πατρῷον γένος οἱ διὰ τὸν Καίσαρος φόνον ἔχθραν τινὰ καὶ δυςμένειαν ἀποδεικνύμενοι πρὸς Βροῦτον οὔ φασιν εἰς τὸν ἐκβαλόντα Ταρκυνίους ἀνήκειν· οὐδὲν γὰρ ἐκείνῳ λειφθῆναι γένος ἀνελόντι τοὺς υἱούς, ἀλλὰ δημότην τοῦτον οἰκονόμου υἱὸν ὄντα Βρούτου ἄρτι καὶ πρώην εἰς ἄρχοντα προελθεῖν. Ποσειδώνιος δ' ὁ φιλόσοφος τοὺς μὲν ἐνηλίκους φησὶν ἀπολέσθαι τοῦ Βρούτου παῖδας, ὡς ἱστόρηται, τρίτον δὲ λειφθῆναι νήπιον, ἀφ' οὗ τὸ γένος ὡρμῆσθαι, καὶ τῶν γε καθ' αὑτὸν ἐκ τῆς οἰκίας γεγονότων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἀναφέρειν ἐνίους πρὸς τὸν ἀνδριάντα τοῦ Βρούτου

Ποσειδώνιος δ φιλ.] Apameae in Syria natus, Rhodi degebat et a. u. 703. Romam venit; discipulus Panaetii stoici, a Cicerone saepius memoratus, quod eo magistro et familiari usus sit (de nat. deor. I. 3. de fato 3. de fin. I. 2. Tusc. II. 25.). Ex Suida discimus, eum etiam historiam scripsisse libris 52 *τῶν μετὰ Πολύβιον*. V. Vossium de historicis graecis I. 24. Heeren de fontibus Plutarchi p. 138 ss. Singulari libro de eo egit I. Bake, vir clar. Lugd. Bat. 1810. edito.

ἐνηλίκους] Reiske e cod. Vulc. pro *ἐνηλικίους*.

ὡς ἱστόρηται] v. Liv. II. 3. 4. ubi Titi et Tiberii nomina iis fuisse traduntur; unde emendandum esse Plutarchi locum in Public. 6. iam Cor. vidit: *ἄγε ὦ Τίτε, εἶπεν, ἄγε ὦ Τιβέριε* (vulg. *Οὐαλέριε*).

ἀναφέρειν - τὴν ὁμοιότητα τῆς ἰδέας] breviter dictum pro: habere formam, quae similitudine referatur ad statuam illam, cum ea consentiat. — Ceterum quam Plutarchus malevolis dumtaxat tribuit sententiam, tamen vera esse videtur, recteque Dionysius Halicarnassensis V. 18. (Cf. Dio Cass. XLIV. 12.) eam defendisse, quia per ducentos annos post L. Iunii mortem nemo ex hac patricia gente consul fuerit. Contra plebeios fuisse Brutos alios, et tribuni plebis et postea consules patriciorum collegae ostendunt. Quin ipsum Bruti nostri patrem tribunum pl. fuisse vix dubium est. Contra Cicero et Atticus quum Brutorum stemmata a tyrannorum expulsore ad Caesaris interfectorem deducerent (Cic. Brut. 14. Tusc. IV. 1. Phil. I. 6. II. 11. X. 6. ad Att. XIII. 40. Corn. Nep. Att. 18.) amico quam veritati plus tribuisse videntur, idemque de Posidonio iudicandum, illorum familiari, cuius etiam de tertio L. Bruti filio pariter atque de similitudine imaginis illius relata paucis, opinor, fidem facient. Quibus si liceret ridiculum caput addere, haberes Persium ap. Hor. Serm. I. 7. Conf. omnino P. Manutium ad Cic. ep. ad Brut. I. 1. Ernestium in indice Cic. ad L. Bruti nomen, ubi haec addit: „Quid? si a Bruto orti sunt eo, qui apud Dionysium Halic. memoratur, ubi de secessione in montem sacrum agitur, qui fuit plebeius: L. VI. p. 396. (c. 72.) qui et ipse L. Iunius dictus est, primum ipso sibi hoc nomen Bruti arrogante, tamquam alteri libertatis assertori, quod ei deinde mansit." Cf. Plut. Coriol. 7. — Cf. denique Ekhel Doctr. Numm. t. VI. p. 20 s.

τὴν ὁμοιότητα τῆς ἰδέας. Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα.

II. Σερβιλίας δὲ τῆς Βρούτου μητρὸς ἀδελφὸς ἦν Κάτων ὁ φιλόσοφος, ὃν μάλιστα Ῥωμαίων ἐζήλωσεν οὗτος θεῖον ὄντα καὶ πενθερὸν ὕστερον γενόμενον. Τῶν δ' Ἑλληνικῶν φιλοσόφων οὐδενὸς μὲν ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀνήκοος ἦν οὐδ' ἀλλότριος, διαφερόντως δ' ἐσπουδάκει πρὸς τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος. Καὶ τὴν νέαν καὶ μέσην λεγομένην Ἀκαδημίαν οὐ πάνυ προσιέμενος ἐξήρτητο τῆς παλαιᾶς· καὶ διετέλει θαυμάζων μὲν Ἀντίοχον τὸν Ἀσκαλωνίτην, φίλον δὲ καὶ συμβιωτὴν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πεποιημένος Ἀρίστωνα, ἄνδρα τῇ μὲν ἐν λόγοις ἕξει πολλῶν φιλοσόφων λειπόμενον, εὐταξίᾳ δὲ καὶ πρᾳότητι τοῖς πρώτοις ἐνάμιλλον. Ὁ δ' Ἔμπυλος, οὗ καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ οἱ φίλοι μέμνηνται

Cap. II. *Κάτων ὁ φιλόσοφος*] notissimus ille M. Porcius Cato Uticensis ab ipso Plutarcho praeclare celebratus. De Bruti et Portiae nuptiis (factis a. 709. divortio facto cum Appii Claudii Pulcri filia, Cic. ad Att. XIII. 9. Brut. c. 77. 94 ad fam. III. 4.) v. c. 13. De Catonis apud Brutum auctoritate, poëticos qui amat colores, Lucanum adeat Phars. II. 236-325.

νέαν--μέσην Ἀκαδημίαν--παλαιᾶς] Quum vetus Academia, a Platone ipso et Speusippo oriunda, in magistri placitis constitisset, media, ab Arcesilao (circa annum a. C. 280.), et nova, a Carneade (circa 150.) incipiens, multo magis *σκέψιν* in philosophando sequebantur. De Bruto veterem Academiam sequente cf. Cic. Brut. 31, 120. 40, 149. et quae statim afferimus.

Ἀντίοχον τὸν Ἀσκαλωνίτην--Ἀρίστωνα] Ascalon, maritima Phoeniciae vel Palaestinae urbs, Strab. XVI. 2, 29. p. 759. Antiochus saepius a Cicerone laudatur, praesertim Acad. II. 4. aliquoties etiam *Aristus* (sic enim, non *Aristo* illi nominatur). Brutum hunc audivisse ait Acad. I. 3. Brut. 97. ubi *veteris Academiae haeredem, hospitem et familiarem suum* eum appellat.

ῥήτωρ ἦν] Sic Cor. et Schaef. pro vulg. *ῥήτωρ μὲν ἦν* tacite quidem, vix tamen operarum errore. Sane particula sine opposito membro offendit: neque anacoluthum (*μὲν--καὶ* pro *μὲν--δὲ*) statuere placet in loco planissimo. Ceterum hic Empylus non aliunde innotuit.

διεξόδους] bene Cor. e cod. pro *ἐξόδους* assumsit. Opponitur, ut Sch. monet, *τῇ βραχυλογίᾳ* indicatque effusam illam disserendi rationem et singulas causae partes exsequentem, quam ex Ciceronis fere orationibus cognitam habemus. — *Bruti gravitatem* in orationibus testatur Quintil. XII. 10, 11. maiorem tamen in philosophia aestimat X. 1, 123. Tacitus dial. de orr. 18. 21. Cf. etiam Quintil. IX. 4, 76. III. 6, 93. X. 1, 23. Cic. ad Att. XIV. 20, 3. V. omnino

πολλάκις ὡς συμβιοῦντος αὐτῷ, ῥήτωρ ἦν καὶ καταλέλοιπε μικρὸν μέν, οὐ φαῦλον δὲ σύγγραμμα περὶ τῆς Καίσαρος ἀναιρέσεως, ὃ Βροῦτος ἐπιγέγραπται. Ῥωμαϊστὶ μὲν οὖν ἤσκητο πρὸς τὰς διεξόδους καὶ τοὺς ἀγῶνας ἱκανῶς ὁ Βροῦτος, Ἑλληνιστὶ δὲ τὴν ἀποφθεγματικὴν καὶ Λακωνικὴν ἐπιτηδεύων βραχυλογίαν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνιαχοῦ παράσημός ἐστιν. Οἷον ἤδη καθεστηκὼς εἰς τὸν πόλεμον γράφει Περγαμηνοῖς· „Ἀκούω ὑμᾶς Δολοβέλλᾳ δεδωκέναι χρήματα· ἃ εἰ μὲν ἑκόντες ἔδοτε, ὁμολογεῖτε ἀδικεῖν· εἰ δ' ἄκοντες, ἀποδείξατε τῷ ἐμοὶ ἑκόντες δοῦναι." Πάλιν Σαμίοις· „Αἱ βουλαὶ ὑμῶν ὀλίγωροι, αἱ ὑπουργίαι βραδεῖαι. Τί τούτων τέλος ἐννοεῖσθε;" καὶ περὶ Παταρέων ἑτέραν· „Ξάνθιοι τὴν ἐμὴν εὐεργεσίαν ὑπεριδόντες τάφον ἀπονοίας ἐσχήκασι τὴν πατρίδα· Παταρεῖς δὲ πιστεύσαντες

amicissimi Meieri Fragmenta Oratorum Romanorum p. 205 ss. Porro nemo ignorat Ciceronis *Oratorem* nostro dedicatum et *de claris oratoribus librum* s. *Brutum*, ubi Ciceronis laudes vide c. 6. 97. Ibidem Bruti magistrum habes *Pammenem*, *virum longe eloquentissimum Graeciae.*

παράσημος] Schaef. „improbabilis, notandus," sicque Cor. ex Photii, Suidae et Harpocr. auctoritate. Mihi vero persuasum est Plutarchum sequentia exempla laudandi non improbandi causa attulisse, quare in altera vocabuli significatione acquiesco: insignis, conspicuus. Sic aperte Coriol. 23. *τὸ παράσημον ὄνομα τῆς πρὸς ὑμᾶς ἔχθρας*, de cognomine Coriolani. Praecept. Pol. 31. p. 823. Wytt. IV. 297. *οὐδὲ τοῖς εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν ἐπιφθόνοις παράσημος ἀλλ' ἴσος καὶ ὁμαλὸς ἐσθῆτι καὶ διαίτῃ κ. τ. λ.* Notum est *τὸ παράσημον*, insigne. v. c. 26.

οἷον] Cor. mutavit in *οἵαν*, quod Sch. recepit „quia mox sequitur *ἑτέραν*." Sed nimis illud remotum est atque tam facile de suo quisque ibi supplet *ἐπιστολήν*, ut propterea minime mutari velim vocabulum saepissime ita usurpatum (i. q. *ὡς* ut, exempli causa) nostroque loco plane aptum. Contra post *οἵαν* potius *ἔγραψεν* exspectarem.

καθεστ. εἰς τὸν πόλεμον] a. 711. post Caesaris necem, quum Syriae praeturam agens in Asia esset. cf. c. 27 s. et notata ad c. 19.

Περγαμηνοῖς] Pergamum, Mysiae urbs, inclyta maxime regno Attalidarum, qui (ab anno a. C. 280. ad 130.) opibus et praecipue literarum cultu cum Ptolemaeis aemulaverant. Strab. XIII. 4, 1. 2. p. 623 s.

Δολοβέλλᾳ] P. Cornelius Dolabella, Ciceronis gener, qui post Caesaris necem in illius locum consul suffectus sibi Syriae praeturam arrogavit, multa ibi in libertatis amicos saeviens (cf. Cicer. Philipp. XI.), donec a Cassio Smyrnae captus ipse se interfecit.

Ξάνθιοι--πατρίδα] V. cap. 31. Xanthus et Patara, Lyciae urbes, quas cum cetera Asia eodem illo tempore Brutus sibi subiecit. Strab. XIV. 3, 6. p. 665 s.

ἑαυτοὺς ἐμοὶ οὐδὲν ἐλλείπουσι διοικοῦντες τὰ καθ' ἕκαστα τῆς ἐλευθερίας. Ἔξὸν οὖν καὶ ὑμῖν ἢ τὴν Παταρέων κρίσιν ἢ τὴν Ξανθίων τύχην ἕλεσθε." Τὸ μὲν οὖν τῶν παρασήμων γένος ἐπιστολίων τοιοῦτόν ἐστιν.

III. Ἔτι δὲ μειράκιον ὢν Κάτωνι τῷ θείῳ συναπεδήμησεν εἰς Κύπρον ἐπὶ Πτολεμαῖον ἀποσταλέντι. Πτολεμαίου δὲ διαφθείραντος ἑαυτόν, ὁ Κάτων αὐτὸς ἐν Ῥόδῳ διατριβὴν ἔχων ἀναγκαίαν ἔτυχε μὲν ἤδη τινὰ τῶν φίλων Κανίνιον ἐπὶ τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀπεσταλκώς, δείσας δ' ἐκεῖνον ὡς οὐκ ἀφεξόμενον κλοπῆς ἔγραψε τῷ Βρούτῳ πλεῖν τὴν ταχίστην εἰς Κύπρον ἐκ

διοικοῦντες τὰ καθ' ἕκαστα] verbosius dictum non aliud denique significat quam διοικοῦντες ἕκαστα.

ἕλεσθε] „Alii ἑλέσθαι, quod Reiskiana ascivit." Schaef. Scilicet ut pendeat ab ἐξόν, quod idem sit atque ἔξεστι. Contra Fabr. usum accusativi absoluti — in impersonalibus solennis, quo dignosceretur, opinor, genus neutrum — multis exemplis confirmavit, pariterque Cor. ita interpretatus est: ἐν ᾧ ἔξεστι ἢ ἕως ἔτι ἔξεστι. Credo tamen nusquam alias hoc ἐξόν sine infinitivo inde pendente reperiri: itaque lectio ἑλέσθαι multo magis arrideret, si post hoc verbum apodosin haberemus, αὐτοὶ ποιεῖτε τὴν αἵρεσιν, ὁρᾶτε ὅ τι ποιήσετε vel sim. Quod ipsum opinionem mihi firmat iam aliunde ortam, haec omnia καὶ περὶ Παταρέων--τοιοῦτόν ἐστιν addita esse a lectore, qui similis epistolii memor prioribus id annexuerit sed satis inconcinne, si non omnino ex capp. 31. 32. confinxit; quam mirum enim illud περὶ Παταρέων! cur non aeque recte περὶ Ξανθίων? cur tacitum accipientium nomen? (Hoc quidem Reiske praestare voluit, pro ἑτέραν coniiciens ἐν ἑτέρᾳ, quod explicat: in alia quadam sed ad eosdem Samios scripta epistola; sed vide» quam hoc arbitrarium.) Haec denique clausula quam plane glossema sapit! Ipsum etiam ἑτέραν ita remotum a nomine suo displicet. Equidem non mirer si haec qui scripsit etiam epistolae finem, apodosin post v. ἑλέσθαι, omiserit. Tum vero supra legendum videtur καὶ πάλιν Σαμίοις, quum alias haec apto fine carerent. Similis glossematis exemplum habes in Caesare c. 42. (Schaef. II. 212, 2.) ubi vid. Dusoul et Schaef. Vide etiam Sol. 24. τὸ μὲν ἐνθύμημα χάριεν πρὸς ἀσφάλειαν. Sed iudicent omnino doctiores.

Cap. III. Κάτωνι-- εἰς Κύπρον πρὸς Πτολεμαῖον] P. Clodius, notus ille Ciceronis et reipublicae hostis, quum a. 696. tribunatum sibi arripuisset, inter alia turbulenter acta legem tulit, ut Ptolemaeus Cypri rex et regno et opibus privaretur, eamque rem Catoni mandavit, quo simul hunc Roma amoveret atque contumelia afficeret. Cato autem invidiosum hoc negotium invitus quidem suscepit sed strenue exsequutus est, ut Plut. narrat in Catone c. 34 — 39. ubi etiam (c. 36.) Bruti in eo partes memoratae. Cf. etiam Caes. 21. Cic. pro Sext. 26. Auctor pro domo c. 8.

Παμφυλίας· ἐκεῖ γὰρ ἑαυτὸν ἀναλαμβάνων ἔκ τινος ἀσθενείας διῆγεν. Ὁ δὲ καὶ μάλ' ἄκων ἔπλευσεν, τόν τε Κανίνιον αἰδούμενος ὡς ἀτίμως ἀπερριμμένον ὑπὸ του Κάτωνος, καὶ ὅλως τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν καὶ διοίκησιν, ἅτε δὴ νέος καὶ σχολαστής, οὐκ ἐλευθέριον οὐδ' ἑαυτοῦ ποιούμενος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ ταῦτα συντείνας ἑαυτὸν ὑπὸ τοῦ Κάτωνος ἐπηνέθη, καὶ τῆς οὐσίας ἐξαργυρισθείσης ἀναλαβὼν τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων εἰς Ῥώμην ἔπλευσεν.

IV. *Ἐπεὶ δὲ τὰ πράγματα διέστη, Πομπηΐου καὶ Καίσαρος ἐξενεγκαμένων τὰ ὅπλα καὶ τῆς ἡγεμονίας*

διατριβὴν ἔχων ἀναγκαίαν] Cat. c. 35. *αὐτὸς δὲ διέτριβεν ἐν Ῥόδῳ παρασκευαζόμενος ἅμα καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀναμένων.* Suaserat enim regi per nuntium ut ipse regno cederet nulla vi tentata.

Κανίνιον] Cor. et Schaef. ex Catone (c. 35.) *Κανίδιον.* Sed saepius apud Plutarchum nomina variant, vereque Xylander annotat: „Haud facile dixerim, utra in parte mendum sit: nam utrumque est nomen Romanum."

Παμφυλίας] meridionalis Asiae minoris provincia. Strab. XIV. 4.

ἑαυτὸν ἀναλαμβάνων] vires recolligendo, rariore usu, nec tamen insolito apud Plut. Cf. cap. 13. extr. Aemil. Paul. 28. *ἀνελάμβανε τοὺς δήμους καὶ τὰ πολιτεύματα καθίστατο.* Marcell. 6. *ἀναλαβὼν καὶ διαναπαῦσαι τὸν στρατόν.* Flamin. 6. *ἄχρι τοῦ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβεῖν ἐκ τῆς στρατείας.* et praecipue Pyrrh. 12. *κωλύων τὴν δύναμιν ὥςπερ ἐξ ἀῤῥωστίας μεγάλης ἀναλαμβάνουσαν.*

ἀπεῤῥιμμένον] Herod. I. 32. *ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέῤῥιπται ἐς τὸ μηδέν;* Plut. Cat. Mai. 16. *τοὺς ἡδεῖς ἐκείνους καὶ πρὸς χάριν ἅπαντα ποιήσειν δοκοῦντας ἀποῤῥίψας.* Idem valet Romanorum „abiectus".

σχολαστὴς] „*περὶ λόγους καὶ φιλοσοφίαν σχολάζων.*" Cor.

ἀναλαβὼν] excipiens, ad se in navem recipiens secum, adducens. Herod. VI. 115. *ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἀνδράποδα, ἔπλωον.* Plut. Alcib. 30. *ἀναλαβὼν ὅσον τριάκοντα περὶ αὐτόν.* Marcell. 6.

Cap. IV. *ἐξενεγκαμένων*] quasi e vagina gladios educentibus. — Res ipsa notissima est, quomodo simultas inter Pompeium et Caesarem inde a Crassi interitu et Iuliae morte (a. 700.) male celata tandem in apertum bellum exarserit (a. 705.), quum Caesari exercitum et provincias retinere cupienti Pompeius cum senatu hoc negaret. V. Plut. Caes. 28-31. Pomp. 56-58. Caesar de bello Gall. VIII. 52-55. de bello civ. I. 1-7. aut etiam Luc. Phars. I. 67-182.

ἡγεμονίας ταρ.] quam antea sine lite Caesar, Pompeius et nomine quidem etiam Crassus communem tenuerant.

τὴν ὁμοιότητα τῆς ἰδέας. Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα.

II. Σερβιλίας δὲ τῆς Βρούτου μητρὸς ἀδελφὸς ἦν Κάτων ὁ φιλόσοφος, ὃν μάλιστα Ῥωμαίων ἐζήλωσεν οὗτος θεῖον ὄντα καὶ πενθερὸν ὕστερον γενόμενον. Τῶν δ' Ἑλληνικῶν φιλοσόφων οὐδενὸς μὲν ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀνήκοος ἦν οὐδ' ἀλλότριος, διαφερόντως δ' ἐσπουδάκει πρὸς τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος. Καὶ τὴν νέαν καὶ μέσην λεγομένην Ἀκαδημίαν οὐ πάνυ προσιέμενος ἐξήρτητο τῆς παλαιᾶς· καὶ διετέλει θαυμάζων μὲν Ἀντίοχον τὸν Ἀσκαλωνίτην, φίλον δὲ καὶ συμβιωτὴν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πεποιημένος Ἀρίστωνα, ἄνδρα τῇ μὲν ἐν λόγοις ἕξει πολλῶν φιλοσόφων λειπόμενον, εὐταξίᾳ δὲ καὶ πραότητι τοῖς πρώτοις ἐνάμιλλον. Ὁ δ' Ἔμπυλος, οὗ καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ οἱ φίλοι μέμνηνται

Cap. II. *Κάτων ὁ φιλόσοφος*] notissimus ille M. Porcius Cato Uticensis ab ipso Plutarcho praeclare celebratus. De Bruti et Portiae nuptiis (factis a. 709. divortio facto cum Appii Claudii Pulcri filia, Cic. ad Att. XIII. 9. Brut. c. 77. 94 ad fam. III. 4.) v. c. 13. De Catonis apud Brutum auctoritate, poëticos qui amat colores, Lucanum adeat Phars. II. 236-325.

νέαν -- μέσην Ἀκαδημίαν -- παλαιᾶς] Quum vetus Academia, a Platone ipso et Speusippo oriunda, in magistri placitis constitisset, media, ab Arcesilao (circa annum a. C. 280.), et nova, a Carneade (circa 150.) incipiens, multo magis *σκέψιν* in philosophando sequebantur. De Bruto veterem Academiam sequente cf. Cic. Brut. 31, 120. 40, 149. et quae statim afferimus.

Ἀντίοχον τὸν Ἀσκαλωνίτην -- Ἀρίστωνα] Ascalon, maritima Phoeniciae vel Palaestinae urbs, Strab. XVI. 2, 29. p. 759. Antiochus saepius a Cicerone laudatur, praesertim Acad. II. 4. aliquoties etiam *Aristus* (sic enim, non *Aristo* illi nominatur). Brutum hunc audivisse ait Acad. I. 3. Brut. 97. ubi *veteris Academiae haeredem*, *hospitem et familiarem suum* eum appellat.

ῥήτωρ ἦν] Sic Cor. et Schaef. pro vulg. *ῥήτωρ μὲν ἦν* tacite quidem, vix tamen operarum errore. Sane particula sine opposito membro offendit: neque anacoluthum (*μὲν -- καὶ* pro *μὲν -- δὲ*) statuere placet in loco planissimo. Ceterum hic Empylus non aliunde innotuit.

διεξόδους] bene Cor. e cod. pro *ἐξόδους* assumsit. Opponitur, ut Sch. monet, *τῇ βραχυλογίᾳ* indicatque effusam illam disserendi rationem et singulas causae partes exsequentem, quam ex Ciceronis fere orationibus cognitam habemus. — *Bruti gravitatem* in orationibus testatur Quintil. XII. 10, 11. maiorem tamen in philosophia aestimat X. 1, 123. Tacitus dial. de orr. 18. 21. Cf. etiam Quintil. IX. 4, 76. III. 6, 93. X. 1, 23. Cic. ad Att. XIV. 20, 3. V. omnino

πολλάκις ὡς συμβιοῦντος αὐτῷ, ῥήτωρ ἦν καὶ καταλέλοιπε μικρὸν μέν, οὐ φαῦλον δὲ σύγγραμμα περὶ τῆς Καίσαρος ἀναιρέσεως, ὃ Βροῦτος ἐπιγέγραπται. Ῥωμαϊστὶ μὲν οὖν ἤσκητο πρὸς τὰς διεξόδους καὶ τοὺς ἀγῶνας ἱκανῶς ὁ Βροῦτος, Ἑλληνιστὶ δὲ τὴν ἀποφθεγματικὴν καὶ Λακωνικὴν ἐπιτηδεύων βραχυλογίαν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνιαχοῦ παράσημός ἐστιν. Οἷον ἤδη καθεστηκὼς εἰς τὸν πόλεμον γράφει Περγαμηνοῖς· „Ἀκούω ὑμᾶς Δολοβέλλᾳ δεδωκέναι χρήματα· ἃ εἰ μὲν ἑκόντες ἔδοτε, ὁμολογεῖτε ἀδικεῖν· εἰ δ' ἄκοντες, ἀποδείξατε τῷ ἐμοὶ ἑκόντες δοῦναι." Πάλιν Σαμίοις· „Αἱ βουλαὶ ὑμῶν ὀλίγωροι, αἱ ὑπουργίαι βραδεῖαι. Τί τούτων τέλος ἐννοεῖσθε;" καὶ περὶ Παταρέων ἑτέραν· „Ξάνθιοι τὴν ἐμὴν εὐεργεσίαν ὑπεριδόντες τάφον ἀπονοίας ἐσχήκασι τὴν πατρίδα· Παταρεῖς δὲ πιστεύσαντες

amicissimi Meieri Fragmenta Oratorum Romanorum p. 205 ss. Porro nemo ignorat Ciceronis *Oratorem* nostro dedicatum et *de claris oratoribus librum* s. *Brutum*, ubi Ciceronis laudes vide c. 6. 97. Ibidem Bruti magistrum habes *Pammenem*, *virum longe eloquentissimum Graeciae*.

παράσημος] Schaef. „improbabilis, notandus," sicque Cor. ex Photii, Suidae et Harpocr. auctoritate. Mihi vero persuasum est Plutarchum sequentia exempla laudandi non improbandi causa attulisse, quare in altera vocabuli significatione acquiesco: insignis, conspicuus. Sic aperte Coriol. 23. *τὸ παράσημον ὄνομα τῆς πρὸς ὑμᾶς ἔχθρας*, de cognomine Coriolani. Praecept. Pol. 31. p. 823. Wytt. IV. 297. *οὐδὲ τοῖς εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν ἐπιφθόνοις παράσημος ἀλλ' ἴσος καὶ ὁμαλὸς ἐσθῆτι καὶ διαίτῃ κ. τ. λ.* Notum est *τὸ παράσημον*, insigne. v. c. 26.

οἷον] Cor. mutavit in *οἵαν*, quod Sch. recepit „quia mox sequitur *ἑτέραν*." Sed nimis illud remotum est atque tam facile de suo quisque ibi supplet *ἐπιστολήν*, ut propterea minime mutari velim vocabulum saepissime ita usurpatum (i. q. *ὡς* ut, exempli causa) nostroque loco plane aptum. Contra post *οἵαν* potius *ἔγραψεν* exspectarem.

καθεστ. εἰς τὸν πόλεμον] a. 711. post Caesaris necem, quum Syriae praeturam agens in Asia esset. cf. c. 27 s. et notata ad c. 19.

Περγαμηνοῖς] Pergamum, Mysiae urbs, inclyta maxime regno Attalidarum, qui (ab anno a. C. 280. ad 130.) opibus et praecipue literarum cultu cum Ptolemaeis aemulaverant. Strab. XIII. 4, 1. 2, p. 623 s.

Δολοβέλλᾳ] P. Cornelius Dolabella, Ciceronis gener, qui post Caesaris necem in illius locum consul suffectus sibi Syriae praeturam arrogavit, multa ibi in libertatis amicos saeviens (cf. Cicer. Philipp. XI.), donec a Cassio Smyrnae captus ipse se interfecit.

Ξάνθιοι--πατρίδα] V. cap. 31. Xanthus et Patara, Lyciae urbes, quas cum cetera Asia eodem illo tempore Brutus sibi subiecit. Strab. XIV. 3, 6. p. 665 s.

ἑαυτοὺς ἐμοὶ οὐδὲν ἐλλείπουσι διοικοῦντες τὰ καθ' ἕκαστα τῆς ἐλευθερίας. Ἐξὸν οὖν καὶ ὑμῖν ἢ τὴν Παταρέων κρίσιν ἢ τὴν Ξανθίων τύχην ἕλεσθε." Τὸ μὲν οὖν τῶν παρασήμων γένος ἐπιστολίων τοιοῦτόν ἐστιν.

III. Ἔτι δὲ μειράκιον ὢν Κάτωνι τῷ θείῳ συναπεδήμησεν εἰς Κύπρον ἐπὶ Πτολεμαῖον ἀποσταλέντι. Πτολεμαίου δὲ διαφθείραντος ἑαυτόν, ὁ Κάτων αὐτὸς ἐν Ῥόδῳ διατριβὴν ἔχων ἀναγκαίαν ἔτυχε μὲν ἤδη τινὰ τῶν φίλων Κανίνιον ἐπὶ τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀπεσταλκώς, δείσας δ' ἐκεῖνον ὡς οὐκ ἀφεξόμενον κλοπῆς ἔγραψε τῷ Βρούτῳ πλεῖν τὴν ταχίστην εἰς Κύπρον ἐκ

διοικοῦντες τὰ καθ' ἕκαστα] verbosius dictum non aliud denique significat quam διοικοῦντες ἕκαστα.

ἕλεσθε] „Alii ἑλέσθαι, quod Reiskiana ascivit." Schaef. Scilicet ut pendeat ab ἐξόν, quod idem sit atque ἔξεστι. Contra Fabr. usum accusativi absoluti — in impersonalibus solennis, quo dignosceretur, opinor, genus neutrum — multis exemplis confirmavit, pariterque Cor. ita interpretatus est: ἐν ᾧ ἔξεστι ἢ ἕως ἔτι ἔξεστι. Credo tamen nusquam alias hoc ἐξόν sine infinitivo inde pendente reperiri: itaque lectio ἑλέσθαι multo magis arrideret, si post hoc verbum apodosin haberemus, αὐτοὶ ποιεῖτε τὴν αἵρεσιν, ὁρᾶτε ὅ τι ποιήσετε vel sim. Quod ipsum opinionem mihi firmat iam aliunde ortam, haec omnia καὶ περὶ Παταρέων -- τοιοῦτόν ἐστιν addita esse a lectore, qui similis epistolii memor prioribus id annexuerit sed satis inconcinne, si non omnino ex capp. 31. 32. confinxit; quam mirum enim illud περὶ Παταρέων! cur non aeque recte περὶ Ξανθίων? cur tacitum accipientium nomen? (Hoc quidem Reiske praestare voluit, pro ἑτέραν coniiciens ἐν ἑτέρᾳ, quod explicat: in alia quadam sed ad eosdem Samios scripta epistola; sed vide» quam hoc arbitrarium.) Haec denique clausula quam plane glossema sapit! Ipsum etiam ἑτέραν ita remotum a nomine suo displicet. Equidem non mirer si haec qui scripsit etiam epistolae finem, apodosin post v. ἑλέσθαι, omiserit. Tum vero supra legendum videtur καὶ πάλιν Σαμίοις, quum alias haec apto fine carerent. Similis glossematis exemplum habes in Caesare c. 42. (Schaef. II. 212, 2.) ubi vid. Dusoul et Schaef. Vide etiam Sol. 24. τὸ μὲν ἐνθύμημα χάριεν πρὸς ἀσφάλειαν. Sed iudicent omnino doctiores.

Cap. III. Κάτωνι -- εἰς Κύπρον πρὸς Πτολεμαῖον] P. Clodius, notus ille Ciceronis et reipublicae hostis, quum a. 696. tribunatum sibi arripuisset, inter alia turbulenter acta legem tulit, ut Ptolemaeus Cypri rex et regno et opibus privaretur, eamque rem Catoni mandavit, quo simul hunc Roma amoveret atque contumelia afficeret. Cato autem invidiosum hoc negotium invitus quidem suscepit sed strenue exsequutus est, ut Plut. narrat in Catone c. 34 — 39. ubi etiam (c. 36.) Bruti in eo partes memoratae. Cf. etiam Caes. 21. Cic. pro Sext. 26. Auctor pro domo c. 8.

Παμφυλίας· ἐκεῖ γὰρ ἑαυτὸν ἀναλαμβάνων ἔκ τινος ἀσθενείας διῆγεν. Ὁ δὲ καὶ μάλ' ἄκων ἔπλευσεν, τόν τε Κανίνιον αἰδούμενος ὡς ἀτίμως ἀπερῥιμμένον ὑπὸ του Κάτωνος, καὶ ὅλως τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν καὶ διοίκησιν, ἅτε δὴ νέος καὶ σχολαστής, οὐκ ἐλευθέριον οὐδ' ἑαυτοῦ ποιούμενος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ ταῦτα συντείνας ἑαυτὸν ὑπὸ τοῦ Κάτωνος ἐπῃνέθη, καὶ τῆς οὐσίας ἐξαργυρισθείσης ἀναλαβὼν τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων εἰς Ῥώμην ἔπλευσεν.

IV. *Ἐπεὶ δὲ τὰ πράγματα διέστη, Πομπηΐου καὶ Καίσαρος ἐξενεγκαμένων τὰ ὅπλα καὶ τῆς ἡγεμονίας*

διατριβὴν ἔχων ἀναγκαίαν] Cat. c. 35. *αὐτὸς δὲ διέτριβεν ἐν Ῥόδῳ παρασκευαζόμενος ἅμα καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀναμένων.* Suaserat enim regi per nuntium ut ipse regno cederet nulla vi tentata.

Κανίνιον] Cor. et Schaef. ex Catone (c. 35.) *Κανίδιον.* Sed saepius apud Plutarchum nomina variant, vereque Xylander annotat: „Haud facile dixerim, utra in parte mendum sit: nam utrumque est nomen Romanum."

Παμφυλίας] meridionalis Asiae minoris provincia. Strab. XIV. 4.

ἑαυτὸν ἀναλαμβάνων] vires recolligendo, rariore usu, nec tamen insolito apud Plut. Cf. cap. 13. extr. Aemil. Paul. 28. *ἀνελάμβανε τοὺς δήμους καὶ τὰ πολιτεύματα καθίστατο.* Marcell. 6. *ἀναλαβὼν καὶ διαναπαῦσαι τὸν στρατόν.* Flamin. 6. *ἄχρι τοῦ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβεῖν ἐκ τῆς στρατείας.* et praecipue Pyrrh. 12. *κωλύων τὴν δύναμιν ὥςπερ ἐξ ἀῤῥωστίας μεγάλης ἀναλαμβάνουσαν.*

ἀπερῥιμμένον] Herod. I. 32. *ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέῤῥιπται ἐς τὸ μηδέν;* Plut. Cat. Mai. 16. *τοὺς ἡδεῖς ἐκείνους καὶ πρὸς χάριν ἅπαντα ποιήσειν δοκοῦντας ἀποῤῥίψας.* Idem valet Romanorum „abiectus".

σχολαστὴς] *„περὶ λόγους καὶ φιλοσοφίαν σχολάζων."* Cor.

ἀναλαβὼν] excipiens, ad se in navem recipiens secum, adducens. Herod. VI. 115. *ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἀνδράποδα, ἔπλωον.* Plut. Alcib. 30. *ἀναλαβὼν ὅσον τριάκοντα περὶ αὐτόν.* Marcell. 6.

Cap. IV. *ἐξενεγκαμένων*] quasi e vagina gladios educentibus. — Res ipsa notissima est, quomodo simultas inter Pompeium et Caesarem inde a Crassi interitu et Iuliae morte (a. 700.) male celata tandem in apertum bellum exarserit (a. 705.), quum Caesari exercitum et provincias retinere cupienti Pompeius cum senatu hoc negaret. V. Plut. Caes. 28-31. Pomp. 56-58. Caesar de bello Gall. VIII. 52-55. de bello civ. I. 1-7. aut etiam Luc. Phars. I. 67-182.

ἡγεμονίας ταῤ.] quam antea sine lite Caesar, Pompeius et nomine quidem etiam Crassus communem tenuerant.

ταραχθείσης, ἐπίδοξος μὲν ἦν αἱρήσεσθαι τὰ Καίσαρος· ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ διὰ τὸν Πομπήϊον ἐτεθνήκει πρότερον· ἀξιῶν δὲ τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων ἐπίπροσθεν ποιεῖσθαι, καὶ τὴν Πομπηΐου νομίζων ὑπόθεσιν βελτίονα πρὸς τὸν πόλεμον εἶναι τῆς τοῦ Καίσαρος, ἐκείνῳ προςέθετο. Καίτοι πρότερον ἀπαντήσας οὐδὲ προςεῖπε τὸν Πομπήϊον, ἄγος ἡγούμενος μέγα πατρὸς φονεῖ διαλέγεσθαι· τότε δ' ὡς ἄρχοντι τῆς πατρίδος ὑποτάξας ἑαυτόν, εἰς Σικελίαν ἔπλευσε πρεσβευτὴς μετὰ Σηστίου τοῦ λαχόντος τὴν ἐπαρχίαν. Ὡς δ' ἐκεῖ πράττειν οὐδὲν ἦν μέγα, καὶ συνῄεσαν εἰς ταὐτὸ ἤδη Πομπήϊος καὶ Καῖσαρ ἀγωνιζόμενοι περὶ τῶν ὅλων, ἧκεν εἰς Μακεδο-

ὁ γὰρ πατὴρ-πρότερον] Quum a. 677. post Sullae mortem illius inimicus M. Aemilius Lepidus (triumviri pater) novum bellum civile moveret, M. Brutus eius legatus erat et Galliam Cisalpinam praesidiis tenebat. Pompeius iuvenis, dux victor Sullanarum partium, Mutinae Brutum obsedit: qui quum se dedisset et cum equitum comitatu abiisset, postridie Pompeius ei Geminium quendam immisit eumque interfecit. Ita rem narrat Plut. Pomp. 16, paullo aliter Livii Epit. l. 89. Cf. etiam Orellium V. Clariss. ad orationes Salustii p. 35 s.

ὑπόθεσις] Cf. c. 28, quod factis est fundamentum, sententia, consilia, praecipue in re publica administranda, saepissime Atticis oratoribus adhibitum. Idem est προαίρεσις c. 29. 35. simile etiam αἵρεσις c. 22. — τῆς τοῦ Καίσαρος] prior articulus Reiskii coniecturae debetur. Fortasse rectius τῆς Καίσαρος.

εἰς Σικελίαν ἔπλευσε-ἐπαρχίαν] Salis hoc mirum videtur, quum notum sit (v. c. ex Plut. Cat. 53. Pomp. 61. Cic. ad Att. X. 16.) Catoni Siciliam obtigisse, Sestius autem (quod patet ex Cic. ad fam. V. 20. coll. ad Att. VIII. 15. XI. 7.) Ciliciam rexerit. Neque usquam in Siciliae rebus Bruti fit mentio, minime denique in hanc provinciam valde agitatam quadrant verba ὡς ἐκεῖ πράττειν οὐδὲν ἦν μέγα. Errorem ne Plutarcho ipsi tribuamus, iam Sestii mentio vetare videtur; librarios vero opinor Κιλικίαν in Σικελίαν mutasse sicut Cleom. 8. μόθακας in Σαμοθρᾷκας et Agesil. 27. Τεγύρας in Λεῦκτρα mutarunt. Cf. etiam ad c. 6. et 25. huius vitae dicta.

Σηστίου] Est P. Sestius (vel Sextius) L. F. qui a. 697. tribunus pl. Ciceronem exsulem quo restitueret, cum Clodio dimicavit et propterea de vi postulatus a Cicerone defensus est ea oratione quae adhuc exstat.

συνῄεσαν εἰς ταὐτὸ] Caesare Pompeium in Macedoniam secuto ibique varia fortuna cum illo pugnante. Plut. Caes. 39-41. Pomp. 64-67. Caes. bell. civ. III. praecipue c. 41-81.

ἧκεν εἰς Μακ. ἐθελοντής] Pomp. 64. ἧκε δὲ καὶ Βροῦτος υἱὸς ὢν Βρούτου τοῦ περὶ Γαλατίαν σφαγέντος, ἀνὴρ μεγαλό-

νίαν ἐθελοντὴς τοῦ κινδύνου μεθέξων· ὅτε καί φασι Πομπήϊον ἡσθέντα καὶ θαυμάσαντα προσιόντος αὐτοῦ καθεζόμενον ἐξαναστῆναι καὶ περιβαλεῖν ὡς κρείττονα πάντων ὁρώντων. Ἐν δὲ τῇ στρατείᾳ, τῆς ἡμέρας ὅσα μὴ Πομπηΐῳ συνῆν, περὶ λόγους καὶ βιβλία διέτριβεν, οὐ μόνον τὸν ἄλλον χρόνον, ἀλλὰ καὶ προ τῆς μεγάλης μάχης. Ἦν μὲν ἀκμὴ θέρους καὶ καῦμα πολύ, πρὸς ἑλώδεσι χωρίοις ἐστρατοπεδευκότων, τῷ δὲ Βρούτῳ οὐ ταχέως ἧκον οἱ τὴν σκηνὴν κομίζοντες. Ἐκπονηθεὶς δὲ περὶ ταῦτα, μεσημβρίας μόλις ἀλειψάμενος καὶ φαγὼν ὀλίγα, τῶν ἄλλων ἢ καθευδόντων ἢ πρὸς ἐπινοίᾳ καὶ φροντίδι τοῦ μέλλοντος ὄντων, αὐ-

φρων καὶ μηδέποτε Πομπήϊον προσειπὼν μηδ' ἀσπασάμενος πρότερον ὡς φονέα τοῦ πατρός, τότε δ' ὡς ἐλευθεροῦντι τὴν Ῥώμην ὑπέταξεν ἑαυτόν.

ὡς κρείττονα] superiorem, maioris quam ipse diguitatis.

τῆς ἡμέρας] ab ὅσα pendere monet Sch. „quantum diei."

πρὸ τῆς μεγάλης μάχης] Recte Cor. ἄλλης ante μεγάλης eiecit, quod adhuc Fabr. cum Porsono ad Eur. Med. 298. defendere voluit, ut ex pleonasmo additum „Tales vero pleonasmos nulla est lingua quae patiatur," Schaef. in indice ed. 3. Lips. — Bredovius emendare voluerat ἄλλης, coniiciens Φαρσαλικῆς.

ἦν μὲν] „Malim καὶ ἦν — μὲν" Schaef. Certe contra Plutarchi consuetudinem membra coniunctione carent; possis etiam coniicere ἦν μὲν οὖν.

πρὸς ἑλώδεσι χωρίοις] ubi nulla est aëris refrigeratio et molesti exhalantur vapores.

ἐστρατοπεδευκότων] Sch. bene e cod. C. pro στρατοπεδευόντων.

περὶ ταῦτα] in parando habitaculo, exercendo corpore animoque et salutando Pompeium.

μεσημβρίας μόλις] non ante meridiem et vix tum quidem. Cum prandio et lavacro otium agere incipiebant, saltem negotia propria ante meridiem absolvebantur. In castris autem aestatisque calore premente non ipsum meridiei tempus exspectasse videntur quo laborem finirent.

ἐπινοίᾳ] „Malim περινοίᾳ. Infra c. 13. περινοῶν πάντα τὸν κίνδυνον, ubi sequitur ἡ φροντίς perinde ut hic φροντίδι." Sch. Sed ibi non tam arcte inter se cohaerent, ut locus noster ex illo corrigendus videatur. Cf. Romul. 7. ἐπινοίᾳ καὶ τύχῃ ἁπτόμενος τῆς ἀληθείας, quod tamen mutatum nunc in ὑπονοίας.

ἄχρι τῆς ἑσπέρας] quod erat coenae solidaeque quietis tempus.

κευτος ἦν, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἀναισχύντως λιπαρούντων ἥττων, ἣν ἔνιοι δυςωπεῖσθαι καλοῦσιν, αἰσχίστην ἀνδρὶ μεγάλῳ ποιούμενος εἰώθει λέγειν, ὡς οἱ μηδὲν ἀρνεῖσθαι δυνάμενοι δοκοῦσιν αὐτῷ μὴ καλῶς τὴν ὥραν διατεθεῖσθαι. Μέλλων δὲ διαβαίνειν εἰς Λιβύην Καῖσαρ ἐπὶ Κάτωνα καὶ Σκιπίωνα Βρούτῳ τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν ἐπέτρεψεν, εὐτυχίᾳ τινὶ τῆς ἐπαρχίας· τὰς γὰρ ἄλλας ὕβρει καὶ πλεονεξίᾳ τῶν πεπιστευμένων ὥςπερ αἰχμαλώτους διαφορούντων, ἐκείνοις καὶ τῶν πρόσθεν ἀτυχημάτων παῦλα καὶ παραμυθία Βροῦτος ἦν καὶ τὴν χάριν εἰς Καίσαρα πάντων ἀνῆπτεν, ὡς αὐτῷ μετὰ τὴν ἐπάνοδον περιιόντι τὴν Ἰταλίαν ἥδιστον θέαμα τὰς ὑπὸ Βρούτῳ πόλεις γενέσθαι, καὶ Βροῦτον αὐτὸν αὔξοντα τὴν ἐκείνου τιμὴν καὶ συνόντα κεχαρισμένως.

VII. Ἐπεὶ δὲ πλειόνων στρατηγιῶν οὐσῶν τὴν μέ-

ἀπὸ] Schaef. ὑπό, contra ceteros sed sine nota, ut paene casui tribuerim mutationem sane minime necessariam. V. Matth. §. 573.

δυςωπεῖσθαι] verecundia alicuius moveri, facere aliquid quia veremur aliquem. Construitur cum accusativo eius quem veremur; qui et ὁ δυςωπῶν dicitur. Copiosius haec omnia habes in praeclaro libello, quem de ipso hoc δυςωπίας vitio scripsit Plutarchus, ubi etiam (c. 3. p. 530. Wytt. III. p. 137.) hoc Bruti dictum repetitur, οὐ δοκεῖν αὐτῷ καλῶς τὴν ὥραν διατεθεῖσθαι τὸν πρὸς μηδὲν ἀρνούμενον.

μὴ καλῶς-διατεθ.] „Comparandum cum Xenophontis disputatione Memor. I. 6, 13. ubi docetur quae sit καλὴ τῆς ὥρας διάθεσις." Schaef. Cic. 7. οὐκ ἐλευθερίως δοκῶν προΐστασθαι τῆς ὥρας.

διαβαίνειν εἰς Λιβύην] confecto et Alexandrino et Pontico bello, quum Pompeianarum partium potentes reliquiae sub Catone et P. Scipione Metello Pio (Pompeii socero, consule a. 702.) se congregassent, adiuti etiam a Iuba Mauretaniae rege. Cf. Plut. Caes. 52-54. et omnino incerti auctoris librum de bello Africano.

τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν] summae gravitatis provinciam: de qua vid. e. g. Cicero Phil. III. 5, 13. Bruto in Gallia praetori scriptas habemus epistolas Ciceronis de fam. XIII. 10-14.

πεπιστευμένων] solita in hoc verbo conversione, οἷς ἐπεπίστευντο αἱ ἐπαρχίαι. — In verbis αὔξοντα et συνόντα leviter turbata est constructio: non enim voluit opinor Brutum θέαμα γενέσθαι sed αὐξῆσαι συνόντα.

κεχαρισμένως] ex quo Caesar gratiam, laetitiam caperet, *ihm zur Freude.*" Sic iam Hom. Od. II. 54. δοίη ᾧ κ' ἐθέλοι καί οἱ κεχαρισμένος ἔλθοι. Noster Cim. 16. πρᾴως μὲν τοῖς συμμάχοις, κεχαρισμένως δὲ Λακεδαιμονίοις ὁμιλοῦντος. Agid. 2. τιμώμενοι ἐξ ὧν ἐπολιτεύοντο κεχαρισμένως.

των μεγάλων ἐμπεπτωκότων εἰς τὴν σύγκλητον, ἃ μικρὸν ἐδέησεν ἀνατρέψαι τὴν πόλιν, ἑστάναι μὲν ὁμοῦ Κάτωνα καὶ Καίσαρα διαφερομένους περὶ γνώμης· ἐν τούτῳ δὲ γραμματιδίου μικροῦ προςδοθέντος ἔξωθεν Καίσαρι τὸν μὲν ἀναγινώσκειν σιωπῇ, Κάτωνα δὲ βοᾶν, ὡς δεινὰ ποιεῖ Καῖσαρ ἐντεύξεις καὶ γράμματα παρὰ τῶν πολεμίων προςδεχόμενος· θορυβησάντων δὲ πολλῶν καὶ τοῦ Καίσαρος τὸ δελτάριον, ὡς εἶχε, τῷ Κάτωνι προςδόντος, ἀναγνόντα Σερβιλίας τῆς ἀδελφῆς ἀκόλαστον ἐπιστόλιον, ἐκεῖνο μὲν ῥῖψαι πρὸς τὸν Καίσαρα καὶ εἰπεῖν „Κράτει, μέθυσε", πρὸς δὲ τὴν

Cf. Flaminin. 20. de adul. et amico c. 32. p. 71. (271. W.) v. Viger. p. 247.

αὐτῷ] Sch. *αὑτῷ*, et sic ubicunque fieri poterat. Nos nonnisi sensu flagitante reflexivum in textum intulimus.

πως] sine dubio additum, ut Plutarchum ipsum dubitantem sentiamus in re satis mira, quam rectius opinor posteriorum sedulitati tribuas, qui saepius coniiciendo talia fingebant. Huic autem narrationi facile occasionem praebere poterat notum illud *καὶ σύ, τέκνον;* Caesaris morientis. (Suet. Caes. 82. Dio Cass. XLIV. 19.)

λέγεται δὲ κ. τ. λ.] Eandem narrationem videas in Catone c. 24.

τῶν περὶ Κατιλίναν μ. πρ.] a. u. 691. Salustii librum et Ciceronis orationes quis est qui ignoret?

ἑστάναι] „Nam qui in senatu aut concione dicerent, hi stabant: sedenti dicere non licebat." Reiske. Ceterum etiam orationes quibus Salustius hanc Catonis et Caesaris altercationem expressit nobiliores sunt quam quae nostra indigeant admonitione. Cf. etiam Plut. Caes. 7. 8. Cic. 21.

τῶν πολεμίων] Catilinae socii iam hostes rei publicae iudicati, in quorum numero etiam Caesarem esse multi arbitrabantur.

ὡς εἶχε] sicut id tenebat, nihil mutans vel occultans; quod rei vividius pingendae causa additur, alias intransitive: sicut erat.

ἀκόλαστον] ut *ἀκολασία* praecipue de libidine male coercita: impurum.

ῥῖψαι] Schaef. hic et deinceps accentum correxit; vulg. *ῥίψαι.*

κράτει] „Vince, habeas tibi. Familiaris formula iratis, de qua copiose egit Is. Casaubon. ad Suet. Iul. Caes. 1. p. 9. Add. Sophoclis Electr. 253. *εἰ δὲ μὴ καλῶς λέγω, σὺ νίκα.*" Fabr. Sed sicut Sophoclis exemplum minime huc quadrat — verba sunt servarum dominae obloquentium sed summa cum modestia — ita hunc locum alienum ab illo sensu puto; non enim de Serviliae amore Cato cum Caesare certaverat. Immo vertam: tene, cape, habeas tibi, quod ego abiicio: quem sensum etiam Passovius in lexico (lit. e) notavit. Minus tamen apte ille Valck. ad Phoen. 594. citasse videtur.

μέθυσε] de omni opinor affectu, qui in homine bacchatur, ut vernaculum: *Rausch der Leidenschaft.*

γνώμην καὶ τὸν λόγον αὖθις ἐξ ἀρχῆς τραπέσθαι. Οὕτω μὲν ἦν ὁ πρὸς Καίσαρα Σερβιλίας ἔρως περιβόητος.

VI. Γενομένης δὲ τῆς κατὰ Φάρσαλον ἥττης, καὶ Πομπηΐου μὲν ἐπὶ θάλασσαν διεκπεσόντος, πολιορκουμένου δὲ τοῦ χάρακος, ἔλαθεν ὁ Βροῦτος κατὰ πύλας πρὸς τόπον ἑλώδη καὶ μεστὸν ὑδάτων καὶ καλάμου φερούσας ἐξελθὼν καὶ διὰ νυκτὸς ἀποσωθεὶς εἰς Λάρισσαν. Ἐκεῖθεν δὲ γράψαντος αὐτοῦ Καῖσαρ ἥσθη τε σωζομένῳ καὶ κελεύσας πρὸς αὑτὸν ἐλθεῖν οὐ μόνον ἀφῆκε τῆς αἰτίας, ἀλλὰ καὶ τιμώμενον ἐν τοῖς μάλιστα περὶ αὑτὸν εἶχεν. Οὐδενὸς δ' ὅπη φεύγοι Πομπήϊος εἰπεῖν ἔχοντος, ἀλλ' ἀπορίας οὔσης, ὁδόν τινα σὺν τῷ Βρούτῳ βαδίζων μόνος ἀπεπειρᾶτο τῆς γνώμης· καὶ δόξαντος ἔκ τινων διαλογισμῶν ἄριστα περὶ

Cap. VI. τῆς κατὰ Φάρσαλον ἥττης] autumno a. 706. Pugnae celeberrimae narrationes habes in Plut. Caes. 42-47. Pomp. 68-73. et praecipue Caesaris ipsius de bello civ. III. 84-99.

Πομπηΐου ἐπὶ θάλ. ἐκπεσ.] Haec cum reliqua miserrima fuga vide in Pomp. c. 73 ss.

πολιορκουμένου τοῦ χάρακος] πολιορκεῖν h. l. est oppugnare. „Cum impetus in vallum fieret. Dionys. Halic. A. R. III. 40. ἐπὶ τὰ πολιορκούμενα μέρη τῆς πόλεως συνδραμόντων ἀνδρώς καὶ τὰς προςβολὰς γενναίως ἀποτριβομένων." Sch. Plut. Caes. 45. ἐπέβαινον τοῦ χάρακος καὶ διεμάχοντο πρὸς τοὺς φυλάττοντας. Caesar ipse l. l. c. 95. rem distincte exponens *oppugnandi* verbo usus est.

ἔλαθεν-ἐξελθὼν καὶ] Optime ex Cor. coni. vv. ἔρχεσθαι (Reiske dederat ἐξέρχ.) post πύλας et δὲ post ἐξελθὼν omissa sunt; δὲ etiam cod. Palat. omittit, unde iam Kunischius locum ita refinxit. Hessium miro modo vulgatam defendentem ipsum adeat cui lubet, Obss. in Timol. p. 97.

Λάρισσαν] praecipua Thessaliae urbs, quo etiam Pompeius primo fugerat. Strabo IX. 5, 19. p. 440.

ἐν τοῖς μάλιστα] v. Herm. ad Vig. p. 787. n. 250. Matth. Gr. §. 290.

ἐπ' Αἰγύπτου] ἐπὶ c. gen. pro acc. quod saepissime occurrit, eadem nitens ratione, quam ad c. 5. ὑφ' ἑαυτόν tetigimus: ὁδὸς ἡ ἐπ' Αἰγύπτου κειμένη, pro ἡ ἐπ' Αἴγυπτον φέρουσα. Cap. 24. ἐπ' Ἀθηνῶν ἔπλει, ubi v. Fabr.

τὸ πεπρωμένον] tristissimam sortem, qua summus vir pessimis infimisque hominibus succubuerit, narrat Plut. Pomp. 77-80. cuius ingenuos colores qui aestimare velit, conferat Lucani pigmenta Phars. VIII. a v. 470.

τῆς Πομπηΐου τεκμαίρεσθαι φυγῆς, ἀφεὶς τἄλλα τὴν ἐπ' Αἰγύπτου συνέτεινεν. Ἀλλὰ Πομπήϊον μέν, ὥςπερ εἴκασε Βροῦτος, Αἰγύπτῳ προςβαλόντα, τὸ πεπρωμένον ἐδέξατο· Καίσαρα δὲ καὶ πρός Κάσσιον ἐπράϋνε Βροῦτος. Καὶ δὴ καὶ τῷ τῶν Λιβύων βασιλεῖ προηγορῶν μὲν ἡττᾶτο τοῦ μεγέθους τῶν κατηγοριῶν, δεόμενος δὲ καὶ παραιτούμενος περὶ τούτου πολλὴν αὐτῷ διέσωσε τῆς ἀρχῆς. Λέγεται δὲ Καῖσαρ, ὅτε πρῶτον ἤκουσεν αὐτοῦ λέγοντος, εἰπεῖν πρὸς τοὺς φίλους· „Οὗτος ὁ νεανίας οὐκ οἶδα μὲν ὃ βούλεται, πᾶν δ' ὃ βούλεται σφόδρα βούλεται." Τὸ γὰρ ἐμβριθὲς αὐτοῦ καὶ μὴ ῥᾳδίως μηδὲ παντὸς ὑπήκοον τοῦ δεομένου πρὸς χάριν, ἀλλ' ἐκ λογισμοῦ καὶ προαιρέσεως τῶν καλῶν πρακτικόν, ὅποι τρέψειεν, ἰσχυραῖς ἐχρῆτο ταῖς ὁρμαῖς καὶ τελεσιουργοῖς· πρὸς δὲ τὰς ἀδίκους δεήσεις ἀκολά-

Κάσσιον] C. Cassius (Longinus dictus Dioni XL. 25.) antea M. Crassi in expeditione Parthica quaestor fuerat reliquiasque exercitus multa cum laude servavit (v. ad c. 7.), deinde sub Pompeio classi Asiaticae praefuit (Caes. bell. civ. III. 101.).

Λιβύων] Cic. ad Att. XIV. 1. *De Bruto nostro Caesarem solitum (ille dixit) dicere „Magni refert, hic quid velit: sed quicquid vult, valde vult". idque eum animadvertisse, quum pro Deiotaro Nicaeae diceret: valde vehementer eum visum et libere dicere.* Cf. Cic. Brut. 5.) Manifestum est, eandem rem Plutarchum narrare, neque omnino de Afrorum rege hic loqui poterat. Nisi igitur statuere velis, ipsum memoriae lapsu Iubam cum Deiotaro confudisse, librarii scripturam perdiderunt, quod sane veri similius. In cod. Vulcob. est Νικαιέων, quae tamen correctura videtur. Fabricii commentum καὶ Δηϊοτάρῳ ἐν Νικαίᾳ ὢν βασιλεῖ nemini opinor placebit. Melius Cor. pro Λιβύων proposuit Γαλατῶν. De Deiotaro, Gallograeciae s. Galatiae tetrarcha, cfr. Bell. Alexandr. c. 67-68. et argumenta orationis, qua Cicero eum a novo crimine defendit, a. 709.

περὶ τούτου] Fabr. haec deleri voluit, et revera non modo superflua sunt sed etiam incongrua verbo παραιτούμενος. Quid si loco suo mutata sint et retrahenda ad verbum λέγοντος?

ἐμβριθὲς] v. ad c. 1.

ὅποι] Schaef. emendavit pro ὅπου: recte, opinor. Nam quamvis multa in his adverbiis commutandis Graecis sit licentia, semper tamen ratione quadam haec solvi posse necesse est (v. c. ποῦ ὑπάγω i. e. ποῦ ἔσομαι ὑπαγαγὼν ἐντεῦθεν. Ita Xen. Hell. II. 3, 54. ἀπαγαγόντες οὗ δεῖ.), et praeterea saepissime ποῖ invenies ubi ποῦ exspectares, vix umquam πόῦ, ubi ποῖ. His non obstare credo quae Herm. ad Vig. n. 252. d. et Schaef. ad Eur. Hec. 1062. ed. Porson. annotarunt.

κευτος ἦν, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἀναισχύντως λιπαρούντων ἥττων, ἣν ἔνιοι δυςωπεῖσθαι καλοῦσιν, αἰσχίστην ἀνδρὶ μεγάλῳ ποιούμενος εἰώθει λέγειν, ὡς οἱ μηδὲν ἀρνεῖσθαι δυνάμενοι δοκοῦσιν αὐτῷ μὴ καλῶς τὴν ὥραν διατεθεῖσθαι. Μέλλων δὲ διαβαίνειν εἰς Λιβύην Καῖσαρ ἐπὶ Κάτωνα καὶ Σκιπίωνα Βρούτῳ τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν ἐπέτρεψεν, εὐτυχίᾳ τινὶ τῆς ἐπαρχίας· τὰς γὰρ ἄλλας ὕβρει καὶ πλεονεξίᾳ τῶν πεπιστευμένων ὥςπερ αἰχμαλώτους διαφορούντων, ἐκείνοις καὶ τῶν πρόσθεν ἀτυχημάτων παῦλα καὶ παραμυθία Βροῦτος ἦν καὶ τὴν χάριν εἰς Καίσαρα πάντων ἀνῆπτεν, ὡς αὐτῷ μετὰ τὴν ἐπάνοδον περιιόντι τὴν Ἰταλίαν ἥδιστον θέαμα τὰς ὑπὸ Βρούτῳ πόλεις γενέσθαι, καὶ Βροῦτον αὐτὸν αὔξοντα τὴν ἐκείνου τιμὴν καὶ συνόντα κεχαρισμένως.

VII. Ἐπεὶ δὲ πλειόνων στρατηγιῶν οὐσῶν τὴν μέ-

ἀπὸ] Schaef. ὑπό, contra ceteros sed sine nota, ut paene casui tribuerim mutationem sane minime necessariam. V. Matth. §. 573.

δυςωπεῖσθαι] verecundia alicuius moveri, facere aliquid quia veremur aliquem. Construitur cum accusativo eius quem veremur; qui et ὁ δυςωπῶν dicitur. Copiosius haec omnia habes in praeclaro libello, quem de ipso hoc δυςωπίας vitio scripsit Plutarchus, ubi etiam (c. 3. p. 530. Wytt. III. p. 137.) hoc Bruti dictum repetitur, οὐ δοκεῖν αὐτῷ καλῶς τὴν ὥραν διατεθεῖσθαι τὸν πρὸς μηδὲν ἀρνούμενον.

μὴ καλῶς-διατεθ.] „Comparandum cum Xenophontis disputatione Memor. I. 6, 13. ubi docetur quae sit καλὴ τῆς ὥρας διάθεσις." Schaef. Cic. 7. οὐκ ἐλευθερίως δοκῶν προΐστασθαι τῆς ὥρας.

διαβαίνειν εἰς Λιβύην] confecto et Alexandrino et Pontico bello, quum Pompeianarum partium potentes reliquiae sub Catone et P. Scipione Metello Pio (Pompeii socero, consule a. 702.) se congregassent, adiuti etiam a Iuba Mauretaniae rege. Cf. Plut. Caes. 52-54. et omnino incerti auctoris librum de bello Africano.

τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν] summae gravitatis provinciam: de qua vid. e. g. Cicero Phil. III. 5, 13. Bruto in Gallia praetori scriptas habemus epistolas Ciceronis de fam. XIII. 10-14.

πεπιστευμένων] solita in hoc verbo conversione, οἷς ἐπεπίστευντο αἱ ἐπαρχίαι. — In verbis αὔξοντα et συνόντα leviter turbata est constructio: non enim voluit opinor Brutum θέαμα γενέσθαι sed αὐξῆσαι συνόντα.

κεχαρισμένως] ex quo Caesar gratiam, laetitiam caperet, *ihm zur Freude.*" Sic iam Hom. Od. II. 54. δοίη ᾧ κ' ἐθέλοι καί οἱ κεχαρισμένος ἔλθοι. Noster Cim. 16. πρᾴως μὲν τοῖς συμμάχοις, κεχαρισμένως δὲ Λακεδαιμονίοις ὁμιλοῦντος. Agid. 2. τιμώμενοι ἐξ ὧν ἐπολιτεύοντο κεχαρισμένως.

γιστον ἔχουσαν ἀξίωμα, καλουμένην δὲ πολιτικὴν ἐπίδοξος ἦν ἢ Βροῦτος ἕξειν ἢ Κάσσιος, οἱ μὲν αὐτοὺς λέγουσιν, ἐξ αἰτιῶν προτέρων ἡσυχῇ διαφερομένους, ἔτι μᾶλλον ὑπὲρ τούτου διαστασιάσαι, καίπερ οἰκείους ὄντας· Ἰουνίᾳ γὰρ ἀδελφῇ Βρούτου συνῴκει Κάσσιος· οἱ δὲ Καίσαρος ἔργον γενέσθαι τὴν φιλονεικίαν ταύτην ἑκατέρῳ κρύφα δι' ἐλπίδων ἐνδιδόντος ἑαυτόν, ἄχρις οὗ προαχθέντες οὕτω καὶ παροξυνθέντες εἰς ἀγῶνα κατέστησαν. Ἡγωνίζετο δὲ Βροῦτος εὐκλείᾳ καὶ ἀρετῇ πρὸς πολλὰ τοῦ Κασσίου καὶ λαμπρὰ τὰ Παρθικὰ νεανιεύματα. Καῖσαρ δ' ἀκούσας καὶ βουλευόμενος ἐν τοῖς φίλοις εἶπε· „Δικαιότερα μὲν λέγει Κάσσιος, Βρούτῳ δὲ τὴν πρώτην δοτέον." Ἀπεδείχθη δὲ Κάσσιος ἐφ' ἑτέρᾳ στρατηγός, οὐ τοσοῦτον εὐνοίας ἔχων δι' ἣν ἔλαβεν ὅσον ὀργῆς ὧν ἀπέτυχε. Βροῦτος δὲ καὶ

Cap. VII. *στρατηγιῶν - πολιτικὴν*] est praetura urbana, quae vocabula Plut. solita in hac re Graecis levitate vertit. Caes. 62. eandem *στρατηγίαν ἐν τοῖς τότε ἐπιφανεστάτην* dixit. Erant vero praetori urbano iudicia privata demandata, consulumque absentium ille loco fungebatur.

ἢ Βροῦτος] Sic Reiske refinxit pro *ὁ Βροῦτος*.

Ἰουνίᾳ] Eadem et Tertia (Auctor epp. Cic ad Brut. II. 5.) et Tertulla dicta est. Cic. ad Att. XIV. 20. XV. 11. Utrum vero germana Bruti soror fuerit an e Silano orta, parum liquet. Lepidi triumviri uxor (Vell. II. 88.) alia soror fuisse videtur. De Iuniae morte v. Tac. Annal. III. 76.

τὰ Παρθικὰ νεανιεύματα] in M. Crassi infelice expeditione (a. 701.), cuius quaestor quum esset, in ipso bello et praecipue post Crassi interitum prudentis et fortis ducis laudem sibi paravit. Cf. Crass. 18. 22. 23. 27. 29. Dion. Cass. XL. 25. 28-30. Iust. XLII. 4, 5. — „*Νεανιεύματα* bono sensu dictum de egregiis facinoribus iuvenis." Schaef. Similiter sed non sine levi reprehensione usus est verbo Num. 12. *ἐνανιεύσατο προκαλέσασθαι τὸν ἀριστεύοντα τῶν βαρβάρων*. Mar. 29. *μακρὰ χαίρειν φράσας τοῖς ἐν τῇ βουλῇ νεανιευθεῖσεν ἀπὸ φωνῆς*.

τὴν πρώτην] *στρατηγίαν*. Male Latinus: *primae partes*. Caes. l. l. *ὡς δικαιότερα μὲν λέγοι Κάσσιος, αὐτὸς μέντοι Βροῦτον οὐκ ἂν παρέλθοι*.

ἐφ ἑτέρᾳ] *στρατηγίᾳ*, ita ut (hoc est *ἐπί* c. dat.) alteram praeturam acciperet, sc. peregrinam, litibus peregrinorum inter se et cum civibus iudicandis.

δι' ἣν-ὧν] Sol. et Cor. voluerunt *δι' ἃ-ὧν* aut *δι' ἣν-ἧς*. Sch. recte defendit *ὧν*, et soni et sensus causa; nam „attractio vocum *ὀργῆς ἧς* impediret intellectum argutae oppositionis."

πάντες ὡμολόγουν, εἰ Βροῦτος ἡγοῖτο, δεῖσθαι γὰρ οὐ χειρῶν οὐδὲ τόλμης τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ δόξης ἀνδρὸς οἷος οὗτός ἐστιν, ὥςπερ καταρχομένου καὶ βεβαιοῦντος αὐτῷ τῷ παρεῖναι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ μή, καὶ δρῶντας ἀθυμοτέρους ἔσεσθαι καὶ δράσαντας ὑποπτοτέρους, ὡς οὐκ ἄν ἐκείνου τὸ ἔργον, εἰ καλὴν αἰτίαν εἶχεν, ἀπειπαμένου. Ταῦτα συμφρονήσας ἐνέτυχε Βρούτῳ πρότερος ἐκ τῆς διαφορᾶς ἐκείνης καὶ μετὰ τὰς διαλύσεις καὶ φιλοφροσύνας ἠρώτησεν, εἰ τῇ νουμηνίᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἔγνωκεν εἰς σύγκλητον παρεῖναι· πυνθάνεσθαι γάρ, ὡς λόγον ὑπὲρ βασιλείας Καίσαρος οἱ φίλοι τότε καθήσοιεν. Φήσαντος δὲ τοῦ Βρούτου μὴ παριέναι „Τί οὖν" εἶπεν ὁ Κάσσιος „ἂν καλῶσιν ἡμᾶς;" „Ἐμὸν ἔργον" ἔφη ὁ Βροῦτος „ἤδη τὸ μὴ σιωπᾶν, ἀλλ' ἀμύνειν καὶ προαποθνήσκειν τῆς ἐλευθερίας." Καὶ ὁ Κάσσιος ἐπαρθείς „Τίς δ'" εἶπε „Ῥωμαίων ἀνέξεται σοῦ

Cap. X. ὡμολόγουν] addicebant, suam operam promittebant. Similis usus est verbi φάναι, infinitivo rei quae promittitur omisso.

καταρχομένου] sacrificium incipere saepe res est sacerdotis, qui omnem sacrificandi operam, mactandi, comburendi cet. suscipere non dignatur, sed prima quaeque agendo rem totam quasi sacrat. Haec est imaginis vis optime in Bruti casum quadrantis. Quare etiam Caes. 66. dixit: ἅπαντας γὰρ ἔδει κατάρξασθαι καὶ γεύσασθαι τοῦ φόνου.

αὐτῷ τῷ παρεῖναι] eo ipso (solo) quod adesset. V. Usterium ad Plut. Consol. ad Apoll. p. 112.

τὸ δίκαιον] τῆς πράξεως.

τῇ νουμηνίᾳ] Sic Graeco more Calendas appellat, quae cum Nonis et Idibus ordinario senatui destinatae erant.

παρεῖναι εἰς σύγκλητον] breviloquentia frequenti, quae minime suspecta esse debebat Corai; pr. εἰς τὴν σύγκλητον παριέναι καὶ ἐν τῇ συγκλήτῳ παρεῖναι. Sic Herod. V. 72. παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας. Cognatus est usus praep. ὑπό et ἐπί, de quibus diximus ad c. 5. et 6. Vid. Fabr. et Haitinger. (Acit. Philolog. Mon. III. 2, p. 183.) ad h. l.

καθήσοιεν] Reiskii est emendatio pro vulg. καθίσοιεν. Notabilis autem locutio, sermonem de aliqua re afferre, pr. demittere, quasi in arenam opinor, ut spectent atque iudicent rem quibus id convenit. Paulo aliter Cimon. 8. πρώτην διδασκαλίαν τοῦ Σοφοκλέους καθέντος.

παριέναι] Reiske a παρίημι repetiit, cui iam Bred. oblocutus. Schaef. scripsit παρεῖναι, quod in Corais ed. per errorem — felicem dicit Sch. — illatum est. Certe res dubia est, sed nunc quidem mu-

προαποθνήσκοντος; Ἆρ' ἀγνοεῖς, ὦ Βροῦτε, σεαυτόν; ἢ τὸ βῆμά σου δοκεῖς καταγράφειν τοὺς ὑφάντας καὶ τοὺς καπήλους, οὐχὶ τοὺς πρώτους καὶ κρατίστους ταῦτα ποιεῖν, παρὰ μὲν τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἐπιδόσεις καὶ θέας καὶ μονομάχους, παρὰ σοῦ δ' ὡς ὄφλημα πατρικὸν τὴν κατάλυσιν τῆς τυραννίδος ἀπαιτοῦντας, αὐτοὺς δ' ὑπὲρ σοῦ πάντα πάσχειν προθύμους ὄντας, οἷον ἀξιοῦσι καὶ προσδέχονται φανέντος;" Ἐκ τούτου περιβαλὼν τὸν Βροῦτον ἠσπάζετο, καὶ διαλυθέντες οὕτως ἐτρέποντο πρὸς τοὺς φίλους.

XI. Ἦν δέ τις Γάϊος Λιγάριος τῶν Πομπηΐου φίλων, ὃν ἐπὶ τούτῳ κατηγορηθέντα Καῖσαρ ἀπέλυσεν. Οὗτος οὐχ ἧς ἀφείθη δίκης χάριν ἔχων, ἀλλὰ δι' ἣν ἐκινδύνευσεν ἀρχὴν βαρυνόμενος ἐχθρὸς ἦν Καίσαρι, τῶν δὲ περὶ Βροῦτον ἐν τοῖς μάλιστα συνήθης. Πρὸς τοῦτον ἀσθενοῦντα Βροῦτος εἰσελθών, „Ὦ Λιγάριε" εἶπεν „ἐν

tatione non opus esse videtur, contra in re futura verbi ἰέναι quam εἶναι praesens rectius adhiberi.

ἤδη] tum iam, quum dissensione, quam absentia testor, neglecta id restabit ut dicendo meam rei improbationem proferam.

θέας] dedit Sch. Reiskio iubente pro vulg. θέατρα, ex Appian. II. 113. θέας ἵππων ἢ θηρίων.

παρὰ σοῦ δ'] „Concinnius foret παρὰ δὲ σοῦ. Sed haud rare particulae μέν et δέ minus concinne respondent." Schaef.

ὄφλημα] „Malim ὀφείλημα." Ib.

πατρικὸν] „προγονικόν." Ib. App. l. l. ὡς σὸν προγονικὸν ἔργον.

οἷον] σὲ φανῆναι. — φανέντος] εἰ φαίνῃ. Monuit iam Reiske.

περιβαλεῖν] brachia circumdare, passim adiuncto v. ἀσπάζεσθαι. Cleom. 22. περιβαλοῦσα καὶ κατασπασαμένη. — De v. ἀσπάζεσθαι v. ad c. 43.

Cap. XI. Γάϊος Λιγάριος] Errore vel Plutarchi vel librariorum Caius factus est, cui Quinti praenomen fuisse aliunde satis constat, et ipse Plut. Cic. 39. testatur. Fuerat ille initio belli civilis a praetore Considio in Africa cum imperio relictus ibique Caesarianis restitit. Pro eo Cicero orationem habuit adhuc exstantem, de cuius miro successu vide eundem Plutarchi in Cic. vita locum.

ἐπὶ τούτῳ] Dativus hic non, ut plerumque, finem, sed occasionem indicat; quia hoc factum erat, non: ut hoc fieret. Matth. Gr. §. 585. extr.

τῶν περὶ Βροῦτον] Bruti. Plutarcho haec serioris aevi παράφρασις non inusitata. Sic Caes. 29. et 31. οἱ περὶ Λέντλον de solo Lentulo.

οἵῳ καιρῷ νοσεῖς." Κἀκεῖνος εὐθὺς εἰς ἀγκῶνα διαναστὰς καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς „Ἀλλ' εἴ τι" φησίν „ὦ Βροῦτε, σεαυτοῦ φρονεῖς ἄξιον, ὑγιαίνω."

XII. Ἐκ τούτου διαπειρώμενοι κρύφα τῶν γνωρίμων, οἷς ἐπίστευον ἀνεκοινωνοῦντο καὶ προσελάμβανον, οὐ μόνον τῶν συνήθων ποιούμενοι τὴν αἵρεσιν, ἀλλ' ὅσους ἠπίσταντο τολμητὰς ὄντας ἀγαθοὺς καὶ θανάτου καταφρονητάς. Διὸ καὶ Κικέρωνα, τοῦτο μὲν πίστεως, τοῦτο δ' εὐνοίας ἕνεκα πρῶτον ὄντα παρ' αὐτοῖς, ἀπεκρύψαντο, μὴ τῷ φύσει τόλμης ἐνδεὴς εἶναι προσειληφὼς ὑπὸ χρόνου γεροντικὴν εὐλάβειαν, εἶτα πάντα καθ' ἕκαστον ἀνάγων τοῖς λογισμοῖς εἰς ἄκραν ἀσφάλειαν ἀμβλύνῃ τὴν ἀκμὴν αὐτῶν τῆς προθυμίας, τάχους δεομένην· ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων ἑταίρων ὁ Βροῦτος Στατίλιόν τε παρέλιπε τὸν Ἐπικούρειον καὶ Φαώνιον ἐραστὴν Κάτωνος, ὅτι, πόῤῥωθεν αὐτοῖς τοιαύτην τινα

Cap. XII. ἀνεκοινωνοῦντο] sc. τὴν πρᾶξιν, hanc rem, vel ut nos: es. Cor. mutavit in ἀνεκοινοῦντο, quod Sch. in notis ipse reiecit.

γεροντικὴν] Annum tunc, a. u. 710. Cicero agebat sexagesimum alterum, natus quippe a. u. 648.

εἶτα] hic non opponendi sed concludendi notione usurpatur, contra solitum usum. Parem locum affert Hoogev. ad Vig. p. 339. Aristoph. Vesp. 283. διὰ τοῦτ' ὀδυνηθεὶς εἶτ' ἴσως κεῖται πυρέττων.

ἄκραν] nostri superlativi vim habet: die äußerste.

αὐτῶν τῆς προθυμίας] Notes traiectionem arti magis quam negligentiae tribuendam.

Στατίλιον] R. e cod. An. pro vulg. Στάλλιον. Bryanus putat eundem fuisse qui c. 51. Στατύλλιος inducitur, quemque etiam e Catonis vita (c. 65. 66. 73.) novimus. Quanquam ille Catonem aemulans magis Stoicus exhibetur quam Epicureus, extremamque sortem cum Bruto subire non dubitavit.

Φαώνιος] De M. Favonio cf. c. 34. ἐραστὴς γεγονὼς Κάτωνος, οὐ λόγῳ μᾶλλον ἢ φορᾷ τινι μανικῇ φιλοσοφῶν. Similia habes Caton. 46. refertque Plutarchus saepius (Brut. l. l. Cat. l. l. Pomp. 67. Caes. 21. 33.) eius male sanam libertatem et Catonis imitationem. Eundem tamen Pomp. 73. videmus ingenua pietate amici olim magni tristes casus sequentem atque solantem. Cf. etiam Suet. Aug. 13. Val. Max. VI. 2, 7.

κύκλῳ] non recta via sed per ambages eos adiens, quo etiam quaestio ipsa (τὸ πρόβλημα) non προεβάλλετο sed περιεβάλλετο.

τῷ σοφῷ — διὰ φαύλους] „Sic saepe φαῦλος opponitur τῷ σοφός. Veluti apud Euripid. Phoen. 495. ἀλλὰ καὶ σοφοῖς καὶ τοῖσι φαύλοις ἔνδικ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Est enim φαῦλος, sim-

κύκλῳ περιβαλόντος ἐν τῷ διαλέγεσθαι καὶ συμφιλοσοφεῖν πεῖραν, ὁ μὲν Φαώνιος ἀπεκρίνατο, χεῖρον εἶναι μοναρχίας παρανόμου πόλεμον ἐμφύλιον, ὁ δὲ Στατίλιος ἔφη, τῷ σοφῷ καὶ νοῦν ἔχοντι διὰ φαύλους καὶ ἀνοήτους κινδυνεύειν καὶ ταράττεσθαι μὴ καθήκειν. Παρὼν δὲ Λαβεὼν ἀντεῖπεν ἀμφοτέροις. Καὶ ὁ Βροῦτος τότε μέν, ὡς ἔχοντός τι τοῦ λόγου χαλεπὸν καὶ δύσκριτον, ἀπεσιώπησεν, ὕστερον δὲ Λαβεῶνι κοινοῦται τὸ βούλευμα. Δεξαμένου δὲ προθύμως, τὸν ἕτερον Βροῦτον ἐπίκλησιν Ἀλβῖνον, ἄλλως μὲν οὐκ ὄντα ῥέκτην οὐδὲ θαῤῥαλέον, ἐῤῥωμένον δὲ πλήθει μονομάχων, οὓς ἐπὶ θέᾳ Ῥωμαίων ἔτρεφε, καὶ παρὰ Καίσαρι πιστευόμενον, ἐδόκει προσάγεσθαι. Κασσίου δὲ καὶ Λαβεῶνος αὐτῷ διαλεγομένων οὐδὲν ἀπεκρίνατο, Βρούτῳ δ' αὐτὸς ἐντυχὼν ἰδίᾳ καὶ μαθὼν, ὅτι τῆς πράξεως ἡγεμών ἐστιν, ὡμολόγησε συμπράξειν προθύμως. Καὶ τῶν ἄλλων δὲ

plex." Fabr. Kun. his addit Plat. Hipp. ma. c. 3. p. 281. d. Thuc. III. 37. *οἱ φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους.*

διὰ φαύλους] eorum in usum, quo illi fruantur.

καθήκειν] esse *καθῆκον*, officium. v. Cic. off. I. 3, 8.

Λαβεών] Hunc quoque commemorat infra c. 51. Fuit hic Antistius Labeo *ἐπὶ σοφίᾳ γνώριμος, ὁ πατὴρ Λαβεῶνος τοῦ κατ' ἐμπειρίαν νόμων ἔτι νῦν περιωνύμου.* Appian. IV. 135. (De filio vid. Bentl. ad Hor. Serm. I. 3, 83.)

τὸν ἕτερον] Vulg. *τόν θ' ἕτερον.* Sch. copulam eiecit „quia quod referas ad eam nihil sequitur."

Ἀλβῖνον] Vulg. *Λαβίηνον*, quem manifestum errorem iam H. Stephanus sustulit e Caes. 64. in. Notus est D. Iunius Brutus Albinus, *πιστευόμενος ὑπὸ Καίσαρος ὥστε καὶ δεύτερος ὑπ' αὐτοῦ κληρονόμος γεγράφθαι* (Plut. l. l. cf. Suet. Caes. 83. App. II. 143. Dion. XLIV. 35.), praesertim infelici casu in bello Mutinensi contra Antonium gesto. Cf. c. 28. Olim in bello Gallico (Caes. Gall. III. 11.) et deinde in bello civili (Id. civ. I. 36. II. 5—7.) adversus Massilienses classi praefectus, Caesare in Macedoniam abeunte, Galliae praepositus erat. (App. II. 48.)

ῥέκτην] „*δραστήριον.* V. Lobeckius ad Sophocl. Aiac. p. 289." Schaef.

τῶν ἄλλων] App. II. 113. nominat Caecilium et Bucolianum fratres, Rubrium Rugam, Q. Ligarium, M. Spurium, P. Servilium Cascam, Serv. Sulpicium Galbam, Sestium Nasonem, Pontium Aquilam, et Caesaris ex amicis cum D. Bruto C. Cascam, C. Trebonium, L. Tillium Cimbrum, L. Minucium Basilum. His addit Casaub. ad Suet. Caes. 80. P. Turullium, Sext. Popilium Laenatem (sed vide Plut. c. 15.), Atilium, L. Cornelium Cinnam, Cassium Parmensem, et de quibus

τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ἀρίστους ἡ δόξα τοῦ Βρούτου προσήγετο. Καὶ μήθ' ὅρκον συνομόσαντες μήτε πίστιν καθ' ἱερῶν λαβόντες ἢ δόντες, οὕτως ἅπαντες ἔσχον ἐν ἑαυτοῖς καὶ κατεσιώπησαν καὶ συνδιήνεγκαν, ὥστε μαντείαις καὶ φάσμασι καὶ ἱεροῖς ὑπὸ τῶν θεῶν προδεικνυμένην ἄπιστον γενέσθαι τὴν πρᾶξιν.

XIII. Ὁ δὲ Βροῦτος, ἅτε δὴ τὰ πρῶτα τῆς Ῥώμης φρονήματα καὶ γένη καὶ ἀρετὰς ἐξηρτημένος ἑαυτοῦ καὶ περινοῶν πάντα τὸν κίνδυνον, ἔξω μὲν ἐπειρᾶτο κατέχειν παρ' ἑαυτῷ καὶ κατακοσμεῖν τὴν διάνοιαν, οἴκοι δὲ καὶ νύκτωρ οὐκ ἦν ὁ αὐτός, ἀλλὰ τὰ μὲν ἄκοντα τῶν ὕπνων αὐτὴ ἡ φροντὶς ἐξέφερε, τὰ δὲ μᾶλλον ἐνδυόμενος τῷ λογισμῷ καὶ διατρίβων ἐν ταῖς ἀπορίαις οὐκ ἐλάνθανε τὴν γυναῖκα συναναπαυομένην, ὅτι μεστός ἐστι ταραχῆς ἀήθους καὶ κυκλεῖ τι παρ' ἑαυτῷ δύσφορον βούλευμα καὶ δυςεξέλικτον. Ἡ δὲ Πορκία θυγάτηρ μέν, ὥςπερ εἴρηται, Κάτωνος ἦν,

dubitat, Cn. Domitium Aënobarbum et Sext. Pompeium. Primarios vide etiam Cic. Phil. II. 11.

καθ' ἱερῶν] Notanda praepositionis vis: „super sacra vel victimas", i. e. manum supra ea tenendo et deorsum (quod est pr. κατά c. gen.) in ea intuendo. Frequens est hic usus cum verbo ὀμνύναι, cui par habemus πίστιν λαβεῖν ἢ δοῦναι.

συνδιήνεγκαν] Inest verbo διαφέρειν et celatae et ad finem perductae rei notio. „Infra c. 13. εἰ μήτε σοι πάθος ἀπόῤῥητον συνδιοίσω μήτε φροντίδα πίστεως δεομένην, ubi mox sequitur λόγον ἐνεγκεῖν ἀπόῤῥητον." Sch. — Quaeri possit, num genuinum sit καὶ κατεσιώπησαν nec potius explicatio verbi difficilioris.

Cap. XIII. κατέχειν καὶ κατακοσμεῖν τὴν διάνοιαν] Zeugma quoddam, quum mens, cogitatio ipsa tantum cohibeatur, componatur vero eius imago vultu expressa,

τὰ μὲν — τὰ δὲ] „partim — partim, V. c. 49. τὰ μὲν ὑπ' ὀργῆς, τὰ δὲ φόβῳ." Schaef.

αὐτὴ] An scribendum αὐτόν? Quid enim velit αὐτὴ ἡ φροντίς, cuive rei opponatur non video: contra objectum quod aiunt desidero.

κυκλεῖ] „Sic Latini etiam suo *volvere* de cogitationibus, quas quis concepit animo, utuntur. Liv. VI. 28. *cogitationes inanes volvere*, Virg. Aen. VII. 254. *sub pectore curas volvit*. Non multum dissimilis est usus verbi κυλίνδειν, ut in Plut. Pyrrh. 30. ἐλπίδας ἐξ ἐλπίδων δεὶ κυλίνδων." Fabr.

ὥςπερ εἴρηται] V. c. 2. Id. — κόρην] „νέαν." Cor.

εἶχε δ' αὐτὴν ὁ Βροῦτος ἀνεψιὸς ὢν οὐκ ἐκ παρθενίας, ἀλλὰ τοῦ προτέρου τελευτήσαντος ἀνδρὸς ἔλαβε κόρην οὖσαν ἔτι καὶ παιδίον ἔχουσαν ἐξ ἐκείνου μικρὸν, ᾧ Βίβλος ἦν ὄνομα· καί τι βιβλίδιον μικρὸν ἀπομνημονευμάτων Βρούτου γεγραμμένον ὑπ' αὐτοῦ διασώζεται. Φιλόσοφος δ' ἡ Πορκία καὶ φίλανδρος οὖσα καὶ μεστὴ φρονήματος νοῦν ἔχοντος, οὐ πρότερον ἐπεχείρησεν ἀνερέσθαι τὸν ἄνδρα περὶ τῶν ἀπορρήτων ἢ λαβεῖν ἑαυτῆς τοιαύτην διάπειραν. Λαβοῦσα μαχαίριον ᾧ τοὺς ὄνυχας οἱ κουρεῖς ἀφαιροῦσι, καὶ πάσας ἐξελάσασα τοῦ θαλάμου τὰς ὀπάδους, τομὴν ἐνέβαλε τῷ μηρῷ βαθεῖαν, ὥςτε ῥύσιν αἵματος πολλὴν γενέσθαι καὶ μετὰ μικρὸν ὀδύνας τε νεανικὰς καὶ φρικώδεις πυρετοὺς ἐπιλαβεῖν ἐκ τοῦ τραύματος. Ἀγωνιῶντος δὲ τοῦ Βρούτου καὶ δυςφοροῦντος, ἐν ἀκμῇ τῆς ἀλγηδόνος οὖσα διελέχθη πρὸς αὐτὸν οὕτως· „Ἐγώ, Βροῦτε, Κάτωνος οὖσα θυγάτηρ εἰς τὸν σὸν ἐδόθην

Βίβλος] Cor. emendavit vulg. *Βύβλος*. Esse hunc L. Calpurnium Bibulum eundem, quem App. IV. 136. ait post pugnam Philippensem Antonio se dedisse, verisimile est. Neque obstat aliquid (concludendum potius e Plut. Cat. 47. *Βίβλος ὢν οἰκεῖος Κάτωνος*) patrem eius fuisse M. Calp. Bibulum, Iul. Caesaris collegam in consulatu et summum adversarium, de quo videndi Caesar bell. civ. III. 7—18. Suet. Caes. 19 s. Plut. Caes. 14. Cic. ad Att. II. 19—24 et passim. — Ceterum duos fuisse Porciae ex Bibulo liberos refert Plut. Cat. 25. — De Bibuli libello cf. Heeren. de fontibus Plutarchi p. 172. s.

φρονήματος νοῦν ἔχοντος] Quum *φρόνημα*, quod omnino altiores spiritus significat, etiam sine laude alicui tribui possit, addit rationis laudem. Sic Thes. 6. *φρόνημα μετὰ νοῦ καὶ συνέσεως βέβαιον*. Vid. Fabr. et Cor. notas. — Porciae factum etiam Val. Max. III. 2, 15. refert, sed minus recte eodem quo Caesar necatus est die accidisse ait, illamque voluisse *experiri*, *si Bruto propositum ex sententia parum cessisset*, *quam aequo animo se ferro esset interemptura*. Magis etiam confuse cum Porciae morte haec narrat Polyaenus Stratt. VIII. 32.

ᾧ τοὺς ὄνυχας οἱ κουρεῖς ἀφαιροῦσι] Tonsorum praeter barbam radendam etiam negotium erat capillos detondere et ungues resecare. Quae fusius cognoscere si velis, adeas Böttigeri ex Sabina p. 332. locum apud Fabricium.

νεανικὰς] „*σφοδράς*". Cor. Aeque neglecta propria significatione Numae in. *ἔστι δὲ καὶ περὶ τῶν Νουμᾶ τοῦ βασιλέως χρόνων, καθ' οὓς γέγονε, νεανικὴ διαφορά.*

ἐγώ, Βροῦτε] Quaeri potest, utrum ὦ vocativo solenne post ω voc. *ἐγώ* librarii obliti sint, an ipse Plutarchus euphoniae causa omi-

οἶκον οὐχ, ὥςπερ αἱ παλλακευόμεναι, κοίτης μεθέξουσα καὶ τραπέζης μόνον, ἀλλὰ κοινωνὸς μὲν ἀγαθῶν εἶναι, κοινωνὸς δ' ἀνιαρῶν. Τὰ μὲν οὖν σὰ πάντη περὶ τὸν γάμον ἄμεμπτα, τῶν δὲ παρ' ἐμοῦ τίς ἀπόδειξις ἢ χάρις, εἰ μήτε σοὶ πάθος ἀπόρρητον συνδιοίσω μήτε φροντίδα πίστεως δεομένην; Οἰδ' ὅτι γυναικεία φύσις ἀσθενὴς δοκεῖ λόγον ἐνεγκεῖν ἀπόρρητον· ἀλλ' ἔστι τις, ὦ Βροῦτε, καὶ τροφῆς ἀγαθῆς καὶ ὁμιλίας χρηστῆς εἰς ἦθος ἰσχύς, ἐμοὶ δὲ καὶ τὸ Κάτωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τὸ Βρούτου γυναῖκα πρόςεστιν· οἷς πρότερον μὲν ἧττον ἐπεποίθειν, νῦν δ' ἐμαυτὴν ἔγνωκα καὶ πρὸς πόνον ἀήττητον εἶναι." Ταῦτ' εἰποῦσα δείκνυσιν αὐτῷ τὸ τραῦμα καὶ διηγεῖται τὴν πεῖραν. Ὁ δ' ἐκπλαγεὶς καὶ ἀνατείνας τὰς χεῖρας ἐπεύξατο δοῦναι τοὺς θεοὺς

serit. Quaestio eadem se offert c. 40. νέος ὢν ἐγώ, Κάσσιε, et Cic. 26. χρῶ σήμερον τῷ καιρῷ, Σήστιε. Alias observavimus, ὦ deesse post pron. pers. sec. ut Brut. 40. μαρτύρομαί σε, Μεσσάλα. Cat. 4. μέμφονταί σου, Κάτων; vel ubi orationi quaedam contemnendi vel obiurgandi notio inest, ut Brut. 9. Caes. 62. Βροῦτε, καθεύδεις; 45. extr. τί οὖν ἐμοῦ πυνθάνεσθε, Κάσκα; 50. Μάρκον μέν, Ἀντώνιε, Βροῦτον κ. τ. λ. Ant. 76. τί ἔτι μέλλεις, Ἀντώνιε; His exceptis vix ullo in loco (ut Caes. 65. τοῦτο, ἔφη, Καῖσαρ, ἀνάγνωθι κ. τ. λ.) simplicem vocativum reperies. Sufficiet huius vitae locos indicare: Cap. 9. 10. 11. 13. 15. 36. 37. 40. 45.

κοινωνὸς — εἶναι] Simplex infinitivus pro ὥςτε εἶναι vel ἵνα, ὡς εἶην poëticum colorem refert quem interdum Plutarchus, praesertim in talibus sermonibus adhibet. Eodem pertinet repetitum κοινωνός, quod tamen saepius occurrit. Cf. c. 9. πολλοῖς μὲν λόγοις — πολλαὶ δὲ φῆμαι c. 20. ἐν μέσῳ πολλῶν μὲν ἱερῶν, πολλῶν δὲ ἀσύλων καὶ ἀβεβήλων τόπων. 28. μὴ ναῦν ἐνήρη, μὴ στρατιώτην ἕνα, μὴ πόλιν ἔχοντες. Agid. 2. κάλλιστα μὲν φύντας, κάλλιστα δὲ τραφέντας, καλλίστην δὲ τῆς πολιτείας ὑπόθεσιν λαβόντας. Caes. 66. quem locum v. infra.

πρόςεστιν] τῷ τροφῆς ἀγαθῆς καὶ ὁμιλίας χρηστῆς τετυχηκέναι, ut iam Reiske recte supplevit. „Quaevis bona educatio et honesta consuetudo indolem emendat: mihi vero haec non mediocria contigerunt, sed eximia, Catonis nempe educatio Brutique consuetudo." Quae parum perpendentes Sol. utrumque, Cor. posterius τὸ in τῷ mutare voluerunt: vera docuit Sch.

κατορθοῦντι] Ita de Bredovii coni. iam in tertia eius editione scriptum pro vulg. κατορθοῦντα, soloeco propter ἀνδρὶ et ἀξίῳ. Idem recepit Sch.

ἀνελάμβανε] v. ad c. 3. annotata.

Cap. XIV. ἐδόκει — πρὸς αὐτῶν] Caes. 66. ἀλλὰ ταῦτα (fati indicia a Caesare neglecta) μὲν ἤδη που φέρει καὶ τὸ αὐτόματον,

αὐτῷ κατορθοῦντι τὴν πρᾶξιν ἀνδρὶ Πορκίας ἀξίῳ φανῆναι. Καὶ τότε μὲν ἀνελάμβανε τὴν γυναῖκα.

XIV. Προγραφείσης δὲ βουλῆς, εἰς ἣν ἐπίδοξος ἦν ἀφίξεσθαι Καῖσαρ, ἔγνωσαν ἐπιχειρεῖν· καὶ γὰρ ἀθρόοι μετ' ἀλλήλων ἀνυπόπτως ἔσεσθαι τότε καὶ πάντας ἕξειν ὁμοῦ τοὺς ἀρίστους καὶ πρώτους ἄνδρας, ἔργου μεγάλου πραχθέντος εὐθὺς ἀντιλαμβανομένους τῆς ἐλευθερίας. Ἐδόκει δὲ καὶ τὸ τοῦ τόπου θεῖον εἶναι καὶ πρὸς αὐτῶν. Στοὰ γὰρ ἦν, μία τῶν περὶ τὸ θέατρον, ἐξέδραν ἔχουσα, ἐν ᾗ Πομπηΐου τις εἰκὼν εἱστήκει, τῆς πόλεως στησαμένης, ὅτε ταῖς στοαῖς καὶ τῷ θεάτρῳ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐκόσμησεν. Εἰς ταύτην οὖν ἡ σύγκλητος ἐκαλεῖτο τοῦ Μαρτίου μηνὸς μάλιστα μεσοῦντος· Εἰδοὺς Μαρτίας τὴν ἡμέραν Ῥωμαῖοι κα-

ὁ δὲ δεξάμενος τὸν φόνον ἐκεῖνον καὶ τὸν ἀγῶνα χῶρος, εἰς ὃν ἡ σύγκλητος ἠθροίσθη τότε, Πομπηΐου μὲν εἰκόνα κειμένην ἔχων, Πομπηΐου δ' ἀνάθημα γεγονώς, παντάπασιν ἀπέφηνε δαίμονός τινος ὑφηγουμένου καὶ καλοῦντος ἐκεῖ τὴν πρᾶξιν ἔργον γεγονέναι. Vide etiam quae haec excipiunt de Cassio Pompeii statuam intuente. coll. Brut. c. 17.

πρὸς αὐτῶν] eorum commodo, pro iis, usu rariore, quem arcte sequitur lat. „a partibus alicuius stare". Vide quos Passovius in lex. excitat.

μία] R. est coni. pro vulg. μίαν. Sic quoque facile hoc numerali careremus.

ἐξέδραν] R. male explicavit, melius Pass. sed in eo falsus, quod uni huic porticui hoc nomen fuisse ait. Est vernaculum *Saal*. Vitruv. VI. 3, 8.

περὶ τὸ θέατρον] Pompeius post insignes de Piratis et Mithridate victorias a. u. 699. theatrum exstruxit (Dio Cass. XXXIX. 38. Cic. ad fam. VII. 1.) extra urbem prope Tiberim in Circi Flaminii regione. Fuit hoc primum perpetuum (Tac. Ann. XIV. 20.), ad imaginem Mitylenaei formatum (Plut. Pomp. 42.), supra sedes caveae stabat templum Veneris Victricis (Tertullian. de spectaculis c. 10. Suet. Claud. 21.). Plura dat Nardini Roma antica VI. 3.

εἰς ταύτην οὖν ἐκαλεῖτο κ. τ. λ.] App. II. 115. θέαι δ' ἦσαν ἐν τῷ Πομπηΐου θεάτρῳ, καὶ βουλευτήριον εμελλε τῶν τις περὶ αὐτὸ οἴκων (immo ad hoc ipsum exstructa curia) ἔσεσθαι, εἰωθὸς ἐπὶ ταῖς θέαις ὧδε γίγνεσθαι. Ludi futuri erant hoc die propter Annae Perennae festum v. Ovid. Fast. III. 523—710. Sil. Ital. VIII. 50—202. Macrob. Saturn. I. 12. Orellii Inscrr. II. p. 387. coll. 412.

Εἰδοὺς] Sch. correxit pro Εἰδοῦς. Rectum etiam Steph. dederat. Notior est Graeca divisio μηνὸς ἱσταμένου vel ἀρχομένου, μεσοῦντος et φθίνοντος, quam quae explicatione egeat.

λοῦσιν· ὥςτε καὶ δαίμων τις ἐδόκει τὸν ἄνδρα τῇ Πομπηΐου δίκῃ προςάξειν. Ἐλθούσης δὲ τῆς ἡμέρας Βροῦτος μὲν ὑποζωσάμενος ἐγχειρίδιον μόνης συνειδυίας τῆς γυναικὸς προῆλθεν, οἱ δ' ἄλλοι πρὸς Κάσσιον ἀθροισθέντες τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸ καλούμενον ἀνδρεῖον ἱμάτιον ἀναλαμβάνοντα κατῆγον εἰς ἀγοράν. Ἐκεῖθεν δὲ πάντες εἰς τὴν Πομπηΐου στοὰν ἐμβαλόντες διέτριβον, ὡς αὐτίκα Καίσαρος ἀφιξομένου πρὸς τὴν σύγκλητον. Ἔνθα δὴ μάλιστα τῶν ἀνδρῶν τὸ ἀπαθὲς καὶ παρὰ τὰ δεινὰ καθεστηκὸς ἐθαύμασεν ἄν τις εἰδὼς τὸ μέλλον, ὅτι πολλοῖς διὰ τὸ στρατηγεῖν ἀναγκαζόμενοι χρηματίζειν οὐ μόνον πρᾴως ἠκροῶντο τῶν ἐντυγχανόντων καὶ διαφερομένων ὥςπερ σχολάζοντες, ἀλλὰ καὶ τὰς κρίσεις ἑκάστοις ἀκριβεῖς καὶ μετὰ γνώμης ἐδίδοσαν ἐπιμελῶς προςέχοντες. Ἐπεὶ δέ τις μὴ βουλόμενος δίκην ὑποσχεῖν ἐπεκαλεῖτο Καίσαρα καὶ πολὺς ἦν βοῶν καὶ μαρτυρόμενος, ἀποβλέψας Βροῦτος εἰς τοὺς παρόντας „Ἐμὲ Καῖσαρ" εἶπεν „οὔτε κωλύει ποιεῖν τὰ κατὰ τοὺς νόμους οὔτε κωλύσει."

XV. Καίτοι πολλὰ θορυβώδη κατὰ τύχην αὐτοῖς

ἀνδρεῖον ἱμάτιον] Togam virilem quum quis filio daret, officium erat amicorum solennem hunc diem celebrare: prima erat deductio in forum, ubi res peragebatur. V. Plin. ep. I. 9. Suet. Aug. 26. Ἀναλαμβάνειν recte Lat. vertit *sumere*.

ἐμβαλόντες] Cum delectu adhibuit vocabulum violentam veluti militum turbam exhibens.

παρὰ] „Cor. de suo dedit probatum etiam Wyttenbachio ad Moralia p. 1043. Vulg. *περί*." Schaef. Cor. contulit Pelop. et Marc. comp. 3. τοῦ παρὰ τὰ δεινὰ πολλάκις ἐξιστάντος τὸν λογισμὸν ἐνθουσιασμοῦ. R. coniecerat πρός.

τὸ καθεστηκός] firmitatem. Participium neutrum substantivi (abstracti quod dicunt) loco adhibitum multis explicat Fabr. Valet autem hoc omnino de adiectivo neutro. Vid. Usteri. ad Consol. p. 4.

πολλοῖς] Sic Bry. e cod. V. Vulgo πολλοί, quod sensum perdebat.

ἑκάστοις] Vulg. ἕκαστος, quod quum οἱ ἄνδρες nonnisi Brutus et Cassius sint, Sch. idem quod ἑκάτερος valere ait, citans sua ad H. Stephani Thes. c. 3655. D. Sed et adeo alienus ab hoc loco est usus ille, et id ipsum, *utrumque* hoc fecisse, adeo supervacaneum erat adiici, contra tam apte res eo augeri videtur, si *cuique* illos ita se praebuisse narratur, ut non potuerim non in textum admittere coniecturam unius literae, praesertim inter tot alias coniecturas, quas a codicibus destituti sequi debemus.

προςέπεσε· πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα τὸ βραδύνειν τὸν Καίσαρα τῆς ἡμέρας προηκούσης, καὶ δυςιεροῦντα κατέχεσθαι μὲν ὑπὸ τῆς γυναικὸς οἴκοι, κωλύεσθαι δὲ προελθεῖν ὑπὸ τῶν μάντεων· δεύτερον δὲ Κάσκα τῶν συνειδότων ἑνὶ προςελθών τις καὶ λαβόμενος τῆς δεξιᾶς „Σὺ μὲν" εἶπεν „ἀπεκρύψω τὸ ἀπόρρητον, ὦ Κάσκα, πρὸς ἡμᾶς, Βροῦτος δέ μοι πάντα μεμήνυκεν." Ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ Κάσκα γελάσας ἐκεῖνος „Πόθεν γ'" ἔφη „ταχέως οὕτως, ὦ μακάριε, πεπλούτηκας, ὥςτ' εἰς ἀγορανομίαν ἀποδύεσθαι;" Παρὰ τοσοῦτον μὲν ὁ Κάσκας ἦλθε σφαλεὶς ἀμφιβολίᾳ προέσθαι τὸ ἀπόρρητον. Αὐτὸν δὲ Βροῦτον καὶ Κάσσιον ἀνὴρ βουλευτικός, Ποπίλιος Λαίνας, ἀσπασάμενος προθυμότερον καὶ ψιθυρίσας ἠρέμα „Συνεύχομαι" φησὶν „ὑμῖν ἐκτελεῖν ἃ κατὰ νοῦν ἔχετε, καὶ παρακελεύομαι μὴ βραδύνειν· οὐ γὰρ σιωπᾶται τὸ πρᾶγμα." Καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἀπέστη, πολλὴν ὑποψίαν ἐμβαλὼν τοῦ πεπύσθαι τὴν πρᾶξιν. Ἐν τούτῳ δέ τις οἴκοθεν ἔθει πρὸς τὸν Βροῦτον ἀγγέλλων αὐτῷ τὴν γυναῖκα θνήσκειν. Ἡ γὰρ Πορκία πρὸς τὸ μέλλον ἐκπαθὴς οὖσα καὶ τὸ μέγεθος μὴ φέρουσα τῆς

μαρτυρόμενος] „De meo dedi pro vulgari *μαρτυρούμενος*. Non enim dicitur *μαρτυρεῖσθαί τινα*, sed *μαρτύρεσθαι*." Reiske.

Cap. XV. *δυςιεροῦντα — μάντεων*] Nota sunt varia illa signa infausta, quae narrantur Caes. 63 — 65. Cf. etiam Suet. Caes. 81. Vell. II. 57. Dion. XLIV. 17. 18. Appianus (II. 115. 116.) ut solet Plutarchum sequitur.

Κάσκα] P. aut C. Servilius Casca, alter e fratribus. v. c. 45.

Πόθεν γ', ἔφη] „Illud *γέ* quid sibi hoc loco velit non capio. Itaque delendum censeo." Fabr. Delevit Sch. sed annotat: „Nollem factum. *πόθεν γε* contentius interrogat quam simplex *πόθεν*. Nisi forte scribendum *πόθεν γὰρ*." Vid. Herm. ad Soph. Phil. 439. Arist. Nub. 685. De *γάρ* cf. Uster. l. l. p. 38. Videtur autem ubique tali *γάρ* praecedere aliquid debuisse.

ἀποδύεσθαι] quod faciunt luctatores pugnaturi, de omni praeparatione et conatu dicitur. Ita Agid. 6. *συναπεδύσαντο πρὸς τὴν ἀρετήν*. Alia imagine latini et *accingi* et *in arenam descendere* dicunt.

παρὰ τοσοῦτον] „Bene interpres: *Tantulum modo abfuit, quin.*" Schaef. Vide quos Pass. in lex. excitat. Cf. c. 38. *οὐ παρ' ὀλίγον ἐλείποντο.*

Ποπίλιος Λαίνας] Quis hic fuerit ex pluribus eius nominis viris hoc aevo memoratis, non patet. Caes. 5. reperimus C. Popilium Caesari tribunatus competitorem.

φροντίδος, ἑαυτήν τε μόλις οἴκοι κατεῖχε, καὶ πρὸς πάντα θόρυβον καὶ βοὴν, ὥςπερ αἱ κατάσχετοι τοῖς βακχικοῖς πάθεσιν, ἐξάττουσα τῶν μὲν εἰςιόντων ἀπ' ἀγορᾶς ἕκαστον ἀνέκρινεν, ὅ τι πράττοι Βροῦτος, ἑτέρους δὲ συνεχῶς ἐξέπεμπε. Τέλος δὲ τοῦ χρόνου μῆκος λαμβάνοντος οὐκέτ' ἀντεῖχεν ἡ τοῦ σώματος δύναμις, ἀλλ' ἐξελύθη καὶ κατεμαραίνετο, τῆς ψυχῆς ἀλυούσης διὰ τὴν ἀπορίαν· καὶ παρελθεῖν μὲν εἰς τὸ δωμάτιον οὐκ ἔφθη, περιίστατο δ' αὐτήν, ὥςπερ ἐτύγχανεν, ἐν μέσῳ καθεζομένην λειποθυμία καὶ θάμβος ἀμήχανον, ἥ τε χρόα μεταβολὴν ἐλάμβανε καὶ τὴν φωνὴν ἐπέσχητο παντάπασιν. Αἱ δὲ θεράπαιναι πρὸς τὴν ὄψιν ἀνηλάλαξαν, καὶ τῶν γειτόνων συνδραμόντων ἐπὶ θύρας ταχὺ προῆλθε φήμη καὶ διεδόθη λόγος ὡς τεθνηκυίας αὐτῆς. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐκείνην μὲν ἀναλάμψασαν ἐν

ἐξάττουσα] R. e Iunt. (Ald. Steph.) restituit pro vulg. ἐξάλλουσα. Ille quidem ἐξάττουσα, quod Cor. et Sch. correxerunt.

ἐξελύθη] Mar. 36. τῷ σώματι, πρὶν παντάπασιν ἐκλελύσθαι, χρήσασθαι βουλόμενος. Quis non meminerit Homericorum λύτο γούνατα, γυῖα, λέλυται μένος, βίη, ψυχή?

παρελθεῖν — οὐκ ἔφθη] Notandus est infinitivus pro participio, cuius exempla dat (cit. Kun.) Matth. §. 553. Nota 2. Recurrit c. 41. ὀλίγοι ἔφθασαν ἀκοῦσαι. Cf. c. 13. ἐμαυτὴν ἔγνωκα ἀήττητον εἶναι.

ἐν μέσῳ] „in atrio vel cavaedio, sub dio." Reiske. Idem est quod παρελθεῖν εἰς τὸ δωμάτιον οὐ φθάσασα. Cf. Caes. 68. διέσπασαν ἐν μέσῳ τὸν ἄνθρωπον.

λειποθυμία] „Praestat λιποθυμία. Conf. Apparat. ad Demosthen. T. III. p. 400. Schaef. (Ald. Bas. λυποθυμία.) Verbum περιίστασθαι nescio quid poetici habet. Cf. Ages. 27. λειποψυχία πολλὴ καὶ κίνδυνος ὀξὺς ἀπ' αὐτῆς περιέστη τὸν Ἀγησίλαον.

θάμβος] h. l. de corporis torpore, ubi animus et sensus ad percipiendum et membra ad agendum deficiunt, *Starrheit*.

οὐ μήν γε] „De meo dedi. Vulg. οὐ μὴν δὲ. Probabilior verborum ordo foret: οὐ μὴν τὸ κοινόν γε κατέλιπε. Sed etiam οὐ μήν γε ferendum in scriptoribus graecitatis citerioris." Schaef.

οὐδ' ἐῤῥύη — πάθους] Verba, de quibus R. Bred. et Fabr. disputaverunt, optime explicavisse aestimo interpretem latinum: *neque ex animi motu ad privatum incommodum decurrit*. Τὸ πάθος est τὸ συνταραχθῆναι. Ceterum ἐῤῥύη vertas potius *delapsus est*, *decidit*, quum huic verbo patiendi notio insit.

Cap. XVI. ἐγνώκει γὰρ κ. τ. λ.] Caes. 64. (cf. Suet. 81. Dio 18.) expositum est, ut Caesarem Calpurniae et haruspicibus iam obtemperantem senatumque per Antonium dimittere volentem D. Brutus tandem

βραχεῖ καὶ παρ' ἑαυτῇ γενομένην αἱ γυναῖκες ἐθεράπευον, ὁ δὲ Βροῦτος ὑπὸ τοῦ λόγου προςπεσόντος αὐτῷ συνεταράχθη μὲν ὡς εἰκός, οὐ μήν γε κατέλιπε τὸ κοινὸν οὐδ' ἐρρύη πρὸς τὸ οἰκεῖον ὑπὸ τοῦ πάθους.

XVI. Ἤδη δὲ Καῖσαρ ἀπηγγέλλετο προςιὼν ἐν φορείῳ κομιζόμενος· ἐγνώκει γὰρ ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς ἀθυμῶν μηδὲν ἐπικυροῦν τότε τῶν μειζόνων, ἀλλ' ὑπερβαλέσθαι σκηψάμενος ἀσθένειαν. Ἐκβάντι δ' αὐτῷ τοῦ φορείου προςρυεὶς Ποπίλιος Λαίνας, ἐκεῖνος ὁ μικρῷ πρόσθεν εὐξάμενος τοῖς περὶ Βροῦτον ἐπιτυγχάνειν καὶ κατορθοῦν, διελέγετο πλείω χρόνον ἐφιστα-μένῳ καὶ προςέχοντι τὸν νοῦν. Οἱ δὲ συνωμόται, λεγέσθω γὰρ οὕτως, τῆς μὲν φωνῆς οὐκ ἐπαΐοντες αὐτοῦ, τεκμαιρόμενοι δ' ἀφ' ὧν ὑπενόουν μήνυσιν εἶναι τῆς ἐπιβουλῆς τὴν κοινολογίαν, ἀνέπεσόν τε ταῖς γνώμαις

e sententia moverit et paene invitum produxerit. Ibidem et cap. 65. variae in ipso itinere indicationes quomodo frustratae sint narratur.

ὑπερβαλέσθαι] e Bruti consilio (Caes. l. l.): ἀλλ' εἰ δοκεῖ πάντως, ἔφη, τὴν ἡμέραν ἀφοσιώσασθαι, βέλτιον αὐτὸν προελθόντα καὶ προςαγορεύσαντα τὴν βουλὴν ὑπερθέσθαι. Ceterum R. ad ὑπερβαλέσθαι desiderat πάντα, immo suppleas αὐτά, τὰ μείζονα. Bred. de aoristo dubitavit, Fabr. hoc miratus est sed nihil explicans, Sch. malit ὑπερβάλλεσθαι. Mihi hic quoque aoristo sua vis inesse videtur rei semel transactae: τὸ ἐπικυροῦν autem eo ipso quod in tempus incertum differebatur, deque rebus non iam definitis dicitur, latiore praesentis notione distingui. Accuratiorem esse in his temporibus distinguendis Plutarchum iam ad c. 8. extr. dixi: videturque in elegantiis eius fuisse etiam in coniunctis verbis variare, simulac notio id permitteret.

σκηψάμενος ἀσθένειαν] „Quod ut esset probabilius, ἐν φορείῳ ἐκομίζετο." Schaef.

ἐπιτυγχάνειν] ὧν κατὰ νοῦν ἔχουσιν.

λεγέσθω γὰρ οὕτως] Reiske hoc dictum arbitratur, quia Plutarchus invitus vocabulo probroso usus sit de viris honestis; Sch. contra eo pertinere, quod illi οὔθ' ὅρκον ὤμοσαν οὔτε πίστιν καθ' ἱερῶν ἔλαβον ἢ ἔδοσαν (c. 12. extr.). Simplici quam hic habemus narrationi hoc aptius videtur; fatendum tamen, exemplum ab ipso Sch. allatum etiam Reiskianae explicationi favere: Arat. 38. εἰ δὲ Κλεομένης ἦν, λεγέσθω γὰρ οὕτως, παράνομος καὶ τυραννικός.

ἀνέπεσον ταῖς γνώμαις] „Interpres: *ceciderunt animis*. Thomas Mag. p. 60. ἀναπεσεῖν — ἐπὶ τοῦ ἀθημονῆσαι καὶ ἀθυμῆσαι. Potuerat scribi ἀνετράπησαν ταῖς γνώμαις. V. Wyttenbachius ad Plutarch. de S. N. V. p. 57." Schaef. Maior vis inest verbo ἀναπεσεῖν et significatio subiti casus acerbaeque sortis. Cf. Plat. Phaedr. p. 254. e. ὥςπερ ἀπὸ ὕσπληγος ἀναπεσών.

καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔβλεψαν ἀνθομολογούμενοι διὰ τῶν προςώπων, ὡς χρὴ μὴ περιμένειν σύλληψιν, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀποθνήσκειν δι᾽ αὐτῶν. Κασσίου δ᾽ ἤδη καί τινων ἄλλων τὰς χεῖρας ἐπιβεβληκότων ταῖς λαβαῖς ὑπὸ τὰ ἱμάτια καὶ σπωμένων τὰ ἐγχειρίδια, Βροῦτος ἐγκατιδὼν τῷ τοῦ Λαίνα σχήματι δεομένου σπουδὴν καὶ οὐχὶ κατηγοροῦντος, ἐφθέγξατο μὲν οὐδὲν διὰ τὸ πολλοὺς ἀλλοτρίους ἀναμεμίχθαι, φαιδρῷ δὲ τῷ προςώπῳ τοὺς περὶ Κάσσιον ἐθάρρυνε. Καὶ μετὰ μικρὸν ὁ Λαίνας τὴν δεξιὰν τοῦ Καίσαρος καταφιλήσας ἀπέστη φανερὸς γενόμενος, ὡς ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν αὐτῷ τινος διαφερόντων ἐποιεῖτο τὴν ἔντευξιν.

XVII. Τῆς δὲ βουλῆς εἰς τὴν ἐξέδραν προειςελθούσης οἱ μὲν ἄλλοι τὸν δίφρον τοῦ Καίσαρος περιέστησαν ὡς ἐντυγχάνειν τι μέλλοντες αὐτῷ· καὶ Κάσσιον μὲν λέγεται τρέποντα τὸ πρόςωπον εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ

ἀνθομολογούμενοι] invicem sibi hoc indicantes et pollicentes.

ὑπὸ τὰ ἱμάτια] accurate, sed ob id ipsum insolentius quam ὑπὸ τοῖς ἱματίοις.

σπουδὴν] „Sic editum (a R. Cor. Sch.) e Bryani coniectura. Libri dant σπουδῇ. Quod placet Boissonado ad Eunap. T. I. p. 527.: mihi non item." Schaef. Veritatem coniecturae praecipue verba καὶ οὐχὶ arguunt.

φανερὸς ὡς] pro participio. V. Matth. Gr. §. 549. 6. Nota. Cf. ad c. 15. ἔφθη παρελθεῖν.

Cap. XVII. προειςελθούσης] Senatores igitur in porticu exspectabant, dum Caesare adveniente senatus haberetur. Ceterum haec omnia non negliges conferre cum Caes. 66. etiam Suet. 82. Dion. 19. App. 117.

περιέστησαν] iam antequam Caesar eo consederit. Ceterum ad οἱ μὲν ἄλλοι referendum Τρεβώνιος δέ; quod interpungendo expressi.

Κάσσιον — αἰσθανόμενον] Caes. 66. καὶ γὰρ οὖν καὶ λέγεται Κάσσιος εἰς τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πομπηΐου πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως ἀποβλέπων ἐπικαλεῖσθαι σιωπῇ, καίπερ οὐκ ἀλλότριος ὢν τῶν Ἐπικούρου λόγων· ἀλλ᾽ ὁ καιρός, ὡς ἔοικεν, ἤδη τοῦ δεινοῦ παρεστῶτος ἐνθουσιασμὸν ἐνεποίει καὶ πάθος ἀντὶ τῶν προτέρων λογισμῶν.

Τρεβώνιος] C. Trebonius ille qui a. u. 699. tr. pl. lege lata Caesaris, Pompeii et Crassi provincias statuit (Dion. XXXIX. 33.), Caesaris in Hispanica expeditione legatus Massiliam oppugnavit (Caes. civ. I. 36.), a. 706. praetor urbanus a Caesare factus (Caes. civ. III. 20. Dion. XLII. 22.) et ex praetura a. 709. Hispaniae praefectus

Πομπηΐου παρακαλεῖν ὥςπερ αἰσθανόμενον· Τρεβώνιος δὲ περὶ τὰς θύρας Ἀντώνιον ἐπισπασάμενος καὶ προςομιλῶν ἔξω κατέσχε. Καίσαρι δ' εἰςιόντι μὲν ἡ σύγκλητος ὑπεξανέστη, καθεζόμενον δ' εὐθὺς ἐκεῖνοι περιέσχον ἀθρόοι, Τύλλιον Κίμβρον ἐξ ἑαυτῶν προβάλλοντες ὑπὲρ ἀδελφοῦ φυγάδος δεόμενον, καὶ συνεδέοντο πάντες ἁπτόμενοί τε χειρῶν καὶ στέρνα καὶ κεφαλὴν κατεφίλουν. Ἀποτριβομένου δὲ τὰς δεήσεις τὸ πρῶτον, εἶθ', ὡς οὐκ ἀνίεσαν, ἐξανισταμένου βίᾳ, Τύλλιος μὲν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἐκ τῶν ὤμων κατέσπασε τὸ ἱμάτιον, Κάσκας δὲ πρῶτος, εἱστήκει γὰρ ὄπισθεν, ἀνασπάσας τὸ ξίφος διελαύνει οὐκ εἰς βάθος παρὰ τὸν ὦμον. Ἀντιλαμβανομένου δὲ τῆς λαβῆς τοῦ Καίσαρος καὶ μέγα Ῥωμαϊστὶ ἀνακραγόντος „Ἀνόσιε Κάσκα, τί ποιεῖς"; ἐκεῖνος Ἑλληνιστὶ τὸν ἀδελφὸν προςαγορεύσας ἐκέλευσε βοηθεῖν. Ἤδη δὲ παιόμενος

(Dion. XLIII. 29.), tum a. 709. consul suffectus est (Id. l. l. 46.). Idem a Caesare Asiam provinciam accepit (App. Civ. III. 2.), ubi a Dolabella sceleste occisus est. V. Cic. Phil. XI. qui passim in epistolis eum laudat. — Hoc ipsum eius factum refert Phil. II. 14. ad fam. X. 28. Male Plut. Caes. 66. nominatur D. Brutus.

Ἀντώνιον] cf. cap. seq. et quae ibi annotamus.

ὑπεξανέστη] *θεραπεύουσα*, ut ait Caes. l. l.

προβάλλοντες] „Cor. malit *προβαλόντες*. Assentior." Schaef. Sed potius dicas, prius eos Caesarem circumdedisse, et tum Cimbrum proiecisse, quam eos circumdando exspectasse, donec Cimber prodiisset.

Τύλλιον Κίμβρον] Ald. et Bas. *Τίλλιον*. L. Tillius (aliis Tullius) Cimber, praeter has in Caesaris nece partes non notus. Cf. c. 19. extr. Amicum Caesaris fuisse etiam Cic. Phil. II. 11. Seneca de ira III. 30. referunt. (Seneca epist. 83, 11. *Tillius Cimber et nimius erat in vino et scordalus. In hanc rem iocatus est ipse: Ego, inquit, quenquam feram, qui vinum ferre non possum?*)

ἁπτόμενοί τε — καὶ κατεφίλουν] Levis anacoluthia, quales interdum habet Plutarchus, multo saepius veteres. Cf. c. 18. *οἱ μὲν συνεπόμενοι, πολλοὶ δὲ κατῆγον.*

ἀποτριβομένου] Caes. l. l. *ὡς διεκρούετο.*

τὸ ἱμάτιον] Caes. *τὴν τήβεννον.* Caesar tum clamavit: *Ista quidem vis est.* Suet. — *Κάσκας*] v. ad c. 16.

οὐκ εἰς βάθος] *ὡς εἰκὸς ἐν ἀρχῇ τολμήματος μεγάλου ταραχθείς.* Caes.

ἀντιλαμβανομένου τῆς λαβῆς] Suet. ait, eum *brachium arreptum graphio traiecisse.*

ὑπὸ πολλῶν καὶ κύκλῳ περιβλέπων καὶ διώσασθαι βουλόμενος, ὡς εἶδε Βροῦτον ἑλκόμενον τὸ ξίφος ἐπ' αὐτόν, τὴν χεῖρα τοῦ Κάσκα κρατῶν ἀφῆκε, καὶ τῷ ἱματίῳ τὴν κεφαλὴν ἐγκαλυψάμενος παρέδωκε τὸ σῶμα ταῖς πληγαῖς. Οἱ δ' ἀφειδῶς ἀναπεπλεγμένοι πολλοῖς περὶ τὸ σῶμα χρώμενοι τοῖς ξίφεσιν ἀλλήλους ἐτίτρωσκον, ὥςτε καὶ Βροῦτον εἰς τὴν χεῖρα πληγὴν λαβεῖν τοῦ φόνου συνεφαπτόμενον, πίμπλασθαι δὲ τοῦ αἵματος ἅπαντας.

XVIII. Οὕτω δ' ἀποθανόντος αὐτοῦ, Βροῦτος μὲν εἰς μέσον προελθὼν ἐβούλετο λέγειν καὶ κατεῖχε θαρρύνων τὴν σύγκλητον, ἡ δ' ὑπὸ δέους ἔφευγεν ἀτάκτως καὶ περὶ τὰς θύρας ὠθισμὸς ἦν καὶ τάραχος, οὐδενὸς διώκοντος οὐδὲ κατεπείγοντος· ἰσχυρῶς γὰρ ἐδέδοκτο μηδένα κτείνειν ἕτερον, ἀλλὰ πάντας ἐπὶ τὴν

διώσασθαι βουλόμενος] Caes. ἀπομαχόμενος καὶ διαφέρων δεῦρο κἀκεῖ τὸ σῶμα καὶ κεκραγώς.

ἑλκόμενον τὸ ξίφος] Articulum Sch. de suo addidit. Sic Caes. l. l. ἐσπασμένον τὸ ξίφος, et supra ἀνασπάσας τὸ ξίφος. — Caes. καὶ Βροῦτος αὐτῷ πληγὴν ἐνέβαλε μίαν εἰς τὸν βουβῶνα (App. ἐς τὸν μηρόν). ἅπαντας γὰρ ἔδει κατάρξασθαι καὶ γεύσασθαι τοῦ φόνου. Notum est, quod Suet. et Dio referunt sed non ut certum, Bruto eum dixisse: καὶ σύ, τέκνον;

κρατῶν ἀφῆκε] Plane graecam constructionem adverte, quod recentiores dicerent ἧς ἐκράτει vel οὐκέτι ἐκράτει ἀλλ' ἀφῆκε.

ταῖς πληγαῖς] εἴκοσι καὶ τρία (τραύματα) λαβεῖν λέγεται. Caes.

περὶ τὸ σῶμα] circa id corpus, sc. Caesaris quod diximus; ut non necesse sit cum R. ἐπὶ τὸ ἑνὸς σῶμα.

ἀναπεπλεγμένοι χρώμενοι] utendo sese implicantes. Non inusitatum est Plutarcho participio alterum coniungere quasi verbo finito. Cleom. 2. ἀμελουμένων δὲ τῶν κοινῶν κατ' ἰδίαν ἑκάστου πρὸς αὑτὸν ἕλκοντος τὸ κερδαλέον. (Steph. dedit καὶ κατ' ἰδίαν sed praeter necessitatem.) Demosth. 14. τῶν Ἀθηναίων ἐπί τινα προβαλλομένων αἰτίαν, ὡς οὐχ ὑπήκουε, θορυβούντων. (Hic quoque Cor. ὡς δ' οὐχ.) Timol. 9. in. σπεύδοντες τὸ πέλαγος διαπλέοντες. Ibid. 11. πολλὰ διαλεχθεὶς πρὸς τὸν Ἀνδρόμαχον ἐπαχθῶς καὶ βαρβαρικῶς ἀνατεινάμενος.

συνεφαπτόμενον] V. locum Caes. supra allatum.

Cap. XVIII. εἰς μέσον προελθὼν κ. τ. λ.] Cic. Phil. II. 12. *Caesare interfecto statim cruentum alte extollens M. Brutus pugionem Ciceronem nominatim exclamavit atque ei recuperatum libertatem est gratulatus.*

ἡ δ' ὑπὸ δέους — τάραχος] Disertius haec consternatio exponitur Caes. 67. Dion. 20. App. 118. quae huc transscribere longum erat.

Ἀντώνιον] M. Antonium, M. Antonii Cretici filium, M. Antonii

ἐλευθερίαν ἀνακαλεῖσθαι. Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις πᾶσιν, ὁπηνίκα διεσκοποῦντο τὴν πρᾶξιν, ἤρεσκεν Ἀντώνιον ἐπισφάττειν Καίσαρι, μοναρχικὸν ἄνδρα καὶ ὑβριστήν, ἰσχύν τε πεποιημένον ὁμιλίᾳ καὶ συνηθείᾳ πρὸς τὸ στρατιωτικόν, καὶ μάλισθ' ὅτι τῷ φύσει σοβαρῷ καὶ μεγαλοπράγμονι προσειλήφει τὸ τῆς ὑπατείας ἀξίωμα τότε Καίσαρι συνάρχων. Ἀλλὰ Βροῦτος ἐνέστη πρὸς τὸ βούλευμα, πρῶτον μὲν ἰσχυριζόμενος τῷ δικαίῳ, δεύτερον δ' ὑποθεὶς ἐλπίδα τῆς μεταβολῆς. Οὐ γὰρ ἀπεγίνωσκεν εὐφυᾶ καὶ φιλότιμον ἄνδρα καὶ δόξης ἐραστὴν τὸν Ἀντώνιον ἐκποδὼν Καίσαρος γενομένου καὶ συνεφάψεσθαι τῇ πατρίδι τῆς ἐλευθερίας, ἐπισπασθέντα τῷ ζήλῳ πρὸς τὸ καλὸν ὑπ' αὐτῶν. Οὕτω μὲν Ἀντώνιον Βροῦτος περιεποίησεν· ἐν δὲ τῷ τότε φόβῳ μεταλαβὼν ἐσθῆτα δημοτικὴν ἔφυγεν. Οἱ δὲ περὶ

oratoris nepotem, non est qui ignoret; collegam Caesaris in consulatu tum fuisse, statim Plutarchus indicat. De consilio impedito eius caedendi per Brutum confer Plut. Anton. 13. Vell. II. 58, 2. Dion. c. 19. App. 114. et quem iam citavimus Cic. ad fam. X. 28. etiam XII. 4. in. Phil. II. 14, 34. — Geterum notes verbum ἐπισφάττειν, optime exhibens secundarium Antonii locum, cuius potentia e Caesare pependerat.

συνηθείᾳ πρὸς τὸ στρατιωτικόν] quam iam in Gallico Caesaris bello contraxerat, magis deinde in bello civili.

ἰσχυριζόμενος τῷ δικαίῳ] Anton. l. l. ἀξιῶν τὴν ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων τολμωμένην πρᾶξιν εἰλικρινῆ καὶ καθαρὰν ἀδικίας εἶναι. App. l. l. ὁ Βροῦτος ἔλεγεν ἐπὶ μὲν τῷ Καίσαρι μόνῳ δόξαν οἴσεσθαι τυραννοκτόνων ὡς βασιλέα ἀναιροῦντες, ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἐχθρῶν ὡς Πομπηΐου στασιῶται.

ὑποθεὶς] „Cor. malit ὑποτιθείς. Placet." Schaef. Aoristum defendere argutius quidem possis, quod eo Plutarchus hanc spem nonnisi semel a Bruto indicatam significaverit, quum iustitiam urgere nunquam desineret. Cf. ad ὑπερβαλέσθαι c. 16. — Certe praesens nemini non placeret.

καὶ συνεφάψεσθαι] „Καί Coraës asteriscis inclusit ut delendum (λεῖπον ἔν τινι τῶν ἀρχαίων ἐκδόσεων [Iunt. ait Hult.] καὶ παραλειφθὲν ὑπὸ τῶν μεταφραστῶν). Non deleam. Significat vel, adeo." Schaef. Fut. συνεφάψεσθαι Steph. dedit pro aor. συνεφάψασθαι. — Mox verba ὑπ' αὐτῶν commodius opinor abessent; non tamen audeam eiicere, quamvis paene mihi persuasum sit, non esse ea genuina.

μεταλαβὼν — ἔφυγεν] Idem habes Ant. 13. Caes. 67. Dion. et App. ll. ll. qui omnino hic quoque cum nostro conferendi. V. etiam Cic. Phil. II. 35, 88.

Βροῦτον εἰς τὸ Καπιτώλιον ἐχώρουν ἠμαγμένοι τὰς χεῖρας, καὶ τὰ ξίφη γυμνὰ δεικνύντες ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν παρεκάλουν τοὺς πολίτας. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦσαν ἀλαλαγμοί, καὶ διαδρομαὶ τῷ πάθει κατὰ τύχην ἐπιγινόμεναι πλείονα τὸν θόρυβον ἐποίησαν· ὡς δ' οὔτε φόνος ἄλλος οὔθ' ἁρπαγή τινος ἐγίνετο τῶν κειμένων, θαῤῥοῦντες ἀνέβαινον οἵ τε βουλευταὶ καὶ τῶν δημοτῶν πολλοὶ πρὸς τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ Καπιτώλιον. Ἀθροισθέντος δὲ τοῦ πλήθους διελέχθη Βροῦτος ἐπαγωγὰ τοῦ δήμου καὶ πρέποντα τοῖς πεπραγμένοις. Ἐπαινούντων δὲ καὶ κατιέναι βοώντων θαῤῥοῦντες κατέ-

εἰς τὸ Καπιτώλιον ἐχώρουν] Ex scriptoribus laudatis videmus, eos solenni agmine (praeferebat aliquis pileum, libertatis signum) in forum ivisse, indeque quum turbulentior esset populus quam qui orationem audirent, in Capitolium ascendisse, munitos D. Bruti gladiatoribus. Comitabantur eos etiam nonnulli alii ex nobilibus, caedis gloriam falso sibi petentes; de qua re obiter moneam, apud Plut. Caes. 67. *Γάϊον Ὀκταούϊον* emendandum esse fortasse *Φαώνιον*, coll. App. 119.

κατὰ τύχην] nulla causa nulloque fine, et propter id ipsum turbulentiores.

τὰ κείμενα] quod alias *προκείμενα*, ea quae adsunt, quae in medio iacent ut tollere possis. Hoc latissimo sensu accipiendum vocabulum esse confirmat etiam additum *τί*, quod certae alicuius rei notionem non admittit, ut neque cum Solano et Hessio (p. 77.) mensas argentarias et tabernas derelictas (Caes. 67.) neque cum R. res venales in tabernis expositas nec denique cum Bred. et Fabr. fundos, res immobiles, *ἀκίνητα* explicare liceat. Intelliguntur autem Caesarianorum res, opes, domus, fundi, sed communi illo nomine comprehensa.

ἀνέβαινον οἵ τε βουλευταὶ κ. τ. λ.] Collatis Caes. 67. App. 120—142. Dion. 20—22. Cic. Phil. I. I. ad Att. XIV. 10, 1. haec ita accuratius concinnanda videntur. Quum coniurati in Capitolium abiissent, populo partim turbas ciente, partim triste silentium agente in foro, Cinna praetor ea fecit quae hoc capite narrantur, eumque secutus est Dolabella, consulatum sibi arrogans. His freti Brutus et Cassius in forum descenderunt, et ad populum verba fecerunt. Sed nondum satis sibi faventes animos quum reperirent, redierunt, atque cum illis senatores plerique, in primis Cicero. Haec omnia primo die facta esse arbitror. Mane autem postridie Antonius timore abiecto rursus in publicum prodiit, et Lepidum, qui ea nocte exercitu forum occupaverat, sibi adiunxit, coniurati vero e Capitolio nobiles viros miserunt qui cum illo de pace et foedere agerent. His negotiis alter dies absumtus est, inque tertium Antonius senatum convocavit in aedem Telluris, cuius acta habes c. 19. — Secuti sumus hic praeter Ciceronis summam auctoritatem praecipue Appianum: leviorem enim interdum in ordinandis temporibus Plutarcho fidem tribuendam esse nemo

βαινον εἰς ἀγοράν, οἱ μὲν ἄλλοι συνεπόμενοι μετ' ἀλλήλων, Βροῦτον δὲ πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν περιέποντες ἐν μέσῳ πάνυ λαμπρῶς κατῆγον ἀπὸ τῆς ἄκρας καὶ κατέστησαν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων. Πρὸς δὲ τὴν ὄψιν οἱ πολλοί, καίπερ μιγάδες ὄντες καὶ παρεσκευασμένοι θορυβεῖν, διέτρεσαν καὶ τὸ μέλλον ἐδέχοντο κόσμῳ καὶ σιωπῇ, προελθόντος δ' αὐτοῦ πάντες ἡσυχίαν τῷ λόγῳ παρέσχον. Ὅτι δ' οὐ πᾶσι πρὸς ἡδονὴν ἐγεγόνει τὸ ἔργον, ἐδήλωσαν ἀρξαμένου λέγειν Κίννα καὶ κατηγορεῖν Καίσαρος, ἀναῤῥηγνύμενοι πρὸς ὀργὴν καὶ κακῶς τὸν Κίνναν λέγοντες, ὥστε πάλιν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ

negabit qui eum paulo altius tentaverit; quod vel ex nostro et Caesaris loco apparet. Nam hic primi et secundi, illic secundi et tertii diei acta in unum compulit. Simili errore Bruti oratio, quam App. c. 137—141. refert, post Antonii in senatu acta collocata est.

ἐπαγωγὰ τοῦ δήμου] ἐπαγωγόν, δεινὸν ἐπάγειν, *quicquid vim pellacem magnumque lenocinium habet*, multis et suis et Schaeferi (ad Dion. Hal. de comp. verbb. p. 204.) verbis explicat Fabr. ad Tib. Gracchi c. 2. Tu animadvertas genitivi rationem: *quae populum sibi conciliarent;* quum alias sensus quos quis excitare vult hoc casu exhibeantur, ut Gracch. l. l. ὁ λόγος ἡδίων καὶ μᾶλλον ἐπαγωγὸς οἴκτου. Aeschyli fragm. ap. Strabon. X. 3, 16. (p. 470.) μανίας ἐπαγωγὸν ὁμάκλαν. Cum nostro loco congruunt Poplicolae c. 2. Pomp. 59.

πρέποντα τοῖς πεπραγμένοις] App. 122. ἐπεὶ δὲ παρῆλθον ἐς τὸ μέσον, οὐδὲν ταπεινὸν οὐδέτερος εἶπεν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ καλοῖς ὁμολογουμένοις ἀλλήλους ἐπῄνουν καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον κ. τ. λ. Vide de hac oratione etiam Cic. ad Att. XV. 1. b.

βοώντων] „cum clamore iubentium." Faba. Idem recurrit c. 20. οἱ μὲν ἐβόων τοὺς ἀνδροφόνους ἀναιρεῖν.

συνεπόμενοι μετ' ἀλλήλων] Lat. „confusi inter se" i. e. nullo ordine, quo unus e ceteris emineret. Similiter vernacule: *unter einander.* Opponitur Brutus quem nobiles honoris causa comitantes, περιέποντες, et circumcirca stipantes, ἐν μέσῳ, perquam magnifice deducebant.

ἐδέχοντο] „Fortasse ἀνεδέχοντο. Quanquam vulgatum tuenti non multum repugnem." Schaef.

Κίννα] L. Cornelius Cinna praetor e coniuratis. Appianus 121. πρῶτος ἐπιφαίνεται Κίννας στρατηγός, οἰκεῖος ὢν ἐξ ἐπιγαμίας (v. Caes. 1.) τῷ Καίσαρι, παρὰ δόξαν ἐπελθὼν ἐς μέσους, τήν τε ἐσθῆτα ἀπεδύσατο ὡς παρὰ τυράννου δεδομένης ὑπερορῶν, καὶ τὸν Καίσαρα τύραννον ἐκάλει καὶ τοὺς ἀνελόντας τυραννοκτόνους, καὶ τὸ πεπραγμένον ἐσέμνυνεν ὡς ὁμοιότατον μάλιστα τῷ προγονικῷ, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς εὐεργέτας καλεῖν ἐκέλευεν ἐκ τοῦ Καπιτωλίου καὶ γεραίρειν. Idem mox c. 126. refert, eum altero die quum in senatum iret ab infenso po-

Καπιτώλιον ἀπελθεῖν. Ἔνθα δὴ δεδιὼς πολιορκίαν ὁ Βροῦτος ἀπέπεμπε τοὺς ἀρίστους τῶν συναναβάντων, οὐκ ἀξιῶν τῆς αἰτίας μὴ μετέχοντας αὐτοὺς συνυποδύεσθαι τὸν κίνδυνον.

XIX. *Οὐ μὴν ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ τῆς βουλῆς συνελθούσης εἰς τὸ τῆς Γῆς ἱερόν, Ἀντωνίου δὲ καὶ Πλάγκου καὶ Κικέρωνος εἰπόντων περὶ ἀμνηστίας καὶ ὁμονοίας, ἔδοξε μὴ μόνον ἄδειαν εἶναι τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ γνώμην ὑπὲρ τιμῶν προθεῖναι τοὺς ὑπάτους· καὶ ταῦτ' ἐπιψηφισάμενοι διελύθησαν. Ἀντωνίου δὲ τὸν υἱὸν*

pulo lapidibus exceptum nec nisi per Lepidi milites servatum esse, quum domum, in quam se receperat, illi comburere vellent. Cf. etiam c. 20. extr.

ἀπέπεμπε τοὺς ἀρίστους τῶν συναναβάντων] Hi tum ad Antonium iverunt de pace acturi. Cicero vero, ut ipse ait Phil. I. 1. 89. *quum ceteri consulares irent redirent, in sententia mansit, neque Antonium illo die neque postero vidit; neque ullam societatem optimis civibus cum importunissimo hoste foedere ullo confirmari posse credidit.*

Cap. XIX. *εἰς τὸ τῆς Γῆς ἱερόν*] *ἀγχοτάτω μάλιστα ἂν τῆς οἰκίας Ἀντωνίου* (olim Pompeii, in Carinis). *οὔτε γὰρ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐθάρρει κατελθεῖν ὑποκείμενον τῷ Καπιτωλίῳ, μονομάχων ὄντων ἐκείνοις συνέργων, οὔτε στρατιὰν ἐξαγαγὼν ἐς τὴν πόλιν διαταράξαι. Λέπιδος δὲ ὅμως ἐσήγαγεν.* App. 126. Cic. l. l. *Post diem tertium veni in aedem Telluris et quidem invitus, quum omnes aditus armati obsiderent.* Fuit illo die Liberalium festum. Cf. ad Att. XIV. 10, 1. et praecipue 14, 2.

Πλάγκου] Erit hic L. Munatius Plancus, qui a Caesare in a. 712. consul designatus cum D. Bruto (Dio XLVI. 53. Cic. Phil. III. 15.) postea praetor partis Galliae Transalpinae cum tribus legionibus factus est (App. III. 46. Dio l. l. 29.). Maxime innotuit ultimis suis ad Ciceronem epistolis (ad fam. X. 1—24.), scriptis a. 711. statim antequam ad triumviros transiret.

Κικέρωνος] Phil. I. 1. *In quo templo, quantum in me fuit, ieci fundamenta pacis, Atheniensiumque vetus renovavi exemplum, Graecum etiam verbum usurpavi, quo tum in sedandis discordiis usa erat civitas illa, atque omnem memoriam discordiarum oblivione sempiterna delendum censui.* De illo Graeco verbo, *ἀμνηστία* vel *μὴ μνησικακεῖν*, v. Muretum Var. Lect. II. 15. Ciceronis orationem finxit Dio c. 23—33. quam legere debet qui aestimare velit quantum distet ab oratore rhetor et sophista Graeculus.

τὸν υἱὸν ὁμηρεύσοντα] De hac re et omni Antonii pacis studio cf. Ant. 14. Cic. Phil. I. 1. 13, 31. II. 36, 90.

ἀσπασμοί τε καὶ δεξιώσεις ἐγένοντο] Notatu dignum videtur, quod vocabula *τέ* et *καί* h. l. non sibi respondent, sed prius ad totum membrum pertinet prioribus id annectens, posterius nonnisi verba

εἰς τὸ Καπιτώλιον ὁμηρεύσοντα πέμψαντος κατῆλθον οἱ περὶ Βροῦτον, ἀσπασμοί τε καὶ δεξιώσεις ἐγένοντο πάντων ἀναμιχθέντων. Καὶ Κάσσιον μὲν Ἀντώνιος εἱστία παραλαβών, Βροῦτον δὲ Λέπιδος, τοὺς δ' ἄλλους, ὥς τις εἶχε πρὸς ἕκαστον ἢ συνηθείας ἢ φιλοφροσύνης. Ἅμα δ' ἡμέρᾳ πάλιν συνελθόντες οἱ βουλευταὶ πρῶτον μὲν Ἀντωνίῳ τιμὰς ἔδοσαν ὡς καταπαύσαντι πολέμων ἐμφυλίων ἀρχήν· ἔπειτα τῶν περὶ Βροῦτον ἦσαν ἔπαινοι τῶν παρόντων, καὶ τέλος ἐπαρχιῶν διανομαί. Βρούτῳ μὲν γὰρ ἐψηφίσαντο Κρήτην, Κασσίῳ Λιβύην,

ἀσπασμοὶ et δεξιώσεις coniungit. Similia habes c. 27. διενείμαντο τὰς ἐπαρχίας, σφαγάς τε καὶ προγραφὰς ἐποίησαν. Demetr. 1. αἱ τέχναι μετὰ λόγου συνεστῶσαι πρὸς αἵρεσιν καὶ λῆψιν οἰκείου τινός, φυγήν τε καὶ διάκρουσιν ἀλλοτρίου. Ib. 20. κώνειον καὶ ἀκόνιτον — σπείρων καὶ φυτεύων, ὁπούς τε καὶ καρπὸν αὐτῶν ἔργον πεποιημένος εἰδέναι.

καὶ Κάσσιον μὲν Ἀντώνιος κ. τ. λ.] Cf. Dion. 34. ubi etiam Cassii dictum refert vix tamen fide dignum. Brutum Lepidus excipiebat ut sororis maritus. V. ad cap. 7. Erat autem tum Lepidus, Caesari dictatori magister equitum dictus, cum exercitu ad urbem, ex Caesaris iussu Hispaniam petiturus, iamque eum Antonius oblato Caesaris pontificatu in suas partes traxerat.

ὥς τις] Ald. et Bas. ὅς τις. De constructione verbi ἔχειν Kun. laudat Matth. §. 337. Nota res est. Adde si lubet Vigerum p. 248 s.

τῶν περὶ Βροῦτον ἦσαν ἔπαινοι τῶν παρόντων] Verba ab interprete Latino et Reiskio („fortasse ὑπὲρ τῶν παρόντων, ob instituta et gesta novissima") parum intellecta recte explicat Coraës; οἱ περὶ Βροῦτον ἐπηνέθησαν ὑπὸ τῶν παρόντων. De duplice genitivo, et subiecti et obiecti quos dicunt, cf. Matth. §. 330. nota 1. ubi inter multa alia plane geminum nostro affertur exemplum Plat. rep. I. p. 329. b. ἔνιοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπηλακίσεις τοῦ γήρως ὀδύρονται.

ἐπαρχιῶν διανομαί] Praetorum munere fungentes Brutus et Cassius in urbe manere et exacto demum anno provincias inire debebant. Sed Caesar Bruto Macedoniam, Cassio Syriam destinaverat, quas illi etiam petebant Italiam postea relinquentes. Antonii contra malis artibus factum est, ut nunc multo minoris momenti provinciae iis darentur; quo Macedonia C. Antonio, Syria Dolabellae cederet. App. III. 2. IV. 57. cf. Dion. XLVII. 21. Ex App. III. 8. et Dion. l. l. Bithynia Bruto data esse videtur: quod tamen pugnat cum App. III. 2. Cic. Phil. III. 10. Ceterae quae hic recensentur provinciae ex Caesaris actis datae sunt; sed simili iniuria postea M. Antonius D. Bruto Galliam eripere conatus est. App. III. 27. Dio XLV. 9. Cic. Phil. III. 1.

Κασσίῳ] „Malim καὶ Κασσίῳ. Sic statim sequitur Τρεβωνίῳ — καὶ Κίμβρῳ." Sch. Aequabilitatem membrorum suadent etiam particulae μέν et δέ quae illa distinguunt.

Τρεβωνίῳ δ' Ἀσίαν καὶ Κίμβρῳ Βιθυνίαν, τῷ δ' ἑτέρῳ Βρούτῳ τὴν περὶ τὸν Ἠριδανὸν Γαλατίαν.

XX. Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν Καίσαρος διαθηκῶν καὶ ταφῆς αὐτοῦ λόγων ἐμπεσόντων, καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀντώνιον ἀξιούντων τάς τε διαθήκας ἀναγνωσθῆναι καὶ τοῦ σώματος ἐκφορὰν γενέσθαι μὴ κεκρυμμένην μηδ' ἄτιμον, ὡς μὴ καὶ τοῦτο παροξύνῃ τὸν δῆμον, Κάσσιος μὲν ἰσχυρῶς ἀντέλεγεν, εἶξε δὲ Βροῦτος καὶ συνεχώρησε, δεύτερον ἁμαρτεῖν τοῦτο δόξας. Καὶ γὰρ Ἀντωνίου φεισάμενος αἰτίαν ἔσχεν ἐπιτειχίσαι τῇ συνωμοσίᾳ βαρὺν καὶ δύσμαχον πολέμιον, καὶ τὰ περὶ τὴν ταφὴν ὃν Ἀντώνιος ἠξίου τρόπον ἐάσας γενέσθαι τοῦ παντὸς σφαλῆναι. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις δεδομένων κατ' ἄνδρα Ῥωμαίοις πᾶσι δραχμῶν ἑβδομήκοντα πέντε καὶ τῷ δήμῳ τῶν πέραν τοῦ ποτα-

τὴν περὶ τὸν Ἠριδανὸν Γαλατίαν] Graeco nomine designat Galliam Cisalpinam s. Cispadanam. Caes. 20. εἰς τὴν περὶ Πάδον Γαλατίαν 32. τὴν ἐντὸς Ἄλπεων Γαλατίαν. Monuit Coraës: „Ἠριδανὸν γὰρ ἐκάλουν Ἕλληνες τὸν τοῖς πάλαι Ῥωμαίοις Πάδον (Padus), νῦν δὲ τοῖς Ἰταλοῖς Po καλούμενον ποταμόν." Ceterum Caes, 67. Plutarchus spes laetas exponit, quas boni cives de libertate eo die ceperant, ὥστε πάντας οἴεσθαι τὰ πράγματα κατάστασιν ἔχειν καὶ σύγκρισιν ἀπειληφέναι τὴν ἀρίστην. Cf. App. 142. Dion. 35.

Cap. XX. περὶ τῶν Καίσαρος διαθηκῶν κ. τ. λ.] Copiose haec in senatu acta exponit Appianus c. 127—136. sed loco suo mota, quasi illam ἀμνηστίας legem praecessissent; omnino longius a nostris differunt quam quae hic adhibeamus. Certiora dat Cicero Phil. I. 1. II. 14. ad Att. ll. ll. XIV. 10. 14. Cf. etiam Plut. Caes. 67. Ant. 14. Dion. 35.

ἐπιτειχίσαι] Sic Cor. e cod. Anon. et Steph. coni. Vulg. ἐπιτειχίσας. Quod R. quum male interpretatus sit, Bred. et Fabr. ita defendunt ut variasse Plutarchum dicant. Sed vide quae ad c. 5. de v. χαριζόμενος annotavimus. Hoc tamen verum dixisse videtur Bred. ad σφαλῆναι verba αἰτίαν ἔσχεν non iam omni sua vi cogitari; nam dicendum erat ἐδόκει σφαλῆναι vel adeo ἐσφάλη.

δραχμῶν ἑβδομήκοντα πέντε] Idem habent App. 143. et Dio 35. qui addit, ὡς μὲν αὐτὸς ὁ Ὀκταούϊος γράφει, τριάκοντα. Suet. c. 83. trecenos sestertios; δόσις ἀξιόλογος, ait Noster Caes. 68. (nostri argenti circa 25 flor. vel 17 thaleros.)

κατ' ἄνδρα] singulis quibusque; Fabr. laudat Hermannum ad Vig. n. 633. Suet. l. l. viritim. Caes. Ῥωμαίων ἑκάστῳ. App. κατ' ἄνδρα Ῥωμαίων τῶν ὄντων ἔτι ἐν ἄστει.

τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ κ. τ. λ.] In extrema regione Trans-

μοῦ κήπων ἀπολελειμμένων, οὗ νῦν ἐστι Τύχης ἱερόν, εὔνοια θαυμαστὴ καὶ πόθος αὐτοῦ τοὺς πολίτας εἶλεν· ἔπειτα τοῦ σώματος εἰς τὴν ἀγορὰν κομισθέντος, Ἀντώνιος ἔπαινον, ὥςπερ ἔθος ἐστί, διεξελθὼν καὶ τὰ πλήθη κινούμενα πρὸς τὸν λόγον ὁρῶν εἰς οἶκτον μετέβαλε, καὶ τὴν ἐσθῆτα λαβὼν τὴν Καίσαρος ῥαγμένην ἀνέπτυξεν ἐπιδεικνύμενος τὰς διακοπὰς καὶ τῶν τραυμάτων τὸ πλῆθος. Ἦν οὖν ἰδεῖν οὐδὲν ἔτι κόσμῳ γινόμενον, ἀλλ' οἱ μὲν ἐβόων τοὺς ἀνδροφόνους ἀναιρεῖν, οἱ δ', ὥςπερ ἐπὶ Κλωδίου τοῦ δημαγωγοῦ πρότερον, ἀπὸ τῶν ἐργαστηρίων τὰ βάθρα καὶ τὰς τραπέζας ἀνασπῶντες καὶ συγκομίζοντες εἰς ταὐτὸ παμμεγέθη πυρὰν ἔνησαν καὶ τὸν νεκρὸν ἐπιθέντες ἐν μέσῳ πολλῶν μὲν ἱερῶν, πολλῶν δ' ἀσύλων καὶ ἀβεβήλων τόπων καθήγιζον. Ὡς δὲ τὸ πῦρ ἐξέλαμψεν, ἀλλα-

tiberina, inter Ianiculum et Tiberim. Hor. Serm. I. 9, 18. *Trans Tiberim longe cubat is, prope Caesaris hortos.*

Ἀντώνιος ἔπαινον διεξελθὼν] Cf. Ant. 14. App. 143. *ῥηθέν εἰπεῖν τὸν ἐπιτάφιον οἷα ὕπατος ὑπάτου καὶ φίλος φίλου καὶ συγγενὴς συγγενοῦς, ἦν γὰρ δὴ Καίσαρι κατὰ μητέρα συγγενής.* (De Iulia Antonii matre vid. Anton. 2. 20.) Huius quoque orationis non poenitebit contulisse imagines quas Appianus c. 144—146. et Dio c. 36—49. exhibuerunt, ille quidem satis ieiune, hic vero splendida sophistae paupertate; quibus addere liceat recentioris poëtae divinam operam, Shakespearii in Iulio Caesare, Act. III. scen. 2. de quo dramate v. etiam in praefatione dicta.

μετέβαλε] ex admiratione Bruti et odio tyranni.

τὴν ἐσθῆτα κ. τ. λ.] Plura de his habet App. 146 s. sed mira magis quam certa: dignus vero qui conferatur Suet. Caes. 84.

ἐσθῆτα—ἀνέπτυξεν] „Frequens est *πτύσσειν* de complicandis vestibus. Vid. Homer. Odyss. I. 439. Add. Plutarch. Rom. 14. *πτύσσειν τὴν ἁλουργίδα.*" Fabr.

ἐπὶ Κλωδίου—πρότερον] P. Clodius ille Ciceronis insectatione notus quum a Milone occisus esset, corpore mortui in forum illato vulgus furore motum scamna e curia rapuit et cadaver combusturum (quod alias in campo Martio fiebat) tantum ignem fecit, ut basilica pluresque domus eo absumtae sint; quae „norunt qui Ciceronis pro Milone orationem legerunt," ait Dusoul. — De hoc in Caesaris funere incendio v. praeter App. et Dion. l. l. Cic. Phil. II. 36 p. 91. ad Att. XIV. 10.

καθήγιζον] Sic Cor. pro vulg. *καθηγίαζον*, quod Stephanus in Thes. ex hoc solo loco attulit, quum contra Ant. 14. de eadem re adhibeat Plut. *καθαγίσαι.* Schaef. eum secutus provocat ad c. 31. ubi *ἐξετραχηλίαζεν* fuerat, quod negat graecum esse. Uberiora dat ad tom. II. p. 50, 26. (Marcell. 20.) *καρχηδονίζουσαν.*

χόθεν ἄλλος προσφερόμενοι καὶ δαλοὺς ἀνασπῶντες ἡμιφλέκτους διέθεον ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἀνηρηκότων αὐτὸν ὡς ἐμπρήσοντες. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν εὖ πεφραγμένοι πρότερον, ἀπεκρούσαντο τὸν κίνδυνον. Ἦν δέ τις Κίννας, ποιητικὸς ἀνήρ, οὐδὲν τῆς αἰτίας μετέχων, ἀλλὰ καὶ φίλος Καίσαρος γεγονώς. Οὗτος ὄναρ ᾤετο καλούμενος ὑπὸ Καίσαρος ἐπὶ δεῖπνον ἀρνεῖσθαι, τὸν δὲ λιπαρεῖν καὶ βιάζεσθαι, τέλος δ' ἄγειν λαβόμενον τῆς χειρὸς εἰς ἀχανῆ τόπον καὶ σκοτεινόν, αὐτὸν δ' ἄκοντα καὶ τεθαμβημένον ἕπεσθαι. Ταύτην ἰδόντι τὴν ὄψιν αὐτῷ συνέβη πυρέττειν διὰ νυκτός· ὅμως δ' ἕωθεν ἐκκομιζομένου τοῦ σώματος αἰδούμενος μὴ παρεῖναι προῆλθεν εἰς τὸν ὄχλον ἤδη διαγριαινόμενον.

πεφραγμένοι] „Ὡπλισμένοι. „Φραξάμενος, κλείσας, ὁπλίσας", φησὶν ὁ Ἡσύχιος. Ὥςπερ καὶ ἄφρακτος ὁ ἄνοπλος, παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (Θεσμοφ. 580.)· „μή τι προςπέαῃ Ἕμῖν ἀφράκτοις πρᾶγμα δεινὸν καὶ μέγα." Con. App. 147. καρτερῶς αὐτοὺς ἐκείνων τε ἀμυνομένων καὶ τῶν γειτόνων δεομένων τοῦ μὲν πυρὸς ἀπέσχοντο, ὅπλα δ' ἠπείλησαν ἐς τὴν ἐπιοῦσαν οἴσειν.

ποιητικὸς ἀνήρ] Bryanus voluit πολιτικός, „vir non postremae in civitate dignitatis (Xyl.) vel in rebus versatus", quum e Dione et Appiano, atque Val. Max. IX. 9, 1. pateat, hunc C. Helvium Cinnam tribunum plebis fuisse. Alii, ut Coraës, eundem fuisse iudicant cum Cinna, qui Smyrnam poëma condidit, laudato a Catullo, secundum Gellium XIX. 9. 13. Sed neutri rem dirimunt, potestque idem et tribunus et poëta fuisse. Schaef. ait sibi parum placere ποιητικός, satis vero πολιτικός: ego contrarium dixerim. Videtur enim hoc ipso indicare voluisse, quantum homo studiis deditus ab his turbis civilibus abhorruerit. — Idem factum refertur Caes. 68. Cf. Dion. 50. App. 147. Suet. 85.

οὐδὲν τῆς αἰτίας μετέχων ἀλλὰ καὶ] Fabr. ad Tib. Gracch. 1. hunc usum exposuit, quo simplex οὔκ adhibetur pro οὐ μόνον οὔκ ante ἀλλὰ καί, allata larga virorum doctorum copia exempla praebentium. Quod vero addit, „nunquam posse οὐ μόνον omitti nisi in enunciatione negante", i. e. ante οὔκ, id sane neminem fugerit.

αὐτὸν δὲ κ. τ. λ.] Transit a priori constructione qua ipse fuerat subiectum, καλούμενος: quod paene necessarium post illatos accusativos. Possis etiam legere αὐτόν.

αἰδούμενος μὴ παρεῖναι] Caes. l. l. ἐβάδιζεν ἐπὶ τιμῇ.

ὀφθῆναι] Reiske voluit εἶναι, Cor. asteriscis inclusit ὀφθῆναι, sed recte ait Sch. consulto Pl. scripsisse ὀφθεὶς — ὀφθῆναι, quod quidem quaesitum potius quam aptum esse non negamus. — Festive haec pingit Caes. l. l. καί τις ὀφθέντος αὐτοῦ τῶν πολλῶν ἔφρασεν ἑτέρῳ τοὔνομα πυνθανομένῳ κἀκεῖνος ἄλλῳ, καὶ

Ὀφθεὶς δὲ καὶ δόξας οὐχ ὅσπερ ἦν Κίννας ὀφθῆναι, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ Καίσαρα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἔναγχος λοιδορήσας, διεσπάσθη.

XXI. Τοῦτο τὸ πάθος μάλιστα μετά γε τὴν Ἀντωνίου μεταβολὴν δείσαντες οἱ περὶ Βροῦτον ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ διέτριβον ἐν Ἀντίῳ τὸ πρῶτον, ὡς, ὅταν παρακμάσῃ καὶ μαρανθῇ τὸ τῆς ὀργῆς, αὖθις εἰς Ῥώμην κατιόντες, ὃ ῥᾳδίως ἔσεσθαι προσεδόκων ἐν πλήθεσι φορὰς ἀσταθμήτους καὶ ταχείας φερομένοις, καὶ τὴν σύγκλητον εὔνουν ἔχοντες, ἢ τοὺς Κίνναν διασπασαμένους χαίρειν ἐάσασα τοὺς ἐπὶ τὰς οἰκίας τὰς ἐκείνων ἐπελθόντας ἀνεζήτει καὶ συνελάμβανεν. Ἤδη δὲ καὶ ὁ δῆμος ἀχθόμενος Ἀντωνίου σχεδὸν εἰς μοναρ-

διὰ πάντων εὐθὺς ἦν, ὡς οὗτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ τῶν ἀνῃρηκότων Καίσαρα. De illo L. Cornelio Cinna v. supra c. 18.

Cap. XXI. δείσαντες] hic non de re futura sed iam praeterita, quae metum excitat ne similia sequantur: *hac re anxii.* Idem habet Caes. 68.

ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως] Praetorum munere fungentes in urbe manere debebant, sed senatus decreto lege soluti sunt (Phil. II. 13, 31.) iisque cura frumenti emendi demandata est, ut cum specie honesta satis tamen tenui abirent. App. III. 6. IV. 57. Cic. ad Att. XV. 9. 10. 11. Phil. II. 13. 31. — De Antio oppido in maritima Latii ora meridiem spectante v. interprr. ad Hor. Carm. I. 35. De Bruto Antii degente memorabilis est Ciceronis epistola ad Att. XV. 11. scripta V. Id. Iun.

μαρανθῇ] Sic e codd. Vulc. et An. Br. voluit deditque R. pro vulg. παρανθῇ.

τὸ τῆς ὀργῆς] Sensum dilatatum pro simplici τὴν ὀργήν verbis quidem vix illustraveris, facile tamen senties idem.

ὡς — κατιόντες] eo consilio ut redituri sint; noto praesentis in verbo εἶμι sensu. — Ad rem confer D. Bruti ad Brutum Cassiumque epistolam, Cic. ad fam. XI. 1.

φορὰς ἀσταθμήτους] „Cor. e certa Bryani emendatione dedit. Libri habent φορᾶς ἀσταθμήτου. Reiskio placuit dare φοραῖς ἀσταθμήτοις καὶ ταχείαις. Sed recte Coraës: „Τὸ δι' ὀλίγων γινόμενον μάτην διὰ πολλῶν γίνεται." Quod criticorum iuniores diligenter advertent." Schaef. Habet autem poëtici quid hoc φέρεσθαι φοράς, qualia amare Plutarchum iam ad c. 13. animadvertimus.

τοὺς Κίνναν — χαίρειν ἐάσασα] „Scilicet quia Caesaris amicus fuerat." Schaef. — διασπασαμένους R. restituit, quum in Bryani editione esset διαρπασαμένους, errore ut videtur.

Ἀντωνίου σχεδὸν εἰς μοναρχ. καθ.] Paraverat hanc sibi potentiam Antonius eo praesertim quod, lege lata ut Caesaris acta rata essent, quotidie nova proferebat quasi Caesaris mandata reperta in commentariis qui cum illius scriba ad ipsum traducti erant; ita san-

χίαν καθισταμένου, Βροῦτον ἐπόθει· καὶ προσεδοκᾶτο τὰς θέας ἄξειν παρὼν αὐτός, ἃς ὤφειλε στρατηγῶν παρασχεῖν. Αἰσθόμενος δὲ πολλοὺς τῶν ὑπὸ Καίσαρος ἐστρατευμένων καὶ γῆν καὶ πόλεις παρ' ἐκείνου λαβόντων ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ καὶ κατ' ὀλίγους παρειρρέοντας εἰς τὴν πόλιν, οὐκ ἐθάρρησεν ἐλθεῖν, ἀλλ' ὁ δῆμος ἐθεᾶτο μὴ παρόντος ἐκείνου τὰς θέας, ἀφειδῶς πάνυ χορηγουμένας καὶ περιττῶς. Θηρία τε γὰρ πάμπολλα συνεωνημένος ἐκέλευσε μηδὲν ἀποδόσθαι μηδ' ὑπολιπεῖν, ἀλλὰ πᾶσι καταχρήσασθαι, καὶ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν αὐτὸς εἰς Νέαν πόλιν καταβὰς ἐνέτυχε πλείστοις, περὶ δὲ Κανοντίου τινὸς εὐημεροῦντος

civit quaecunque ipsius animus vel accepta ab aliis pecunia iubebat. App. III. 5. Cic. Phil. II. 37. 38. coll. I. 1. De Antonii dominatu insignes habemus epistolas Ciceronis ad Cassium (ad fam. XII. 1.) et ipsius Bruti Cassiique ad Antonium (ib. XI. 3.). Sed omnino non aliunde magis expressam huius tempestatis imaginem accipimus quam ex Ciceronis epistolis post Caesaris interitum scriptis ad suum usque finem a. 711. atque eiusdem orationibus Philippicis. (Utrasque coniunctas edidit, servato in epistolis quem Schützius constituit temporis ordine, V. Cl. Orellius a. 1827.)

τὰς θέας] ludos Apollinares, qui celebrabantur mensis Quintilis (qui tunc a Caesare, 12. eius die nato, Iulius appellatus) a sexto ad decimum tertium diem. V. Liv. XII. 25.

τῶν ὑπὸ Καίσαρος ἐστρ.] Schaefero suspectus est gen. Καίσαρος pro dativo, vereque monet facillime ος nasci potuisse e sequenti εσ. Idem sensit Coraës, sed dubitare eum fecit, quod idem recurrit c. 22. — Quum nemo simile quid indicarit (v. plane alia apud Matth. §. 592. β.), mihi quoque mendum subesse videtur, quod intra tam breve spatium repeti potuisse in Plutarcho non miror.

κατ' ὀλίγους] pauci simul, „exiguis globis", ait interpres latinus. Notus est usus praepositionis in numeralibus, καθ' ἕνα, κατὰ δύο cet. De phrasi κατ' ὀλίγους Wesseling. ad Herod. VIII. 113. iam Passovius in lexico laudavit, cuius de enucleanda praepositionum significatione merita novit quicunque illum librum versavit. Monui haec ne quis cum Solano praeferat cod. Vulc. lectionem κατ' ὀλίγον. — De re cf. Bruti et Cassii ad Antonium edictum, Cic. ad fam. XI. 2.

τὰς θέας — περιττῶς] vid. Cic. ad Att. (XV. 12. 26. 29. in.) XVI. 1. 5. in. 4. in. 2. Phil. I. 15, 36 s. X. 4, 8. tum de favore quo populus ludos excepit, tum etiam de turpi errore quo in edicto pro Quintili mense Iulius nominatus est. Editi sunt hi ludi per C. Antonium Bruti in praetura urbana collegam. App. III. 23 s. coll. 14. Dio XLVII. 20. Revocationem Bruti et Cassii, quam per hos ludos amici tentaverant, Caesaris opera impeditam esse ait App. 24.

ἐν τοῖς θεάτροις ἔγραφε πρὸς τοὺς φίλους, ὅπως πείσαντες αὐτὸν εἰςαγάγωσιν, Ἑλλήνων γὰρ οὐδένα βιασθῆναι προςήκειν. Ἔγραφε δὲ καὶ Κικέρωνι πάντως παρατυχεῖν ταῖς θέαις δεόμενος.

XXII. Ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει τῶν πραγμάτων ὄντων, ἑτέρα γίνεται μεταβολὴ τοῦ νέου Καίσαρος ἐπελθόντος. Οὗτος ἦν μὲν ἐξ ἀδελφιδῆς Καίσαρος, γράμματι δὲ παῖς ὑπ' αὐτοῦ καὶ κληρονόμος ἀπολελειμμένος, ἐν δ' Ἀπολλωνίᾳ διέτριβεν, ὅτε Καῖσαρ ἀνῃρέθη, σχολάζων περὶ λόγους κἀκεῖνον ἐπὶ Πάρθους ἐλαύνειν εὐθὺς ἐγνωκότα προςμένων. Ἅμα δὲ τῷ πυθέσθαι τὸ πάθος ἦλθεν εἰς Ῥώμην· καὶ δημαγωγίας

τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχν.] Notum est ludos scenicos in Graecia a Bacchi sacris initium cepisse eiusque festis celebratos esse; hinc histriones hoc nomine appellantur. Idem habes Cleom. 12. et Quaest. Romann. 107. (p. 289. Wytt. II. 183.) ubi de histrionum nominis origine loquitur.

Κανουτίου] Romanum nomen libertum Graecum indicat.

εὐημεροῦντος] cf. Eumen. in. Alex. 29. Demosth. 5.

βιασθῆναι] quod alias fieri solebat a Romanis in Graecorum devictam infirmamque gentem quam minimi aestimabant. „Τοιαῦτα δὲ πάσχειν εἰκὸς τοὺς τὸ τῆς ἐλευθερίας καλὸν σῶσαι μὴ κατισχύσαντας." Verba sunt Corais ad Anton. 73.

προςήκειν] Solani est coni. pro vulg. προςῆκεν.

ἔγραφε — ἔγραφε] Sch. malit ἔγραψε. Sed quidni saepius hoc fecerit?

Κικέρωνι] qui etiam Romam reliquerat Antonium vitans et Athenas ad filium profecturus. Noluit autem ille hos ludos spectare. „*Rescripsi scilicet, primum me iam profectum; ut non integrum sit: dein ἀτοπώτατον esse, me, qui Romam omnino post haec arma non accesserim, neque id tam periculi mei causa fecerim quam dignitatis, subito ad ludos venire. Tali enim tempore ludos facere illi honestum est cui necesse est: spectare mihi ut non est necesse sic ne honestum quidem est. Equidem illos celebrari et esse quam gratissimos mirabiliter cupio* cet." ad Att. XV. 26. data in Arpinati, VI. Non. Quint.

Cap. XXII. ἐξ ἀδελφιδῆς Καίσαρος] Caesaris soror Iulia nupsit M. Accio Balbo: illius filia Accia (Καίσαρος ἀδελφιδῆ) marito C. Octavio hunc νέον Καίσαρα peperit; nomen enim ei fuit C. Octavius, Caesarisque ex adoptione C. Iulius Caesar Octavianus. Patrem amisit quarto vitae anno, mater vero denuo nupsit L. Marcio Philippo, Catonis socero. v. Suet. Aug. 2 ss.

Ἀπολλωνίᾳ] urbe in maris Ionii Illyrica ora sita. v. Strab. VII. 5, 9. (p. 316.) De Octavio ibi degente cf. App. III. 9. Dion. XLV. 3. Suet. Aug. 8

ἀρχὴν τοὔνομα Καίσαρος θέμενος ἑαυτῷ καὶ διανέμων τὸ καταλειφθὲν ἀργύριον τοῖς πολίταις, Ἀντώνιόν τε κατεστασίασε καὶ χρήματα διαδοὺς συνίστη καὶ συνῆγε πολλοὺς τῶν ὑπὸ Καίσαρος ἐστρατευμένων. Ἐπεὶ δὲ Κικέρων τῷ πρὸς Ἀντώνιον μίσει τὰ Καίσαρος ἔπραττε, τούτῳ μὲν ὁ Βροῦτος ἐπέπληττεν ἰσχυρῶς, γράφων ὡς οὐ δεσπότην βαρύνοιτο Κικέρων, ἀλλὰ μισοῦντα δεσπότην φοβοῖτο, καὶ πολιτεύοιτο δουλείας αἵρεσιν φιλανθρώπου, γράφων καὶ λέγων ὡς χρηστός ἐστι Καῖσαρ· „οἱ δὲ πρόγονοι" φησὶν „ἡμῶν οὐδὲ πράους δεσπότας ὑπέμενον"· αὐτῷ δ' εἰς τοῦτο καιροῦ μήτε πολεμεῖν βεβαίως δεδόχθαι μήτε ἡσυχάζειν, ἀλλ' ἓν μόνον εἶναι βεβουλευμένον, τὸ μὴ δουλεύειν· θαυμάζειν δὲ Κικέ-

τοὔνομα Καίσαρος θέμ. ἑαυτῷ] matre et vitrico dissuadentibus, Antonio autem qui adolescentem contemnebat aperte sibi obstante. v. Suet. l. l. Plut. Anton. 16.

κατεστασίασε] „Malim κατεστασίαζε." Sch. Sed videtur aoristi sensus esse, favorem civium, quem Antonius in funere Caesaris sibi conciliaverat, ipsa illa pecuniae largitione iam ad Octavium transiisse. Non aeque celeriter apud milites res processit: de his igitur imperfectum adhibet auctor.

ἐστρατευμένων] Reiskii est coni. pro στρατευομένων, quod etiam aliquo modo defendi posse Fabr. ait. Sed aequabilitas post eadem verba c. 21. illud poscere videtur. — De gen. Καίσαρος v. ad l. l.

τὰ Καίσαρος ἔπραττε] Caesar detractis aliquot legionibus Antonium urbem relinquere coëgit, deinde cum exercitu ad Mutinam illi se opposuit: Cicero, cui ab initio maximopere ille se commendaverat, priores suspiciones (cf. ad Att. XVI. 8. 9. 11, 6.) tunc omittens summis laudibus haec gesta celebravit, quas ipse exponit orat. Phil. V. 16—19. (Habita est Cal. Ianuar. a. 711.) Cf. Suet. 10. Plut. Ant. 17.

αἵρεσις] ut etiam προαίρεσις, quae quis sibi sequenda sumit, praecepta, ratio et finis agendi in re publica; *Maximen*, *Grundsätze*. V. ad c. 4. ὑπόθεσις.

ἓν μόνον] Usum Graecorum haec coniungendi Fabr. longa Schaeferi nota, petita ex Mell. Critt. p. 20. illustravit.

θαυμάζων εἰ] ex noto Graecorum usu sola conditio ponitur, quam nos cum Latinis etiam veram esse significantes utimur vocc. *quod* et *dafs*. Cf. Viger. p. 504. Matth. p. 1251.

τοῦ δ' Ἀντ.] Sic optime Reiske correxit vulg. τὸν δ' Ἀντ. — Ceterum hoc ipsum acerbius dictum cum reliqua Ciceronis accusatione reperimus in Bruti epistolis ad Ciceronem et Atticum quae Ciceronis scriptis addi solent (I. 16. 17.); quas quidem non esse genuinas satis nunc constat: at Plutarchum ipsum iam eas tractasse quin statuamus

ρωνα, εἰ πόλεμον μὲν ἐμφύλιον καὶ κινδυνώδη δέδοικεν, αἰσχρὰν δὲ καὶ ἄδοξον εἰρήνην οὐ φοβεῖται, τοῦ δ' Ἀντώνιον ἐκβαλεῖν τῆς τυραννίδος μισθὸν αἰτεῖ τὸ Καίσαρα καταστῆσαι τύραννον. Ἐν μὲν οὖν ταῖς πρώταις ἐπιστολαῖς τοιοῦτος ὁ Βροῦτος.

XXIII. Ἤδη δὲ τῶν μὲν ὡς Καίσαρα, τῶν δ' ὡς Ἀντώνιον διισταμένων, ὠνίων δὲ τῶν στρατοπέδων ὥςπερ ὑπὸ κήρυκι προςτιθεμένων τῷ πλέον διδόντι, παντάπασι καταγνοὺς τῶν πραγμάτων ἔγνω καταλιπεῖν Ἰταλίαν καὶ πεζῇ διὰ Λευκανίας εἰς Ἐλέαν ἐπὶ θάλασσαν ἧκεν. Ὅθεν ἡ Πορκία μέλλουσα πάλιν εἰς Ῥώμην ἀποτρέπεσθαι, λανθάνειν μὲν ἐπειρᾶτο περιπαθῶς ἔχουσα, γραφὴ δέ τις αὐτὴν προὔδωκε τἄλλα

nihil vetare videtur. (Contra tamen Marklandus in epistola Anglice edita a. 1745. medii aevi opus illas esse, Plutarchique e veris epistolis testimonia illuc translata demonstrare conatus est.) Locos attulit Coraës: sufficiat nobis hoc unum: *Quid mihi prodest, si merces Antonii oppressi poscitur in Antonii locum successio?* (17. in.)

ἐν μὲν οὖν — ὁ Βροῦτος] Sch. iubente haec a sequente capite seiuncta sunt.

Cap. XXIII. *ὡς Καίσαρα — ὡς Ἀντώνιον*] „H. e. *πρὸς Καίσαρα — πρὸς Ἀντώνιον.*" F. Notus est hic usus particulae (qui recurrit c. 36.) praecipue de hominibus, non de locis, ut primus observavit Thomas Mag. p. 933. Quem usum Döderlein (Philol. Beitr. aus d. Schweiz, n. XV.) ut proprium explicat, orta praepositione ex *ἕως*, sequente Thierschio Gramm. §. 274, 14. nota, neque aliud Buttmannus innuere videtur, ub. gramm. §. 115. a. nota 1. Rectius tamen cum Matthiae Gramm. §. 578. h. statues, primitus additum fuisse *εἴς* [vel *πρός*], posteaque id excidisse. „Latiori enim huic rationi (ut qui aliquem peteret) in hominibus potius locus erat, quos an reperiamus minus certum est." Verba sunt Hermanni V. Cl. cuius institutione frui me potuisse vel hac levissima occasione pie gloriari liceat.

ὑπὸ κήρυκι] praecone licitationem publice proclamante. Latini: *sub hasta.*

Ἐλέαν] Romanis Velia, urbs in Lucaniae littore occidentali. Hac in urbe, ut saepius antea (ad Att. XVI. 5. 4.), Cicero eum vidit, quum ipse laetis de re publica nuntiis revocatus Romam rediret, Brutus autem iam abiturus *navibus suis apud Haletem fluvium esset citra Veliam millia passuum tria*, unde *pedibus statim ad me.* ad Att. XVI. 7, 5. data iam XIV. Cal. Sept. a. 710. Multo igitur haec priora illis quae in capite antecedente Plutarchus exposuit, tempora ut solet minus curans. Cf. Phil. I. 4, 9. 10. X. 4, 8.

ἡ Πορκία] Hanc cum Servilia matre et Tertulla sorore Antii apud Brutum fuisse Cicero refert epistola iam supra laudata ad Att. XV. 11.

γενναίαν οὖσαν. Ἦν γὰρ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν διάθεσις, προπεμπόμενος Ἕκτωρ ὑπ' Ἀνδρομάχης, κομιζομένης παρ' αὐτοῦ τὸ παιδίον, ἐκείνῳ δὲ προσβλεπούσης. Ταῦτα θεωμένην τὴν Πορκίαν ἡ τοῦ πάθους εἰκὼν ἐξέτηξεν εἰς δάκρυα, καὶ πολλάκις φοιτῶσα τῆς ἡμέρας ἔκλαιεν. Ἀκιλίου δέ τινος τῶν Βρούτου φίλων τὰ πρὸς Ἕκτορα τῆς Ἀνδρομάχης ἔπη διελθόντος,

Ἕκτορ, ἀτὰρ σύ μοί ἐσσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Ἠδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης,

μειδιάσας ὁ Βροῦτος „Ἀλλ' οὐκ ἔμοιγ'" εἶπε „πρὸς Πορκίαν ἔπεισι φάναι τὰ τοῦ Ἕκτορος,

Ἱστόν τ' ἠλακάτην τε καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε·

σώματος γὰρ ἀπολείπεται φύσει τῶν ἴσων ἀνδραγαθημάτων, γνώμῃ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὥςπερ ἡμεῖς ἀρι-

ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν] e Graecorum historia vel fabulis. Mirus est Solanus sub his verbis pictoris nomen latere putans.

διάθεσις] Male cod. An. ὑπόθεσις. Idem habes Demetr. 22. Est proprie compositio, qua res quaedam, factum quoddam exhibetur, *Vorstellung*. A synonymo γραφή eo differt, quod hoc nonnisi rationem indicat qua tabula facta sit, pingendo scilicet: διάθεσις vero pertinet ad rem quam illa ostendit. Cf. Corais ad h. l. annotata.

κομιζομένης] recipientis, quum antea pater infantem brachio sustulerat: Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσὶν ἔθηκε Παῖδ' ἑόν, ἡ δ' ἄρα μιν κηώδεϊ δέξατο κόλπῳ Δακρυόεν γελάσασα. Iliad. VI. 482 ss. Sed quis est qui egeat adhuc indicatione loci etiam indoctis (vel e Schilleri nobili carmine) celebratissimi?

ἡ τοῦ πάθους εἰκὼν] similitudo inter suam et Andromachae conditionem.

φοιτῶσα] „scil. ad illam tabulam pictam, cuius spectaculo satiari non posset." Reiske.

Ἀκιλίου] Acilium in proscriptorum numero refert App. IV. 39.

ἔπη] *versus*, non *verba*, ut Lat. Sic Xen. Mem. I. 2, 21. τῶν ἐν μέτρῳ πεποιημένων. Herod. V. 56. αἰνίσσεσθαι τάδε τὰ ἔπεα. V. lexica.

Ἕκτορ κ. τ. λ.] v. 429 s. — Ἱστόν κ. τ. λ.] 490 ss. Admonet uxorem: Ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε, Ἱστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε Ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει Πᾶσιν, ἐμοὶ δὲ μάλιστα, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν.

τῶν ἴσων] τοῖς ἡμετέροις. — ἀριστεύσει] „Malim ἀριστεύει." Schaef.

Cap. XXIV. ἐπ' Ἀθηνῶν] V. ad c. 6. V. etiam Fabr. ad h. l. Hic sufficiat afferre Caesar. 43. ὡς ἐπὶ Σκοτούσσης ὁδεύων. 49. ὥρμησεν ἐπὶ Συρίας. Pomp. 32. ὥρμητο ἐπ' Ἀρμενίας. Herod. V. 64. ἀπαλλάσσοντο ἴθυς ἐπὶ Θεσσαλίης.

στεύσει." Ταῦτα μὲν ὁ τῆς Πορκίας υἱὸς ἱστόρηκε Βίβλος.

XXIV. Ἀναχθεὶς δ' ὁ Βροῦτος ἐκεῖθεν ἐπ' Ἀθηνῶν ἔπλει. Δεξαμένου δὲ τοῦ δήμου προθύμως αὐτὸν εὐφημίαις καὶ ψηφίσμασι, διητᾶτο μὲν παρὰ ξένῳ τινὶ, Θεομνήστου δ' ἀκροώμενος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Κρατίππου τοῦ Περιπατητικοῦ καὶ συμφιλοσοφῶν ἐδόκει παντάπασιν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν. Ἔπραττε δὲ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἀνυπόπτως. Καὶ γὰρ εἰς Μακεδονίαν ἔπεμψεν Ἱρόστρατον οἰκειούμενος τοὺς ἐπὶ τῶν ἐκεῖ στρατοπέδων, καὶ τοὺς σχολάζοντας ἀπὸ Ῥώμης ἐν ἄστει νέους ἀνελάμβανε καὶ συνεῖχεν, ὧν ἦν καὶ Κικέρωνος υἱός, ὃν ἐπαινεῖ διαφερόντως καί φησιν, εἴτ' ἐγρήγορεν εἴτ' ἐνυπνιάζεται, θαυμάζειν οὕτω γεν-

εὐφημίαι] sunt faustae voces quibus advenientem salutaverunt, gratulationes, quales omnis novit aetas: ψηφίσματα] decreta in honorem praesentis, quibus veteres nostra tempora etiam superabant. Dio XLVII. 20. statuas Bruti et Cassii iuxta Harmodii et Aristogitonis positas refert.

Κρατίππου] Notus hic e Cicerone cuius filium instituebat; vid. de off. I. 1. III. 2. ad fam. XII. 16, 2. Cf. etiam de divin. I. 3, 5. 32, 70 s.

ἀνυπόπτως] „κρύφα, ἀδήλως, ὥςτε μηδενὶ μηδενὸς τῶν πραγμάτων ὑποψίαν παρέχειν." Cor.

ἀνελάμβανε καὶ συνεῖχεν] accurate et distincte: ad se ut accederent efficiebat, quumque sibi adessent eos apud se retinebat. — Fuisse inter hos νέους σχολάζοντας etiam Q. Horatium poëtam, tirones notabunt ex illius Epist. II. 2, 44 ss.

εἴτ' ἐγρήγορεν εἴτ' ἐνυπνιάζεται] Priores interpretes haec ad Brutum retulisse videntur. Coraës primus monuit ad Ciceronem ea pertinere Plutarchumque ὑπερβατῶς locutum esse; quem secutus est Haiting. in Actt. Phil. Mon. III. p. 182. similia afferens quamvis paulo faciliora. (Nos e pluribus unum afferamus: De adul. et amico p. 50. W. 190. ἔπαινος γὰρ οὐχ ἧττον ἐν καιρῷ ψόγου φιλίᾳ προςήκει.) Contra Schaefero „talia hyperbata videntur nullo modo admittenda, acceditque illis qui ad ipsum Brutum retulerunt. Ac quidni" ait „Brutus recte dicatur ὕπαρ τε καὶ ὄναρ θαυμάσαι τὸν τοῦ Κικέρωνος υἱόν, οὕτω γε γενν. κ. τ. λ.?" Attamen illud hyperbaton (cui similia quis ubique expurgaturus?) minus me quidem offendit hac hyperbole: nam qui poterat Bruto Cicero tanti momenti esse ut ὕπαρ τε καὶ ὄναρ de eo cogitaret? Contra apta est de Cicerone sententia, eum „μισεῖν τοὺς τυράννους" ut Cor. ait „ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὃ ταὐτὸν δύναται τῷ ἀδιαλείπτως." Servavit etiam liberum hunc animum, quippe qui ad Philippos pugnaret et postea S. Pompeio se adiungeret. (App. V. 2.) Similes laudes habemus in epist. Bruti iam citatis II. 3. adde de Off. II. 13. Cf. infra c. 26.

ναῖον ὄντα καὶ μισοτύραννον. Ἀρξάμενος δὲ τῶν πραγμάτων ἀναφανδὸν ἅπτεσθαι, καὶ πυθόμενος πλοῖα Ῥωμαϊκὰ μεστὰ χρημάτων ἐξ Ἀσίας προσφέρεσθαι καὶ στρατηγὸν ἐπιπλεῖν ἄνδρα χαρίεντα καὶ γνώριμον, ἀπήντησεν αὐτῷ περὶ Κάρυστον· ἐντυχὼν δὲ καὶ πείσας καὶ παραλαβὼν τὰ πλοῖα λαμπροτέραν ὑποδοχὴν ἐποιεῖτο· καὶ γὰρ ἦν ἡμέρα, καθ' ἣν ἐγεγόνει πρῶτον ὁ Βροῦτος. Ὡς οὖν ἐλθόντες εἰς τὸ πίνειν ἐπιχύσεις ἐποιοῦντο νίκης τε Βρούτου καὶ Ῥωμαίων ἐλευθερίας, ἔτι μᾶλλον αὐτοὺς ῥῶσαι βουλόμενος ᾔτησε ποτήριον μεῖζον· καὶ λαβὼν ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως ἀνεφώνησε τὸν στίχον τοῦτον·

Ἀλλά με μοῖρ' ὀλοὴ καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός.

Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἱστοροῦσιν, ὅτε τὴν τελευταίαν

στρατηγὸν] Fuisse M. Appuleium ex Appian. III. 63. IV. 75. coll. Cic. Phil. X. 11, 24. XIII. 16, 32. docuit Marklandus Epist. de Cic. ad Br. epp. p. 154 s. Fuerat pro quaestore in Asia Q. Philippo. v. Cic. ad fam. XIII. 45. 46. coll. 73.

χαρίεντα] eo sensu qui seriore aevo invaluit: probus, muneri suo aptus, h. l. libertatis partibus non alienus. Sic Cat. mai. 20. *χαρίεντα δοῦλον* dixit, Agid. 8. *ξένων ὅσοι τροφῆς μετεσχηκότες ἐλευθερίου καὶ χαρίεντες ἄλλως τοῖς σώμασι καὶ καθ' ἡλικίαν ἀκμάζοντες εἶεν.* Cleom. 11. *ἀναπληρώσας τὸ πολίτευμα τοῖς χαριεστάτοις τῶν περιοίκων.*

Κάρυστον] Urbs est in Euboeae ora meridiana. Strab. X. 1, 6. p. 446. — App. IV. 134. idem infaustum omen refert, sed ait Brutum hoc dixisse *ἐν Σάμῳ γενεθλιάζοντα.*

ᾔτησε ποτήριον μεῖζον] quo ipso rem — fausta verba exspectasses — solenniorem reddidit. Notus hic usus apud veteres et hodiernos. De illis cf. Plat. Symp. p. 213. e.

ἀλλά με — υἱός] Patrocli morientis verba sunt ap. Hom. Il. XVI. 849. Hectori enim de caede sua exsultanti obiicit, non illius sed dei operam eam esse. Unde Dacerius coniecit, Brutum, ubi libertatis mentio facta, hunc versum de Caesare explicuisse, quem deus ipse perdiderit, non homines. Ita vero non convivis sed tantum aliis, qui postea rem audirent vel referrent, potuisset locutus videri *ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως*, vel ut App. l. l. ait, *ἀλόγως.* Ceterum Plutarchus in fine cap. ita loquitur, ut pro omine hic versus tum demum habitus esse videatur, quum pugnae signum illud accessisset. Neque aliter Val. Maximus, de quo statim.

παρ' αὐτοῦ] „Non a Bruto sed a Caesare et Antonio hanc tesseram datam esse refert Valerius Max. I. 5, 7. Quod tam accommodatum est omini versus Homerici, ut Plutarchum de Bruto narrantem errasse credam. Nisi forte, quod suspicor, in pronomine *αὐτοῦ*

ἐν Φιλίπποις μαχούμενος ἐξῄει μάχην, σύνθημα παρ' αὐτοῦ τοῖς στρατιώταις Ἀπόλλωνα δοθῆναι. Διὸ καὶ τῆς συμφορᾶς τίθενται σημεῖον ἐκείνην τὴν ἀναφώνησιν.

XXV. Ἐκ τούτου πεντήκοντα μὲν αὐτῷ μυριάδας Ἀντίστιος ἀφ' ὧν ἦγε καὶ αὐτὸς εἰς Ἰταλίαν χρημάτων δίδωσιν, ὅσοι δὲ περὶ Θεσσαλίαν ἔτι τῆς Πομπηΐου στρατιᾶς ἐπλανῶντο, συνέῤῥεον ἀσμένως πρὸς αὐτόν, ἱππεῖς τε πεντακοσίους ἀφείλετο Κίννα πρὸς Δολοβέλλαν ἄγοντος εἰς Ἀσίαν, ἐπιπλεύσας τε Δημητριάδι πολλῶν ὅπλων ἐξαγομένων πρὸς Ἀντάνιον, ἃ Καίσαρος τοῦ προτέρου κελεύσαντος ἐπὶ τὸν Παρθικὸν ἐποιήθη πόλεμον, ἐκράτησεν. Ὁρτησίου δὲ τοῦ στρατηγοῦ παραδόντος αὐτῷ Μακεδονίαν καὶ τῶν ἐν κύκλῳ βασιλέων καὶ δυναστῶν συνισταμένων καὶ προστιθεμένων, ἀγγέλ-

latet nomen proprium Ἀντωνίου. V. not. ad T. III. p. 355, 37. [Cleom. 28. ubi Ἀντιγόνου pro αὐτοῦ Coraes restituit.]" Schaef. Verum referre Valerium mihi quoque persuasum est; sed ne hoc Ἀντωνίου probem, iam id vetat quod Caesaris mentio aeque necessaria fuisset. Levis est scriptoris ipsius error.

Cap. XXV. πεντήκοντα μυριάδας] sc. δραχμῶν; vicies sestertiûm, prope centum et septuaginta millia fl.

Ἀντίστιος] est Vetus ille quem Cicero ad Att. XIV. 9. (a. 710.) Syriae quaestorem memorat. Attigit hoc factum, sed non sine errore (ex *sua* dedisse pecunia) auctor epp. Bruti. I. 11. de quo loco vide item Markl. l. l. p. 151 sqq.

Κίννα] Ignotum qui Cinna fuerit. Cic. Phil. X. 6, 13. haec modo habet: *Equitatus, qui in Thessaliam ducebatur bipartito, alter eum quaestorem a quo ducebatur reliquit in Thessalia seseque ad Brutum contulit, alterum in Macedonia Cn. Domitius adolescens summa virtute gravitate et constantia a legato Syriaco abstulit.* „Legatus Syriacus" est legatus Dolabellae in Syria pro consule versantis, πρὸς Δολοβέλλαν ἄγων εἰς Ἀσίαν. De hac Dolabellae provincia v. ad c. 19. extr. Cn. Domitius filius erat Domitii, qui a Caesare Corfinii captus et dimissus, postea Massiliae et ad Pharsalum contra illum pugnavit, ubi ab Antonio occisus est. — Cf. etiam Phil. XI. 12, 27.

Δημητριάδι] Thessaliae urbs est in Magnesiae finibus, Pelasgico sinui adiacens. Strab. IX. 5, 15. p. 636.

Ὁρτησίου] Q. Hortensius, celebris oratoris filius, qui Caesare vivo illius partes secutus erat. Cic. l. l. *Delectus habitus in Macedonia est summo Q. Hortensii studio et industria; cuius animum egregium dignumque et ipso et maioribus eius ex Bruti literis perspicere potuistis.* Solennem eius laudationem habes in fine orationis. Cf. Dion. XLVII. 21.

λεται Γάϊος ὁ Ἀντωνίου ἀδελφὸς ἐξ Ἰταλίας διαβεβηκὼς καὶ βαδίζων εὐθὺς ἐπὶ τὰς δυνάμεις, ἃς ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Ἀπολλωνίᾳ Γαβίνιος συνεῖχε. Βουλόμενος οὖν φθάσαι καὶ προλαβεῖν ὁ Βροῦτος, ἐξαίφνης ἀναστήσας τοὺς σὺν αὐτῷ, διὰ χωρίων χαλεπῶν νιφόμενος ἐπορεύετο καὶ πολὺ προῆλθε τοὺς κομίζοντας τὸ ἄριστον. Ἐγγὺς οὖν Ἐπιδάμνου γενόμενος διὰ κόπον καὶ ψῦχος ἐβουλιμίασε. Συμπίπτει δὲ μάλιστα τὸ πάθος χιόνος οὔσης πονοῦσι καὶ κτήνεσι καὶ ἀνθρώποις, εἴτε τοῦ θερμοῦ διὰ περίψυξιν καὶ πύκνωσιν, ὅταν ἐντὸς ἅπαν καθειρχθῇ, τὴν τροφὴν ἀθρόως ἀναλίσκοντος, εἴτε δριμεῖα καὶ λεπτὴ τῆς χιόνος διαλυομένης ἰοῦσα

διαβεβηκὼς καὶ βαδίζων] Sic emendavit Fabr. quem secutus est Coraës. Vulgo βαδίζειν: quod Schaeferus tenuit eiecto καί. Sed ne arguam alteram mutationem faciliorem esse, verbo ἀγγέλλεται participium aptius iungi arbitror: est idem quod peius graece dicas ἀγγέλλεται αὐτὸν διαβεβηκέναι καὶ νῦν βαδίζειν. Bredovius vulg. tenuit, negligentiam agnoscens, quam tamen verba ita continuo sese excipientia non admittunt. — De re cf. Cic. Phil. X. 5, 10. 11.

Ἐπίδαμνος] nomen est antiquius urbis Dalmatiae maritimae, quae iam tum Dyrrhachium appellabatur. Vide v. c. Cat. min. 54. 55. cf. Strabo VII. 5, 9. p. 316. — De Apollonia v. ad c. 22.

Γαβίνιος] In hoc quoque nomine ut c. 4. Siciliae error inest sive auctoris sive potius librariorum. Nusquam enim de Gabinio aliquid in his rebus reperimus: contra P. Vatinium Dyrrhachium tenuisse testantur Cicero Phil. X. 6. Vellei. II. 69. Liv. ep. I. 118. Dio XLVII. 21. Appian. IV. 75. Iidem referunt copias illius ad Brutum transiisse, quamvis in eo differentes, quod Cicero et Appianus hoc ipsi Vatinio tribuunt, Dio et Velleius eum a militibus coactum esse dicunt. Praeterea Dio rem ante C. Antonii adventum ponit: ceteri tempus non indicant. Vatinium hunc eiusque et fortunae et partium conversiones e Cicerone novimus: in Gabinii vero nomen eo facilius auctorem ipsum dixerit aliquis incidere potuisse, quod antea A. Gabinius, consularis Ciceronis exsilio aeque notus, Illyricum tenuerat.

προῆλθε τοὺς κομίζοντας] „*antevertit ferentes prandium.* Rarior haec constructio." Schaef.

εἴτε ἀναλίσκοντος — εἴτε τέμνει] „Tirones advertant inflexam constructionem. Similis inflexionis exemplum videbunt c. 31. ἑαυτοὺς ἀπολλύντων οὐ μόνον — ἀλλὰ καὶ ἤλλετο." Schaef.

ἀθρόως] est nostrum *auf Ein Mahl*, subito.

τῆς χιόνος διαλυομένης ἰοῦσα] brevius dictum pro ἐκ τῆς χ. δ. ἐξιοῦσα. Pro λεπτὴ τῆς Bryanus coniecit λεπτή τις.

ἀφιδρώσεις] Coraës e Moral. III. 858. Wytt. emendavit. Vulg. ἐφιδρώσεις. — Videtur Plutarchus duas animi defectus causas statuere, quod calor vitalis aut exstinguatur aut abeat. Illud fieri condensatione, ubi alimenta sua, ciborum partes unde sustentatur, subito consumat:

πνοὴ τέμνει τὸ σῶμα καὶ διαφθείρει τὸ θερμὸν ἐξ αὐτοῦ θύραζε διασπειρόμενον· τὰς γὰρ ἀφιδρώσεις παρέχειν δοκεῖ τὸ θερμὸν ἀπαντῶντι τῷ ψυχρῷ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν σβεννύμενον· ὑπὲρ ὧν ἐν ἑτέροις μᾶλλον ἠπόρηται.

XXVI. Λειποθυμοῦντος δὲ τοῦ Βρούτου, καὶ μηδενὸς ἔχοντος ἐν τῷ στρατοπέδῳ μηδὲν ἐδώδιμον, ἠναγκάσθησαν οἱ περὶ αὐτὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους καταφυγεῖν· καὶ ταῖς πύλαις προσελθόντες ἄρτον ᾔτουν τοὺς φύλακας. Οἱ δὲ διακούσαντες τὸ σύμπτωμα τοῦ Βρούτου παρῆσαν αὐτοὶ καὶ σιτία καὶ ποτὰ κομίζοντες· ἀνθ' ὧν ὁ Βροῦτος, ὡς τὴν πόλιν παρέλαβεν, οὐ μόνον

hoc extenuatione, effecta per halitum solventem (φθείροντα), qua calor corpus relinquat. Posterioris casus signum habet sudorem in defectu solitum, quum egressus e corpore calor (τὸ θερμὸν θύραζε διασπειρόμενον) reprimatur (σβέννυται) externo frigore.

ἐν ἑτέροις] Quaestionum Convivalium VI. 8. integrum est πρόβλημα, Τίς αἰτία βουλίμου. (p. 694 s. W. III. 851—858.) Utraque quam hic proposuit explicatio latius ibi exponitur, antiquiore Aristotelis oppugnata. De priore haec eius verba sunt: δοκεῖν τὴν θερμότητα συστελλομένην καὶ πλεονάζουσαν ἐντὸς ἀναλίσκειν τὴν τροφήν, εἶτ' ἐπιλειπούσης καὶ αὐτὴν (vulgo αὐτῆς) ὥςπερ πῦρ ἀπομαραίνεσθαι· διὸ (κἂν) πεινῶσι σφόδρα, καὶ βραχὺ παντελῶς ἐμφαγόντες εὐθὺς ἀναλάμπουσι· γίνεται γὰρ ὥςπερ ὑπέκκαυμα τῆς θερμότητος τὸ προςφερόμενον. De posteriore: τὸ ἀπορρέον πνεῦμα τῆς χιόνος, οἷον ἀθὴρ τοῦ πάγου καὶ ψῆγμα λεπτομερέστατον, τοῖς βαδίζουσι διὰ χιόνος ὀξὺ καὶ φλογοειδὲς προςπῖπτον, ἐπικαίειν δοκεῖ τὰ ἄκρα τῷ τέμνειν καὶ παρελθεῖν τῇ σαρκὶ καθάπερ τὸ πῦρ· ὅθεν ἀραίωσις γίνεται περὶ τὸ σῶμα πολλή, καὶ ῥεῖ τὸ θερμὸν ἔξω διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ πνεύματος, καὶ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν σβεννύμενον, ἱδρῶτα δροσώδη διατμίζει καὶ λεπτόν, ὥςτε τήκεσθαι καὶ ἀναλίσκεσθαι τὴν δύναμιν. (Bredovius laudat etiam Galenum ad Hippocratis Aphorism. II. 21. et Xenoph. Anab. IV. 5, 7. 8.) Plutarchus l. l. eandem de Bruto narrationem habet, sed ait eum Dyrrhachio egressum Apolloniam petiisse. — Morem vero nostri historiae tales disputationes inserendi ut animadvertamus, indicamus v. c. Pelop. 16. Lysandr. 12.

Cap. XXVI. Λειποθυμοῦντος] Ald. Bas. Steph. λιποθυμοῦντος. (Quamvis contrarium asserit Schaef. ad T. III. p. 127, 32.) V. ad cap. 15.

παρῆσαν αὐτοὶ καὶ σιτία κ. τ. λ.] Fabr. refert — sed improbat — amici coni. αὐτίκα σιτία, quod Cor. recepit. Recte tamen Sch. vulg. defendit: „ipsi, honorem habentes Bruto, quod ipsi afferrent, non petentibus traderent afferenda." Fabr. minus bene explicat „sua sponte", quum nonnisi rogati hoc facere potuerint. Porro Schae-

τούτοις ἀλλὰ καὶ πᾶσι διὰ τούτους φιλανθρώπως ἐχρήσατο. Γάϊος δ' Ἀντώνιος Ἀπολλωνίᾳ προσβαλὼν ἐκεῖ τοὺς ἐγγὺς ὄντας ἐκάλει στρατιώτας. Ἐπεὶ δ' οὗτοί τε πρὸς Βροῦτον ᾤχοντο καὶ τοὺς Ἀπολλωνιάτας ᾔσθετο τὰ Βρούτου φρονοῦντας, ἐκλιπὼν τὴν πόλιν εἰς Βουθρωτὸν ἐβάδιζεν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπόλλυσι τρεῖς σπείρας καθ' ὁδὸν ὑπὸ Βρούτου κατακοπείσας, ἔπειτα τοὺς περὶ τὴν Βυλλίδα τόπους προκαταληφθέντας ἐπιχειρῶν ἐκβιάζεσθαι καὶ μάχην συνάψας Κικέρωνι νικᾶται· τούτῳ γὰρ ὁ Βροῦτος ἐχρῆτο στρατηγῷ καὶ πολλὰ δι' αὐτοῦ κατώρθωσε. Λαβὼν δὲ τὸν Γάϊον ἐν χωρίοις ἑλώδεσι μακρὰν διεσπασμένον, οὐκ εἴασεν ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ περιίππευσε φείδεσθαι κελεύων, ὡς μετὰ μικρὸν ἰδίων ἐσομένων· ὃ καὶ συνέβη· παρέδοσαν γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὸν στρατηγόν, ὥςτε μεγάλην ἤδη περὶ τὸν Βροῦτον δύναμιν εἶναι. Χρόνον μὲν οὖν πολὺν

ferus: „καὶ σιτία καὶ ποτά, non tantum esculenta (solum panem petiverant Bruti comites), sed in cumulum potulenta."

Βουθρωτὸν] Epiri urbs meridiem versus Apolloniae subjacens. Strab. VII. 7, 5. p. 324. *Βυλλίς*] eiusdem est regionis sed propius septentrionem. Strabo habet *Βυλλιακή*. 5, 9. p. 316. — De re cf. Cic. Phil. XI. 11, 26.

προκαταληφθέντας] Sic Sch. in annott. restituit, quod typothetico errore Hutteniana mutaverat in *προκαταλειφθέντας*, quem errorem omnes praeter Bredovium secuti.

στρατηγῷ] h. l. de imperio inferiori, legatus vel tribunus militum; hoc veri similius quia nonnisi viginti unum annos natus erat.

πολλὰ — κατώρθωσε] Laudibus ad c. 24. allatis adde alius rei mentionem apud Cic. Phil. X. 6, 13. *Legio quam L. Piso ducebat legatus Antonii, Ciceroni se filio meo tradidit.*

διεσπασμένον] cuius copiae erant *διεσπασμέναι*: „habentem milites non uno loco congregatos sed alios alibi [*μακράν*, longe inter se distantes] castra metatos" (Schaef.). Hos quominus facile contraheret, impediebant *τὰ χωρία ἑλώδη*.

οὐκ εἴασεν] *τοὺς ἑαυτοῦ*. — *ἐμβαλεῖν*] *ἐκείνοις*.

παρέδοσαν κ. τ. λ.] Dio XLVII. 21. *ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ ὄντα ἐστράτευσε, καὶ προαπαντήσαντός οἱ αὐτοῦ, τούς τε στρατιώτας ᾠκειώσατο, καὶ ἐκεῖνον ἐς τὸ τεῖχος προκαταφυγόντα ἀπετείχισε μὲν καὶ ἐζώγρησεν ἐκ προδοσίας, κακὸν δ' οὐδὲν εἰργάσατο.* Cf. App. III. 79.

ἐν τιμῇ ἦγε] „Ne quis corrigendum putet *εἶχε*, eodem modo etiam alibi locutus est Plutarchus." Fabr. Similia iam lexica indicant, ut *διὰ τιμῆς*, *ἐντίμως ἄγειν τινὰ* cet.

ἐν τιμῇ τὸν Γάϊον ἦγε, καὶ τὰ παράσημα τῆς ἀρχῆς οὐκ ἀφῄρει, καίπερ, ὥς φασιν, ἄλλων τε πολλῶν καὶ Κικέρωνος ἀπὸ Ῥώμης γραφόντων καὶ κελευόντων ἀναιρεῖν· ἀρξάμενον δὲ κρύφα τοῖς ἡγεμόσι διαλέγεσθαι καὶ ποιήσαντα νεωτερισμὸν ἐκθέμενος εἰς ναῦν ἐφύλαττε. Τῶν δὲ διαφθαρέντων στρατιωτῶν εἰς Ἀπολλωνίαν ἀποστάντων καὶ καλούντων ἐκεῖ τὸν Βροῦτον, οὐκ ἔφη τοῦτο πάτριον εἶναι Ῥωμαίοις, ἀλλ' ἐκείνους πρὸς τὸν ἄρχοντα χρῆναι βαδίζοντας αὐτοὺς παραιτεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις ὀργήν. Ἐλθοῦσι δὲ καὶ δεομένοις συγγνώμην ἔδωκε.

XXVII. Μέλλοντι δ' αὐτῷ διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν ἧκεν ἀγγελία περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ μεταβολῆς. Ὁ γὰρ νέος Καῖσαρ ηὐξήθη μὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπ' Ἀντώνιον, ἐκβαλὼν δὲ τῆς Ἰταλίας ἐκεῖνον αὐτὸς ἤδη φοβερὸς ἦν, ὑπατείαν τε μνώμενος παρὰ νόμον καὶ

ποιήσαντα νεωτερισμὸν] „διαφθείροντα τοὺς στρατιώτας." Schaef. Notus est verbi euphemismus, praesertim in rebus civilibus adhibiti. De re cf. Dion. l. l. 23. et epist. Cic. ad Brut. II. 4. 7. I. 2. 4.

καλούντων ἐκεῖ] ut de conditionibus agerent quibus in Bruti fidem redirent, quippe iam ad hoc propensi.

πάτριον] e patrum recta disciplina traditum. Poëtici quid habet, et bene contulit Fabr. Tyrtaei fragm. IX. (Gaisf. poëtt. minn. 440. (III. 244. Lips.) Ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου Κοῦροι πατέρων πολιῆται, Λαιᾷ μὲν ἴτυν προβάλεσθε, Δόρυ δ' εὐτόλμως βάλλοντες, Μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς· Οὐ γὰρ πάτριον τᾷ Σπάρτᾳ.

Cap. XXVII. διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν] ut cum Cassio urbes populosque adhuc resistentes sibi conciliaret: senatus enim omne harum regionum imperium ipsis tradiderat. De Bruto v. Cic. Phil. X. 11. Dio l. l. c. 21. 22. de Cassio Phil. XI. 12. (quamvis non ab initio haec Ciceronis sententia vicit, ad fam. XII. 7. 14, 4.) Dio c. 28. de utroque Vell. II. 62. App. III. 63. Vide etiam statim infra.

περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ μεταβολῆς] Conf. Anton. 17—20. et quos infra in singulis attulimus.

ηὐξήθη—Ἀντώνιον] Vide c. 22. et quem ibi iam laudavimus Cic. Phil. V. 16—19.

ἐκβαλὼν τῆς Ἰταλίας] Factum hoc pugna ad Mutinam, qua Antonius victus fugatusque est, sed etiam consules Hirtius et Pansa interierunt. Fuit ea XVII. XVI. Cal. Mai. cf. Cic. Phil. XIV. ad fam. X. 30. XI. 9. 10. 13.

στρατεύματα τρέφων μεγάλα, τῆς πόλεως οὐδὲν δεομένης. Ὁρῶν δὲ καὶ ταῦτα τὴν βουλὴν βαρυνομένην καὶ πρὸς τὸν Βροῦτον ἀφορῶσαν ἔξω καὶ ψηφιζομένην ἐκείνῳ καὶ βεβαιοῦσαν τὰς ἐπαρχίας, ἔδεισε· καὶ τὸν μὲν Ἀντώνιον πέμπων εἰς φιλίαν προὐκαλεῖτο, τὰς δὲ δυνάμεις τῇ πόλει περιστήσας ὑπατείαν ἔλαβεν οὔπω πάνυ μειράκιον ὤν, ἀλλ' εἰκοστὸν ἄγων ἔτος, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρηκεν. Εὐθὺς δὲ δίκας φόνου κατὰ τῶν περὶ τὸν Βροῦτον εἰσῆγεν, ὡς ἄνδρα πρῶτον ἐν ἀρχαῖς ταῖς μεγίσταις ἀνῃρηκότων ἄκριτον, καὶ κατήγορον ἐπέστησε Βρούτου μὲν Λεύκιον Κορνιφίκιον, Κασσίου δὲ Μάρκον Ἀγρίππαν. Ὠφλίσκανον οὖν τὰς

τὴν βουλὴν βαρυνομένην κ. τ. λ.] Vell. II. 62. Dio XLVI. 39 ss. Liv. ep. l. 118. Sed adeundae ante omnia Ciceronis ultimae epistolae, ubi crescentem de Caesare suspicionem atque in dies auctam exspectationem opis a Bruto Cassioque desideratae non sine summo liberi animi dolore videmus. Quid vero si quas revera ultimas scripsit non essent deletae!

Ἀντώνιον] qui iam sibi Lepidum adiunxerat. Plut. Ant. 18. Vell. 63.

ὑπατείαν ἔλαβεν] Militibus cogentibus comitia habita sunt, a quibus tamen ipse speciose aberat, XIV. Cal. Sept. unde mensis Sextilis postea in illius honorem Augustus nominatus. Dio l. l. 43—46. App. III. 86—94. Vell. 65. Liv. ep. l. 119. Suet. Aug. 26.

εἰκοστὸν ἄγων ἔτος] Nato IX. Cal. Oct. ad plenum vigesimum annum deerant dies triginta quatuor. At stante adhuc re publica vix quadragesimo anno hic honor contigit: neque praeter Marium iuniorem quisquam simili aetate eum nactus erat. Vid. Casaub. ad Suet. Aug. 26.

τῶν περὶ τὸν Βροῦτον] Accusati sunt οὐχ ὅπως οἵ τε αὐτόχειρες τοῦ Καίσαρος γενόμενοι καὶ οἱ συνομόσαντες σφίσιν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι οὐχ ὅτι μὴ ἐπιβουλεύσαντες τῷ Καίσαρι, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ πόλει τότε γε ὄντες. Dio XLVI. 48.

εἰσῆγεν] verbum solenne de iudicio instituendo vel — ut hodie aiunt — instruendo; quod qui faciebat magistratus, ἡγεμών appellabatur. — Invidiosae rei nomen praebere debuit Q. Pedius, Iul. Caesaris ex alia sorore nepos (haeresque cum fratre L. Pinario), quem Octavius collegam in consulatu sibi assumserat: unde lex Pedia dicta est. Vell. 69. Liv. ep. l. 120. Dio 48. 49. App. III. 95.

Λεύκιον Κορνιφίκιον] qui primum hic prodiens deinde legatus Caesaris fuit in bello Siculo contra S. Pompeium, denique a. 719. consul factus est. Vell. II. 79. Dio XLIX. 33.

Μάρκον Ἀγρίππαν] Notus ille est M. Vipsanius Agrippa, primus Augusti in imperio adiutor, victor Actiacae pugnae, Iuliae coniux Tiberiique socer. Huius quoque, ignobili loco nati, primum hoc publicum factum. Conf. Vell. II. 69.

ὠφλίσκανον τὰς δίκας ἐρήμας] „h. e. contumaciae condemnabantur, ob desertum vadimonium." Fabr. Explicat etiam Pass. in

δίκας ἐρήμας, ἀναγκάζομένων φέρειν ψῆφον τῶν δικαστῶν. Λέγεται δέ, τοῦ κήρυκος, ὥςπερ εἴωθεν, ἀπὸ τοῦ βήματος τὸν Βροῦτον ἐπὶ τὴν δίκην καλοῦντος, τὸ μὲν πλῆθος ἐπιδήλως στενάξαι, τοὺς δ' ἀρίστους κύψαντας εἰς γῆν ἡσυχίαν ἄγειν, Πόπλιον δὲ Σιλίκιον ὀφθῆναι δακρύσαντα καὶ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὀλίγον ὕστερον ἕνα τῶν προγραφέντων ἐπὶ θανάτῳ γενέσθαι. Μετὰ ταῦτα διαλλαγέντες οἱ τρεῖς, Καῖσαρ, Ἀντώνιος, Λέπιδος, διενείμαντο τὰς ἐπαρχίας, σφαγάς τε καὶ προγραφὰς ἀνδρῶν διακοσίων ἐποίησαν, ἐν οἷς καὶ Κικέρων ἀπέθανε.

XXVIII. Τούτων οὖν εἰς Μακεδονίαν ἀπαγγελ-

lexico. Dio l. l. 48. αὐτοί τε πυρὸς καὶ ὕδατος εἴρχθησαν καὶ αἱ οὐσίαι αὐτῶν ἐδημεύθησαν.

τοὺς δ' ἀρίστους] „κακίους ἔν γε τούτῳ ὄντας τοῦ πλήθους." Schaef.

Πόπλιον Σιλίκιον] Fuisse e iudicum numero unum qui absolvere ausus reos in proscriptione Caesaris iram senserit, narrant Dio l. l. 49. et App. III. 95. coll. IV. 27. Qui illi Σιλίκιος Κορωνᾶς appellatur, huic Ἰκέλιος, quod vix est sine mendo. In Plutarcho var. lectio est Ποπίλιον.

Ἀντώνιος, Λέπιδος] Hos iam antea coniunctos fuisse supra diximus. Accesserant etiam Antonio Asinius Pollio, Galliae transalpinae, et Munatius Plancus, Hispaniae ulterioris praetores cum exercitibus: D. vero Brutus a suis desertus in fuga interemtus fuerat. V. Liv. ep. l. 120. Vell. 63. Dio c. 53. App. III. 97 s. Plut. Ant. 18. — Memorabilem „*Triumvirorum rei publicae constituendae*" conventum V. IV. Cal. Dec. in Rheni insula apud Bononiam v. apud Dion. 54 s. App. IV. 2. s. Plut. Ant. 19. Cic. 46.

διενείμαντο τὰς ἐπαρχίας] Caesari data Africa Sardinia et Sicilia, Antonio Galliae togata et comata, Lepido Gallia Narbonensis et Hispaniae. Simul Lepidus in D. Bruti locum consul designatus est urbisque cura ei demandata, quum Caesar et Antonius contra M. Brutum et Cassium proficiscerentur. Dio et App. ll. ll.

ἀνδρῶν διακοσίων] Cic. 46. κατεγράφησαν ἄνδρες, οὓς ἔδει θνήσκειν, ὑπὲρ διακοσίους. Ant. 20. τριακόσιοι ἐκ προγραφῆς ἐθανατώθησαν ὑπ' αὐτῶν. Liv. ep. l. 120. *in proscriptione plurimi equites, centum et triginta senatorum nomina fuere.* App. IV. 5. ἐγένοντο πάντες οἱ θανάτου τε καὶ δημεύσεως κατεγνωσμένοι ἀπὸ μὲν τῆς βουλῆς ἀμφὶ τοὺς τριακοσίους, ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων ἱππέων ἐς δισχιλίους. Dio XLVII. 13. numerum definire omnino non vult. Multa sane sed vix omnia certa de hac calamitate praebent App. IV. 4—51. Dio XLVII. 2—17. quaedam etiam Vell. 66. 67. — Apertum Plutarchi in numeris errorem neminem editorum tetigisse miramur. Librariis fortasse differentia nostri et Cic. cum Ant. loco imputanda est: sed auctorem ipsum vix aliquis erroris absolverit quod senatorum numerum pro tota proscripto-

θέντων, ἐκβιασθεὶς ὁ Βροῦτος ἔγραψεν Ὀρτησίῳ κτεῖναι Γάϊον Ἀντώνιον, ὡς δὴ Βρούτῳ τε καὶ Κικέρωνι τιμωρῶν, τῷ μὲν ὄντι φίλῳ, τῷ δὲ καὶ κατὰ γένος προσήκοντι. Διὰ ταῦθ' ὕστερον Ἀντώνιος Ὀρτήσιον ἐν Φιλίπποις λαβὼν τῷ μνήματι τοῦ ἀδελφοῦ προσέσφαξε. Βροῦτος δὲ τῆς Κικέρωνος τελευτῆς τῇ αἰτίᾳ φησὶν αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ τῷ πάθει συναλγεῖν, ἐγκαλεῖν δὲ τοῖς ἐπὶ Ῥώμης φίλοις· δουλεύειν γὰρ αὐτῶν αἰτίᾳ μᾶλλον ἢ τῶν τυραννούντων, καὶ καρτερεῖν ὁρῶντας καὶ παρόντας ἃ μηδ' ἀκούειν αὐτοῖς ἀνεκτὸν ἦν.

rum summa acceperit. Errorem plane similem habemus in Caesaris vita c. 55. ubi Plutarchus civium omnium numerum confundit cum pauperum recensione, de qua re v. Rualdum ad illum locum. Levius est quod Cleom. 16. et Arat. 41. a prima Arati praetura ad eius foedus cum Antigono is annorum recensetur numerus qui est ad mortem Arati. Nec dubito quin plura possint reperiri in his libris, quos saepius lima caruisse etiam alia signa arguere videntur.

καὶ Κικέρων] Primario de huius viri exitu loco Plut. Cic. 47—49. adde Ant. 19 s. Livii fragm. ap. Senec. Suas. 7. Appian. IV. 6. 19 s. Dion. XLVII. 8. 11. Valer. Max. V. 3, 4. Vellei. II. 66.

Cap. XXVIII. *ἔγραψεν Ὀρτησίῳ*] Cf. c. 25. — Dio XLVII. 24. refert Antonium in custodia P. cuiusdam Clodii fuisse, qui eum, quum aliter non posset M. Antonii illum erepturi insidias cavere, interfecerit, *εἴτ' αὐτογνωμονήσας εἴτε καὶ ἐξ ἐντολῆς τοῦ Βρούτου· λόγος γὰρ ἔχει, ὅτι πρότερον μὲν ἐν παντὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἐποιεῖτο, ὕστερον δὲ μαθὼν τὸν Δέκιμον ἀπολωλότα παρ' οὐδὲν αὐτὴν ἤγαγεν.* Cf. App. III. 79. Liv. ep. l. 121.

Βρούτῳ] Deciuno, de cuius misero exitu v. quos supra laudavimus.

Ἀντώνιος — προσέσφαξε] Idem refertur Anton. 22. Cf. Vell. 71.

ἐν Φιλίπποις] „Hoc est *ad Philippos*. Sic saepe Graeci praepositione *ἐν* utuntur. Eodem modo saepe me legere memini *ἐν Μαραθῶνι*, et similia. Disseruit de hac praepositionis *ἐν* potestate, ut alios omittam, Duckerus ad Thucydidem; sed quo loco, nunc non memini." Fabr.

Βροῦτος — φησὶν] in epistolis opinor, fortasse annexis iis quae adhuc circumferuntur, atque vix minus dubia fide. — Sententia ne nimis acerba videatur, cogitandum est *μᾶλλον* comparandi tantum non excludendi vim habere, ut vertas: magis etiam.

αὐτῶν] Hoc loco pronomen iam Solanus correxerat: mansit tamen *αὐτῶν* usque ad Coraëm.

τυραννούντων] „Cod. Monac. *τυραννεῖν ἐπιχειρούντων*, referente Haitingero in Act. Philolog. Monac. III. 1. p. 133. Non displicet." Schaef. Mihi vero minime placet videturque vim sententiae frangere, neque recte se habere: cui enim serviunt alii, is iam *τυραννεῖ*.

παρόντας] „Haitingero l. c. videtur scribendum *πάσχοντας* comparanti c. 37. *οὐ πάντα πάσχομεν ἀληθῶς οὐδ' ὁρῶμεν.* Sed comparavit incomparabilia. *τὸ* [*τῷ*] *ἀκούειν* recte opponitur *τῷ* [*τὸ*]

Περαιώσας δὲ τὸν στρατὸν εἰς Ἀσίαν ἤδη λαμπρὸν ὄντα, ναυτικὸν μὲν ἐξηρτύετο στόλον ἐν Βιθυνίᾳ καὶ περὶ Κύζικον, πεζῇ δ' αὐτὸς ἐπιὼν καθίστατο τὰς πόλεις καὶ τοῖς δυνάσταις ἐχρημάτιζε, καὶ πρὸς Κάσσιον ἔπεμπεν εἰς Συρίαν ἀπ' Αἰγύπτου μετακαλῶν· οὐ γὰρ ἀρχὴν κτωμένους αὐτούς, ἀλλ' ἐλευθεροῦντας τὴν πατρίδα, τὴν δύναμιν, ᾗ καταλύσουσι τοὺς τυράννους, συνάγοντας πλανᾶσθαι· δεῖν οὖν μεμνημένους καὶ φυλάττοντας τὴν ὑπόθεσιν μὴ μακρὰν ἀπηρτῆσθαι τῆς Ἰταλίας, ἀλλ' ἐκεῖσε σπεύδειν καὶ βοηθεῖν τοῖς πολίταις.

δρᾶν καὶ παρεῖναι." Schaef. Addam, nomen *πάθει*, quo item coniecturam ille commendat, mihi contra obstare videri verbo *πάσχειν*. *Καί* autem negligentius, ut ita dicam, additum est.

οὐκ ἀνεκτὸν ἦν] De imperf. indic. cuius loco Latinis saepius, Germanis semper subiunctivus modus ponendus esset, v. Matth. §. 503. not. 2. p. 968 s. coll. §. 505. 2. not. et §. 513. not. 3. Sed nostro loco etiam latius patet haec vis: vertendum enim, ut iam fecit antiquus interpres: quae *esse* ipsis *deberent* auditu intoleranda.

περαιώσας — εἰς Ἀσίαν] Gesta quaedam Bruti ante hunc traiectum referunt App. IV. 75. Dio XLVII. 25. cf. Liv. epit. l. 122. Dio etiam nummos commemorat ab illo excusos, sua imagine et pileo cum duobus pugionibus insignitas, quorum exemplo ornavit Coraës nobilem suam editionem. Alios vide in Ennii Visconti Iconographia Romana tab. VI. De Bruti nummis consulendus omnino Eckhel Doctr. Numm. T. VI. p. 20 ss. qui inter alia etiam docet, barbam, quam in omnibus Bruti caput habet, luctum ob patriae calamitatem indicare. p. 22. 77.

Κύζικος] insula cum urbe eiusdem nominis ad septentrionalem Mysiae oram in Propontide. Strabo XII. 8, 11. p. 575 s.

ἀπ' Αἰγύπτου] Cassius postquam Trebonii caedem ulciscens Dolabellam vicerat (Dio XLVII. 26—31. App. IV. 60—62. Liv. ep. l. 121. Cic. ad fam. XII. 12. 14. 15. (8. 9. 10.) 13, 3. 4.), bellum parabat Cleopatrae quae illi faverat. Dio 30. 31. App. 61. 63.

πλανᾶσθαι] varios locos adire, labores tantum significat, non temeritatem vel errorem. „Recurrit c. 29. *πολεμεῖν καὶ πλανᾶσθαι καὶ κινδυνεύειν.*" Schaef. Addere voluit huic infinitivo Reiske *δεῖν* vel *χρῆναι*. Sed optime se habet, modo meminerimus, sententiae vim inesse in participiis: „non imperium suum sed patriae libertatem causam esse cur hos labores ferant." Plane idem valet de loco laud. c. 29. — De voc. *ὑπόθεσις* v. ad c. 4.

βοηθεῖν τοῖς πολίταις] V. ann. ad c. 27. *πρὸς τὸν Βροῦτον ἀφορῶσαν ἔξω*. Cicero in epistola servatarum penultima (ad fam. XII. 10.) Cassio: *Itaque optamus ut quam primum te in Italia videamus. Rem publicam nos habere arbitrabimur si vos habebimus. Persuade tibi igitur, in te et in Bruto tuo esse omnia, vos exspectari, Brutum quidem iam iamque.* Et scripta haec iam mense Quintili, Novembri vero triumviratus constitutus!

Ὑπακούσαντος δὲ τοῦ Κασσίου καὶ καταβαίνοντος ἀπήντα· καὶ περὶ Σμύρναν ἀλλήλοις ἐνετύγχανον, ἀφ᾽ οὗ πρῶτον ἐν Πειραιεῖ χωρισθέντες ὥρμησαν, ὁ μὲν εἰς Συρίαν, ὁ δ᾽ εἰς Μακεδονίαν. Ἦν οὖν ἡδονή τε μεγάλη καὶ θάρσος αὐτοῖς ἐκ τῆς παρούσης ἑκατέρῳ δυνάμεως· ὁρμήσαντες γὰρ ἐκ τῆς Ἰταλίας ὅμοια φυγάδων τοῖς ἀτιμοτάτοις, ἀχρήματοι καὶ ἄνοπλοι, μὴ ναῦν ἑνήρη, μὴ στρατιώτην ἕνα, μὴ πόλιν ἔχοντες, οὐ πολλοῦ πάνυ χρόνου διαγενομένου συνῆλθον εἰς ταὐτὸ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ καὶ ἵπποις καὶ χρήμασιν ἀξιόμαχοι διαγωνίσασθαι περὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὄντες.

XXIX. Ἐβούλετο μὲν οὖν ἴσον ἔχειν τιμῆς καὶ παρέχειν ὁ Κάσσιος, ἔφθανε δ᾽ ὁ Βροῦτος ὡς τὰ πολλὰ φοιτῶν πρὸς αὐτόν, ἡλικίᾳ τε προὔχοντα καὶ σώματι πονεῖν ὁμοίως μὴ δυναμένῳ χρώμενον. Ἦν δὲ

καταβαίνοντος] e Syria in Asiam minorem: eo igitur verbo utitur quo descensus ex interiore regione ad maris littus significatur.

ὅμοια] In hoc quoque verbo animadverte poëticum colorem pro pedestri ὁμοίως. vid. ad. c. 13. Ibidem iteratum μή in seqq. μὴ ναῦν, μὴ στρατιώτην, μὴ πόλιν notavimus. Denique eodem pertinet uberior locutio ἀξιόμαχοι διαγωνίσασθαι pro simplici ἄξιοι vel οἷοί τε διαγωνίσασθαι.

Cap. XXIX. ὡς τὰ πολλὰ] Ὡς pleonasticum eodem sensu positum videtur quo numeralibus additur (simile est ὡς ἐπὶ τὸ πολύ), ut per comparationem modestius afferantur quae etiam per se certa enuntiari poterant. Articulus nisi adesset, possit etiam accipi vi augendi, de quo usu v. Viger. p. 563. Matth. §. 628. 3. d.

φοιτῶν] de adeundo et salutando honoris causa: recurrit c. 36. Notior est usus de discipulis magistrum adeuntibus: utrique subiecta frequentiae notio. Tertium habet Reiskii index.

πονεῖν] Cf. c. 4. ἐκπονηθεὶς περὶ ταῦτα, ubi v. ann.

δεινὸν] solertem simulque validum.

ὑγρότερον] Ὑγρόν significat omnino molle quid et flexibile, in hominibus propensum ad aliquid, oppositum gravitati viros decenti, τῷ ἐμβριθεῖ, c. 1. Cf. 37. ὑγρόν τι χρῆμα καὶ ἀπατηλὸν ἡ αἴσθησις. De adul. et amico. c. 27. p. 67. (I. 256. W.) ὀρχηστικὴν καὶ παράβολον καὶ περιτρέχουσαν ὑγρότητα καὶ περιεργίαν. De corporibus multa adhibet exempla Fahr., inter quae miror omissum nobilissimum Pindari locum (Pyth. I. 17.) de Iovis alite qui κνώσσων ὑγρὸν νῶτον αἰωρεῖ.

φιλεῖσθαι — ἐρᾶσθαι] „ita inter se differunt ut latina verba *diligi* et *amari*. V. Villoisonus ad Longi Pastoralia, p. 98., qui etiam hoc Plutarchi loco utitur. [neque praeter hunc aliud profert nisi simile

δόξα, Κάσσιον μὲν εἶναι δεινὸν ἐν τοῖς πολεμικοῖς, ὀργῇ δὲ τραχὺν καὶ φόβῳ μᾶλλον ἄρχοντα, πρὸς δὲ τοὺς συνήθεις ὑγρότερον τῷ γελοίῳ καὶ φιλοσκώπτην· Βροῦτον δὲ λέγουσι δι' ἀρετὴν φιλεῖσθαι μὲν ὑπὸ τῶν πολλῶν, ἐρᾶσθαι δ' ὑπὸ τῶν φίλων, θαυμάζεσθαι δ' ὑπὸ τῶν ἀρίστων, μισεῖσθαι δὲ μηδ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὅτι πρᾷος ὁ ἀνὴρ διαφερόντως καὶ μεγαλόφρων καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ ἡδονὴν καὶ πλεονεξίαν ἀπαθής, ὄρθιον δὲ τὴν γνώμην καὶ ἄκαμπτον ἑστῶσαν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου διαφυλάττων. Καὶ μέγιστον ὑπῆρχεν αὐτῷ πρὸς εὔνοιαν καὶ δόξαν ἡ τῆς προαιρέσεως πίστις. Οὔτε γὰρ ἐκεῖνος ὁ μέγας Πομπήϊος, εἰ Καίσαρα καθεῖλεν, ἠλπίζετο βεβαίως προήσεσθαι τοῖς νόμοις τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἀεὶ τὰ πράγματα καθέξειν, ὑπατείας ὀνόματι καὶ δικτατωρίας ἤ τινος ἄλλης μαλακωτέρας ἀρχῆς παραμυθούμενος τὸν δῆμον· Κάσσιον δὲ τοῦτον, σφοδρὸν

Xenophontis dictum Hier. 11, 11. ὥςτε οὐ μόνον φιλοῖο ἄν ἀλλὰ καὶ ἐρῷο ὑπ' ἀνθρώπων.]" Schaef. Dicit φίλους fuisse Bruto etiam alienos: quos autem aliis dicas φίλους, hos illi fuisse ἐραστάς.

ὅτι πρᾷος] „Subaudi ἦν." Sch. Possis etiam ἐστί, rectiusque hoc existimem ut e mente ipsorum non Plutarchi dictum.

πρὸς ὀργὴν ἀπαθής] Cod. Vulcob. πρὸς πᾶσαν ὀργήν. „Ἀπαθής vulgo cum ὑπό construitur, ut Romul. 7. τὸ ἀδούλωτον καὶ ἀπαθὲς ὑπὸ τῶν παρόντων. ibid. 22. ἀπαθὲς ὑπὸ τοῦ πυρός. Cum πρός coniunctum legitur etiam Alcib. 13. ἄτρεπτος πρὸς τὸ κακῶς ἀκούειν καὶ ἀπαθὴς ὤν." Faba.

ἡ τῆς προαιρέσεως πίστις] fides quam tribuebant homines illius in tractanda re publica voluntati, consilio. Cf. ad c. 4. ὑπόθεσις et c. 35. — De re cf. Vellei. II. 72, 2. *Fuit autem dux Cassius melior quanto vir Brutus. E quibus Brutum amicum habere malles, inimicum magis timeres Cassium: in altera maior vis, in altero virtus. Qui si vicissent, quantum rei publicae interfuit Caesarem potius habere quam Antonium principem, tantum retulisset habere Brutum quam Cassium.*

οὔτε γὰρ Πομπήϊος κ. τ. λ.] Tac. Hist. II. 38. *Post hos* (*C. Marium et L. Sullam*) *Cn. Pompeius, occultior non melior.* Documenta e Plutarchi vita vel etiam clariora e Ciceronis epistolis ipse sibi petat lector historiae studiosus.

Κάσσιον δὲ] Coraës Κάσσιόν τε, ut τέ referatur ad οὔτε, sed facile vides inesse vim augendi: multo minus de Cassio hoc exspectabant. Idem sentit Sch. citans Poplic. 9. (T. I. p. 165, 11.) ubi item pro altero τέ sequitur δέ: cui loco affert Diod. Sic. XIX. 48. (III. 357, 23. Dind.) ubi legendum: οὔτε γάρ — δέ —.

ἄνδρα καὶ θυμοειδῆ καὶ πολλαχοῦ πρὸς τὸ κερδαλέον ἐκφερόμενον τοῦ δικαίου, παντὸς μᾶλλον ᾤοντο πολεμεῖν καὶ πλανᾶσθαι καὶ κινδυνεύειν αὐτῷ τινα δυναστείαν κατασκευαζόμενον, οὐκ ἐλευθερίαν τοῖς πολίταις. Τὰ μὲν γὰρ ἔτι τούτων πρεσβύτερα, Κίνναι καὶ Μάριοι καὶ Κάρβωνες ἆθλον ἐν μέσῳ καὶ λείαν προθέμενοι τὴν πατρίδα μονονουχὶ ῥητῶς ὑπὲρ τυραννίδος ἐπολέμησαν. Βρούτου δὲ λέγουσι μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς προςβάλλειν τοιαύτην μεταβολήν, ἀλλ᾽ Ἀντωνίου γε καὶ πολλοὺς ἀκοῦσαι λέγοντος, ὡς μόνον οἴοιτο Βροῦτον ἐπιθέσθαι Καίσαρι προαχθέντα τῇ λαμπρότητι καὶ τῷ φαινομένῳ καλῷ τῆς πράξεως, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἐπὶ τὸν ἄνδρα συστῆναι μισοῦντας καὶ φθονοῦντας. Ὅθεν Βροῦτος οὐ τῇ δυνάμει τοσοῦτον ὅσον τῇ ἀρετῇ δῆλός ἐστιν ἐξ ὧν γράφει πεποιθώς. Γράφει δὲ πρὸς Ἀττικὸν ἤδη τῷ κινδύνῳ πλησιάζων, ἐν τῷ καλλίστῳ

ἐκφερόμενον] quod saepius absolute adhibetur de relicto iusto termino, coniunctum adverte h. l. cum genitivo partis cui quis inhaerere debebat.

τὰ μὲν γὰρ — πρεσβύτερα] „Advertant tirones neutrum τὰ πρεσβύτερα dictum de hominibus." Schaef. Hoc eo minus credere possum, quum ipse moneat, nomina sequentia his apponi, ut sint subdistinctionis signis includenda. Ubique autem talia neutra praedicati loco posita arcte subiecto copulantur: sunt etiam omnino haec poëtica vel saltem cum emphasi dicta. V. Matth. §. 431. Simpliciter explico: quod attinet ad illa antiquiora, si velit aliquis etiam de illis rebus loqui.

Κίνναι καὶ Μάριοι καὶ Κάρβωνες] Eodem modo nostrates plurali utuntur, quo magis viri ingenium, notionem eius, quam personam significent. — De *Mario* nemo erit admonendus. De *Cinna*, illius in victoria et caedibus civium socio, a suis legionibus denique interfecto, vide, ut in Nostro subsistamus, Marii c. 41 ss. Sull. 10. Pomp. 5. Caes. 1. — Cn. Papirius *Carbo*, item Marii assecla, consul fuit a. 669. 670. cum Cinna, 672. cum Marii filio, Sullamque fugiens in Sicilia per Pompeium interemtus est. Pomp. 5. 6. 10. De eo Cicero ad fam. IX. 21. *Hoc improbior nemo meo iudicio fuit.*

Βρούτου — προςβάλλειν] Solanus coni. προβάλλειν, quod firmavit cod. Palat. Kunischii, recepit Coraës, qui quum interpretaretur „obiicere", mutavit etiam Βρούτου in Βρούτῳ. Secutus est Schaeferus. Nobis vero neque *obiiciendi* verbum satisfacit de re omnino futura et nonnisi cogitata, neque persuasum est προβάλλειν (quod est „proiicere" non „obiicere") hunc sensum habere. Multo minus probaveris temere mutatum casum. Maneat igitur adhuc vulgatum, sive sensum quem hic requirimus, *exspectandi*, *probabile in illo aestimandi*, inesse statuas verbo προςβάλλειν (cf. Soph, Trach. 844.

τῆς τύχης εἶναι τὰ καθ' αὑτόν· ἢ γὰρ νικήσας ἐλευθερώσειν τὸν Ῥωμαίων δῆμον, ἢ δουλείας ἀποθανὼν ἀπαλλαγήσεσθαι· καὶ τῶν ἄλλων ἀσφαλῶς αὐτοῖς καὶ βεβαίως ἐχόντων, ἓν ἄδηλον εἶναι, πότερον βιώσονται μετ' ἐλευθερίας ἢ τεθνήξονται. Μάρκον δ' Ἀντώνιον ἀξίαν φησὶ τῆς ἀνοίας διδόναι δίκην, ὅς, ἐν Βρούτοις καὶ Κασσίοις καὶ Κάτωσι συναριθμεῖσθαι δυνάμενος, προσθήκην ἑαυτὸν Ὀκταβίῳ δέδωκε, κἂν μὴ νῦν ἡττηθῇ μετ' ἐκείνου, μικρὸν ὕστερον ἐκείνῳ μαχεῖται. Ταῦτα μὲν οὖν ἀποθεσπίσαι καλῶς πρὸς τὸ μέλλον ἔοικεν.

XXX. Ἐν δὲ τῇ Σμύρνῃ τότε τῶν χρημάτων, ἃ πολλὰ συνειλόχει Κάσσιος, ἠξίου μεταλαβεῖν· τὰ γὰρ ὄντα κατανηλωκέναι ναυπηγούμενος στόλον τοσοῦτον, ᾧ πᾶσαν ὑφ' ἑαυτοῖς ἔξουσι τὴν ἐντὸς θάλασσαν. Οὐκ εἴων μὲν οὖν τὸν Κάσσιον οἱ φίλοι διδόναι, λέγοντες ὡς „οὐ δίκαιον, ἃ σὺ φειδόμενος διαφυλάττεις καὶ

τὰ μὲν οὔτι προςέβαλε. Schol. οὐ συνῆκεν. Herm. citat Dorv. ad Charit. p. 195. (318. ed. Lips.) Poetica quidem illic proferuntur; adiuvarent tamen nostrum locum, si dat. Βρούτῳ reciperetur), sive certiorem opem a codd. vel doctiorum sagacitate exspectes.

προαχθέντα] optime pingit progredientem vix sua sponte magisque externa vi sensim sensimque promotum.

γράφει πρὸς Ἀττικόν] v. annot. ad c. 28. Βροῦτος — φησίν.

ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς τύχης] phrasis si non poëtica saltem oratoria pro ἐν τῇ καλλίστῃ τύχῃ. — In νικήσας et ἀποθανών notabunt tirones nominativos praedicati omisso infinitivi subiecto, quem usum Plutarchus latissime extendit. (Matth. §. 536.)

ἓν ἄδηλον] Optime coniecit Sol. pro ἔτ' ἄδ. Interpres: *hoc tantum.*

ἐν Βρούτοις] L. Iunium significari modestia scribentis postulare videtur, praesertim quum Cato post hunc demum memoretur. Eadem de causa verba καὶ Κασσίοις mihi suspecta sunt. Sed fortasse ipsa haec sui commemoratio iusto gloriosior alium auctorem arguit, cuius similia habemus in epistolis Bruti supra notatis.

προςθήκην] cum contemtu dictum, appendicem, cui nulla est sua voluntas neque aestimatio, qui suo et iure et honore caret. Sic eundem Antonium in eius vita c. 62. appellat προςθήκην τῆς γυναικός, Cleopatrae.

Cap. XXX. τὴν ἐντὸς θάλασσαν] alias ἡ καθ' ἡμᾶς θάλασσα, quod nunc mediterraneum mare appellatur. Strabo II. 5, 17 — 24. p. 122—126. quae contineat latius exponit.

οὐκ εἴων] impedire tentabant i. e. quoad ipsi valebant, negabant; effectus enim apud illum stetit. Sic ubique explicanda videntur imperfecta conatum ut aiunt significantia. Cf. c. 34.

ὡς] eodem modo quo ὅτι inservit indicandae orationi directae. Cf. Viger. p. 564.

φθόνῳ συνάγεις, ἐκεῖνον λαβόντα δημαγωγεῖν καὶ χαρίζεσθαι τοῖς στρατιώταις." Οὐ μὴν ἀλλ' ἔδωκεν αὐτῷ τρίτον μέρος ἁπάντων. Καὶ πάλιν διαστάντες ἐπὶ τὰς προσηκούσας ἑκατέρῳ πράξεις, Κάσσιος μὲν ἑλὼν Ῥόδον οὐκ ἐπιεικῶς ἐχρῆτο τοῖς πράγμασι, καὶ ταῦτα περὶ τὴν εἴσοδον τοῖς προσαγορεύουσιν αὐτὸν βασιλέα καὶ κύριον ἀποκρινάμενος· „Οὔτε βασιλεὺς οὔτε κύριος, τοῦ δὲ κυρίου καὶ βασιλέως φονεὺς καὶ κολαστής." Βροῦτος δὲ Λυκίους ᾔτει χρήματα καὶ στρατόν. Ἐπεὶ δὲ Ναυκράτης ὁ δημαγωγὸς ἀνέπεισε τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, καὶ λόφους τινὰς ὡς εἴρξοντες παρόδου τὸν Βροῦτον κατελάβοντο, πρῶτον μὲν ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἐπέπεμψεν ἱππεῖς, ὑφ' ὧν ἑξακόσιοι διεφθάρησαν, ἔπειτα τὰ χωρία καὶ πολίχνας λαμβάνων ἀπέλυεν ἄνευ λύτρων ἅπαντας ὡς προσαξόμενος εὐνοίᾳ τὸ ἔθνος. Οἱ δ' ἦσαν αὐθάδεις, ἃ μὲν ἐβλάπτοντο πρὸς ὀργὴν τιθέμενοι, τῆς δ' ἐπιεικείας καὶ φιλανθρωπίας καταφρονοῦντες, ἄχρις οὗ συνελά-

δημαγωγεῖν καὶ χαρίζεσθαι] „Haec verba frequenter quasi ut synonyma coniunguntur a Plutarcho." Fabr. Reiske quum coniiceret καταδημαγωγεῖν καὶ καταχαρίζεσθαι, non consideravit obiectum ἃ σὺ κ. τ. λ. non ab his infinitivis pendere sed a participio λαβόντα. Ceterum bene explicat: „animos militum sibi quum orationum blanditiis, tum largitionum, gratificationum, indulgentia obstringere."

τρίτον μέρος] „Malim τὸ τρίτον." Schaef. Sed in numerali substantivo adiuncto omitti etiam alias articulum meminisse mihi videor, addi contra ubi substantivum desit, τὴν τρίτην, τὸ τρίτον et τρίτην ἡμέραν, τρίτον μέρος. Iudicent quibus loca suppeditant mihi nunc non enotata.

ἑλὼν Ῥόδον — πράγμασι] Uberius narrant App. IV. 65—73. Dio XLVII. 33. Pecuniam extortam uterque refert, Appianus etiam supplicia civium, c. 73. qui locus illustrat nostri verba οὐκ ἐπιεικῶς ἐχρῆτο τοῖς πράγμασιν. Sed cf. etiam c. 32. — Causa inferendi Rhodiis belli eadem erat quae Cleopatrae: Dolabellae opem tulerant, Cassio negaverant.

περὶ τὴν εἴσοδον] Post pugnam navalem ad Myndum iam deditionem cogitantibus ita subito adfuit ut videretur intromissus a civium parte. App. l. l. — Reiske: „περὶ] num παρά?"

εἴρξοντες] Atticam formam induxit Sch. pro vulg. εἴρξοντες. Idem mox ἔπεμψεν mutavit in ἐπέπεμψεν, optime ut videtur.

πρὸς ὀργὴν ἔθεντο] in iram vertebant, proprie: collocabant in irae partibus, rebus ira dignis. Cf. Hor. Carm. I. 9, 14. *Quem sors dierum cunque dabit, lucro appone.*

σας εἰς Ξάνθον αὐτῶν τοὺς μαχιμωτάτους ἐπολιόρκει. Τοῦ δὲ ποταμοῦ παρὰ τὴν πόλιν παραῤῥέοντος, ὑπονηχόμενοι διεδίδρασκον. Ἡλίσκοντο δὲ δικτύων διὰ πόρου καθιεμένων εἰς βυθὸν, ὧν τὰ ἄκρα κώδωσι προσηρτημένοις διεσήμαινεν εὐθὺς τὸν ἐνσχεθέντα. Μηχαναῖς δέ τισι τῶν Ξανθίων νύκτωρ ἐπιδραμόντων καὶ πῦρ ἐμβαλόντων, ὡς ἀπεκλείσθησαν αἰσθομένων τῶν Ῥωμαίων πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ πνεῦμα λαμπρὸν ἀνεῤῥίπιζεν ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις τὴν φλόγα τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν ἀντιλαμβανομένην, δείσας ὁ Βροῦτος ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐκέλευσε κατασβεννύναι καὶ βοηθεῖν.

XXXI. Τοὺς δὲ Λυκίους δεινή τις ἐξαίφνης πρὸς ἀπόνοιαν ὁρμὴ καὶ λόγου κρείσσων κατέσχεν, ἣν ἄν τις ἔρωτι θανάτου μάλιστα προσεικάσειεν· οἵ γε μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν, ἐλεύθεροί τε καὶ δοῦλοι καὶ πᾶσα ἡλικία, τοὺς μὲν πολεμίους πρὸς τὴν φλόγα βοηθοῦντας ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔβαλλον, αὐτοὶ δὲ κάλαμον καὶ ξύλα καὶ πᾶν ὑπέκκαυμα προσφέροντες ἦγον ἐπὶ

εἰς Ξάνθον] Huius urbis expugnationem referunt App. 76—80. Dio 34. De urbe et fluvio Xantho v. ad c. 2.

δικτύων — καθιεμένων] Iunt. καθιεμένοις, unde Reiske et Cor. de scribendo δικτύοις cogitarunt: Corai etiam διὰ δικτύων in mentem venit. Sed recte Sch. genitivum absolutum servavit, nonnisi perf. καθειμένων coniiciens. Sed hoc quoque necessarium non videtur: est enim haec actio pars τοῦ ἁλίσκεσθαι, itaque tempori eidem tribuitur. Non nimium tamen refrager vocabulo per se satis apto.

πῦρ ἐμβαλόντων] App. l. l. hoc non cum urbis incendio coniungit, sed illud factum esse ait de industria a civibus, capta post multos labores urbe. Secundum Dionem Romani suum periculum defensuri in urbem irrupere domosque aliquot incendere.

ἀντιλαμβανομένην] Negligentius participio expressum est factum succedens demum primario verbo, ὥςτε ἀντιλαμβάνεσθαι, ἢ ἔπειτα ἀντελάβετο.

Cap. XXXI. Τοὺς δὲ Λυκίους κ. τ. λ.] „Mirabilis facti causa, credo, fuit Romanorum et summus metus et implacabile odium. Cf. c. 32." Schaef. Accedere videtur proprius quidam huius populi libertatis amor animique pertinacia iusto maior. Vide fin. cap.

δεινή τις — καὶ λόγου κρείσσων] Notari potest verborum traiectio quam letigimus ad c. 24. Simul in πᾶσα ἡλικία poëticus ille quem saepius observavimus color animadvertitur, quamvis levior huic loco inductus.

τὴν πόλιν τὸ πῦρ, ὀρέγοντες αὐτῷ πᾶσαν ὕλην, καὶ πάντα τρόπον ἐξερεθίζοντες καὶ συνεκτρέφοντες. Ὡς δ' ἡ φλὸξ ῥυεῖσα καὶ διαζώσασα πανταχόθεν τὴν πόλιν διέλαμψε πολλή, περιπαθῶν ἐπὶ τοῖς γινομένοις ὁ Βροῦτος ἔξωθεν παρίππευε προθυμούμενος βοηθεῖν, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγων τοῖς Ξανθίοις ἐδεῖτο φείδεσθαι καὶ σώζειν τὴν πόλιν, οὐδενὸς αὐτῷ προσέχοντος, ἀλλὰ πάντα τρόπον ἑαυτοὺς ἀπολλύντων, οὐ μόνον ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδία τὰ μικρὰ μετὰ κραυγῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ τὰ μὲν εἰς τὸ πῦρ ἵλλετο, τὰ δ' ἄνωθεν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐξετραχήλιζεν αὐτά, τὰ δὲ τοῖς ξίφεσι τῶν πατέρων ὑπέβαλλε τὰς σφαγὰς γυμνοῦντα καὶ κελεύοντα παίειν. Ὤφθη δέ, τῆς πόλεως διαφθαρείσης, γυνὴ κρεμαμένη μὲν ἐξ ἀγχόνης, παιδίον δὲ νεκρὸν ἐξηρτημένη τοῦ τραχήλου, λαμπάδι δὲ καιομένῃ τὴν οἰκίαν ὑφάπτουσα. Καὶ τοῦ θεάματος τραγικοῦ φανέντος ἰδεῖν μὲν οὐχ ὑπέμεινεν ὁ Βροῦτος, ἐδάκρυσε δ' ἀκούσας· καὶ γέρας ἐκήρυξε, τῶν στρατιωτῶν ὅστις

ὀρέγοντες] significatione Homero et antiquis frequentiore, porrigentes i. e. praebentes, *subiicientes*, ut Lat. interpres. Usitatius est quod mox sequitur τὰς χεῖρας ὀρέγειν, manus protendere. — Notatu dignum etiam verbum διαζωννύναι de flamma locum undique corripiente, pr. cingente. Dixit etiam Virg. Aen. IX. 160. *moenia cingere flammis*, sed metaphorico sensu.

ἐξετραχήλιζεν] Solanus emendavit vulg. ἐξετραχηλίαζεν. Fabr. defendere voluit formam ιαζω, allatis aliorum verborum exemplis et virorum doctorum sententiis; sed recte opinor Cor. observat, in hoc verbo nonnisi ιζω reperiri. Cf. Schaeferum ad c. 20. καθήγιζον. — De mutata constructione v. ad c. 25. εἴτε—ἀναλίσκοντος, εἴτε —τέμνει.

σφαγὰς] *iugula*. Passov. in lex. laudat Iacobs. ad Achill. Tat. p. 661. qui affert locum Aeschyli Prom. 863. Γυνὴ γὰρ ἄνδρ' ἕκαστον αἰῶνος στερεῖ, Δίθηκτον ἐν σφαγαῖσι βάψασα ξίφος.

τῶν στρατιωτῶν ὅστις] i. e. τούτῳ ὅς. Schaeferus affert Xen. Cyr. V. 2, 35. ubi vid. Bornemann. Ellipsis ideo fit notabilis quia non subiecti vel obiecti casus omissus est sed dativus, qui paulo difficilius suppletur.

τοὺς μὴ διαφυγόντας τὸ σωθῆναι] Verum est quum Xanthii ipsam salutem fugerent; tamen acutius dictum serius aevum sapit, etiamsi nolis cum Coraë κακοζήλως πεφρασμένον appellare. Aliter sentit cum Hasio Schaeferus.

διὰ πολλῶν χρόνων] i. e. πολλῶν χρόνων διαγεγενημένων, inversione satis notabili sed frequentissima: post longa temporis intervalla.

ἂν δυνηθῇ Λύκιον ἄνδρα περισῶσαι. Φασὶ δὲ μόνους ἑκατὸν πεντήκοντα γενέσθαι τοὺς μὴ διαφυγόντας τὸ σωθῆναι. Ξάνθιοι μὲν οὖν διὰ πολλῶν χρόνων ὥςπερ εἱμαρμένην περίοδον διαφθορᾶς ἀποδιδόντες τὴν τῶν προγόνων ἀνενεώσαντο τῇ τόλμῃ τύχην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τὴν πόλιν ὁμοίως ἐπὶ τῶν Περσικῶν κατακαύσαντες ἑαυτοὺς διέφθειραν.

XXXII. Βροῦτος δὲ τὴν Παταρέων πόλιν ὁρῶν ἀπισχυριζομένην πρὸς αὐτὸν, ὤκνει μὲν ἐπιχειρεῖν καὶ διηπορεῖτο τὴν αὐτὴν δεδιὼς ἀπόνοιαν, ἔχων δὲ γυναῖκας αὐτῶν αἰχμαλώτους ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων. Αἱ δ' ἀνδρῶν τε καὶ πατέρων ἐπιφανῶν οὖσαι, διηγούμεναι τὸν Βροῦτον ὡς ἀνὴρ εἴη σωφρονέστατος καὶ δικαιότατος, ἔπεισαν εἶξαι καὶ παραδοῦναι τὴν πόλιν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ πάντες οἱ λοιποὶ προςεχώρησαν ἐπιτρέψαντες ἑαυτοὺς ἐκείνῳ, τυχόντες δὲ χρηστοῦ καὶ παρ' ἐλπίδας εὐγνώμονος, ὅς γε, Κασσίου Ῥοδίους ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀναγκάσαντος ἰδίᾳ μὲν ὃν ἐκέκτηντο χρυσὸν καὶ

ἀποδιδόντες] impleto, absoluto circuitu, pr. reddentes eum i. e. plenum exhibentes. Sic ubique ἀποδιδόναι de re debita et necessaria.

τὴν τῶν προγόνων τύχην] App. (qui cum Dione idem narrat) c. 80. ait: Ξάνθιοι μὲν δὴ τρίτον ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀπώλλυντο ἐλευθερίας ἕνεκα. καὶ γὰρ ἐπὶ Ἁρπάγου τοῦ Μήδου Κύρῳ τῷ μεγάλῳ στρατηγοῦντος ὧδε σφᾶς ἀντὶ δουλοσύνης διέφθειραν, καὶ τάφος Ξανθίοις ἡ πόλις ἀμελητεῖσα ὑπὸ Ἁρπάγου τότε ἐγένετο· καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου φασὶν ὅμοια παθεῖν οὐχ ὑποστάντας οὐδ' Ἀλεξάνδρῳ μετὰ τοσῆςδε γῆς ἀρχὴν ὑπακοῦσαι. Prius factum, τὸ ἐπὶ τῶν Περσικῶν, habes apud Herod. I. 176. unde etiam Appiani relatum. Commemoratur etiam a Philone Iudaeo *Quod omnis probus liber*, p. 883. ed. Francof. Sed Alexandro Xanthum cum ceteris Lyciae oppidis se tradidisse Arrianus I. 25. refert; Diodorus autem XVII. 28. nostris similia de Marmarensibus narrat.

Cap. XXXII. τὴν Παταρέων πόλιν] Paulo aliter hanc urbem a Bruto conciliatam esse tradunt App. 81. Dio 34. adhibitis in hanc rem Xanthiorum captivis. Illorum autem e numero etiam has Patarensium mulieres sive potius eorum propinquas (καὶ γὰρ ἐν γένει αὐτοῖς κατ' ἐπιγαμίαν πολλοὶ ἦσαν. Dio.) fuisse coniicere possis. — De urbis situ v. Strab. l. l. ad c. 2.

διηγούμεναι τὸν Βροῦτον ὡς—εἴη] V. Matth. §. 296. Viger. p. 189. ubi etiam latina afferuntur (a quibus tamen removendus locus Virg. Aen. I. 573. contraria ratione insignis).

ἀναγκάσαντος ἰδίᾳ μὲν] „Concinnius foret ἰδίᾳ μὲν ἀναγκάσαντος, quum sequatur δημοσίᾳ δὲ—ζημιώσαντος. Sed talia non

ἄργυρον εἰςενεγκεῖν ἅπαντας, ἐξ οὗ συνηνέχθη περὶ ὀκτακισχίλια τάλαντα, δημοσίᾳ δὲ τὴν πόλιν ἄλλοις πεντακοσίοις ζημιώσαντος, αὐτὸς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα τάλαντα Λυκίους πραξάμενος, ἄλλο δ' οὐδὲν ἀδικήσας, ἀνέζευξεν ἐπ' Ἰωνίας.

XXXIII. Πολλὰ μὲν οὖν ἄξια μνήμης ἔργα καὶ τιμαῖς ἀπεδείξατο καὶ κολάσεσι τῶν ἀξίων, ᾧ δ' αὐτὸς ἥσθη μάλιστα καὶ Ῥωμαίων οἱ κράτιστοι, τοῦτο διηγήσομαι. Πομπηΐου Μάγνου προςβαλόντος Αἰγύπτῳ καὶ Πηλουσίῳ, ὁπηνίκα τὴν μεγάλην ἀρχὴν ἀποβαλὼν ὑπὸ Καίσαρος ἔφυγεν, οἱ τοῦ βασιλέως ἔτι παιδὸς ὄντος ἐπιτροπεύοντες ἐν βουλῇ μετὰ τῶν φίλων ἦσαν, οὐ κατὰ ταὐτὰ ταῖς γνώμαις φερόμενοι. Τοῖς μὲν γὰρ ἐδόκει δέχεσθαι, τοῖς δ' ἀπωθεῖν Αἰγύπτου τὸν ἄνδρα.

exigenda ad amussim." Schaef. Immo agnoscenda in iis liberior scriptorum optimorum ratio, qua Plutarchus praestat sui aevi plerisque. — De re cf. quem iam laudavimus App. c. 73. et nostrum c. 30.

ὀκτακισχίλια τ.] HS. viginti nonaginta et millia, nostri argenti summam circa 16,000.000 fl. πεντακόσια τ.] sunt viginti et centum HS; fl. circa decies centena millia; ἑκατὸν καὶ πεντ.] triginta sex HS; fl. ter centena millia.

ἀνέζευξεν ἐπ' Ἰωνίας] „discedere, qua significatione hoc verbum Plutarcho inprimis frequentatur. Vid. Coriol. 30. fin. 37. in. Aemil. 16. 29. in. Aemil. 12. sub fin. ἀναζεῦξαι πρὸς πόλεμον. Hinc ἀνάζευξις, discessus, recessus. Coriol. 31. Ages. 22. πρὸ ἡμέρας ποιεῖσθαι τὰς ἀναζεύξεις." Fabr. Sensum explicant etiam lexica. De genitivo praep. ἐπί iuncto v. ad c. 6. et 24.

Cap. XXXIII. Πομπηΐου Μάγνου κ. τ. λ.] De Pompeii miserrimo exitu v. Caesar bell. civ. III. 103 sq. Appian. II. 84—86. Dio XLII. 3. 4. sed praecipue conferenda Plutarchi ipsius narratio, de qua iam ad c. 6. diximus, Pomp. 77—80.

Αἰγύπτῳ καὶ Πηλουσίῳ] Aegypto, scilicet ei parti ubi est Pelusium. V. Herm. ad Vig. p. 838. n. 323. — Pelusii *casu rex erat Ptolemaeus magnis copiis, cum sorore Cleopatra gerens bellum.* Caesar l. l.

ὑπὸ] Cor. correxit pro vulg. ἀπό, simulque interpungendo verbo ἀποβαλών adiunxit, citans Marcell. 3. τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν ἀποβαλόντες. Neque ausi sumus h. l. reiicere quod c. 6. visum erat non necessarium. Nam ἥττων ἀπό τινος facile dicas: ἀποβαλὼν ἀρχὴν ἀπό τινος sensum non habet: neque coniungere licet φυγὼν ἀπὸ Καίσαρος, ut sit „a Caesare in fugam actus" (nemo enim explicabit „Caesarem fugiens" ut φ. ἀπὸ Θεσσαλίας vel sim.); minime enim Caesaris ex voluntate haec fuga erat. De usu praepos. in verbo activae formae sed passivi sensus admodum frequenti v. Matth. §. 592. α.

Θεόδοτος δέ τις Χῖος ἐπὶ μισθῷ ῥητορικῶν λόγων διδάσκαλος τῷ βασιλεῖ συνών, ἠξιωμένος δὲ τότε τοῦ συνεδρίου δι' ἐρημίαν ἀνδρῶν βελτιόνων, ἀμφοτέρους διαμαρτάνοντας ἀπέφαινε καὶ τοὺς ἀναλαβεῖν καὶ τοὺς ἀφεῖναι κελεύοντας τὸν Πομπήϊον· ἓν γὰρ εἶναι συμφέρον ἐκ τῶν παρόντων, δεξαμένους ἀποκτεῖναι· καὶ προςεπεῖπε τοῦ λόγου παυόμενος, ὅτι νεκρὸς οὐ δάκνει. Προςθεμένου δὲ τῇ γνώμῃ τοῦ συνεδρίου, παράδειγμα τῶν ἀπίστων καὶ ἀπροςδοκήτων ἔκειτο Πομπήϊος Μάγνος, τῆς Θεοδότου ῥητορείας καὶ δεινότητος ἔργον, ὡς αὐτὸς ὁ σοφιστὴς ἔλεγε μεγαλαυχούμενος. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐπελθόντος Καίσαρος οἱ μὲν δίκας τιννύοντες ἀπώλλυντο κακοὶ κακῶς, Θεόδοτος δὲ παρὰ τῆς τύχης χρόνον εἰς ἄδοξον καὶ ἄπορον καὶ

ἐπιτροπεύοντες] praecipue Pothinus eunuchus, de quo multa narrantur in libro de bello Alexandrino Caesaris scriptis annexo, et Achillas classi praefectus. *Κορυφαιότατοι γὰρ ἦσαν ἐν κατευνασταῖς καὶ τιθηνοῖς τοῖς ἄλλοις οὗτοι σύμβουλοι.* Pomp. 77, *κατὰ ταὐτά*] Reiskii est emendatio pro vulg. *κατ' αὐτά.*

Χῖος] Coraës ad Pomp. 77. ex Appiano II, 84. annotavit, Samium fuisse hunc „*μιαρώτατον.*"

ἀμφοτέρους διαμαρτάνοντας] Pomp. l. l. *δεξαμένους μὲν ἕξειν Καίσαρα πολέμιον καὶ δεσπότην Πομπήϊον, ἀπωσαμένους δὲ καὶ Πομπηΐῳ τῆς ἐκβολῆς ὑπαιτίους ἔσεσθαι καὶ Καίσαρι τῆς διώξεως. — ἓν συμφέρον*] ib. *καὶ γὰρ ἐκείνῳ χαριεῖσθαι καὶ τοῦτον οὐ φοβήσεσθαι.*

προςεπεῖπε] *διαμειδιάσας*, ibidem addit, quo egregie augere sceleris atrocitatem videtur.

ῥητορείας] Eodem vocabulo in Pompeio utitur, vilem hominis conditionem notans.

ἔργον] „Recte Interpres *victima.* V. Wyttenbachii Iulianea. p. 176." Sch. Potest omnino ita verti, modo memineris proprie esse quod verbum indicat, *opus*: *ἔκειτο Πομπήϊος ἔργον* h. e. *τὸ κεῖσθαι Πομπήϊον ἔργον ἦν τῆς Θ. ῥ.* Eodem modo Eumen. 17. *κτεινόμενος ὑμέτερον ἔργον εἰμί.* Indicavit hunc locum Wyttenb. l. l. sed ceteros, ubi *ἔργον* sine verbo est vereque victimam significat, collegit e recentioris usus scriptoribus.

οἱ μὲν δίκας τιν. ἀπ.] Pomp. fin. *Ἀχιλλᾶν καὶ Ποθεινὸν ἀπέσφαξεν* (*ὁ Καῖσαρ*). Accuratiora habes Caes. 49. Dion. XLII. 38 s. App. II. 90.

τιννύοντες] „Malim *τινύοντες.* Nisi forte probanda quae disputavit egregius et de his literis sane philosophando immortaliter meritus Buttmannus Gr. mai. II. 1. p. 39." Schaef.

κακοὶ κακῶς] „Sic saepe Graeci, inprimis poëtae." Fabr. Notus usus inde ab Homerico *μέγας μεγαλωστί* et similibus. Poëtica autem amare Plutarchum satis iam observavimus. Eodem pertinet

πλάνητα βίον ἐπιδανεισάμενος, τότε Βροῦτον ἐπιόντα τὴν Ἀσίαν οὐκ ἔλαθεν, ἀλλ' ἀναχθεὶς καὶ κολασθεὶς ὄνομα τοῦ θανάτου πλέον ἔσχεν ἢ τοῦ βίου.

XXXIV. Κάσσιον δὲ Βροῦτος εἰς Σάρδεις ἐκάλει, καὶ προςιόντι μετὰ τῶν φίλων ἀπήντησε, καὶ πᾶς ὁ στρατὸς ὡπλισμένος αὐτοκράτορας ἀμφοτέρους προςηγόρευσεν. Οἷα δ' ἐν πράγμασι μεγάλοις καὶ φίλοις πολλοῖς καὶ ἡγεμόσιν αἰτιῶν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐγγενομένων καὶ διαβολῶν, πρὶν ἕτερόν τι ποιεῖν εὐθὺς ἐκ πορείας καθ' αὑτοὺς ἐν οἰκήματι γενόμενοι, κεκλειμένων τῶν θυρῶν καὶ μηδενὸς παρόντος, ἐχρῶντο μέμψεσι πρῶτον, εἶτ' ἐλέγχοις καὶ κατηγορίαις. Ἐκ

vel saltem ad rhetorica et ingeniose dicta, quod statim sequitur χρόνον ἐπιδανεισάμενος, de quo Coraës annotat: „Σημειοῦ τοῦτο ὡς ἄριστα πεφρασμένον. Τὰ γὰρ δοκοῦντα πολλάκις τῶν κακῶν εὐτυχήματα οὐδέν ἐστιν ἕτερον ἢ τῆς τύχης δανείσματα." Solvuntur enim maiore postea poena secuta.

ἀναχθεὶς] Latinus: „raptus ad eum." Ita Romul. 7. ἀναχθέντος αὐτοῦ πρὸς τὸν Νουμήτορα καὶ κατηγορηθέντος.

κολασθεὶς] Pomp. fin. πᾶσαν αἰκίαν αἰκισάμενος (Βροῦτος αὐτὸν) ἀπέκτεινεν.

πλάνητα βίον] „Videmus ex hoc loco, vocem πλάνης vim et naturam adiectivi habere." Fabr. Laudat etiam Schaeferum ad Longi Pastor. p. 408. idem de substantivis οἰκέτης, ὁδίτης, γεωργός, νομάς docentem. — De re cf. Pomp. l. l. φυγὼν Αἴγυπτον ἐπλανᾶτο ταπεινὰ πράττων καὶ μισούμενος.

ὄνομα — βίου] Lat. „nomen ex morte quam ex vita nobilius accepit." Aptius etiam dicas: ex supplicio; nam ipsa poena in morte notabilis fuit. Notum est ὄνομα ut *nomen* de fama dictum: paulo rarius videtur adi. πλέον pro μεῖζον, ut Romul. in. τὸ μέγα τῆς Ῥώμης ὄνομα, et saepius.

Cap. XXXIV. ὡπλισμένος] Nonnisi armati enim imperatores illos appellare poterant; quod proprie fiebat post proelium in ipso pugnae loco. — Dio XLVII. 25. imperatoris nomen iam ex rebus in Thracia gestis (cf. ad c. 28.) Brutum accepisse tradit.

ἡγεμόσιν] duces militum, ipsi vero imperatoribus subiecti (eodem sensu iterum recurrit c. 38.); qui quum simul pareant atque imperent, saepe contentionum causas praebere necesse est: quod idem cadit in *amicos*, principum amicitia maiorem sibi veniam postulantes. In constructione notabis zeugma, quum praepositio ἐν solis πράγμασι vere sese applicet. — Tangit haec etiam Dio XLVII. 35.

κεκλειμένων] reductum est ex Ald. Iunt. („quasi Attice." R.) Bas. Steph. Posteriores κεκλεισμένων. Vide Buttm. ub. gramm. II. 1. 169. Matth. §. 188. b, 1, b.

μέμψεσι] reprehensione quae rem tangit modo neque in ea commoratur: ἔλεγχος rem aperte adit totamque arguit: κατηγορία denique non modo rem sed hominem spectat eiusque culpam profert.

δὲ τούτου πρὸς δάκρυα καὶ παῤῥησίαν μετὰ πάθους ἐκφερομένων, θαυμάζοντες οἱ φίλοι τὴν τραχύτητα τῆς ὀργῆς καὶ τὸν τόνον ἔδεισαν, μή τι ἐκ τούτου γένηται· προςελθεῖν δ' ἀπείρηντο. Μάρκος δὲ Φαώνιος, ἐραστὴς γεγονὼς Κάτωνος, οὐ λόγῳ μᾶλλον ἢ φορᾷ τινι καὶ πάθει μανικῷ φιλοσοφῶν, ἐβάδιζεν εἴσω πρὸς αὐτούς, κωλυόμενος ὑπὸ τῶν οἰκετῶν· ἀλλ' ἔργον ἦν ἐπιλαβέσθαι Φαωνίου πρὸς ὁτιοῦν ὀρούσαντος· σφοδρὸς γὰρ ἦν ἐν πᾶσι καὶ πρόχειρος. Ἐπεὶ τό γε βουλευτὴν εἶναι Ῥωμαίων ἑαυτὸν οὐδενὸς ἄξιον ἡγεῖτο, τῷ δὲ κυνικῷ τῆς παῤῥησίας πολλάκις ἀφῄρει τὴν χαλεπότητα, καὶ τὸ ἄκαιρον αὐτοῦ μετὰ παιδιᾶς δεχο-

Quibus omnibus accedere potest παῤῥησία, quae in verbis et vocibus versatur improbandi sensum exaggerantibus. Δάκρυα autem quam fuerint omnino antiquis sed prae ceteris Romanis frequentia, non modo Virgilii Aeneas (v. c. I. 459. 465. II. 9. 279. 651. 790. cet. cet.) aut Ciceronis Scipio (somn 3.), sed ipse Cicero (v. c. pro Planc. fin.), immo omnes paene scriptores Latini ostendunt. Dicas quasi ἀντίῤῥοπον celebratae illius gravitatis hoc fuisse: vel verius, externa illos affectuum signa minus vitantes eo ipso facilius intus constantem animum servasse. Contrarium ut in multis nunc homines agunt.

ὀργῆς] non est ira sed affectus, *Ereiferung* vel tantum *Eifer*, antiquo vocabuli sensu e poëtis satis noto.

μή τι] δεινόν inserendum putabat Bryanus, supplendum modo ait Coraës. Ne hoc quidem necessarium: nam si quid acciderit, nihil nisi mali quid futurum fuisse quivis videt. Sic nos: *hat es etwas gegeben?* et simm.

ἀπείρηντο] Cor. e cod. Vulc. dedit ἀπείρητο, secutus est Schaef. Sed non video cur relinquenda sit constructio optime graeca neque Plutarcho aliena quam personalem dicunt. Sic hac ipsa vita cap. 7. στρατηγίαν ἐπίδοξος ἦν ἢ Βροῦτος ἕξειν ἢ Κάσσιος. Conf. Matth. §. 297.

Μ. δὲ Φαώνιος] Vide ad c. 11. — φορά de motu nulla ratione recto et temperato iam c. 21. occurrit. — De re cf. Cat. min. 46. ἦν δὲ Μάρκος Φαώνιος ἑταῖρος αὐτοῦ καὶ ζηλωτής, οἷος ὁ Φαληρεὺς Ἀπολλόδωρος ἱστορεῖται περὶ Σωκράτην γενέσθαι τὸν παλαιόν, ἐμπαθὴς καὶ παρακεκινηκὼς πρὸς τὸν λόγον, οὐ σχέδην οὐδὲ πρᾴως ἀλλ' ἄκρατον αὐτοῦ καθαψάμενον ὥςπερ οἶνον καὶ μανικώτερον.

ἐβάδιζεν] tentabat intrare sed non statim intravit, quippe κωλυόμενος: de quo imperfecto v. ad c. 30. οὐκ εἴων.

Ῥωμαίων] emphasin habet quasi dixerit: populi Romani, rei publicae Romanae.

τῷ δὲ κυνικῷ] Plena oratio esset: τὸ δὲ κυνικὸν πολλοῦ ἄξιον ἡγεῖτο, προςεποιεῖτο, καὶ τούτῳ — ἀφῄρει. Sequens καὶ Cor. inclusit, Sch. recte defendit vertendo: *ipsam* hominis importunitatem.

μένων. Βίᾳ δὴ τότε τῶν παρόντων διωσάμενος τὰς θύρας εἰςῆλθε, μετὰ πλάσματος φωνῆς ἔπη περαίνων, οἷς τὸν Νέστορα χρώμενον Ὅμηρος ἐπεποιήκει,

Ἀλλὰ πίθεσθ', ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἐμεῖο,

καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐφ' οἷς ὁ μὲν Κάσσιος ἐγέλασεν, ὁ δὲ Βροῦτος ἐξέβαλεν αὐτὸν ἁπλόκυνα καὶ ψευδόκυνα προςαγορεύων. Οὐ μὴν ἀλλὰ τότε τοῦτο τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς ποιησάμενοι πέρας εὐθὺς διελύθησαν· καὶ Κασσίου δεῖπνον παρέχοντος ἐκάλει τοὺς φίλους Βροῦτος. Ἤδη δὲ κατακειμένων Φαώνιος ἧκε λελουμένος· μαρτυρομένου δὲ Βρούτου μὴ κεκλημένον αὐτὸν ἥκειν, καὶ κελεύοντος ἀπάγειν ἐπὶ τὴν ἀνωτάτω κλίνην,

δεχομένων] Genitivi absoluti subiecto carentis alterum exemplum confer Cat. min. 73. ἐσκώπτετο τοιαῦτα γραφόντων εἰς αὐτόν sc. τῶν ἀνθρώπων. Est partic. tertiae plur. personae.

διωσάμενος τὰς θύρας] Cor. contulit Poplic. 5. ὠσάμενος διὰ τῶν θυρῶν. Schaefero placet lectio cod. V. χεῖρας: sed ubi dicit, servos solos hic adstitisse, quum illo Popl. loco ianua clausa esset, oblitus esse videtur τῶν θυρῶν κεκλειμένων.

πλάσμα] est vocis quaesita modulatio, elatio in declamante et gravitatem prae se ferente. Eodem pertinet verbum περαίνων, perorans, ad finem usque recitans.

ἐπεποιήκει] „Immo πεποίηκεν. Cur enim verbi tempus ad irruptionem illam ridiculi capitis relatum sit? Recte Interpres: cecinit." Schaef. Ad confirmandam hanc coniecturam afferri potest Marcell. 1. ὥςπερ Ὅμηρος εἴρηκεν. Lycurg. 21. ὡς ὁ Λακωνικὸς ποιητὴς εἴρηκε, vel potius — non enim illa insunt narrationi — Sol. 30. ἀντεῖπεν ὁ Σόλων ἀναστὰς καὶ πολλὰ διεξῆλθεν ὅμοια τούτοις οἷς διὰ τῶν ποιημάτων γέγραφεν. Attamen fieri potuit ut scriptor tempus ita ad rem narratam referret: quare mutare dubitavi.

Ἀλλὰ κ. τ. λ.] Iliad. I. 259. ubi Achillis et Agamemnonis rixam Nestor componit. τὰ ἑξῆς] haec forte fuerint: Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν Ἀνδράσιν ὡμίλησα, καὶ οὔποτέ μ' οἵ γ' ἀνέριζον. (260 s.) Καὶ μέν μευ βουλέων ξύνιον πείθοντό τε μύθῳ· Ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὔμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον. (273 s.)

ἁπλόκυνα καὶ ψευδόκυνα] Mire Latinus: verum canem et falsum Cynicum. Coraës in longiore annotatione, quam Sch. suis inseruit, ἁπλόκυνα e Diog. Laert. VI. 13. sumtum, ibi vero corruptum esse ex ἁπλῶς κύνα arbitratur: de sensu autem utriusque nominis eorumque coniunctione, ἐπέχειν, inquit, ἄμεινον. Suspicionem vix removebimus, alterutrum spurium esse, atque fortasse posteriore prius corrigere aliquis voluit. Servaturus utrumque explicabis: esse istum merum insanum cynicum, immo ne genuinum quidem sed falsum cynicum; nihil esse nisi κύνα, immo ne hunc quidem verum.

βίᾳ παρελθὼν εἰς τὴν μέσην κατεκλίθη· καὶ παιδιὰν ὁ πότος ἔσχεν οὐκ ἄχαριν οὐδ' ἀφιλόσοφον.

XXXV. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ Βροῦτος ἄνδρα Ῥωμαῖον ἐστρατηγηκότα καὶ πεπιστευμένον ὑφ' αὐτοῦ, Λεύκιον Πέλλαν, Σαρδιανῶν κατηγορούντων ἐπὶ κλοπαῖς δημοσίᾳ, καταγνοὺς ἠτίμωσε· καὶ τὸ πρᾶγμα Κάσσιον οὐ μετρίως ἐλύπησεν. Αὐτὸς γὰρ ὀλίγαις ἡμέραις ἔμπροσθεν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐλεγχθέντας ἀδικήμασι δύο φίλους, ἰδίᾳ νουθετήσας, φανερῶς ἀφῆκε καὶ διετέλει χρώμενος. Ὅθεν ἠτιᾶτο τὸν Βροῦτον, ὡς ἄγαν ὄντα νόμιμον καὶ δίκαιον ἐν καιρῷ πολιτείας δεομένῳ καὶ φιλανθρωπίας. Ὁ δὲ τῶν εἰδῶν τῶν Μαρτίων ἐκέλευεν

ἐκάλει — Βροῦτος] illius nomine, quasi una igitur cum illo persona. Quo ipso rediisse se in gratiam etiam ceteris testatos esse opinor.

ἤδη δὲ] Ita Cor. de suo dedit pro vulg. ἤδη δή. Sed δὲ iam edd. antt. habent, nec nisi operarum errore in posteriores inde a Franc. δὴ venisse videtur.

λελουμένος] ut moris erat coenaturis ideoque cultiore habitu (*in Galla*) prodeuntibus. Plat. Symp. 2. p. 174. a. ἔφη οἱ Σωκράτην ἐντυχεῖν λελουμένον τε καὶ τὰς βλαύτας ὑποδεδεμένον, ἃ ἐκεῖνος ὀλιγάκις ἐποίει· καὶ ἐρέσθαι αὐτόν, ὅποι ἴοι οὕτω καλὸς γεγενημένος· καὶ τὸν εἰπεῖν, ὅτι ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγάθωνος.

ἐπὶ τὴν ἀνωτάτω κλίνην] summus sive laevus triclinii lectus, dignitate secundus, quum medius primus esset. Imum (dextrum) dominus cum suis tenebat. Vid. Heindorf. ad Hor Serm. II. 8, 20. Gesnerum in Thesauro sub v. *triclinium*, qui sua hauserunt e Salmasio ad Solin. p. 886. — Ignominiae sensum etiam verbo ἀπάγειν inesse vix est quod moneamus.

Cap. XXXV. Ῥωμαῖον] Reiskii est emendatio pro Ῥωμαίων, recepta ab editoribus: atque necessaria videtur, quum non aliorum nisi Romanorum praetor esse potuerit, solennis vero sit formula ἀνὴρ Ῥωμαῖος, civis Romanus i. e. poenis multo minus quam alii obnoxius. Ceterum ne nomen quidem huius Pellae notum est.

ἐπὶ κλοπαῖς] Bene Interpres: „repetundarum." — ἠτίμωσε] Reiske e cod. Vulc. recepit pro vulg. ἠτίμασε. Sensum vocc. ἄτιμος et ἀτιμία, Atticum praesertim, pluribus explicantem Valckenarium ad Theocriti Adoniazusas p. 231. a. b. exscripsit Fabricius: quae omisimus, quum sensus ille satis notus sit e recentiorum libris neque plane idem apud Romanos.

πολιτείας] „Τὸ μετ' εὐλαβείας πράττειν ἢ λέγειν τι, ἢ ἔχθραν ἑτέρων παραιτούμενον ἢ φιλίαν μνώμενον· χρήσιμον ἔσθ' ὅτε καὶ τῷ σοφῷ, ἐὰν μὴ εἰς τὸ κολακευτικὸν ἐξοκέλλῃ." Cor. Apparet idem esse quod interdum vernacule usurpant: *politisches Betragen*. Latinum „civilitas" non plane respondet, quum hoc

αὐτὸν μνημονεύειν ἐκείνων, ἐν αἷς Καίσαρα ἔκτειναν, οὐκ αὐτὸν ἄγοντα καὶ φέροντα πάντας ἀνθρώπους, ἀλλ' ἑτέρων δύναμιν ὄντα ταῦτα πρασσόντων· ὡς, εἴ τίς ἐστι πρόφασις καλή, μεθ' ἧς ἀμελεῖται τὸ δίκαιον, ἄμεινον ἦν τοὺς Καίσαρος φίλους ὑπομένειν ἢ τοὺς ἑαυτῶν περιορᾶν ἀδικοῦντας. „Ἐκείνως μὲν γὰρ ἀνανδρείας, νῦν δ' ἀδικίας δόξα μετὰ κινδύνων ἡμῖν καὶ πόνων πρόςεστι." Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ τοῦ Βρούτου προαίρεσις ἦν.

XXXVI. Ἐπεὶ δὲ διαβαίνειν ἐξ Ἀσίας ἔμελλον, λέγεται τῷ Βρούτῳ μέγα σημεῖον γενέσθαι. Φύσει μὲν γὰρ ἦν ἐπεγρηγορὼς ὁ ἀνήρ, καὶ τὸν ὕπνον εἰς ὀλίγου χρόνου μόριον ἀσκήσει καὶ σωφροσύνῃ συνῆγεν, ἡμέρας μὲν οὐδέποτε κοιμώμενος, νύκτωρ δὲ τοσοῦτον

magis superbiae, nostrum severitati in ulciscendo et summo iure exercendo opponatur: neque locos a Sch. collatos cum nostro consentire arbitror, in quibus, ipso animadvertente, idem valet atque δημοτικός et φιλάνθρωπος. Similior videtur locus Pomp. 15. ἤνεγκε μέντοι τοῦτο (Sullae in testamento sibi illatam iniuriam) μετρίως πάνυ καὶ πολιτικῶς ἐκεῖνος (Πομπήϊος).

ἑτέρων δύναμιν ὄντα] „ἑτέρους ταῦτα πράσσοντας διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως ἀνυπευθύνους καθιστάντα, ἑτέροις τὸ ταῦτα δύνασθαι παρέχοντα," Cor. „δύναμις, protector, nutritor, vindex, fiducia, clypeus, robur, quo fidant." Reiske. — In seqq. ὑπομένειν et περιορᾶν nota discrimen patientium quae per vim contra se fiunt, et admittentium quae prohibere ipsi possent.

ἐκείνως — νῦν δὲ ἀδικίας] Ita e cod. An. (qui habebat etiam μὲν post ἀδικίας) dedit Bredov. quem Fabr. et Sch. secuti. Vulg. ἐκείνοις — ἀδικίας δὲ sine νῦν. Reiske omnia mutaverat, Coraës voluerat ἐν ἐκείνοις, Sch. explicat, quum ait νῦν idem esse quod οὕτως. Relatu digna videtur etiam Dacerii coniectura ἐκεῖ, quod sane non minus aptum. — οὖν] Sch. recepit e cod. Vulc.

Cap. XXXVI. διαβαίνειν ἐξ Ἀσίας] Macedoniam petituri, quam interea Caesar et Antonius aggrediebantur (fallentes Murcum cum classe se retinere conantem, App. IV. 86.) praemissis C. Norbano Flacco et L. Decidio Saxa cum octo legionibus. Dio XLVII. 35. App. IV. 87. — Plut. Caes. 69. (ubi eandem rem, sed brevius, narrat) μέλλων τὸν στρατὸν ἐξ Ἀβύδου διαβιβάζειν εἰς τὴν ἑτέραν ἤπειρον.

ἐπεγρηγορὼς] *wachbar*. Coraës monet in lexicis distinguendam hanc voc. significationem, qua oppositum sit non dormiendo, sed diu, multum dormiendo. Participium perfecti abiit in adiectivi verbalis significationem, quale v. c. ἐοικώς notissimum est. (Eadem ratione, quae nunc dicuntur adiectiva verbalia, proprie participia praeterita fuisse constat. Cf. Buttm. gr. ub. §. 102. n. 5.) Quo minus apta est Cor.

ὁσον οὔτε τι πράττειν οὔτε τῳ διαλέγεσθαι πάντων ἀναπαυομένων παρεῖχε· τότε δὲ τοῦ πολέμου συνεστῶτος, ἐν χερσὶν ἔχων τὰς ὑπὲρ τῶν ὅλων πράξεις καὶ τεταμένος τῇ φροντίδι πρὸς τὸ μέλλον, ὁπηνίκα πρῶτον ἀφ' ἑσπέρας ἐπινυστάξειε τοῖς σιτίοις, ἤδη τὸ λοιπὸν ἐχρῆτο τῇ νυκτὶ πρὸς τὰ κατεπείγοντα τῶν πραγμάτων· εἰ δὲ συνέλοι καὶ κατοικονομήσειε τὴν περὶ ταῦτα χρείαν, ἀνεγίνωσκε βιβλίον μέχρι τρίτης φυλακῆς, καθ' ἣν εἰώθεσαν ἑκατοντάρχαι καὶ χιλίαρχοι φοιτᾶν πρὸς αὐτόν. Ὡς οὖν ἔμελλεν ἐξ Ἀσίας διαβιβάζειν τὸ στράτευμα, νὺξ μὲν ἦν ἡ βαθυτάτη, φῶς δ' εἶχεν οὐ πάνυ λαμπρὸν ἡ σκηνή, πᾶν δὲ τὸ στρατόπεδον σιωπὴ κατεῖχεν. Ὁ δὲ συλλογιζόμενός τι καὶ σκοπῶν πρὸς ἑαυτόν, ἔδοξεν αἰσθέσθαι τινὸς εἰςιόντος. Ἀποβλέψας

coniectura ἐπεγρήγορος, forma plane inaudita. Caes. l. l. πλεῖστον ἑαυτῷ χρόνον ἐγρηγορότι πεφυκὼς χρῆσθαι.

ὀλίγου] Facile suspiceris ὀλίγον: tempus enim universum dividitur, non tempus iam divisum, quod est ὀλίγος χρόνος.

σωφροσύνη] est moderatio et temperatio omnium motuum qui mentem et rationem impediunt; inde etiam ad corporalia spectat ut somnum. — συνῆγεν] in angustum redegit, coercuit, συνέστελλεν.

οὔτε τῳ] Sic Bryanus emendavit vulg. τῷ: sed verum iam Ald. et Steph. dant: Basil. habet τι. — Notandus autem infinitivus sine articulo, quem Coraës forsan addiderit. Minus offendit Pomp. 77. ὡς δ' οὖν ἐνίκα φεύγειν εἰς τὸν Αἴγυπτον.

ἐπινυστάξειε — συνέλοι — κατοικονομήσειε] Aoristus enuntiationis secundariae (sicut participii) rem significat tunc absolutam quum fieret actio eius verbi a quo illa pendet; quae vis temporis h. l. urgenda est: postquam — somno indulserat, somno iam excusso, et sic cet.

τρίτης φυλακῆς] Ultimam Graeco more designat, quum Romanis quatuor essent vigiliae. Mane enim apparebant (ἐφοίτων, v. c. 29.) non modo duces imperatoribus sed etiam clientes patronis et quicunque hoc factitabat. Cf. Martial. IV. 8. (qui locus adhiberi poterat etiam c. 4. μεσημβρίας — ἑσπέρας.)

ἑκατοντάρχαι καὶ χιλίαρχοι] centuriones et tribuni. „Σημείωσαι τὸ ἄστατον τῆς γραφῆς, ἴσως μὲν τῶν γραψάντων, ἴσως δὲ καὶ αὐτοῦ Πλουτάρχου ἀμελείᾳ· τὸ μὲν γὰρ παρὰ τὸ ἑκατοντάρχης, τὸ δὲ παρὰ τὸ χιλίαρχος." Cor. „In librarios quam in Plutarchum culpam conferre malim." Schaef. Si tamen culpa est.

ἡ βαθυτάτη] „Coraës ἡ expunxit. Non opus." Sch.

φῶς οὐ πάνυ λαμπρὸν] Caes. l. l. πρὸς τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἤδη καταφερομένου.

δὲ πρὸς τὴν εἴσοδον ὁρᾷ δεινὴν καὶ ἀλλόκοτον ὄψιν ἐκφύλου σώματος καὶ φοβεροῦ, σιωπῇ παρεστῶτος αὐτῷ. Τολμήσας δ' ἐρέσθαι „Τίς ποτ' ὢν" εἶπεν „ἀνθρώπων ἢ θεῶν ἢ τί βουλόμενος ἥκεις ὡς ἡμᾶς;" Ὑποφθέγγεται δὴ αὐτῷ τὸ φάσμα „Ὁ σός, ὦ Βροῦτε, δαίμων κακός· ὄψει δέ με περὶ Φιλίππους." Καὶ ὁ Βροῦτος οὐ διαταραχθείς „Ὄψομαι" εἶπεν.

XXXVII. Ἀφανισθέντος δ' αὐτοῦ τοὺς παῖδας ἐκάλει· καὶ μήτ' ἀκοῦσαί τινα φωνὴν μήτ' ἰδεῖν ὄψιν φασκόντων, τότε μὲν ἐπηγρύπνησεν, ἅμα δ' ἡμέρᾳ τραπόμενος πρὸς Κάσσιον ἔφραζε τὴν ὄψιν. Ὁ δὲ τοῖς Ἐπικούρου λόγοις χρώμενος, καὶ περὶ τούτων ἔθος ἔχων διαφέρεσθαι πρὸς τὸν Βροῦτον, „Ἡμέτερος οὗτος" εἶπεν „ὦ Βροῦτε, λόγος, ὡς οὐ πάντα πάσχομεν ἀλη-

δεινὴν — φοβεροῦ] ib. ὄψιν φοβερὰν ἀνδρὸς ἐκφύλου τὸ μέγεθος καὶ χαλεποῦ τὸ εἶδος. De voc. ἀλλόκοτος Corais ad Heliodorum notam attulit Fabricius, huic loco longiorem: deducit ille a κότος quod aeque atque ὀργή significare ait ἦθος, τρόπον. Ad voc. ἔκφυλος cf. Aesch. Eum. 57. τὸ φῦλον οὐκ ὄπωπα τῆςδ' ὁμιλίας, de Furiis item humanam formam excedentibus. Omnino spectra ipsa magnitudine non esse se terrestria monstrare veteribus creditum, quod vel ex Herodoti narrationibus notum est: cf. ex. gr. VI. 117. VII. 12. et al.

σιωπῇ — τολμήσας] l. l. ἐκπλαγεὶς τὸ πρῶτον, ὡς ἑώρα μήτε πράττοντά τι μήτε φθεγγόμενον ἀλλ' ἑστῶτα σιγῇ παρὰ τὴν κλίνην, ἠρώτα ὅςτις ἐστίν. — ὡς] v. ad c. 23.

ὑποφθέγγεται] Sol. e codd. V. et An. suasit, recepit Reiske e Iunt. Vulg. ὑποφθέγγεσθαι. — Habes hanc narrationem etiam apud Appian. IV. 134. cf. Flor. IV. 7, 8.

Cap. XXXVII. καὶ μήτ' ἀκοῦσαι] Καὶ R. de suo addidit, ne copula narrationi deesset: secuti sunt Cor. et Sch. Coraës: „Ἴσως ἂν ἄμεινον ἐγράφετο, μήτε δ' ἀκοῦσαι." Καὶ defenderis ut praecedente ἐκάλει absorptum.

ἡμέτερος] Iam Xylander emendavit vulg. ὑμέτερος. Cassium Epicureum fuisse etiam ex Cicerone novimus, qui saepius de hac re cum eo iocatur, et quidem de his ipsis spectris sive εἰδώλοις. Epp. ad fam. XV. 16. cf. 18. 19.

ὑγρὸν] mutabile eoque ipso fallax, cui confidere nequeas. cf. ad c. 29.

ἡ αἴσθησις] Articulum de suo addidit Sch.; e cod. Pal. receperat iam Kunisch.

αὐτό] „τὸ αἰσθητόν." Schaef. Accuratius dixeris, τοῦτο τὸ χρῆμα, τὸ ὑγρὸν καὶ ἀπατηλόν, δηλονότι τὴν αἴσθησιν. Similiter explicat Bredovius.

κηρῷ — ἡ τύπωσις] Κηρῷ breviter dictum pro κηροῦ τυπώσει. Cod. An. pro ἔοικεν dat ἔξωθεν, quod Bred. nisi Plutarcho tribuendum

θῶς οὐδ' ὁρῶμεν, ἀλλ' ὑγρὸν μέν τι χρῆμα καὶ ἀπατηλὸν ἡ αἴσθησις, ἔτι δ' ὀξυτέρα ἡ διάνοια κινεῖν αὐτὸ καὶ μεταβάλλειν ἀπ' οὐδενὸς ὑπάρχοντος ἐπὶ πᾶσαν ἰδέαν. Κηρῷ μὲν γὰρ ἔοικεν ἡ τύπωσις· ψυχῇ δ' ἀνθρώπου, τὸ πλαττόμενον καὶ τὸ πλάττον ἐχούσῃ τὸ αὐτό, ῥᾷστα ποικίλλειν αὐτὴν καὶ σχηματίζειν δι' ἑαυτῆς ὑπάρχει. Δηλοῦσι δ' αἱ κατὰ τοὺς ὕπνους τροπαὶ τῶν ὀνείρων, ἃς τρέπεται τὸ φανταστικόν, ἐξ ἀρχῆς βραχείας παντοδαπὰ καὶ πάθη καὶ εἴδωλα γινόμενον. Κινεῖσθαι δ' ἀεὶ πέφυκεν, κίνησις δ' αὐτῷ φαντασία τις καὶ νόησις. Σοὶ δὲ καὶ τὸ σῶμα ταλαιπωρούμενον φύσει τὴν διάνοιαν αἰωρεῖ καὶ παρατρέπει. Δαίμονας δ' οὔτ' εἶναι πιθανὸν οὔτ' ὄντας ἀνθρώπων ἔχειν εἶδος ἢ φωνήν, ἢ δύναμιν εἰς ἡμᾶς διηκουσαν· ὡς

sit, explicando saltem inservire censet: ideoque τύπωσιν interpretatur rerum externarum in mente nostra imaginem. Est vero omnino adumbratio rerum sive idearum quae fit ἐν τῇ αἰσθήσει, tam externarum quam intus ortarum; ad has vero solas sequentia spectant.

αὐτὴν] τὴν τύπωσιν. Ita iam explicavit Bredovius, atque nunc etiam Schaeferus, quo simul reiicit lectionem (suam, Cor. Fabr. et Reiskii) αὐτήν, quae caret omni codd. vel edd. priorum auctoritate. Ceterum locum recte distinguendo (commate post, non ante τὸ αὐτὸ posito) iam Bred. explanavit, in quo item cod. Palatinum se secutum ait Kunisch. Similiter infra, ubi vulgo verba ἐξ ἀρχῆς βραχείας commate post se posito prioribus adiungebantur.

γινόμενον] Ita cod. An. recepitque Cor. et Schaeferus, ille quidem dubitans, hic explicat εἰς παντοδαπὰ καὶ πάθη καὶ εἴδωλα μεθιστάμενον: neque quid huic interpretationi obstet video. Vulg. erat γινομένων, quod Fabr. defendit ut referendum ad ὀνείρων: sed recte Bred. arguit tum πάθη et εἴδωλα genit. casu ponenda fuisse. Solanus coniecerat γεννώμενον: sed activum exspectares: Reiskii ἐπινεμόμενον vel ἐπὶ παντ. — κινούμενον, et Corais ἐπὶ π. — φερόμενον retulisse satis erit.

κινεῖσθαι — νόησις] διὸ — haec est omissa syllogismi conclusio — καὶ ἀεὶ φαντασίας τινὰς καὶ νοήσεις γεννᾶν (τυποῦν) πέφυκε τὸ φανταστικόν. Cor. pro αὐτῷ maluit αὐτοῦ; sed dativus optime se habet: in eo, *bei ihm*, *für dasselbe*. Kun. e cod. Pal. pro καὶ recepit ἢ.

φύσει] Lat.: „sponte naturae." Malim: necessitate naturae. Significat enim naturae vim, qua corporis affectio animi motus excitat vel contra huius voluntatem, etiam si ille per se quiesceret ac sibi constaret.

ὡς — ἐβουλόμην] Male Bred. „*wie ich es wohl wünschen möchte.*" Ὡς h. l. idem est quod γάρ, suppleturque, quod saepissime fit in illa particula, sententia praecedens, v. c. „neque id dico quod res mihi displiceat, vel sim.: nam pervellem." — Obiectum recte supplet

ἔγωγ' ἂν ἐβουλόμην, ἵνα μὴ μόνον ὅπλοις καὶ ἵπποις καὶ ναυσὶ τοσαύταις, ἀλλὰ καὶ θεῶν ἀρωγαῖς ἐπεθαῤῥοῦμεν, ὁσιωτάτων ἔργων καὶ καλλίστων ἡγεμόνες ὄντες." Τοιούτοις μὲν ὁ Κάσσιος ἐπραΰνε λόγοις τὸν Βροῦτον. Ἐκβαινόντων δὲ τῶν στρατιωτῶν, ἐπὶ τὰς πρώτας σημαίας ἀετοὶ δύο συγκατασκήψαντες ὁμοῦ συνδιεκομίζοντο καὶ παρηκολούθουν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τρεφόμενοι μέχρι Φιλίππων· ἐκεῖ δ' ἡμέρᾳ μιᾷ πρὸ τῆς μάχης ᾤχοντο ἀποπτάμενοι.

XXXVIII. Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν ἐν ποσὶν ἐθνῶν ἐτύγχανεν ὁ Βροῦτος ὑπήκοα πεποιημένος· εἰ δέ τις ἢ πόλις ἢ δυνάστης παρεῖτο, τότε πάντας προσαγόμενοι, μέχρι τῆς κατὰ Θάσον θαλάσσης προῆλθον. Ἐκεῖ δὲ τῶν περὶ Νορβανὸν ἐν τοῖς Στενοῖς λεγομένοις καὶ περὶ

Coraës, δαίμονας εἶναι, minus bene Reiske, θεῶν εἶδος ἢ φωνὴν ἢ δύναμιν ἄλλην εἰς ἡμᾶς διήκειν.

ἵνα ἐπεθαῤῥοῦμεν] „Resolvas: nam si essent, fideremus non solum —. Haec ratio est cur ἵνα iunctum sit imperfecto." Schaef. Nota haec constructio ex Hermanni explicatione ad Vig. p. 851. Cf. Matth. §. 519. p. 997.

ἐκβαινόντων] quum milites, quos ex Abydo in Europam transituros fuisse iam cap. 36. dixit, Hellesponto traiecto ad Sestum egrederentur e navibus. Sic iam Bred. exposuit contra Reiskii coni. ἐμβαινόντων, „*inscendentibus in naves militibus*, quibus navibus essent ex Asia in Macedoniam transvehendi." Quod etiam Fabr. et Cor. neglexerunt, sed Sch. illos mirans recepit, neque defensione opus esse censuit. Mihi contra si quaequam temeraria haec videtur mutatio. Quod enim momentum erat inscendendi? At summum egrediendi, quum terram sibi fatalem primum attingerent; ut vel si aves illae inscendentibus advenissent, dici debuisset, nec egredientes reliquisse. Etiam Appianus, qui IV. 101. harum aquilarum meminit, nonnisi post traiectum mare eas commemorat.

Φιλίππων] in orientali Macedoniae parte, propinqua sinui Strymonico Thraciaeque confinibus. Strab. exc. l. VII. 17. p. 731. — Iter Bruti et Cassii exponunt App. c. 87. 88. 101 — 104. Dio c. 35. Proxima via a Norbano et Saxa praeclusa longo et difficili itinere per Thraciam illos circumibant et paene inclusis ad Philippos supervenerunt. Sed vide cap. seq.

Cap. XXXVIII. Θάσον] insula in septentrionali sinus Strymonici parte, opposita Thraciae et Macedoniae confinibus.

Νορβανὸν] C. Norbanus Flaccus, Antonii legatus, qui postea a. 716. consul factus est. Cum eo fuisse Decidium Saxam iam ad c. 36. annotatum est.

ἐν τοῖς Στενοῖς — περὶ τὸ Σύμβολον] Inter montes Pangaeum Symbolum vallis est, τὰ Στενά, in illa vero collis: huic impo-

τὸ Σύμβολον στρατοπεδευόντων, περιελθόντες αὐτοὺς ἠνάγκασαν ἀποστῆναι καὶ προέσθαι τὰ χωρία. Μικροῦ δὲ καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν λαβεῖν ἐδέησαν, ὑπολιπομένου διὰ νόσον Καίσαρος, εἰ μὴ προσεβοήθησεν Ἀντώνιος ὀξύτητι θαυμαστῇ χρησάμενος, ὥςτ' ἀπιστεῖν τοὺς περὶ Βροῦτον. Ἦλθε δὲ Καῖσαρ ὕστερον ἡμέρας δέκα, καὶ κατεστρατοπέδευσεν ἐναντίον Βρούτου, Κασσίου δ' Ἀντώνιος. Τὰ δ' ἐν μέσῳ τῶν στρατοπέδων πεδία Ῥωμαῖοι κάμπους Φιλίππους καλοῦσι· καὶ μέγισται τότε Ῥωμαίων δυνάμεις ἀλλήλαις συνεφέροντο. Πλήθει μὲν οὖν οὐ παρ' ὀλίγον ἐλείποντο τῶν περὶ Καίσαρα, κόσμῳ δὲ ὅπλων καὶ λαμπρότητι θαυμαστὸν ἐξεφάνη τὸ Βρούτου στράτευμα. Χρυσὸς γὰρ ἦν αὐτοῖς τὰ πλεῖστα τῶν ὅπλων, καὶ ἄργυρος

situm oppidum Philippi, cui antiquitus nomen Crenides. Locum accurate descripsit App. 105 s. Adiri potest etiam Freinshem. suppl. Liv. CXXIII. 31.

ὑπολιπομένου — Καίσαρος] Dyrrhachii eum remansisse App. 106. Dio 37. testantur, qui omnino haec distinctius exponunt quam Plutarchus, cui *τὰ ἠθικά* magis curae sunt quam externa et proprie historica. Brutus substitit ubi adventum Antonii comperit: hic Amphipoli, quam Norbanus muniverat, unam legionem reliquit. — De traiectu Caesaris et Antonii v. Dion. 36 s. App. 82. 86.

ὀξύτητι θαυμαστῇ χρ.] Similiter App. 107. *μάλα θρασέως πολὺ προελθών.* Alia habet Dio c. 37.

ἡμέρας] Cor. dedit *ἡμέραις*, allato c. 35. *ὀλίγαις ἡμέραις ἔμπροσθεν*: secutus est Schaeferus. Sed recte etiam accusativum se habere, qui temporis spatium metiatur, vix ipsi negaverint. Ita in Xen. Hell. II. 14, 3. recte e codd. receptum est *πέμπτην ἡμέραν*, quod, in numero ordinali, difficilius etiam nostro videri potest. Cf. Matth. §. 425. b. c. d.

ἐναντίον — Ἀντώνιος] Sic Reiske vere locum restituisse videtur. Vulg. pessime. *Ἀντώνιον Βροῦτος, Κάσσιον δὲ Ἀντώνιος.* Cod. Vulc. dederat *Ἀντωνίου Βροῦτος, Κασσίου δ' Ἀντώνιος*, An. *αὐτοῦ μὲν Κασσίου.* Lucidius haec distincta Anton. 22. *παρεστρατοπέδευσαν τοῖς πολεμίοις, Ἀντωνίου μὲν ἐπιτεταγμένου Κασσίῳ, Βρούτῳ δὲ Καίσαρος.* — Castrorum situm, Bruto et Cassio multo quam hostibus oportuniorem, App. et Dio II. II. describunt. Uterque in singulari colle sua castra habebat, muris defensa ab Antonio praesertim, qui audacia et necessitate pariter actus proxime Cassio accesserat.

πλήθει κ. τ. λ.] Contra App. 108. tradit utrisque fuisse novendecim legiones, Bruto quidem iusto numero carentes, Caesari illo maiores, equitum vero triumviros habuisse tredecim millia, alteros viginti. Cf. c. 88.

ἀφειδῶς καταχορηγηθείς, καίπερ εἰς τἄλλα τοῦ Βρούτου σώφρονι διαίτῃ καὶ κεκολασμένῃ χρῆσθαι τοὺς ἡγεμόνας ἐθίζοντος. Τὸν δ' ἐν χερσὶ καὶ περὶ τὸ σῶμα πλοῦτον ᾤετό τι καὶ φρονήματος παρέχειν τοῖς φιλοτιμοτέροις, τοὺς δὲ φιλοκερδεῖς καὶ μαχιμωτέρους ποιεῖν, ὥςπερ κτημάτων τῶν ὅπλων περιεχομένους.

XXXIX. Οἱ μὲν οὖν περὶ Καίσαρα, καθαρμὸν ἐν τῷ χάρακι ποιησάμενοι, μικρόν τι σίτου καὶ δραχμὰς κατ' ἄνδρα πέντε διένειμαν εἰς θυσίαν, οἱ δὲ περὶ Βροῦτον, καταγνόντες αὐτῶν τῆς ἀπορίας ἢ μικρολογίας, πρῶτον μὲν ἐν ὑπαίθρῳ τὸν στρατὸν, ὥςπερ ἔθος ἐστίν, ἐκάθηραν, ἔπειθ' ἱερείων πλήθη κατὰ λόχους, καὶ δραχμὰς ἑκάστῳ πεντήκοντα διαδόντες, εὐνοίᾳ καὶ προθυμίᾳ τῆς δυνάμεως πλέον εἶχον. Οὐ μὴν ἀλλὰ σημεῖον ἐν τῷ καθαρμῷ μοχθηρὸν ἔδοξε Κασσίῳ γενέσθαι· τὸν γὰρ στέφανον αὐτῷ κατεστραμμένον ὁ ῥαβδοῦχος προςήνεγκε. Λέγεται δὲ καὶ πρότερον ἐν θέᾳ

κτημάτων] Solani est emendatio e cod. An. Vulg. κτήματα.

Cap. XXXIX. καθαρμὸν] lustrum, sacrificium et purgando exercitui et precandae victoriae ante quodque proelium institutum.

δραχμὰς πέντε] quae summa, nostri argenti duo florenos non plane conficiens, luxuriosis illis temporibus perparva videbatur. Πεντήκοντα septendecim florenos vix excedunt.

μικρολογίας] „Optime reddideris *sordes*. Hoc enim est μικρολογία. Verbo μικρολογεῖσθαι eadem notione utitur Plutarch. Alex. 25. fin. Non multum dissimile est μικροπρέπεια Sol. 27. et μικροπρεπής Nic. 1." Fabr. — Καταγνῶναι Latinus bene *contemnere* vertit, magis proprie dicas *reprehendere*, malum agnoscere itaque improbare.

ἐν ὑπαίθρῳ] „Opponitur ἐν τῷ χάρακι." Sch. In aperto, extra vallum, „in campo" ut ait Lat. interpres. Id ipsum timoris indicium in hostibus videbatur, quod in apertum prodire non auderent.

δύναμις] simpliciter *exercitus*. Pomp. 16. εἴτε παραδοὺς τὴν δύναμιν αὐτός, εἴτε προδοθεὶς μεταβαλλομένης ἐκείνης. Similiter sed cum ducis oppositione c. 38. et 41. Cf. c. 45.

κατεστραμμένον] inversum, ut folia deorsum euntia capiti incumberent. App. 134. ἀνεστραμμένον. Dio 40. τραπέντα πάλιν. Etiam sequentia portenta cum aliis referunt iidem, multo intentiores Plutarcho ad talia a vera historia aeque ac philosophia aliena. Adde Iulium Obseq. c. 130. fin.

Κασσίου] quam ille dedicaverat. App. l. l. ἀνάθημα Κασσίου. Eiusmodi rebus dedicatis quae accidebant praesagia malorum dedicantibus imminentium habita esse et rei natura et historia docet. Afferam unum exemplum Ciceronis, ad fam. XII. 25. in. coll. de leg. II. 17, 42. Dion. XLV. 17. XXXVIII. 17.

τινὶ καὶ πομπῇ χρυσῆν Κασσίου νίκην διαφερομένην πεσεῖν ὀλισθόντος τοῦ φέροντος. Ἔτι δ' ὄρνεά τε σαρκοφάγα πολλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεφαίνετο τῷ στρατοπέδῳ, καὶ μελισσῶν ὤφθησαν ἐσμοὶ συνιστάμενοι περὶ τόπον τινὰ τοῦ χάρακος ἐντός, ὃν ἐξέκλεισαν οἱ μάντεις ἀφοσιούμενοι τὴν δεισιδαιμονίαν, ἀτρέμα καὶ τὸν Κάσσιον αὐτὸν ὑποφέρουσαν ἐκ τῶν Ἐπικούρου λόγων, τοὺς δὲ στρατιώτας παντάπασι δεδουλωμένην. Ὅθεν οὐδ' ἦν πρόθυμος διὰ μάχης ἐν τῷ παρόντι γενέσθαι τὴν κρίσιν, ἀλλὰ τρίβειν ἠξίου χρόνῳ τὸν πόλεμον ἐῤῥωμένους χρήμασιν, ὅπλων δὲ καὶ σωμάτων πλήθει λειπομένους. Βροῦτος δὲ καὶ πρότερον ἔσπευδε, τῷ ταχίστῳ τῶν κινδύνων διακριθείς, ἢ τῇ πατρίδι τὴν ἐλευθερίαν ἀναλαβεῖν, ἢ πάντας ἀνθρώπους ἐνοχλουμένους δαπάναις καὶ στρατείαις καὶ πράγμασιν ἀπαλλάξαι κακῶν, καὶ τότε τοὺς περὶ αὐτὸν ἱππεῖς ὁρῶν ἐν τοῖς προαγῶσι καὶ ταῖς ἀψιμαχίαις εὐημεροῦντας καὶ κρατοῦντας

μελισσῶν ἐσμοὶ] „V. cap. 48. Eadem Graecorum fuit superstitio. V. Dion. 24." Schaef. Ibi haec legimus: *τὸ τῶν μελισσῶν, αἱ περὶ τὰ πλοῖα τοῦ Δίωνος ὤφθησαν ἐσμὸν λαμβάνουσαι κατὰ πρύμναν, ἔφραζε (ὁ μάντις) δεδιέναι, μὴ καλαὶ μὲν αἱ πράξεις αὐτοῦ γένωνται, χρόνον δ' ὀλίγον ἀνθήσασαι μαρανθῶσιν.* Quibus Schaef. annotat: „*ἐσμὸν λαμβάνουσαι, καθίζουσαι.*" et: „*ἐσμός* i. q. *ἕδρα*, ut praestet scribi *ἑσμός*. Hinc *ἐσμός* (*ἑσμός*) dicitur examen apum alicubi confertim sidens. V. Acta Philolog. Monac. I. 3. p. 389." Adde Hermann. Opuscc. II. p. 256. Ad nostrum locum Fabr. laudat Plin. Hist. Nat. XI. 17. (18.) *Tunc ostenta faciunt privata ac publica, uva dependente in domibus templisve, saepe expiata magnis eventibus.* Adde Iuvenal. XIII. 68. *Sollicitus tanquam lapides effuderit imber, Examenque apium longa consederit uva Culmine delubri.*

ἐξέκλεισαν] „*ἐχώρισαν τοῦ λοιποῦ στρατοπέδου.*" Cor. Ita enim prodigium non iam ad se pertinere putabant vel volebant. — *ἀφοσιούμενοι*] ista tribuentes, persolventes religioni, non spernentes eam sed agnoscentes eoque ipso metum quem illa excitavit levantes. — In verbo *ὑποφέρουσαν* nota lenti atque ipsum quasi latentis motus significationem.

ἐῤῥωμένους χρήμασιν] Cfr. App. c. 108. — *πλήθει λειπομένους*] V. ad c. 39.

πράγμασιν] Vulc. et An. *προστάγμασιν*, quod Cor. et Schaef. probant, neque facile quis improbaverit.

προαγῶσι] Cor. correxit vulg. *προάγωσι*, quod Sch. indicavit, sed nescio cur non secutus est. — *διαβολαὶ*] sc. *αὐτομολίας*.

ἐξῆρτο τὸ φρόνημα· καί τινες αὐτομολίαι γενόμεναι πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ διαβολαὶ καθ' ἑτέρων καὶ ὑπόνοιαι πολλοὺς τῶν Κασσίου φίλων μετέστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ πρὸς Βροῦτον. Εἷς δὲ τῶν Βρούτου φίλων Ἀτέλλιος ἠναντιοῦτο, τόν γε χειμῶνα περιμεῖναι κελεύων. Ἐρομένου δὲ τοῦ Βρούτου, τίνι βελτίων ἔσεσθαι νομίζει μετ' ἐνιαυτόν, „Εἰ μηδὲν" εἶπεν „ἄλλο, πλείω βιώσομαι χρόνον." Πρὸς τοῦτο Κάσσιος ἐδυσχέρανε, καὶ τοῖς ἄλλοις προςέκρουσεν οὐ μετρίως ὁ Ἀτέλλιος. Ἐδέδοκτο δὴ μάχεσθαι τῇ ὑστεραίᾳ.

XL. Καὶ Βροῦτος μὲν ἐν ἐλπίσι καλαῖς καὶ λογισμοῖς φιλοσόφοις γενόμενος παρὰ τὸ δεῖπνον ἀνεπαύετο· Κάσσιον δὲ Μεσσάλας φησὶ δειπνεῖν τε καθ' ἑαυτόν,

Ἀτέλλιος] Romanis est *Atilius*, quod Coraës hic malit, sed non necessarium arbitror. Hominem non novimus.

τόν γε χειμῶνα] Ita Reiske e Iunt. τόν τε. Vulgo τὸν χειμῶνα.

πλείω] cum Vulc. et An. iam Solanus scribi iussit. Reiske voluit πλείονα. Idem cogitavit de inserendo δὲ post τοῖς ἄλλοις: *sed etiam reliquos offendit.* Quod non malum, nec tamen opus.

Cap. XL. Μεσσάλας] Fuit hic M. Valerius Corvinus Messala, genere pariter ac doctrina, praecipue oratoria arte (cf. Meieri Frr. Orr. Romn. p. 208 ss.), nobilis, de quo iterum cap. 53. Post Bruti mortem primum Antonio, hoc vero magis insaniente Caesari se addixit, quocum consul factus est a. 723. Augusto deinde inter familiares erat summaque vigebat auctoritate. Notus est etiam Tibulli poëtae patronus. Cf. etiam Spalding. ad Quintil. Instt. I. 5, 15. — Commentarios historicos eum composuisse, quod etiam Suidas refert, e nostro apparet. Cf. c. 42.

ὥςπερ εἰώθει φιλοφρονούμενος] „Referendum ad Ἑλληνικῇ φωνῇ." Sch. Qua saepius Romanos in sermone familiari usos esse et Ciceronis epistolae et historicorum relata monstrant. V. ex. gr. Plut. Pomp. 60. Caes. 67. Suet. Caes. 82.

ταὐτὰ — πάσχειν] Ita Bry. e codd. V. et An. (et *sua* Aldina.) Vulg. ταῦτα παρασχεῖν. De qua emendatione immerito dubitasse videtur Bredovius. Fabricius explicat locutionem πάσχειν τινὶ ταὐτό „quae proprie ita solvenda est: πάσχειν ταὐτὸ τῷ τινός" laudans exempla apud Schaefer. in Mell. critt. p. 57. ad Lamb. Bosii Ell. p. 3. ad Plin. epp. p. 40. — Ceterum simile dictum Appianus c. 124. Bruto tribuit quum ille invitus secundum proelium iniret.

ἀναῤῥῖψαι] Schaeferus correxit vulg. ἀναῤῥίψαι.

ἔχωμεν] Corais est coniectura pro ἔχομεν, quam, etsi gratam magis quam necessariam visam, reiicere noluimus in Plutarcho quem hodie adhuc illae sibi vindicant paene totum. Accedit quod statim Reg. dant βουλευσόμεθα. — Bredovius bonum hunc animum convenire aestimans statuit hoc esse Messalae responsum;

ὑποχωρεῖν τῷ δαίμονι καὶ μὴ δέχεσθαι τὸ συμπῖπτον ἀδεῶς ἀλλ' ἀποδιδράσκειν. Νυνὶ δ' ἀλλοῖος ἐν ταῖς τύχαις γίνομαι, καὶ θεοῦ καλῶς τὰ παρόντα μὴ βραβεύσαντος οὐ δέομαι πάλιν ἄλλας ἐλπίδας ἐξελίγχειν καὶ παρασκευάς, ἀλλ' ἀπαλλάξομαι τὴν τύχην ἐπαινῶν· Μαρτίαις εἰδοῖς δοὺς τῇ πατρίδι τὸν ἐμαυτοῦ βίον, ἄλλον ἔζησα δι' ἐκείνην ἐλεύθερον καὶ ἔνδοξον." Ἐπὶ τούτοις Κάσσιος ἐμειδίασε καὶ τὸν Βροῦτον ἀσπασάμενος „Ταῦτα" ἔφη „φρονοῦντες ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ἢ γὰρ νικήσομεν ἢ νικῶντας οὐ φοβηθησόμεθα." Μετὰ ταῦτα περὶ τάξεως αὐτοῖς λόγος ἐγέ-

παραιτοῦνται καὶ τοῖς ἄλλοις ὡς μέγα τι κακὸν ἀποτρέπεσθαι παραινοῦσιν, οἷόν ἐστι τὸ πρὸς Κέβητα ὑπὸ Σωκράτους λεγόμενον ἐν τῷ Πλάτωνος Φαίδωνι (σελ. 95.) „Ὦ 'γαθέ, μὴ μεγα λέγε, μή τις ἡμῶν βασκανία περιτρέψῃ τὸν λόγον τὸν μέλλοντα λέγεσθαι." Ἐκ τούτων οὖν καὶ τῶν τοιούτων δῆλον ὅτι καὶ Βροῦτος διὰ τοῦ Λόγον ἀφῆκα μέγαν τοιοῦτόν τι βούλεται λέγειν, Κατηλαζονευσάμην πάλαι, ὑπὸ φιλοσοφίας προαχθείς, τῆς Κάτωνος αὐτοχειρίας, ὡς πράξεως ἀλλοτρίας φιλοσοφοῦντος ἀνδρός, καὶ ὑπερηφάνως ἐπεκόμπασα τὸ Οὐκ ἂν ἔγωγε τοιοῦτόν τι ἐμαυτὸν δράσαιμι· ἀλλὰ νῦν, διὰ τὸν μέγαν τοῦτον λόγον, ἐν παραπλησίαις ταῖς Κάτωνος συμφοραῖς ἐξεταζόμενος, οἷον ὑπὸ θείας νεμέσεως εἰς τὸ καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ τοῦ βίου τελευτὴν ποιήσασθαι συνωθοῦμαι." — Schaef. his laudatis addit Heindorf. ad Plat. Hipp. mai. p. 160.

ὡς οὐχ ὅσιον κ. τ. λ.] „Plane πλατωνικῶς." Schaef. Vide Phaedon. c. 5. 6. p. 61. c — 62. c. ubi iam Pythagoreos ita sensisse e Cic. de sen. c. 20. et Boeckhii libro de Philolao docuit Stallbaum. Similia habet Cicero Tusc. I. 30, 74. Somn. Scip. 3, 15.

ἔργον] Cor. addidit ὄν, quod Reiske post ὅσιον desideraverat; Sch. secutus est. Idem fecerunt Caes. 28. ubi peior etiam sonus excitatus est, ὡς οὐ χαλεπὸν ἔργον ὄν, ὃν κ. τ. λ. Correctionem optime iam removit Heindorf. ad Plat. Protag. p. 514. quem etiam laudavit Matth. §. 568. 3. nota.

μὴ βραβεύσαντος] Βραβεύειν hic est „regere, gubernare, administrare" ut Fabr. explicat, docta sed nimis recondita afferens. De neg. μή v. Herm. ad Vig. p. 805.

Μαρτίαις εἰδοῖς κ. τ. λ.] Reiske de suo ὅτι Μαρτ. sicque Cor. et Sch. Eodem iure supra recepissent quod idem voluerat ἠτιασάμην γάρ. Multo et fortior fit et vividior oratio si haec omittuntur quae sensu supplere nemo non potest. Ceterum nostro loco si quis particula egere omnino nolit, aptius opinor proferat ὡς, quod minus languidum videatur et facilius ab antecedente ἐπαινῶν absorberi potuerit.

ἄλλον] Bry. pro ἀλλ' ὄν emendavit cum cod. An. et Ald. (sua scilicet: nostra enim vulgatum habet. v. praef.)

Κασσίου σύμβολον ἀγῶνος φοινικοῦς χιτών, αὐτοὶ δὲ συνῆλθον εἰς τὸ μέσον τῶν στρατοπέδων καὶ λέγει Κάσσιος· „Εἴη μέν, ὦ Βροῦτε, νικᾶν καὶ συνεῖναι τὸν πάντα χρόνον ἀλλήλοις εὖ πράξαντας· ἐπεὶ δὲ τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπίνων ἀδηλότατα, καὶ τῆς μάχης παρὰ γνώμην κριθείσης οὐ ῥᾴδιον αὖθις ἀλλήλους ἰδεῖν, τί γινώσκεις περὶ φυγῆς καὶ τελευτῆς;" Καὶ ὁ Βροῦτος ἀπεκρίνατο· „Νέος ὢν ἐγώ, Κάσσιε, καὶ πραγμάτων ἄπειρος οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν φιλοσοφίᾳ λόγον ἀφῆκα μέγαν. Ἠτιασάμην Κάτωνα διαχρησάμενον ἑαυτόν, ὡς οὐχ ὅσιον οὐδ' ἀνδρὸς ἔργον,

τῶν ἀνθρωπίνων] Cor. et Sch. addunt πραγμάτων e cod. Vulc. Sed multo fortius et elegantius solum adiectivum videtur.

λόγον ἀφῆκα μέγαν] „Magnam, superbam, temerariam vocem emisi, mihi excidere passus sum." Primus huius loci sensum percepit Coraës, cuius suavem doctrinam ut uno saltem exemplo cognoscant iuvenes, partem eorum quae h. l. annotavit afferre liceat maiorem. „Οὐδέν, ὡς εἰπεῖν, οὕτω τετριμμένον, οὐδὲ γνωστὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐστι γλώσσῃ, ὡς τὰ Μεγάλα λόγια ἐπὶ τῶν ὑπερηφάνων λόγων, καὶ τὸ Λαλῶ ἢ ὁμιλῶ μεγάλα ἐπὶ τοῦ Μεγαλαυχῶ. Πεπίστευται δ' ἔτι κοινῶς παρ' ἡμῖν, ὅτι καὶ τὰ μεγάλα ταῦτα ῥήματα κακόν τι μέγα τοῖς μεγαλαυχοῦσιν ἐπάγει, θείας τινὸς νεμέσεως ἐπισκηπτούσης αὐτοῖς, καὶ εἰς τὰ ἐναντία οἷς ἐπαίρονται καὶ μεγαλορρημονοῦσι περιτρεπούσης. Διὸ καὶ πολλάκις ἢ αὐτοὶ ἑαυτοῖς, ἢ ἑτέροις, εἰωνεῖ τὴν παρὰ θεοῦ τιμωρίαν ἀποτρεπόμενοι, Μὴ λαλεῖν μεγάλα, ἤ, Μὴ μέγαν λόγον λέγειν, παρακελευόμεθα. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὰς προσπιπτούσας συμφοράς, μεμνημένοι τῶν πρότερον εἰρημένων μεγάλων λόγων, καὶ γνωσιμαχοῦντες, δι' ἐκείνους ἡμῖν προσπεσεῖν ἐξομολογούμεθα. Ἀμέλει ταὐτὸ τοῦτο καὶ ἐλέγετο καὶ ἐπιστεύετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς ἐκ μυρίων ὅσων ἔστι πιστώσασθαι παραδειγμάτων. Αὐτίκα Θέογνις (στίχ. 161.) παραινῶν τῷ φίλῳ Κύρνῳ φησίν· „Μήποτε, Κύρν', ἀγορᾶσθαι ἔπος μέγα· οἶδε γὰρ οὐδεὶς Ἀνθρώπων ὅ τι νὺξ χἠμέρη ἀνδρὶ τελεῖ." Μετ' ἐκεῖνον Εὐριπίδης (Ἡρακλ. μαινομέν. 1235. ἐκδ. Ἑρμάνν. 1244.) „Ἴσχε στόμ', ὡς μὴ μέγα λέγων μεῖζον πάθῃς," ὃ καλῶς ἐνόησε καὶ ἀκριβῶς ἐξηγήσατο ὁ Βαρνέσιος ἐν τοῖς εἰς τὸν Εὐριπίδην (Ῥήσ. 342.) ὑπομνήμασι, παραθέμενος ἐκ Σοφοκλέους μαρτύρια, οἷς ἔστι προσθεῖναι καὶ τοῦτο (Σοφοκλ. Ἀντιγόν. 1350. (τέλει))· „— Μεγάλοι δὲ λόγοι, Μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων Ἀποτίσαντες, Γήρᾳ τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν." Καὶ ὁ παρὰ τῷ Κωμικῷ δὲ (Βατρ. 835.) Διόνυσος πρὸς τὸν Εὐριπίδην, Αἰσχύλου κατεπαιρόμενον, λέγει παραινῶν· „Ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, μὴ μεγάλα λίαν λέγε." Οὐ μόνον δὲ παρὰ ποιηταῖς εὑρεῖν ἔστι τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ λογογράφοι τὸ μεγάλα λέγειν αὐτοί τε

ὑποχωρεῖν τῷ δαίμονι καὶ μὴ δέχεσθαι τὸ συμπῖπτον ἀδεῶς ἀλλ' ἀποδιδράσκειν. Νυνὶ δ' ἀλλοῖος ἐν ταῖς τύχαις γίνομαι, καὶ θεοῦ καλῶς τὰ παρόντα μὴ βραβεύσαντος οὐ δέομαι πάλιν ἄλλας ἐλπίδας ἐξελέγχειν καὶ παρασκευάς, ἀλλ' ἀπαλλάξομαι τὴν τύχην ἐπαινῶν· Μαρτίαις εἰδοῖς δοὺς τῇ πατρίδι τὸν ἐμαυτοῦ βίον, ἄλλον ἔζησα δι' ἐκείνην ἐλεύθερον καὶ ἔνδοξον." Ἐπὶ τούτοις Κάσσιος ἐμειδίασε καὶ τὸν Βροῦτον ἀσπασάμενος „Ταῦτα" ἔφη „φρονοῦντες ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ἢ γὰρ νικήσομεν ἢ νικῶντας οὐ φοβηθησόμεθα." Μετὰ ταῦτα περὶ τάξεως αὐτοῖς λόγος ἐγέ-

παραιτοῦνται καὶ τοῖς ἄλλοις ὡς μέγα τι κακὸν ἀποτρέπεσθαι παραινοῦσιν, οἷόν ἐστι τὸ πρὸς Κέβητα ὑπὸ Σωκράτους λεγόμενον ἐν τῷ Πλάτωνος Φαίδωνι (σελ. 95.) „Ὦ γαθέ, μὴ μεγα λέγε, μή τις ἡμῶν βασκανία περιτρέψῃ τὸν λόγον τὸν μέλλοντα λέγεσθαι." Ἐκ τούτων οὖν καὶ τῶν τοιούτων δῆλον ὅτι καὶ Βροῦτος διὰ τοῦ Λόγον ἀφῆκα μέγαν τοιοῦτόν τι βούλεται λέγειν, Κατηλαζονευσάμην πάλαι, ὑπὸ φιλοσοφίας προαχθείς, τῆς Κάτωνος αὐτοχειρίας, ὡς πράξεως ἀλλοτρίας φιλοσοφοῦντος ἀνδρός, καὶ ὑπερηφάνως ἐπεκόμπασα τὸ Οὐκ ἂν ἔγωγε τοιοῦτόν τι ἐμαυτὸν δράσαιμι· ἀλλὰ νῦν, διὰ τὸν μέγαν τοῦτον λόγον, ἐν παραπλησίαις ταῖς Κάτωνος συμφοραῖς ἐξεταζόμενος, οἷον ὑπὸ θείας νεμέσεως εἰς τὸ καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ τοῦ βίου τελευτὴν ποιήσασθαι συνωθοῦμαι." — Schaef. his laudatis addit Heindorf. ad Plat. Hipp. mai. p. 160.

ὡς οὐχ ὅσιον κ. τ. λ.] „Plane πλατωνικῶς." Schaef. Vide Phaedon. c. 5. 6. p. 61. c — 62. c. ubi iam Pythagoreos ita sensisse e Cic. de sen. c. 20. et Boeckhii libro de Philolao docuit Stallbaum. Similia habet Cicero Tusc. I. 30, 74. Somn. Scip. 3, 15.

ἔργον] Cor. addidit ὄν, quod Reiske post ὅσιον desideraverat; Sch. secutus est. Idem fecerunt Caes. 28. ubi peior etiam sonus excitatus est, ὡς οὐ χαλεπὸν ἔργον ὄν, ὄν κ. τ. λ. Correctionem optime iam removit Heindorf. ad Plat. Protag. p. 514. quem etiam laudavit Matth. §. 568. 3. nota.

μὴ βραβεύσαντος] Βραβεύειν hic est „regere, gubernare, administrare" ut Fabr. explicat, docta sed nimis recondita afferens. De neg. μή v. Herm. ad Vig. p. 805.

Μαρτίαις εἰδοῖς κ. τ. λ.] Reiske de suo ὅτι Μαρτ. sicque Cor. et Sch. Eodem iure supra recepissent quod idem voluerat ἠτιασάμην γάρ. Multo et fortior fit et vividior oratio si haec omittuntur quae sensu supplere nemo non potest. Ceterum nostro loco si quis particula egere omnino nolit, aptius opinor proferat ὡς, quod minus languidum videatur et facilius ab antecedente ἐπαινῶν absorberi potuerit.

ἄλλον] Bry. pro ἀλλ' ὄν emendavit cum cod. An. et Ald. (sua scilicet: nostra enim vulgatum habet. v. praef.)

νετο, τῶν φίλων παρόντων. Καὶ Βροῦτος ᾐτεῖτο Κάσσιον αὐτὸς ἡγεῖσθαι τοῦ δεξιοῦ κέρατος, ὃ δι' ἐμπειρίαν καὶ ἡλικίαν μᾶλλον ᾤοντο Κασσίῳ προσήκειν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο Κάσσιος ἔδωκε, καὶ τῶν ταγμάτων τὸ μαχιμώτατον ἔχοντα Μεσσάλαν ἐκέλευσεν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ καταστῆναι. Καὶ Βροῦτος εὐθὺς ἐξῆγε τοὺς ἱππεῖς κεκοσμημένους διαπρεπῶς, καὶ τὸ πεζὸν οὐ σχολαίτερον παρενέβαλλεν.

XLI. Ἔτυχον δ' οἱ περὶ Ἀντώνιον ἀπὸ τῶν ἑλῶν, οἷς περιεστρατοπέδευον, ἐμβάλλοντες τάφρους εἰς τὸ πεδίον, καὶ τὰς ἐπὶ θάλασσαν ὁδοὺς τοῦ Κασσίου περικόπτοντες. Ἐφήδρευε δὲ Καῖσαρ, οὐ παρὼν αὐτὸς δι' ἀσθένειαν, ἀλλ' ἡ δύναμις, οὐ πάνυ μαχεῖσθαι προσδοκῶσα τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ μόνον ἐκδρομαῖς χρήσεσθαι πρὸς τὰ ἔργα, καὶ βέλεσιν ἐλαφροῖς καὶ θορύβοις τοὺς ὀρύσσοντας ἐπιταράξειν· καὶ τοῖς ἀντιτεταγμένοις οὐ προσέχοντες ἐθαύμαζον τὴν περὶ τὰς

ᾐτεῖτο] „Cor. de suo dedit ᾔτει τὸν. Non opus." Schaef. Mirum sane, nomen sine articulo statim iteratum non retinuisse virum doctum a corrigendi nimis levi conatu.

τοῦ δεξιοῦ] qui semper maioris momenti et honoris locus habitus. Sic in Pharsalica pugna Caesar et Pompeius uterque dextro suo cornu praefuerunt. Caes. 44. Pomp. 69. Ideo etiam fortissima legio hic collocata, ut in eadem Pharsalica pugna nobilis illa decima Caesaris. v. Pomp. l. l. Caes. de bello civ. III. 89. Sic c. 41. haec legio prima hostes praeterit.

Cap. XLI. περιεστρατοπέδευον] „Coraës de suo dedit παρεστρατοπέδευον. Quod cur praeferamus ignorantes castrorum situm?" Schaef. Neque omnino verbi sensus is est, Antonium castris paludes plane cinxisse, quod sane mirum esset. — Accuratius haec narrat App. 109. 110. Antonium clam per paludem aggerem duxisse itaque in Cassii castra impetum fecisse. Sed in eo a nostro discrepat quod proelium non e consilio Bruti et Cassii initum, sed Bruti milites iratos illa incursione in hostes proruisse ait.

ἐμβάλλοντες] Reiske dedit pro vulg. ἐμβαλόντες, ob insequens περικόπτοντες. Secuti Cor. et Schaefeus.

ἐφήδρευε] non insidiandi sed solo sedendi sensu h. l. dictum: quieti manebant.

ἡ δύναμις] αὐτοῦ, τοῦ Καίσαρος. — ἔργα] sicut Romani *opera* et nostri *Werke* de munitionibus et sim.

ἐπιταράξειν] item Reiske correxit ob similes infinitivos praemissos, loco vulg. ἐπιταράσσειν, secutique sunt posteri editores.

οὐ προσέχοντες] „οἱ ὑπὸ Καίσαρι στρατευόμενοι". Cor. Synesi facillima e δύναμις suppletur στρατιῶται.

τάφρους κραυγὴν ἄσημον οὖσαν καὶ πολλὴν προσφερομένην. Ἐν τούτῳ γραμματείων τε παρὰ Βρούτου τοῖς ἡγεμόσι φοιτώντων, ἐν οἷς ἦν τὸ σύνθημα γεγραμμένον, αὐτοῦ τε παρεξιόντος ἵππῳ τὰ τάγματα καὶ παραθαρρύνοντος, ὀλίγοι μὲν ἔφθασαν ἀκοῦσαι τὸ σύνθημα παρεγγυώμενον, οἱ δὲ πλεῖστοι, μὴ προσμείναντες, ὁρμῇ μιᾷ καὶ ἀλαλαγμῷ προσεφέροντο τοῖς πολεμίοις. Γενομένης δὲ δι' ἀταξίαν ταύτην ἀνωμαλίας καὶ διασπασμοῦ τῶν ταγμάτων, τὸ Μεσσάλα πρῶτον, εἶτα τὰ συνεζευγμένα παρήλλαττε τὸ Καίσαρος ἀριστερόν· καὶ βραχέα τῶν ἐσχάτων θιγόντες καὶ καταβαλόντες οὐ πολλούς, ἀλλ' ὑπερκεράσαντες, ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. Καὶ Καῖσαρ μέν, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἱστορεῖ, τῶν φίλων τινός, Ἀρτωρίου Μάρκου, καθ' ὕπνον ἰδόντος ὕψιν κελεύουσαν ἐκστῆναι Καίσαρα καὶ μετελθεῖν ἐκ τοῦ χάρακος, ἔφθασε μικρὸν ὑπεκκομισθείς, ἔδοξέ τε τεθνάναι· τὸ γὰρ φορεῖον κενὸν ἀκοντίοις καὶ

τὴν περὶ τὰς τ. κραυγὴν] clamorem militum Bruti et Cassii e castris exeuntium. Quamquam verba *τοῖς ἀντιτεταγμένοις οὐ προσέχοντες* clamorem nonnisi in Cassii castris auditum indicare videntur. Vestigium hoc fortasse similis narrationis qualem Appianus dedit; quae confundere potuit Plutarchus ubique hominibus magis quam rebus intentus.

φοιτώντων] i. e. *διαφερομένων*. Pariter nos quoque *umlaufen* et sim. de iis quae celeriter circumferuntur.

τὸ σύνθημα] *Libertatem* fuisse ait Dio c. 43. sed nimis ille inepte sophistarum more hoc proelium depinxit quam cui vel in talibus crederemus.

παρεγγυώμενον] „*ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων*. Coraës de suo dedit *παρεγγυωμένου*. Non imiter." Schaef. Hodie iam Passovii lexicon verum docet. — *ἔφθασαν ἀκοῦσαι*] v. ad. c. 15.

θιγόντες — καταβαλόντες] Sch. correxit pro praesentibus, quod hic quoque reiicere non audeam. — In *βραχέα* pro *βραχύ* vel *βραχέως* usum magis poëticum denuo animadvertes.

Ἀρτωρίου Μάρκου] Medicus hic Caesaris fuit. Rem narrant Dio c. 41. Valer. Max. I. 7, 1. tangunt App. c. 110. Sueton. Aug. 91. Cf. etiam Plut. Ant. 22. Suet. 13. Plin. H. N. VII. 45. qui diserte *Jugam* Caesaris referunt, Plinius addens etiam *triduo in palude latebras*.

βάλλοντες] „Malim *βαλόντες*." Sch. Praesens quo defendatur, arcte iungendum est cum verbo finito, *τῷ βάλλειν διήλασαν*. Sed aeque recte se habet *ἔβαλον καὶ* (*οὕτω*) *διήλασαν*, quod est *βαλόντες*.

σθαι νεκρῶν ὅσον εἰκὸς ἦν, νενικημένων κατὰ κράτος ταγμάτων τοσούτων. Ταῦτα πρῶτον ἔννοιαν παρέστησε τῷ Βρούτῳ τοῦ συμπτώματος· καὶ καταλιπὼν φρουρὰν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων, ἀνεκαλεῖτο τοὺς διώκοντας καὶ συνῆγεν ὡς Κασσίῳ βοηθήσων.

XLIII. Ἐπέπρακτο δ' οὕτω τὰ κατ' αὐτόν. Οὔτε τὴν πρώτην ἐκδρομὴν τῶν περὶ Βροῦτον ἡδέως εἶδεν, ἄνευ συνθήματος καὶ προστάγματος γενομένην, οὔθ' ὅτι κρατοῦντες εὐθὺς ὥρμησαν ἐφ' ἁρπαγὴν καὶ ὠφέλειαν, τοῦ περιιέναι καὶ κυκλοῦσθαι τοὺς πολεμίους ἀμελήσαντες, ἤρεσκεν αὐτῷ τὰ πραττόμενα. Μελλήσει δέ τινι καὶ διατριβῇ μᾶλλον ἢ προθυμίᾳ καὶ λογισμῷ στρατηγῶν, ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν πολεμίων περιελαμβάνετο· καὶ τῶν ἱππέων εὐθὺς ἀποῤῥαγέντων φυγῇ πρὸς τὴν θάλασσαν, ὁρῶν καὶ τοὺς πεζοὺς ἐνδιδόντας ἐπειρᾶτο κατέχειν καὶ παρακαλεῖν, ἑνὸς δὲ σημειοφόρου

si vera erat de illius victoria opinio. — Indicativus ἦν Latinis aeque adhibetur, nobis vero coniunctivus; quod nemini ignotum.

ἔννοια] est cogitatio, praesagium. — συνῆγεν] διεσκεδασμένους οἷα διώκοντας.

Cap. XLIII. οὕτω] de re non iam exposita sed adhuc exponenda: qui usus paulo rarior videtur contrario adverbii ὧδε. Conf. Matth. §. 470, 1.

περιιέναι] Reiske e Iunt. restituit pro vulg. περιεῖναι. — In sequentibus notanda verba τὰ πραττόμενα addita pleonasmo satis eleganti et optimi aevi scriptoribus non alieno. Similiter lat. interpres: *neque quod — ruerunt, ea res ei placuit;* nos: *das gefiel ihm nicht.*

λογισμός] est consilium, certum ad finem tendens, in quod etiam cunctatio cadere possit, sed non illa temeraria et quasi non voluntaria.

στρατηγῶν] est participium: ducis partes agens. Quod annotamus quia Dacerius pro substantivo habuit.

μηδὲ τῶν κ. τ. λ.] Haec sequenti potius verbo adiungenda mihi videntur. — Nam si proximi stare iam nolebant, ipse quoque cedere coactus est: contra hasta illa ante pedes infixa nihil amplius valebat, si illi tamen fugiebant. Excidisse autem tunc particulam ante μηδὲ existimandum est, et melius opinor oratio ita procederet: — παρακαλεῖν, ἑνὸς δὲ — πρὸ ποδῶν. Ἀλλὰ μηδὲ — συμμενόντων, οὕτω δὴ κ. τ. λ. — Ceterum οὕτω δή Reiske e Iunt. restituit pro οὕτω δέ: habent illud etiam Ald. Bas. Steph. iterumque mero errore in Francof. et Anglicam editionem δὲ venisse videtur. V. c. 34. ἤδη δέ.

τὸν χάρακα] τὸν αὑτοῦ, sua castra. Οὐκ ἀκριβῶς αὐτὰ διὰ τὸν κονιορτὸν οὐδὲ πάντα ὁρῶν ἀλλ' ἢ τὸ στρατόπεδον ἑαυτοῦ μόνον εἰλημμένον, ait App. c. 113. ubi de Cassii morte

φεύγοντος ἁφαρπάσας τὸ σημεῖον ἔπηξε πρὸ τῶν ποδῶν, μηδὲ τῶν περὶ τὸ σῶμα τεταγμένων αὐτοῦ προθύμως ἔτι συμμενόντων. Οὕτω δὴ βιασθεὶς ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγων ἐπὶ λόφον ἔχοντα πρὸς τὸ πεδίον σκοπάς. Ἀλλ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν κατεῖδεν, ἢ μόλις τὸν χάρακα πορθούμενον· ἦν γὰρ ἀσθενὴς τὴν ὄψιν· οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ἱππεῖς ἑώρων πολλοὺς προςελαύνοντας, οὓς ὁ Βροῦτος ἔπεμψεν. Εἴκασε δ' ὁ Κάσσιος πολεμίους εἶναι καὶ διώκειν ἐπ' αὐτόν· ὅμως δὲ τῶν παρόντων ἕνα, Τιτίννιον, ἀπέστειλε κατοψόμενον. Οὗτος οὐκ ἔλαθε τοὺς ἱππέας προςιών, ἀλλ' ὡς εἶδον ἄνδρα φίλον καὶ Κασσίῳ πιστόν, ἀλαλάξαντες ὑφ' ἡδονῆς, οἱ μὲν συνήθεις ἠσπάζοντό τε καὶ ἐδεξιοῦντο καταπηδῶντες ἀπὸ τῶν ἵππων, οἱ δ' ἄλλοι περὶ αὐτὸν ἐν κύκλῳ περιελαύνοντες ἅμα παιᾶνι καὶ πατάγῳ διὰ χαρᾶς ἀμετρίαν, τὸ μέγιστον ἀπειργάσαντο κακόν. Ἔδοξε γὰρ ὁ Κάσ-

aliam narrationem habet sed minus veri similem. Sed etiam Plutarcheam addit, cumque nostro faciunt Dio cap. 46. Vell. II. 70, 2. 3. Val. Max. IX. 9, 2. Flor. IV. 7, 12. 13. Paulo aliter ipse Plut. Caes. 69. θαυμασιώτατον τῶν μὲν ἀνθρωπίνων (poenarum quas Caesaris ὁ μέγας δαίμων ab interfectoribus sumpserit) τὸ περὶ Κάσσιον· ἡττηθεὶς γὰρ ἐν Φιλίπποις ἐκείνῳ τῷ ξιφιδίῳ διέφθειρεν ἑαυτόν, ᾧ κατὰ Καίσαρος ἐχρήσατο.

ἱππεῖς ἑώρων πολλοὺς] Sic e codd. Vulc. et An. restitui iussit iam Bryanus, deditque Fabricius (casu videntur Reiske et Bred. habere *πολλοί*): idem coniecerat Stephanus. Vulg. *ἱππεῖς ἑωρῶντο πολλοί*, qui error natus e voc. *ἱππεῖς*, pro nominativo falso habito. Coraës ideo dedit *ἱππέας*, quod recepit Schaeferus: sed non Plutarchi manum in eo agnoscendam ipse fatetur Coraës quum ait: „*οὕτως ἔγραψα, οὐκ ἀττικιστὴν ἀποδεῖξαι Πλούταρχον σπεύδων, ἀλλὰ τὸ ἀμφίβολον τῆς φράσεως διαλύων.*" Quanquam statim infra omnes habent *ἱππέας*.

διώκειν ἐπ' αὐτόν] Notandus est intransitivus verbi usus, *currere*, in quo nolim cum Passovio *ἵππους* s. *πόδας* supplere. Omnino hodie illae ellipses cesserunt saniori rationi qua actionem per se spectari dicemus, nullo obiecti respectu habito. Conferas, ut e plurimis unum afferam, nostrum *jagen*. Similiter Pomp. 8. *ἐδίωκε βοηθήσων*. — Pro verbis *ἐπ' αὐτόν* miror paene Schaeferum non dedisse *ἐφ' αὐτόν*.

Τιτίννιον] centurionem dicunt Dio et Valerius. Appianus *Τιτίνιον* habet.

ἠσπάζοντο] amplectebantur, brachia collo iniiciebant. Distincta hac notione — quam in lexicis adhuc desideramus — adhibitum est verbum c. 40. et h. l. oppositum *τῷ δεξιοῦσθαι*, manum dare. Vide etiam c. 50. extr. et cf. ad c. 10. dicta.

σιος ἀληθῶς ὑπὸ τῶν πολεμίων ἔχεσθαι τὸν Τιτίννιον. Καὶ τοῦτο δὴ φήσας· „Φιλοψυχοῦντες ἀνεμείναμεν ἄνδρα φίλον ἁρπαζόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων ἰδεῖν·" ἀπεχώρησεν εἴς τινα σκηνὴν ἔρημον, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων ἐφελκυσάμενος Πίνδαρον, ὃν ἐκ τῶν κατὰ Κράσσον ἀτυχημάτων ἐπὶ ταύτην εἶχε τὴν ἀνάγκην ὑφ' αὑτοῦ παρεσκευασμένον. Ἀλλὰ Πάρθους μὲν διέφυγε, τότε δὲ τὰς χλαμύδας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναγαγὼν καὶ γυμνώσας τὸν τράχηλον ἀποκόψαι παρέσχεν· εὑρέθη γὰρ ἡ κεφαλὴ δίχα τοῦ σώματος. Τὸν δὲ Πίνδαρον οὐδεὶς εἶδεν ἀνθρώπων μετὰ τὸν φόνον· ἐξ οὗ καὶ παρέσχεν ἐνίοις δόξαν ἀνελεῖν τὸν ἄνδρα μὴ κελευσθείς. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον οἱ ἱππεῖς ἐγένοντο φανεροί, καὶ Τιτίννιος ἐστεφανωμένος ὑπ' αὐτῶν ἀνῆει πρὸς Κάσσιον. Ὡς δὲ κλαυθμῷ καὶ βοῇ τῶν φίλων ὀδυρομένων καὶ δυσφορούντων ἔγνω τὸ πάθος τοῦ στρατηγοῦ καὶ τὴν ἄγνοιαν, ἐσπάσατο τὸ ξίφος καὶ πολλὰ κακίσας τῆς βραδυτῆτος ἑαυτὸν ἀπέσφαξε.

XLIV. Βροῦτος δὲ τὴν μὲν ἧττα ν ἐγνωκὼς τοῦ

Φιλοψυχοῦντες κ. τ. λ.] Hic quoque orationem magis vividam exhibuit Plutarchus omissa particula, v. ad c. 40. Quae si addenda esset, ἄρα huc quadraret, minime vero ἄν, quod Reiskio (qui vertens videremur etiam ἀνεμείναμεν cum ἀναμείναιμεν confudit) deesse visum. Est acerba exclamatio: *So haben wir (denn) das abgewartet!* atque sic et lat. interpres et Dac. verterunt. Ita etiam App. qui aperte hic sua e nostro hausit.

Πίνδαρον] *ὑπασπιστήν* ait App. — *ὑφ' αὑτοῦ*] pro *ὑπ' αὐτοῦ* iam Bry. dari iussit deditque Cor. quod h. l. sane necessarium.

τὰς χλαμύδας] „Miror usum pluralis. Sed idem numerus recurrit infra c. 45." Schaef. An forte multiplex vestis eo indicatur, variae eius partes sive laciniae? Vell. l. l. *lacerna caput circumdedit.*

ἐγένοντο φανεροὶ] dignoti sunt, apparuit Bruti eos esse milites, vel, ut Reiske ait, *φανεροὶ ἐγένοντο οἵτινες ἦσαν.*

ἀνῆει] Sch. e cod. An. pro *ἀπῆει.*

κακίσας ἑαυτὸν] Velleius haec verba ei tribuit: „*Sequar eum quem mea occidit tarditas*": plura pro more suo Valerius.

Cap. XLIV. *ἔσχατον ἄνδρα Ῥωμαίων*] „Cfr. Tacitus Annal. IV. 34. Similiter Philopoemen a Romanis *ἔσχατος Ἑλλήνων* vocatus est. Plutarch. Vit. Philopoem. Cap. 1. fin. *Ῥωμαίων δέ τις ἐπαινῶν ἔσχατον αὐτὸν Ἑλλήνων προσεῖπεν ὡς οὐδένα μέγαν μετὰ τοῦτον ἔτι τῆς Ἑλλάδος ἄνδρα γειναμένης οὐδὲ αὐτῆς ἄξιον.*" Fabr. Aptius etiam hoc dictum de Romano quam de Graeco: nam illis revera cum libertate patria tunc occidit: Graeciae

Κασσίου προσήλαυνε, τὸν δὲ θάνατον ἐγγὺς ἤδη τοῦ χάρακος ἤκουσε. Καὶ τὸ μὲν σῶμα περικλαύσας, καὶ προσαγορεύσας ἔσχατον ἄνδρα Ῥωμαίων τὸν Κάσσιον, ὡς οὐκέτι τῇ πόλει τηλικούτου φρονήματος ἐγγενέσθαι δυναμένου, περιέστειλε καὶ ἀπέπεμψεν εἰς Θάσον, ὡς μὴ σύγχυσιν αὐτόθι παράσχοι κηδευόμενον, αὐτὸς δὲ τοὺς στρατιώτας συναγαγὼν παρεμυθήσατο, καὶ πάντων ὁρῶν ἀπεστερημένους τῶν ἀναγκαίων ὑπέσχετο κατ' ἄνδρα δισχιλίας δραχμὰς ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων. Οἱ δὲ πρός τε τοὺς λόγους ἀνεθάρρησαν αὐτοῦ, καὶ τῆς δωρεᾶς ἐθαύμασαν τὸ μέγεθος καὶ μετὰ βοῆς προὔπεμψαν ἀπιόντα μεγαλύνοντες, ὡς μόνον ἀήττητον ἐν τῇ μάχῃ τῶν τεσσάρων αὐτοκρατόρων γεγενημένον. Ἐμαρτύρει δὲ τὸ ἔργον, ὅτι τῇ μάχῃ περιέσεσθαι καλῶς ἐπίστευεν· ὀλίγοις γὰρ τάγμασιν ἅπαντας ἐτρέψατο τοὺς ἀντιστάντας· εἰ δὲ πᾶσιν ἐχρήσατο πρὸς τὴν μάχην, καὶ μὴ παρελθόντες οἱ πλεῖστοι τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὰ τῶν πολεμίων ὥρμησαν, οὐδὲν ἂν ἐδόκει μέρος αὐτῶν ἀπολιπεῖν ἀήττητον.

letalis iam Chaeronensis dies fuerat. Adde Suet. Tib. 61. Taciti locus, quo Cremutium Cordum ob repetitum hoc de utroque dictum damnatum refert, omnino vel propter Bruti historiam laudandus hic erat, nisi per se quoque esset e nobilissimis scriptoris incomparabilis et post verae Romae tempora veri tamen Romani.

οὐκέτι] Sch. coniunxit pro *οὐκ ἔτι*. Infra c. 47. iam Reiske hoc fecit.

περιέστειλε] hic de condendo tantum mortuo, vestiendo cet. non ut alias de sepeliendo. — *Θάσον*] V. ad c. 38.

πάντων ἀναγκαίων] castris ipsorum ab Antonio captis.

δισχιλίας δραχμὰς] octies mille sestertii; qui sunt fere septingenti floreni, *μέγεθος* sane *θαυμαστόν*, immo paene fidem excedens. App. c. 118. mille tantum drachmas habet. Omnino et Dio c. 47. et App. 117 s. conferendi, quorum posterior etiam orationem Bruti *παραμυθητικὴν* confinxit.

καλῶς] h. l. iure, merito, revera, non sine ratione sufficiente.

ἐτρέψατο] e cod. Vulc. iam Sol. dedit pro *ἐτρέψαντο*.

παρελθόντες] „*Παρέρχεσθαι* est h. l. praeterire intactum, idem atque *παριέναι τινά, ἄθικτον ἐᾶν, μὴ προσεγγίζειν αὐτῷ.*" Reiske. Idem copiosius explicat hunc locum satis apertum: pro quo potius notaverim acutam oppositionem *τοὺς πολεμίους* et *τὰ τῶν πολεμίων*.

ἐδόκει] „Brutus puta; nam voc. *μέρος* non est nom. sed acc. h. l." Idem. — *αὐτῶν*] *τῶν πολεμίων*.

XLV. Ἔπεσον δὲ τούτων μὲν ὀκτακισχίλιοι σὺν τοῖς στρατευομένοις οἰκέταις, οὓς Βρίγας ὁ Βροῦτος ὠνόμαζε, τῶν δ' ἐναντίων Μεσσάλας φησὶν οἴεσθαι πλείους ἢ διπλασίους. Διὸ καὶ μᾶλλον ἠθύμουν ἐκεῖνοι, πρὶν ἢ Κασσίου θεράπων ὄνομα Δημήτριος ἀφίκετο πρὸς Ἀντώνιον ἑσπέρας, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τὰς χλαμύδας λαβὼν καὶ τὸ ξίφος· ὧν κομισθέντων οὕτως ἐθάρρησαν, ὥςτε ἅμ' ἡμέρᾳ προάγειν ὡπλισμένην ἐπὶ μάχῃ τὴν δύναμιν. Βρούτῳ δέ, τῶν στρατοπέδων ἑκατέρου σαλεύοντος ἐπισφαλῶς (τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ καταπεπλησμένον αἰχμαλώτων ἐδεῖτο φυλακῆς ἀκριβοῦς, τὸ δὲ Κασσίου τὴν μεταβολὴν τοῦ ἄρχοντος οὐ ῥᾳδίως ἔφερεν, ἀλλὰ καὶ φθόνου τι καὶ μίσους ἡττημένοις ἐνῆν αὐτοῖς πρὸς τὸ νενικηκός), ὁπλίσαι μὲν ἔδοξε τὸ στράτευμα, μάχης δ' ἀπέσχετο. Τῶν δ' αἰχμαλώτων τὸ

Cap. XLV. τούτων] τῶν μετὰ Βρούτου καὶ Κασσίου. Sic recte Cor. quum Reiske nonnisi Bruti milites intellexit, quorum pauci cecidisse videntur; etiam οἱ ἐναντίοι sunt Caesaris et Antonii coniuncti exercitus.

Βρίγας] Sic vulg. Reiske, Bred. Fabr. Cor.; Βρύγας e cod. An. Schaeferus. Herod. VII. 70. οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εὐρωπήϊοι ἐόντες σύνοικοι ἔσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην ἅμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ οὔνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Macedones enim literam φ in β mutabant. Plut. Quaestt. Graecc. 9. (p. 292. Wytt. II. 199.) ἀντὶ τοῦ φ τῷ β χρῶνται Μακεδόνες, Βίλιππον καὶ βάλακρον καὶ Βερονίκην λέγοντες. Cf. Hesych. Steph. Byz. s. v. Strab. p. 540. XII. 3, 20. qui omnes ι servant. Contra Schaeferus affert Eustath. ad Dionys. Perieg. 767. p. 245, 23. Bernh. Βρύγοι — καὶ Βρύγες καὶ Φρύγες οἱ αὐτοί. Addit tamen: „Quanquam altera forma haud raro occurrit." — Nomine illo Brutus praecipue videtur usus esse, quod scriptor ait, οὓς Β. ὁ Βροῦτος ὠνόμαζεν. Offensus fortasse in hac re Sch. coniecit ὀνομάζει: sed nullum aliud indicium habeo Brutum ipsum de hac pugna commentarios reliquisse. Volumnium opinor hic secutus est Plutarchus, Caesarianae autem cladis numerum nonnisi ex Messala compertus illius nomen apposuit.

οἴεσθαι] sc. πεσεῖν, quod facile quivis ex antecedente ἔπεσον supplet, et Reiskium ipsum primo duntaxat aspectu desiderasse aestimandum est. Hessius adeo voluit κεῖσθαι.

σαλεύοντος] Hoc quoque in verbo rhetoricum sive poëticum nostri colorem observare licet. Eodem pertinet sub finem cap. εὖ μάλα.

αὐτοῦ] Vulg. αὐτοῦ, quod Schaeferum reliquisse valde miror, aperta oppositione inter sua ipsius et Cassii castra.

ἐνειλούμενον] h. l. cum improbatione et contemtu dictum de iis qui otiosi et prava tentaturi inter arma, id est subsidia malefactorum

μὲν δουλικὸν πλῆθος ἐνειλούμενον ὑπόπτως τοῖς ὅπλοις ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι, τῶν δ' ἐλευθέρων τοὺς μὲν ἀπέλυε, φάσκων ὑπὸ τῶν πολεμίων μᾶλλον ἡλωκέναι αὐτούς, καὶ παρ' ἐκείνοις αἰχμαλώτους εἶναι καὶ δούλους, παρ' αὐτῷ δ' ἐλευθέρους καὶ πολίτας· ὡς δὲ τοὺς φίλους ἑώρα καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀδιαλλάκτως ἔχοντας, ἀποκρύπτων καὶ συνεκπέμπων ἔσωζεν. Ἦν δέ τις Βολούμνιος μῖμος καὶ Σακουλίων γελωτοποιὸς ἡλωκότες, οὓς ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθεμένου τοῦ Βρούτου προςάγοντες οἱ φίλοι κατηγόρουν ὡς οὐδὲ νῦν τοῦ λέγειν καὶ σκώπτειν πρὸς ὕβριν αὐτῶν ἀπεχομένους. Ἐπεὶ δὲ Βροῦτος μὲν ἐσίγα, πρὸς ἑτέραις ὧν φροντίσι, Μεσσάλας δὲ Κορβῖνος ἐδικαίου, πληγαῖς κολασθέντας ἐπὶ σκηνῆς, γυμνοὺς ἀποδοθῆναι τοῖς στρατηγοῖς τῶν πολεμίων, ὅπως εἰδῶσιν, οἵων δέονται στρατευόμενοι

versantur (*sich herumtreiben*), quem sensum etiam illud πλῆθος adiuvat. Passiva potius notio inest c. 47. Caes. 66. Etymologica quaedam de hoc voc. ex Hemsterhusio ad Timaei lex. Plat. p. 71. dat Fabr. ad c. 47. — De re cf. Dion. c. 43.

τοὺς μὲν ἀπέλυε] Deest alterum membrum. Sch. ait debuisse sequi τοὺς δέ, ὡς τοὺς φίλους —. Sed eosdem, non alios, et ἀπέλυεν et ἔσωζεν. Contra his opponuntur scurrae illi, ἦν δέ τις Βολ. κ. τ. λ. quos Brutus servare non studuit eoque perdidit; nam liberos etiam hos fuisse iam id arguit quod nominatim commemorantur. Sic nec mutatam constructionem iure dicemus.

τῶν πολεμίων] qui sibi inimici, illis duces erant.

τοὺς φίλους καὶ ἡγεμόνας] suos, Bruti. — ἀδιαλλάκτως] contra hos captivos.

συνεκπέμπων] erit συνεργῶν πρὸς ἔκπεμψιν αὐτῶν.

ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθεμένου] „Frequens dicendi genus ἐν λόγῳ τινὰ τιθέναι. Tyrtaens eleg. III. 1. Οὔτ' ἂν μνησαίμην οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην Οὔτε ποδῶν ἀρετῆς οὔτε παλαισμοσύνης. Vide quae ad hunc congessit Klotzius, cuius notatis accedat hoc ex Plutarch. Syll. 3. ἐκ βίου ταπεινοῦ καὶ ἀγνῶτος ἔν τινι λόγῳ γεγονὼς παρὰ τοῖς πολίταις." Fabr. Phrasis omnino nota.

προςάγοντες] Cor. coniecit προςαγαγόντες, quod Sch. recepit. Cui assentiri nequeo: optime enim praesentis participio τὸ προςάγειν et τὸ κατηγορεῖν tanquam una actio exhibentur, quae cur distinguamus causam non video, multoque languidior eo fieret oratio. Plane aliud est in fine cap. διέφθειραν ἀπαγαγόντες.

οἵων — συνήθων] Conf. Crass. 32. καθυβρίσαι καὶ κατασκῶψαι τοὺς Ῥωμαίους, εἰ μηδὲ πολεμοῦντες ἀπέχεσθαι πραγμάτων καὶ γραμμάτων δύνανται τοιούτων. Loquitur de libellis Aristidis cuiusdam impuris, quos Parthi inter Romana impedimenta repererant.

συμποτῶν καὶ συνήθων, ἔνιοι μὲν τῶν παρόντων ἐγέλασαν, Πόπλιος δὲ Κάσκας ὁ πρῶτος Καίσαρα πατάξας „Οὐ καλῶς" ἔφη „τεθνηκότι Κασσίῳ παίζοντες καὶ γελωτοποιοῦντες ἐναγίζομεν. Σὺ δ'" εἶπεν „ὦ Βροῦτε, δείξεις, ὅπως ἔχεις μνήμης πρὸς τὸν στρατηγόν, ἢ κολάσας ἢ φυλάξας τοὺς χλευασομένους καὶ κακῶς ἐροῦντας αὐτόν." Πρὸς τοῦτο Βροῦτος εὖ μάλα δυςχεράνας „Τί οὖν" εἶπεν „ἐμοῦ πυνθάνεσθε, Κάσκα, καὶ οὐ πράττετε τὸ δόξαν ὑμῖν;" Ταύτην ἐκείνου τὴν ἀπόκρισιν συγκατάθεσιν ποιησάμενοι κατὰ τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων διέφθειραν αὐτοὺς ἀπαγαγόντες.

XLVI. Ἐκ τούτου τὴν δωρεὰν ἀπέδωκε τοῖς στρατιώταις, καὶ μικρὸν μεμψάμενος ἐπὶ τῷ τὸ σύνθημα μὴ λαβόντας ἄνευ παραγγέλματος ἀτακτότερον ἐναλέσθαι τοῖς πολεμίοις, ὑπέσχετο καλῶς ἀγωνισαμένοις

Πόπλιος Κάσκας] cf. c. 17. — *ἔχεις*] e Sol. coni. Reiske restituit pro vulg. *ἔχῃς*.

χλευασομένους] Reiske e Iunt. (idem habet Ald. et Bas.) restituit, quem secuti Cor. et Schaeferus, qui „attende" inquit „usum futuri medii". Bred. et Fabr. vulg. *χλευαζομένους* tuentur, accipientes *ἐροῦντας* pro praesenti: quod profecto anno 1821. (qui est tertiae editionis Kunischii) repeti non debebat.

Cap. XLVI. *ἐναλέσθαι*] Corais est coniectura pro *ἐνάλλεσθαι*, recepta a Sch. satis probabilis, quamvis forsan ne haec quidem necessaria.

Θεσσαλονίκην καὶ Λακεδαίμονα] Nota est prior urbs in summo sinus Thermaici recessu, occidentem versus a Philippis. Cui additam esse Lacedaemonem tanto itinere distantem, non mihi soli mirum videri arbitror (ut taceam rarius id nomen de ipsa urbe non de civitate adhibitum): facile itaque de errore cogites quales ad c. 4. et 25. notavimus, eumque correcturus e nominis similitudine non male fortasse *Λάρισσαν* coniicias. Veterem tamen errorem esse oportet, quum etiam Appianus c. 118. utramque urbem nominet, addito quidem *δοκεῖ δέ τισιν*; sed referendum hoc ad totam rem quam Bruti causa maluerit non esse veram. Eadem de causa etiam Coraës dubitat. Lacedaemonem fortasse propter latam Caesari opem damnatam dixerit aliquis; v. c. 41.

τῷ Βρούτου βίῳ] Sic recte inde a Reiskio editum, habetque etiam Basil. In Ald. *Βρούτῳ*, qui (typothetae, opinor) error transiit in Steph. et Francof. — Animadvertere hic forsan historiae fides nos iubet, simile severitatis et iniquitatis exemplum e privata Bruti vita referri illa contra Salaminios actione, de qua Cicero ad Att. V. 21, 10—13. VI. 1, 5—7. et ss. Potiores tamen ibi Scaptii quam Bruti ipsius partes: atque si omnino de Ciceronis fide dubitare nolumus, meminerimus oportet quantas iniurias in miseros provinciales pro iure *sibi* arrogaverint Romani eius temporis fere omnes.

δύο πόλεις εἰς ἁρπαγὴν καὶ ὠφέλειαν ἀνήσειν, Θεσσαλονίκην καὶ Λακεδαίμονα. Τοῦτο τῷ Βρούτου βίῳ μόνον ἔνεστι τῶν ἐγκλημάτων ἀναπολόγητον, εἰ καὶ πολὺ τούτων δεινότερα νικητήρια τοῖς στρατευομένοις Ἀντώνιος καὶ Καῖσαρ ἐξέτισαν, ὀλίγου δεῖν πάσης Ἰταλίας τοὺς παλαιοὺς οἰκήτορας ἐξελάσαντες, ἵνα χώραν ἐκεῖνοι καὶ πόλεις τὰς μὴ προσηκούσας λάβωσιν. Ἀλλὰ τούτοις μὲν ἄρχειν καὶ κρατεῖν ὑπέκειτο τὸ τοῦ πολέμου τέλος, Βρούτῳ δὲ διὰ δόξαν ἀρετῆς οὔτε νικᾶν οὔτε σώζεσθαι συνεχωρεῖτο παρὰ τῶν πολλῶν, ἢ μετὰ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου, καὶ ταῦτα Κασσίου τεθνηκότος, ὃς αἰτίαν εἶχε καὶ Βροῦτον ἐνάγειν εἰς ἔνια τῶν βιαιοτέρων. Ἀλλ᾽ ὥςπερ ἐν πλῷ πηδαλίου συντριβέντος ἕτερα ξύλα προσηλοῦν καὶ προςαρμόττειν ἐπιχειροῦσιν, οὐκ εὖ μέν, ἀναγκαῖα δὲ μαχόμενοι πρὸς τὴν χρείαν,

ἐξέτισαν] revera dederunt, non tantum, ut Brutus, promiserunt.

χώραν] Cod. Vulc. καὶ χώρας, unde Reiske, Bred. et Fabr. χώρας. Melius utique, quod etiam Sch. censet, in utroque codicem secuti essent. Sed ne hoc quidem opus. Singulis urbibus opponitur ager universus, utrumque appellat τὰς μὴ προσηκούσας.

οὔτε — οὔτε — ἢ] Constructionem parum solitam Sch. notavit, provocans ad locum Cat. min. 9. extr. ἀρετῆς γὰρ ἀληθινὸς οὐκ ἐγγίγνεται ζῆλος ἢ δι᾽ ἄκρας τοῦ παραδιδόντος εὔνοίας καὶ τιμῆς: ubi solitum εἰ μή interpolator substituit. Ibidem notavit exempla coniuncti ἢ cum οὐδείς. Cleom. 13. extr. Tib. Gracch. 6. extr. Cat. min. 27. sub fin.

τὸ τοῦ πολέμου τέλος] „Coraës expunxit τό. Probo." Sch. Sed nonne tunc necessarium etiam τοῦ expungi? V. Matth. §. 268. nota 2.

παρὰ τῶν πολλῶν] „F. παρὰ τῶν ὅπλων. non concedebatur ei ab ipsis illis, quae tractabat, armis; h. e. causa belli, quod agendum susceperat, non sinebat. Patet ex opposito τὸ τέλος τοῦ πολέμου." Reiske. Vix hoc cuiquam persuadebit. Si mutatione opus, (neque profecto placet hic commemoratum vulgus, parum plerumque religiosum) quis non malit πολιτῶν?

ἐν πλῷ] Vulc. πλοίῳ, quod recepit Sch. Mihi aptius videtur navigationem i. e. opus et laborem ipsum nominari quam navem, locum in quo illa fiunt: puto etiam ναῦν, non πλοῖον Plutarchum dicturum fuisse.

μαχόμενοι] „Solano placet μηχανώμενοι, probatque Coraës allato Lat. *machinantes id.* Non opus. Vernacule *mit Noth kämpfend.*" Schaef. Dicam potius *so wie es die Umstände* (*die Noth*) *erlauben.* Ceterum μαχόμενοι servari necesse iam propter ei adiuncta εὖ et ἀναγκαῖα, quorum posterius facile quidem adverbii loco esse potest, poëtici tamen aliquid habet, fortasse ex ipsa poëtae cuiusdam recor-

οὕτω Βροῦτος ἐν δυνάμει τοσαύτῃ καὶ μετεώροις πράγμασιν οὐκ ἔχων ἰσορροποῦντα στρατηγόν, ἠναγκάζετο χρῆσθαι τοῖς παροῦσι καὶ πολλὰ πράσσειν καὶ λέγειν τῶν ἐκείνοις δοκούντων. Ἐδόκει δ' ὅσα τοὺς Κασσίου στρατιώτας ᾤετο βελτίους παρέξειν· δυςμεταχείριστοι γὰρ ἦσαν, ἐν μὲν τῷ στρατοπέδῳ δὶ ἀναρχίαν θρασυνόμενοι, πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους διὰ τὴν ἧτταν ἀποδειλιῶντες.

XLVII. Οὐδὲν δὲ βέλτιον εἶχε τὰ πράγματα τοῖς περὶ Καίσαρα καὶ Ἀντώνιον, ἀγορᾷ τε χρωμένοις ἀναγκαίᾳ, καὶ διὰ κοιλότητα τοῦ στρατοπέδου χειμῶνα μοχθηρὸν προςδοκῶσιν. Εἰλούμενοι γὰρ πρὸς ἕλεσι, καὶ μετὰ τὴν μάχην ὄμβρων φθινοπωρινῶν ἐπιγενομένων, πηλοῦ κατεπίμπλαντο τὰς σκηνὰς καὶ ὕδατος παραχρῆμα πηγνυμένου διὰ ψῦχος. Ἐν τούτῳ δ' οὖσιν αὐτοῖς ἧκον ἀγγελίαι περὶ τῆς κατὰ θάλατταν γενομένης ἀτυχίας περὶ τὴν στρατιάν· ἐξ Ἰταλίας γὰρ πολλὴν κομιζομένην παρὰ Καίσαρος αἱ Βρούτου νῆες ἐπιπε-

datione natum. Contra verbo μηχανώμενοι additum ἀναγκαῖα adiectivum (obiectum) esset, εὖ vero offenderet.

ἰσορροποῦντα] Recte opinor Lat. *oneri par.* Contra Schaeferus: „cuius eadem esset quae ipsius auctoritas." Sed Cassio saltem potius quam Bruto compararі debebat; ille enim, non hic exciderat, illumque qui aequipararet desiderabatur. Hoc iunuit etiam Corais annotatio: ἐπειδὴ Κάσσιος ἐτεθνήκει.

τοῖς παροῦσι] cum R. Cor. et Sch. accipio masc. genere, στρατηγοῖς. Neutrum enim intelligi nequit in seq. ἐκείνοις. neque apte Bred. et Fabr. milites universos ibi intellexerunt. Sed alia oritur difficultas in verbo ἐδόκει. Repetitur eo part. τῶν δοκούντων, unde supplebis ἐκείνοις: huic vero obstat ᾤετο, sc. Brutus. Quare illi construunt ἐδόκει Βρούτῳ: sed tunc exspectares ἐδόκει δὲ καὶ αὐτῷ vel sim. Lenior itaque et magis arridens Sch. coniectura ᾤοντο.

Cap. XLVII. οὐδὲν δὲ βέλτιον κ. τ. λ.] Conf. Dion. 47. App. 119 seqq. praecipue c. 122. Hic quidem c. 119 s. orationem Antonii habet milites suos consolantis, c. 121 s. exponit quae illi fecerint ut Brutum ad pugnandum cogerent, c. 123 s. enarrat quae ipsi Bruto acciderint invitum eo trahentia. Eadem habet Dio c. 48.

ἀναγκαίᾳ] „nothdürftig." Sch. — ψῦχος] Sch. corr. vulg. ψύχος.

τῆς κατὰ θάλατταν — στρατιάν] Plene haec narrat App. c. 115 s. tangit etiam Dio c. 47. Bruti classis sub Statio Murco et Domitio Aënobarbo superabat naves quas advehebat Domitius Calvinus, ferentes duas legiones, inter quas fortissima Martia. Idem App. testatur, quod infra Plut. asserit, hoc accidisse eodem die quo primum ad Philippos pugnatum est.

σοῦσαι διέφθειραν, ὧν ὀλίγοι παντάπασι τοὺς πολεμίους διαφυγόντες, ὑπὸ λιμοῦ τῶν ἱστίων καὶ τῶν σχοινίων ἐσθίοντες διεγένοντο. Ταῦτ' ἀκούσαντες ἔσπευδον διὰ μάχης κριθῆναι, πρὶν αἰσθέσθαι τὸν Βροῦτον, ὅσον αὐτῷ γέγονεν εὐτυχίας, καὶ γὰρ μιᾷ ἡμέρᾳ συνέβη τόν τε κατὰ γῆν ἅμα καὶ τὸν κατὰ θάλατταν ἀγῶνα κριθῆναι. Τύχῃ δέ τινι μᾶλλον ἢ κακίᾳ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἡγεμόνων ἠγνόησε τὸ κατόρθωμα Βροῦτος ἡμερῶν εἴκοσι διαγενομένων· οὐ γὰρ ἂν εἰς δευτέραν μάχην προῆλθε, τὰ μὲν ἀναγκαῖα τῇ στρατιᾷ παρεσκευασμένος εἰς πολὺν χρόνον, ἐν καλῷ δὲ τῆς χώρας ἱδρυμένος, ὥστε καὶ χειμῶνος ἀπαθὲς· καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους δυςεκβίαστον ἔχειν τὸ στρατόπεδον, τῷ δὲ κρατεῖν βεβαίως τῆς θαλάττης, καὶ νενικηκέναι πεζῇ τὸ καθ' αὑτόν, ἐπ' ἐλπίδων μεγάλων καὶ φρονήματος γεγονώς. Ἀλλὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἔοικεν, οὐκέτι πολλοῖς ὄντων καθεκτῶν, ἀλλὰ μοναρχίας δεομένων, ὁ θεὸς ἐξάγειν καὶ μεταστῆσαι τὸν μόνον ἐμποδὼν ὄντα

παρὰ Καίσαρος] „Scribendum puto πρὸς Καίσαρα. Etiam Interpres: *ad Caesarem.*" Schaef. Placeret hoc sane, atque sic etiam Appianus: ἦγεν Καίσαρι; defensurus tamen vulgatum facile explicabis. a Caesaris partibus. Quanquam id quoque fatendum est, vix aliunde milites advenire potuisse.

ὧν — διεγένοντο] Similem miseri horum hominum exitus speciem exhibens App. l. l. aliquos servatos ait λιχμωμένους τὴν πίσσαν ἢ ἱστίων ἢ κάλων διαμασωμένους.

κακίᾳ] vitio, culpa, negligentia. Minus bene Latinus: *malitia.*

ἡμερῶν εἴκοσι] Hinc accuratius definiendum erit quod ait Ant. 22. ὀλίγων ἡμερῶν διαγενομένων, et Vell. II. 70, 3. *post paucos deinde dies.* Neque intra brevius spatium commode ea fieri poterant quae App. l. l. refert.

τὸ καθ' αὑτόν] Bred. laudat Vig. p. 633. At non est *solus*, quod ibi explicatur, sed *suo loco*, quantum apud se stabat, quoad ipse pugnabat. Diversitatem arguit articulus additus. Si grammaticus est laudandus, v. Pass. lex. κατά, II. 4. extr. Pleniorem locutionem habemus c. 49. τῷ καθ' αὑτὸν μέρει.

μοναρχίας] Coraës post Bry. e cod. An. dedit. Vulgo μοναρχιῶν, quod Reiske reliquit, conflatum putans e duplici scriptura μονάρχου et μοναρχιώντων (quidni potius μοναρχιῶντος?). — Plane geminus nostro loco Compar. Dionis et Bruti c. 2. δεομένοις τοῖς πράγμασι μοναρχίας.

ἐξάγειν] rariore sensu absolute dictum: amovere. Comp. Dem. et Anton. fin. ἑαυτὸν ἐξήγαγεν.

μεταστῆσαι] typothetae errore in ed. Franc. abiisse videtur in

τῷ κρατεῖν δυναμένῳ βουλόμενος ἀπέκρυψε τὴν τύχην ἐκείνην, καίπερ ἐγγυτάτω τοῦ μὴ λαθεῖν τὸν Βροῦτον ἀφικομένην. Μέλλοντος γὰρ αὐτοῦ μάχεσθαι, πρὸ μιᾶς ἡμέρας ὀψὲ Κλώδιός τις ἐκ τῶν πολεμίων αὐτόμολος ἧκεν ἀγγέλλων, ὅτι διεφθαρμένον ἠσθημένοι τὸν στόλον οἱ περὶ Καίσαρα σπεύδουσι διαγωνίσασθαι. Ταῦτα λέγων ὁ ἄνθρωπος οὐκ εἶχε πίστιν οὐδ' εἰς ὄψιν ἦλθε τῷ Βρούτῳ, καταφρονηθεὶς παντάπασιν ὡς μηδὲν ἀκηκοὼς ὑγιὲς ἢ τὰ ψευδῆ πρὸς χάριν ἀπαγγέλλων.

XLVIII. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ νυκτὶ πάλιν φασὶν εἰς ὄψιν ἐλθεῖν τὸ φάσμα τῷ Βρούτῳ, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιδειξάμενον ὄψιν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ' οἴχεσθαι. Πόπλιος δὲ Βολούμνιος, ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ συνεστρατευμένος ἀπ' ἀρχῆς Βρούτῳ, τοῦτο μὲν οὐ λέγει τὸ σημεῖον, μελισσῶν δέ φησι τὸν πρῶτον ἀετὸν ἀνάπλεων γενέσθαι, καὶ τῶν ταξιάρχων τινὸς ἀπ' αὐτομάτου τὸν βραχίονα μύρον ῥόδινον ἐξανθεῖν, καὶ πολλάκις ἐξα-

μεταστῆναι: verum restituit Reiske habentque editiones veteres cum Stephano.

ἀπέκρυψε] Corais est coni. pro vulg. ἀπέκοψε. Defendi quidem illud possit: sed nimis grata est emendatio quam cui — praesertim, ut saepius dixi, inter tot alias — locum negare voluerim. Similia etiam interpretes Latinus et Italicus expresserunt.

πρὸ μιᾶς ἡμέρας] i. e. μιᾷ ἡμέρᾳ πρὸ τούτου: vide ad c. 31. διὰ πολλῶν ἐτῶν. Similia saepissime occurrunt ipsaque frequentia grammaticorum animadversione caruisse videntur.

τὰ ψευδῆ] Articulus offendere possit: recte tamen adhibetur de certa re, ipso nuntio quem Clodius afferebat, quum illud μηδὲν ὑγιὲς incertum sit variumque. Monui ne quis corrigendi studiosus locum tentet, quum mihi ipsi aliquando subiisset ἢ τὰ in ἀλλὰ mutare.

Cap. XLVIII. τὸ φάσμα] v. c. 36 s. Caes. 69. τὴν δευτέραν αὐτῷ μάχεσθαι μέλλοντι φοιτᾷ τὸ αὐτὸ φάσμα τῆς νυκτὸς αὐθις, οὐχ ὥςτε τι προςειπεῖν, ἀλλὰ συνεὶς ὁ Βροῦτος τὸ πεπρωμένον ἔῤῥιψε φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸν κίνδυνον. Cf. App. c. 134. — μελισσῶν] cf. dicta ad c. 39.

ἐξαλείφοντας] „proprie est *delere*, *inducere*. Ages. 28. Arat. 13." Fabr. Verbum minime obscurum explicans id opinor voluit, quum proprie sit inducendo novo humore priorem colorem oculis subtrahere, hoc loco id significari ut abstergendo novo humore (unguento) vera superficies (cutis brachii sicca) appareat. Similis duplex sensus inest postro *auswischen*. — Pluralis numerus offendit Coraëm: est *vero solitus* ille subiecti indefiniti, vernaculum *man*; cf. c. 34. δε-

λείφοντας καὶ ἀπομάττοντας μηδὲν περαίνειν, καὶ πρὸ τῆς μάχης αὐτῆς ἀετοὺς δύο συμπεσόντας ἀλλήλοις ἐν μεταιχμίῳ τῶν στρατοπέδων μάχεσθαι, καὶ σιγὴν ἄπιστον ἔχειν τὸ πεδίον θεωμένων ἁπάντων, εἶξαι δὲ καὶ φυγεῖν τὸν κατὰ Βροῦτον. Ὁ δ' Αἰθίοψ περιβόητος γέγονεν, ὁ τῆς πύλης ἀνοιχθείσης ἀπαντήσας τῷ φέροντι τὸν ἀετόν, καὶ κατακοπεὶς ταῖς μαχαίραις ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν οἰωνισαμένων.

XLIX. Προαγαγὼν δὲ τὴν φάλαγγα καὶ καταστήσας ἐναντίαν τοῖς πολεμίοις ἐπεῖχε πολὺν χρόνον· ὑποψίαι γὰρ αὐτῷ καὶ μηνύσεις κατά τινων προςέπιπτον ἐπισκοποῦντι τὸ στράτευμα, καὶ τοὺς ἱππέας ἑώρα μάχης ἄρχειν οὐ πάνυ προθύμους ὄντας, ἀλλ' ἀεὶ προςμένοντας τὸ τῶν πεζῶν ἔργον. Εἶτ' ἐξαίφνης ἀνὴρ πολεμικὸς καὶ τετιμημένος ἐπ' ἀνδρείᾳ διαπρεπῶς, παρὰ τὸν Βροῦτον αὐτὸν ἐξιππασάμενος μεταβάλλεται πρὸς τοὺς πολεμίους· Καμουλάτος δ' ἐκαλεῖτο. Τοῦτον ἰδὼν

χομένων. Ceterum facete vir doctus: πλὴν εἰ μὴ οὕτως ἑτερατολόγησαν οἱ ἱστορήσαντες ὑπερθαύμαστον τὸ θαῦμα ποιῆσαι βουλόμενοι, εἴ γε τοσοῦτον ἐξεβρυε τοῦ βραχίονος τοῦ ταξιάρχου μῦρον ὥςτε μὴ ἱκανὸν εἶναι αὐτὸν ἀπομάττειν, ἀλλὰ πολλῶν μὲν δεῖσθαι τῶν ἀποματτόντων, πολλῶν δ' ἴσως πρὸς τούτοις ληκύθων ἢ μᾶλλον ὑδριῶν τῶν δεξομένων τὸ ἀποματτόμενον.

ὁ δ' Αἰθίοψ] Idem inter multa sua prodigia refert Appian. c. 134. Cf. Flor. IV. 7, 7. Iul. Obs. 130. fin. — Aquilarum signum v. ap. Dion. c. 48. App. 128.

τῆς πύλης] „castrorum puta Bruti." R.

οἰωνισαμένων] qui malum in eo auspicium agnoscebant eiusque vim deleto qui id ostendebat frangere studebant.

Cap. XLIX. προαγαγὼν] e Bryani iussu Coraës dedit. Vulg. προςαγαγών, quae saepissime confusa. — Pugnae praeparationem, cui inest non mala Bruti suos alloquentis imago, v. apud App. cap. 125—127.

προςέπιπτον] Attende verbum incertam rem, cuiusque ortus obscurus, exhibens. Fabr. attulit locum Artax. 7. in.

μάχης ἄρχειν] quae semper equitum partes: propria deinde pugna (σταδία) peditum (τῶν ὁπλιτῶν) erat.

Καμουλάτος] Coraës (qui coniicit Καμουλάτιος, ut Amyot.) in eo cognomen videt petitum a Camulo Martis nomine Gallicae originis, afferens Gruter. 56, 12. Vide Orellii Inscriptt. n. 1960. 1970. 1978. T. I. p. 348 s. 350 s.

ὁ Βροῦτος ἤλγησεν ἰσχυρῶς, καὶ τὰ μὲν ἀπ' ὀργῆς, τὰ δὲ φόβῳ μείζονος μεταβολῆς καὶ προδοσίας εὐθὺς ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἦγεν, εἰς ὥραν ἐννάτην τοῦ ἡλίου καταφερομένου. Καὶ τῷ μὲν καθ' αὑτὸν ἐκράτησε μέρει, καὶ προῆλθεν ὑποχωροῦντι τῷ ἀριστερῷ τῶν πολεμίων ἐγκείμενος, καὶ συνεπέῤῥωσαν οἱ ἱππεῖς ἅμα τοῖς πεζοῖς ἐμβαλόντες τεταραγμένοις· τὸ δ' ἕτερον κέρας, ὡς μὴ κυκλωθείη, τῶν ἡγεμόνων ἀντιπαρεξαγόντων, πλήθει δὲ λειπομένων, διεσπᾶτο μέσον, καὶ γιγνόμενον ἀσθενὲς οὐκ ἀντεῖχε τοῖς ἐναντίοις, ἀλλ' ἔφευγε πρῶτον. Οἱ δὲ τοῦτο διακόψαντες εὐθὺς ἐκυκλοῦντο τὸν Βροῦτον, αὐτὸν μὲν ὅσα στρατηγικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀρετῆς ἔργα καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ παρὰ

ἀπ' ὀργῆς] Fabr. coniecit, Coraës recepit ὑπ' ὀργῆς. Quod si codices darent, optimum sane esset: neque tamen defensione caret ἀπό, de re quae aliquid non sola quidem nec proxima, cum aliis tamen et quasi secundaria efficit. Cf. praeter Matth. §. 573. iam ad c. 6. laudatum Passov. in lex. C. 6. Viger. p. 581. cum notis Hoogev. et Herm. 371. Unde hoc Demosthenis exemplum (pro cor. c. 92. p. 325. R.) attulisse sufficiat: ἀπ' ὀρθῆς καὶ δικαίας καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς τὰ πάντα μοι πέπρακται.

εἰς ὥραν ἐννάτην] E nostra ratione tertiam postmeridianam esse iam ex Novi Foederis historia nemo nescit. Notabile autem serum pugnae ineundae tempus, quo ipso quoque triste fatum Bruto imminens se ostendisse videtur. — Pugnae narrationem dat etiam App. c. 128. sed eam quae nihil revera narret.

ἐγκείμενος] „premens [instans]. Similis huius vocis usus deprehenditur in his. Alc. 14. ἐνέκειτο μετὰ κραυγῆς. Ages. 35. ἐγκείμενος καὶ κατασπεύδων τὴν δίωξιν. Ant. 39. ἐνέκειτο τῇ διώξει." Fabr.

ἅμα τοῖς πεζοῖς] simul cum peditibus, quorum opus hos exspectasse supra dixit. — τεταγμένοις] τοῖς πολεμίοις, quod facile suppletur e verbis τῷ ὑποχωροῦντι τῶν πολεμίων ἀριστερῷ. Sic recte Cor. et Sch. locum explicant contra Reiskium, qui, seiunctis ἅμα et τοῖς πεζοῖς, intellexit ἅμα τῷ Βρούτῳ.

διεσπᾶτο μέσον] Ita Cor. et Sch. cum Mosero (in Creuzeri Meletemm. II. p. 45.) et cod. Pal. Vulg. τὸ μέσον, quod R. quidem recte explicat κατὰ τὸ μέσον, barbarum vero esse Corai concedendum erit. Hic affert Demetr. 12. ἐῤῥάγη μέσος. Nota omnino locutio. — Sed idem Cor. nihil annotans pro πλήθει δὲ λειπομένων dedit πλήθει λειπόμενον, quod item tacitus Sch. recepit. Videtur hoc e coniectura fluxisse, neque necessarium esse apparet. Quanquam proprie aptius ita (modo δὲ maneat quo nullo modo carere possumus)

τὰ δεινὰ πρὸς τὸ νικᾶν ἀποδεικνύμενον, ᾧ δὲ πλέον ἔσχε τῇ προτέρᾳ μάχῃ, τούτῳ βλαπτόμενον. Τῶν μὲν γὰρ πολεμίων τὸ νικηθὲν εὐθὺς ἀπολώλει τότε, τῶν δὲ Κασσίου τραπέντων ὀλίγοι διεφθάρησαν, οἱ δὲ σωζόμενοι, τῷ προηττῆσθαι περιδεεῖς ὄντες, ἀνέπλησαν ἀθυμίας καὶ ταραχῆς τὸ πλεῖστον τοῦ στρατεύματος. Ἐνταῦθα καὶ Μάρκος ὁ Κάτωνος υἱὸς ἐν τοῖς ἀρίστοις καὶ γενναιοτάτοις τῶν νέων μαχόμενος καὶ καταπονούμενος οὐκ ἔφυγεν οὐδ' εἶξεν, ἀλλὰ χρώμενός τε τῇ χειρὶ καὶ φράζων, ὅστις εἴη, καὶ πατρόθεν ὀνομάζων ἔπεσεν ἐπὶ πολλοῖς νεκροῖς τῶν πολεμίων. Ἔπιπτον δὲ καὶ τῶν ἄλλων οἱ κράτιστοι τοῦ Βρούτου προκινδυνεύοντες.

locutus esset: non enim duces sed cornu i. e. milites copia deficiunt. Sed nunc quoque scriptoris mens neminem fugit.

παρὰ] R. restituit pro vulg. περί, eadem ratione qua cap. 47. μεταστῆσαι.

πρὸς τὸ νικᾶν] breviter dictum: ita ut ad victoriam perducere deberent.

ᾧ — τούτῳ] „τῷ ὀλίγους τῶν Κασσίου τότε διαφθαρῆναι [πλείστων τῶν Καίσαρος διαφθαρέντων]· ὥςτε τοὺς πλείστους [τότε σωθέντας] νῦν ἀναπλῆσαι κ. τ. λ." Schaef.

τὸ νικηθὲν] οἱ νικηθέντες. Sed hic quoque neutrum singulare contemtum quendam significare arbitror.

Μάρκος ὁ Κάτωνος υἱός] qui nobili morte vitam minus bonestam emendavit. Cf. Cat. min. 73. Πᾶσάν γε τὴν τοιαύτην ἐξήλειφε καὶ ἠφάνισε τῷ θανάτῳ δύςκλειαν· ἀγωνιζόμενος γὰρ ἐν Φιλίπποις πρὸς Καίσαρα καὶ Ἀντώνιον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ κλινομένης τῆς φάλαγγος οὔτε φυγεῖν οὔτε λαθεῖν ἀξιώσας ἀλλὰ προκαλούμενος τοὺς πολεμίους, ἔμπροσθεν ἑαυτὸν ἐμφανίζων καὶ συνεξορμῶν τοὺς συμμένοντας ἔπεσε, θαῦμα τῆς ἀρετῆς τοῖς ἐναντίοις παρασχών. Eadem narrat Appian. c. 135. cf. Vell. 71, 2.

τῶν ἄλλων οἱ κράτιστοι] Appianus l. l. nominat L. Cassium Cassii patruelem, et Labeonem de quo c. 51. Velleius l. l. (ubi *non aliud* ait *bellum cruentius caede clarissimorum virorum fuit*) addit *Lucullum Hortensiumque, eminentissimorum civium filios.* Favonium Dio c. 49. ait ἁλόντα διαφθαρῆναι. (cf. Suet. Aug. 13.) — Superstites e rei publicae partibus quid post hanc pugnam egerint, vide ap. App. 136. Dion. XLVII, extr. Vell. 72, 3. 4. E quibus iterum notamus tironibus poëtam Horatium, cui tanta apud Brutum gratia ut illi *pareret legio Romana tribuno.* Serm. I. 6, 48. Epist. I. 20, 23. Conf. Carm. II. 7, 9 ss. Epist. II. 2, 49 ss.

προκινδυνεύοντες] Brutum quo servent periculum subeuntes.

L. Ἦν δέ τις Λουκίλλιος, ἀνὴρ ἀγαθός, ἐν τοῖς ἑταίροις. Οὗτος ὁρῶν βαρβάρους τινὰς ἱππέας ἐν τῇ διώξει τῶν μὲν ἄλλων οὐδένα ποιουμένους λόγον, ἐλαύνοντας δὲ ῥύδην ἐπὶ τὸν Βροῦτον, ἔγνω παρακινδυνεύσας ἐμποδὼν αὐτοῖς γενέσθαι. Καὶ μικρὸν ὑπολειφθεὶς αὐτὸς ἔφη Βροῦτος εἶναι· καὶ πιθανὸς ἦν, πρὸς Ἀντώνιον δεόμενος ἄγειν ἑαυτὸν, ὡς Καίσαρα δεδοικώς, ἐκείνῳ δὲ θαῤῥῶν. Οἱ δ' ἀσπασάμενοι τὸ εὕρημα καὶ τύχῃ τινὶ θαυμαστῇ κεχρῆσθαι νομίζοντες ἦγον τὸν ἄνδρα, σκότους ἤδη, προπέμψαντες ἐξ αὐτῶν τινὰς ἀγγέλους παρὰ τὸν Ἀντώνιον. Αὐτός τ' οὖν ἡσθεὶς ἀπήντα τοῖς ἄγουσι, καὶ τῶν ἄλλων οἱ πυνθανόμενοι ζῶντα Βροῦτον κομίζεσθαι συνετρόχαζον, οἱ μὲν ἐλεεινὸν ἡγούμενοι τῆς τύχης, οἱ δὲ τῆς δόξης ἀνάξιον, ἄγραν βαρβάρων ὑπὸ φιλοψυχίας γενόμενον. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἦσαν, ὁ μὲν Ἀντώνιος ὑπέστη διαπορῶν, ὅπως

Cap. L. Λουκίλλιος] Coraës iubet scribi uno λ, quia sic Latini (*Lucilius*) et noster Anton. 69. Nolui tamen mutare, quia duplicata consonanti compensata esse videtur longa vocalis: produci enim Romanis antepenultimam notum est. Similis ratio v. c. in nomine *Messalae* s. *Messallae* neminem offendit. — Antonii loco, provocans ad hanc vitam, eandem rem breviter tetigit Plutarchus: cuius relatum retulit Appian. c. 129.

ἀνὴρ ἀγαθός] „vir fortis." F. Quod vix quisquam ignoraverit necesseve habuerit „videre quae Klotzius collegit ad Tyrtae. I. 2. *ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ᾗ πατρίδι μαρναμένον.*"

βαρβάρους] Germanos, Gallos, Thracas, Parthos: qui populi omnes Romanis milites praesertim equites conductitios praebebant.

μικρὸν ὑπολειφθεὶς] „paulisper quum restitisset, retro mansisset a Bruto, Brutum paulo spatio ante se sisset evadere." Reiskr. Hoc tamen vir doctus ipse statuit, simul cum Bruto eum fuisse.

ἀσπασάμενοι] h. l. gratum habentes. Aeque duplici sensu nostri: *sie hiessen es willkommen.*

αὐτῶν] pro *αὐτῶν* scribendum esse h. l. iam Cor. monuit.

ἐλεεινὸν — γενόμενον] Ad *γενόμενον* supplendum *αὐτόν*, participio infinitivi loco (*αὐτὸν γεγονέναι*) posito. Possis quidem etiam adiectiva *ἐλεεινὸν* et *ἀνάξιον* masculino genere accipere, quo plena fieret ea constructio quae ad personam refert praedicata: sed obstat verbum *ἡγεῖσθαι*, quod rebus potius quam personis (infinitivis quam nominum accusativis) adhibetur. Ceterum animadvertenda diversa genitivorum ratio: *τῆς τύχης* enim relationis quem dicimus casus est, *κατὰ τὴν τύχην*, fortunae respectu habito: *τῆς δόξης* vere pendet ab *ἀνάξιον*, gloria illius indignum.

ὑπέστη] substitit, gradum retinuit. Quae significatio verbi *ὑποστῆναι* quum inusitata sit — neque ipse exempla habeo — Coraës

χρὴ δέξασθαι τὸν Βροῦτον, ὁ δὲ Λουκίλλιος προσαχθεὶς μάλα τεθαρρηκώς „Μάρκον μέν," εἶπεν „Ἀντώνιε, Βροῦτον οὐδεὶς ᾕρηκεν οὐδ' ἂν ἕλοι πολέμιος· μὴ τοσοῦτον ἡ τύχη κρατήσειε τῆς ἀρετῆς· ἀλλ' ἐκεῖνος εὑρεθήσεται ζῶν ἤ που καὶ νεκρὸς ἀξίως κείμενος ἑαυτοῦ· ἐγὼ δὲ τοὺς σοὺς στρατιώτας παρακρουσάμενος ἥκω, παθεῖν οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ τῶν ἀνηκέστων παραιτούμενος." Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Λουκιλλίου καὶ πάντων ἐκπλαγέντων, Ἀντώνιος πρὸς τοὺς κομίσαντας αὐτὸν ἀποβλέψας „Ἧπου χαλεπῶς," εἶπεν „ὦ συστρατιῶται, φέρετε τῇ ἁμαρτίᾳ περιυβρίσθαι δοκοῦντες. Ἀλλ' εὖ ἴστε κρείττονα τῆς ζητουμένης ἄγρας εὑρηκότες. Πολέμιον γὰρ ζητοῦντες ἥκετε φίλον ἡμῖν κομίζοντες· ὡς ἐγὼ Βρούτῳ μὲν οὐκ οἶδα μὰ τοὺς θεοὺς ὅ τι ἂν ἐχρησάμην ζῶντι, τοιούτων δ' ἀνδρῶν φίλων τυγχάνοιμι μᾶλλον ἢ πολεμίων." Ταῦτ' εἰπὼν καὶ τὸν Λου-

coniecit ἐπέστη. Appianus quidem l. l. quod noster μικρὸν ὑπολειφθείς, item dixerat ὑπέστη; quod tamen explicandum: impetum illorum sustinuit, non fugit. Hic vero habet: Ἀντώνιος ἀπήντα σὺν ἐπιστάσει.

κείμενος] proprie nonnisi cum νεκρὸς coniungendum est: sed facili zeugmate ad alterum ζῶν latior notio ὤν inde petitur.

ἀποβλέψας] Notabis sensum et mentem adspicientis expressam, quasi ex animo intuens. Cf. c. 51. ἀποβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀστέρων ὄντα μεστόν. et locum Caes. 66. ad c. 17. laudatum.

ἧπου] „Sic Coraës. Vulg. ἤ που." Sch. Scilicet quum vett. edd. hic et supra darent ἧπου, recentiores utroque loco ἤπου, Cor. illic ἤ που, *vel*, hic ἧπου, *sane*, dedit.

χαλεπῶς — δοκοῦντες] χαλεπῶς φέρετε ὅτι δοκεῖτε περιυβρίσθαι τῇ ἁμαρτίᾳ. Ita potius locum ceperim, Corais coniecturam τὴν ἁμαρτίαν remoturus, quam cum Schaefero coniungam φέρετε τῇ ἁμαρτίᾳ. Provocat quidem ille ad Tib. Gracch. 21. χαλεπῶς εἶχε τῷ θανάτῳ, sed ἔχειν accusativum non postulat; neque omnino phrasis χαλεπῶς φέρειν τινί (qua interdum scriptores usos esse sane constat; Sch. affert Paus. I. 10, 4. cf. Viger. p. 314. Matth. §. 399.) huc trahenda videtur, quum nostro loco altera explicatio pateat. „Ceterum nominis ἁμαρτία haec significatio est rarior. Bene Coraës τὴν ἁμαρτίαν interpretatur τὸ ἁμαρτῆσαι δηλονότι Βρούτου, τὸ ἀντὶ Βρούτου ἕτερον, τὸν Λουκίλιον, ἑλεῖν." Schaef.

κρείττονα] „Subaudi ἄγραν e proximo." R. Vix nimis audacem dicas qui e more Graeci sermonis legat κρείττονα τῆς ζητουμένης ἄγραν.

ὅ τι ἂν ἐχρησάμην] cum contemtu quodam dictum, ab Antonii ingenio non alieno: Nihil nisi molestiam mihi exhibuisset quem necare noluissem, amicum habere nequivissem.

κίλλιον ἀσπασάμενος, τότε μὲν ἑνὶ τῶν φίλων συνέστησεν, ὕστερον δὲ χρώμενος εἰς πάντα πιστῷ καὶ βεβαίῳ διετέλεσεν.

LI. Βροῦτος δὲ διαβάς τι ῥεῖθρον ὑλῶδες καὶ παράκρημνον, ἤδη σκότους ὄντος, οὐ πολὺ προῆλθεν, ἀλλ' ἐν τόπῳ κοίλῳ καὶ πέτραν ἔχοντι μεγάλην προκειμένην καθίσας, ὀλίγων περὶ αὐτὸν ἡγεμόνων καὶ φίλων ὄντων, πρῶτα μὲν ἀποβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀστέρων ὄντα μεστὸν ἀνεφθέγξατο δύο στίχους, ὧν τὸν ἕτερον Βολούμνιος ἀνέγραψε·

Ζεῦ, μὴ λάθοι σε τῶνδ' ὃς αἴτιος κακῶν·

τοῦ δ' ἑτέρου φησὶν ἐπιλαθέσθαι· μετὰ δὲ μικρὸν τῶν ἐν τῇ μάχῃ πρὸ αὐτοῦ πεσόντων ἑταίρων ἕκαστον ὀνο-

συνέστησε] Lat. *commendavit.* App. ἔδωκε θεραπεύειν.

ὕστερον διετέλεσεν] Anton. l. l. διασωθεὶς ὑπ' Ἀντωνίου διὰ τοῦτο πιστὸς αὐτῷ καὶ βέβαιος ἄχρι τῶν ἐσχάτων καιρῶν παρέμεινεν.

Cap. LI. ὑλῶδες] Cor. coniecit ἰλυῶδες, nulla quod video necessitate. Illae silvae (minus bene *virgulta* dicit Lat.) una cum abruptis littoribus persequentes hostes arcebant: utrumque comprehendas Latina voce *saltus.* — κοῖλος] est depressus, collibus inclusus, qualis celeberrima κοίλη Λακεδαίμων.

Ζεῦ — κακῶν] Medeae sunt verba a Creonte Corintho expulsae quibus Iasoni diras imprecatur. Eur. Med. 332. — App. 130. addit, ἐνσημαινόμενος ἄρα τὸν Ἀντώνιον. Quod non ineptum, quum revera post Caesaris necem apud Antonium stetisse videatur Romae libertas; si tamen omnino eius particeps adhuc esse poterat civitas virtute destituta.

τοῦ δ' ἑτέρου ἐπιλαθέσθαι] Dio c. 49. tradit Brutum exclamasse τοῦτο δὴ τὸ Ἡρακλεῖον, Ὦ τλῆμον ἀρετή, λόγος ἄρ' ἦσθ', ἐγὼ δέ σε Ὡς ἔργον ἤσκουν· σὺ δ' ἄρ' ἐδούλευες τύχῃ. Unde quidam opinati sunt haec fuisse quorum Volumnius oblitus sit, passimque (ut Flor. IV. 7, 11. cf. intt. ad Hor. Ep. I. 6, 31.) audimus Brutum morientem virtutem improbasse. Sed recte Coraës sententiam pessimam, quam Plutarchus etiam in libello de superstitione (Morall. p. 165. Wytt. I. 651 s.) iusta cum indignatione memorat, a candido Bruti ingenio alienissimam arguit, monstratque satis haec iam refutari praeclaris illis verbis quibus minime consentirent cap. 52. ἑαυτὸν δὲ τῶν νενικηκότων μακαριώτερον νομίζειν κ. τ. λ. „Εἰκὸς γάρ — sic ipsum disserentem libenter lectores audituros spero — ἄνδρα ἐν τῇ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος γεγυμνασμένον παλαίστρᾳ ἐκείνοις μᾶλλον συνῳδὰ τοῖς ἀνδράσι καὶ πράττειν καὶ λέγειν, ὁποῖα καὶ οὐ πολλοῖς ἔτεσι πρότερον τῶν παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐνδόξων τις φιλοσόφων ἐν τοῖς ἐσχάτοις δεινοῖς ὧν ἀπεφθέγξατο· Ils m'ont dit: choisis d'être oppresseur ou

μάζων, μάλιστα τῇ Φλαβίου μνήμῃ καὶ τῇ Λαβεῶνος ἐπεστέναξεν· ἦν δ' αὐτοῦ προεβευτὴς ὁ Λαβεών, ὁ δὲ Φλάβιος ἔπαρχος τῶν τεχνιτῶν. Ἐν τούτῳ δέ τις αὐτός τε διψήσας καὶ τὸν Βροῦτον ὁρῶν ὁμοίως ἔχοντα, λαβὼν κράνος ἐπὶ τὸν ποταμὸν κατέδραμε. Ψόφου δὲ κατὰ θάτερα προςπεσόντος Βολούμνιος προῆλθε κατοψόμενος, καὶ σὺν αὐτῷ Λάρδανος ὁ ὑπασπιστής· ἐπανελθόντες δὲ μετὰ μικρὸν ἠρώτησαν περὶ τοῦ πόματος. Ἠθικῶς δὲ σφόδρα μειδιάσας ὁ Βροῦτος πρὸς τὸν Βολούμνιον „Ἐκπέποται", εἶπεν „ἀλλ' ἕτερον ὑμῖν κομισθήσεται." Πεμφθεὶς δ' ὁ αὐτὸς ἐκινδύνευσεν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἁλῶναι, καὶ μόλις ἐσώθη τετρωμένος. Εἰκάζοντι δ' αὐτῷ μὴ πολλοὺς ἐν τῇ μάχῃ τεθνάναι

victime; J'embrassai le malheur et leur laissai le crime. Ἁ τηλικοῦτον ἐμποιεῖν τοῖς καλῶς παιδευθεῖσι καὶ τραφεῖσι δύναται φρόνημα ὥςθ' εἱλόμην κακὸς μᾶλλον ἀκοῦσαι ποιητὴς ἢ μὴ γνωστὰ ποιῆσαι τοῖς Ἑλληνικοῖς μειρακίοις διὰ τῆς συνήθους ἡμῖν φωνῆς· Διάλεξε νᾶσαι, μ' ἔλεγαν, ἢ τύραννος τῶν ἄλλων, Ἢ σφάγιον νὰ γένῃς σὺ κακῶν ἄλλων τυράννων· Ἐναγκαλίσθην πρόθυμος ἐγὼ τὴν δυςτυχίαν, Κ' ἀφῆκα τοὺς νὰ χαίρωνται μόνοι τὴν ἀνομίαν." Atque — ad Brutum ut redeam — iam per se quam tenui fide constabit Dionis narratio contra Volumnii testis oculati! Unde tandem ille certiora resciverit?

Φλαβίου] *C. Flavium Bruti familiarem* Corn. Nepos memorat in Attico 8. (quod caput passimque illam vitam de Attici cum Bruto consuetudine omnino conferre iuvabit.) Quem verisimile est hic nominari.

Λαβεῶνος] vide c. 12. App. 135. huius mortem narrat et quomodo in tentorio suo sepulcrum sibi paraverit.

ἔπαρχος τῶν τεχνιτῶν] „*magister fabrorum.*" F. Sed rectum est *praefectus fabrûm.* V. Lexica vel Cic. Orat. 46, 156. all.

Λάρδανος] Graecum libertum fuisse nomen indicat, qualem vidimus Cassii Pindarum c. 43.

ἠθικῶς] Vocabuli sensum non percipientes Fabr. *ἠπίως*, Hessius (p. 77.) *ἡδέως* legere voluerunt. Plane respondere vernaculo *gemüthlich* iam ad c. 8. animadvertimus, quem conferas locum. Possis h. l. etiam vertere *ausdrucksvoll*, quod tamen Graeco tenuius, neque sufficit Corais explicatio: *οὕτως ὥςτε δῆλος γενέσθαι διανοούμενός τι τηνικαῦτα κατὰ ψυχὴν ἕτερον τοῦ γέλωτος*; quanquam eam praeclare exposuit: sed haec quoque afferri longius erat. Sensu proximum est illud *ἠπίως*: exprimitur enim mitis et amica Bruti mens, qua rogantem de potu non modo non moleste tulerit sed ita consolatus sit ut ipsi sibi rem cordi esse ille videret.

εἰκάζοντο δ' αὐτῷ κ. τ. λ.] Paulo aliter App. 131. tradit Brutum quatuor quae supererant legiones ad se vocasse, has vero fidem ei praestare iam noluisse: cui Dio 49. accedere videtur.

Στατύλλιος ὑπέστη, διὰ τῶν πολεμίων ἐκπαισάμενος, ἄλλως γὰρ οὐκ ἦν, κατόψεσθαι τὸ στρατόπεδον, καὶ πυρσὸν ἄρας, ἄνπερ εὕρῃ τἀκεῖ σωζόμενα, πάλιν ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτόν. Ὁ μὲν οὖν πυρσὸς ἤρθη, τοῦ Στατυλλίου παρελθόντος εἰς τὸ στρατόπεδον· ὡς δ' οὐκ ἐπανῄει χρόνῳ πολλῷ, Βροῦτος εἶπεν· „Ἂν ζῇ Στατύλλιος, ἀφίξεται." Συνέβη δ' αὐτὸν ἐπανερχόμενον ἐμπεσεῖν εἰς τοὺς πολεμίους καὶ διαφθαρῆναι.

LII. Προϊούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἀποκλίνας, ὡς ἔτυχε καθεζόμενος, πρὸς οἰκέτην ἑαυτοῦ Κλεῖτον ἐλάλει. Σιωπῶντος δὲ τοῦ Κλείτου καὶ δακρύοντος, αὖθις ἐπισπασάμενος τὸν ὑπασπιστὴν Δάρδανον, ἰδίᾳ τινὰς αὐτῷ προσέφερε λόγους. Τέλος δὲ τὸν Βολούμνιον αὐτὸν Ἑλληνιστὶ τῶν λόγων καὶ τῆς ἀσκήσεως ὑπεμίμνησκε, καὶ παρεκάλει τῇ χειρὶ συνεφάψασθαι τοῦ ξίφους αὐτῷ καὶ συνεπερεῖσαι τὴν πληγήν. Τοῦ δὲ

Στατύλλιος] cf. cap. 12. Cat. min. fin. Στατύλλιος, φήσας μιμεῖσθαι Κάτωνα, τότε μὲν ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἐκωλύθη βουλόμενος ἑαυτὸν ἀνελεῖν, ὕστερον δὲ τῷ Βρούτῳ πιστότατον ἑαυτὸν παρέχων καὶ χρησιμώτατον ἐν Φιλίπποις ἀπέθανεν. Vide omnino ibi c. 65. et 66. hominis ingenium.

ἐκπαισάμενος] Ita Cor. ex Bryani sententia dedit e cod. Vulc. pro ἐκπεσάμενος. Movit tamen idem dubitationem de media verbi forma, quam Bryanus attulit etiam e Sertor. c. 21. διεκπαισάμενος. Schaeferus laudat Lobeckii Parerga ad Phrynich. p. 724 s. ubi ἐκπαίσας pro ἐκπέσας vindicatur. Cogitavit Cor. etiam de scribendo ἐκπεσών, similem scripturae varietatem enotans e Polybio VI. 37, 4. ἐκπεσοῦσιν et ἐκπεσαμένοις. Sed verbo ἐκπεσεῖν minus apta videtur constructio διὰ τῶν πολεμίων.

ἦν] ἐξῆν, παρῆν, fieri poterat.

Cap. LII. προϊούσης τῆς νυκτὸς] „Vide Boeckhium Virum doctissimum ad Minoëm [s. Leges Platonis] p. 153." Fabr. Similia ex Platone ille attulit, προϊούσης τῆς συνουσίας, πόσεως, ἡλικίας, προϊόντος τοῦ λόγου, χρόνου.

ἀποκλίνας] Sch. comparat Arat. 20. ἀποκλίνων εἰς ἑκάτερον.

λόγοι] doctrina, scientia, artes. — ἄσκησις] opera quam in illis posuerant, studia communia.

οὐκ ἐχθὲς οὐδὲ πρώην μόνον] „Nota formula, quae paulatim in proverbium abiit. Iam apud Homerum invenitur Iliad. II. 303. χθίζα τε καὶ πρώϊζα. Vide praeterea Platon. Alcibiad. II. c. 5. [7.] Origen. c. Cels. lib. V. s. fin. Wesseling. ad Diodor. Sic. T. I. p. 118. Gataker. ad Antonin. X. 7. et Valckenar. ad Herodot. II. 53." Fabr. Sed omnes hi loci id probant, quod etiam verba οὐδὲ μόνον

Βολουμνίου διωσαμένου καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐχόντων, εἰπόντος δέ τινος, ὡς δεῖ μὴ μένειν ἀλλὰ φεύγειν, ἐξαναστάς „Πάνυ μὲν οὖν" ἔφη „φευκτέον, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν ποδῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν χειρῶν." Ἐμβαλὼν δὲ τὴν δεξιὰν ἑκάστῳ μάλα φαιδρός, ἥδεσθαι μὲν ἔφη μεγάλην ἡδονήν, ὅτι τῶν φίλων αὐτὸν οὐδεὶς ἐψεύσατο, τῇ τύχῃ δ' ἐγκαλεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἑαυτὸν δὲ τῶν νενικηκότων μακαριώτερον νομίζειν οὐκ ἐχθὲς οὐδὲ πρώην μόνον ἀλλὰ καὶ νῦν, ἀπολείποντα δόξαν ἀρετῆς, ἣν οὔθ' ὅπλοις οὔτε χρήμασιν ἀπολείψουσιν οἱ κεκρατηκότες, ὡς μὴ δοκεῖν ὅτι δικαίους ἄνδρας ἄδικοι, καὶ κακοὶ χρηστοὺς ἀπολέσαντες, οὐ προσηκόντως ἄρχουσι. Δεηθεὶς δὲ καὶ παρακαλέσας σώζειν ἑαυτούς, ἀνεχώρησεν ἀπωτέρω μετὰ δύο ἢ τριῶν, ὧν ἦν καὶ Στράτων ὁ ἀπὸ λόγων ῥητορικῶν γεγονὼς αὐτῷ συνήθης. Καὶ τοῦτον ἔγγιστα παραστησάμενος ἑαυτῷ

iam declarant — progressionem enim ab *ἐχθές* ad *πρώην* factam indicant — hac formula tempus nuperrime elapsum significari oppositum priori longeque remoto. Quare miror h. l. opponi *ἀλλὰ καὶ νῦν*, quo res tota invertitur. Videtur utique primitus aut aliud vocabulum fuisse, v. c. *πάλαι*, quod postea abierit in *νῦν*, aut potius haec tria deberi glossatori scriptoris mentem non capienti. Quam hanc fuisse opinor: Ne quis putet, nunc demum, quum victoriae spes me deserat, necessitate quasi coactum virtutem fortunae me anteferre; idem iam inter successus faustos sentiebam, victoriam nisi iure reportatam non esse optandam.

ἣν — ἀπολείψουσιν] Potest hoc ita explicari: non relinquent illi famam virtutis qualem ipse relinquo: non igitur illis continget ut non videantur cet.; eaque explicatione Schaeferus locum defendit. Fatendum tamen incongruam esse locutionem *ἀπολείπειν δόξαν χρήμασι* vel *ὅπλοις*, praetereaque sequentia non de Caesaris Antoniique fama quam ipsi sibi pararent, sed de Bruti quam illi amovere nequirent, dicta videri. Quae sensere Reiske et Coraës; ille quidem suo more violentius mutaturus *ὡς* (quod i. q. *ὥστε* esse omnes consentiunt) in *οἷς οὐκ ἐνδέχεται* vel *οἷς οὐκ ἐγχωρεῖ*: hic vero coniecit *ἀπαλείψουσιν*. Sed hoc acuti potius quam veri speciem habet, neque placet metaphora *δόξαν ἀπαλείφειν*. Mihi in mentem venit *ἀπολοῦσιν*. Sed videant *οἱ κριτικώτεροι*.

Στράτων] App. 131. *Στράτωνα τὸν Ἠπειρώτην, ὄντα φίλον ἑαυτῷ*. Vell. 70, 4. eum appellat Aegeatem „h. e. ex Aegis s. Aegeis, Aegaea urbe Macedoniae olim Aedessa dicta oriundum. Iustin. VII. 1." quae verba sunt Krausii editoris, cuius librum historico commentario insignem huic quoque opusculo multum subsidii praebuisse gratus ut praedicarem, officii mei duxi.

καὶ τὸ ξίφος γυμνὸν ἐπὶ τῆς λαβῆς ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ἐρείσας καὶ περιπεσὼν ἐτελεύτησεν. Οἱ δέ φασιν οὐκ αὐτόν, ἀλλὰ τὸν Στράτωνα, πολλὰ πάνυ τοῦ Βρούτου δεηθέντος, ἀποστρέψαντα τὴν ὄψιν ὑποστῆσαι τὸ ξίφος, ἐκεῖνον δὲ ῥύμῃ προσβαλόντα τὸ στέρνον καὶ διώσαντα συντόμως ἀποθανεῖν.

LIII. Τοῦτον δὲ τὸν Στράτωνα Μεσσάλας, ἑταῖρος ὢν Βρούτῳ, Καίσαρι διαλλαγεὶς ἐπὶ σχολῆς ποτε προσήγαγε καὶ δακρύσας εἶπεν· „Οὗτός ἐστιν, ὦ Καῖσαρ, ὁ ἀνὴρ ὁ τῷ ἐμῷ Βρούτῳ τὴν τελευταίαν ὑπουργήσας χάριν." Ἀποδεξάμενος οὖν ὁ Καῖσαρ ἔσχεν αὐτὸν ἔν τε τοῖς πόνοις καὶ ἐν τοῖς περὶ Ἄκτιον ἀγῶσιν ἕνα τῶν

ἐπὶ τῆς λαβῆς κ. τ. λ.] Vere explicat Reiske: „Dicitur ille gladium ἐπὶ τῆς λαβῆς ἐρείδειν, qui eum ita collocat vel statuit, ut capulus in terra stet, cuspis in altum suspiciat; idemque gladius, ne labetur, tenendus est ambabus manibus: hoc est ἐρείδειν ἀμφοτέραις χερσίν." Plura vide si lubet apud ipsum, ut statim explicationem vv. ὑποστῆσαι τὸ ξίφος nemini sane obscurorum.

οἱ δέ φασιν κ. τ. λ.] Talia narrat App. l. l. ἐκάλει Στράτωνα καὶ ἐγχειρεῖν ἐκέλευε τῷ σώματι. Τούτου δ' ἔτι βουλεύεσθαι παραινοῦντος ἐκάλει τινὰ τῶν οἰκετῶν· καὶ ὁ Στράτων „Οὐκ ἀπορήσεις," εἶπεν „ὦ Βροῦτε, φίλου μᾶλλον ἢ οἰκετῶν (οἰκέτου?) ἐς τὰ ὕστατα προστάγματα, εἰ ἤδη κέκριται·" καὶ εἰπὼν ἐνήρεισε τοῖς λαγόσι τοῦ Βρούτου τὸ ξίφος, οὔτε ἀποστραφεντος οὔτε ἐνδόντος. Dio c. 49. simpliciter: παρεκάλεσε τινα τῶν συνόντων, ἵνα αὐτὸν ἀποκτείνῃ. Vell. l. l. *Quum in tumulum nocte ex fuga se recepisset, impetravit a Stratone Aegeate familiari suo, ut manum morituro commodaret sibi, reiectoque laevo super caput brachio, quum mucronem gladii eius dextera tenens sinistrae admovisset mamillae ad eum ipsum locum qua cor emicat, impellens se in vulnus uno icto transfixus expiravit protinus.* Denique Livii ep. l. 124. (qui totus pugnam Philippensem tractabat) *M. Brutus et ipse vitam finivit, exorato Stratone fugae comite ut sibi gladium adigeret.* Adde si lubet Florum IV. 7. extr. non suis manibus Cassium et Brutum usos mirantem causamque excogitantem. Conferendus etiam Val. Max. VI. 4, 5. — Mortuus autem est Brutus anno aetatis XLIII. Tot enim conficiuntur ab anno natali u. c. 669. (Cic. Brut. 94, 324. coll. 64, 229.) ad letalem 712. Non recte igitur Velleius XXXVII, neque — si sana est lectio — Livius XL annos numerant.

Cap. LIII. ἑταῖρος ὢν Βρούτῳ] „Usitatius est ἑταῖρον εἶναι τινός. Sed et illud non caret exemplis. Sic dicitur etiam γνώριμος εἶναι τινί et τινός. V. inprimis I. Toupium ad Longin. p. 394." Fabr.

Καίσαρι διαλλαγεὶς] Vell. 71, 1. *Messala fulgentissimus iuvenis, proximus in illis castris Bruti Cassiique auctoritati, quum essent qui eum ducem poscerent, servari beneficio Caesaris maluit*

περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν γενομένων Ἑλλήνων. Αὐτὸν δὲ τὸν Μεσσάλαν λέγουσιν· ὕστερον ἐπαινούμενον ὑπὸ Καίσαρος, ὅτι, καίπερ ἐν Φιλίπποις πολεμιώτατος αὐτοῖς γενόμενος διὰ Βροῦτον, ἐν Ἀκτίῳ προθυμότατον ἑαυτὸν παρέσχεν, „Ἐγώ σοι" φάναι „ὦ Καῖσαρ, ἀεὶ τῆς βελτίονος καὶ δικαιοτέρας τιμῆς καὶ μερίδος ἐγενόμην." Τὸν δὲ Βροῦτον ὁ Ἀντώνιος ἀνειρὼν τεθνηκότα, τὸ μὲν σῶμα τῇ πολυτελεστάτῃ τῶν ἑαυτοῦ φοινικίδων περιβαλεῖν ἐκέλευσεν, ὕστερον δὲ τὴν φοινικίδα κεκλεμμένην αἰσθόμενος ἀπέκτεινε τὸν ὑφελόμενον, τὰ δὲ λείψανα πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Βρούτου Σερβιλίαν ἀπέπεμψε. Πορκίαν δὲ τὴν Βρούτου γυναῖκα

quam dubiam spem armorum tentare amplius. Nec aut Caesari quidquam ex victoriis suis fuit laetius quam servasse Corvinum, aut maius exemplum hominis grati ac pii quam Corvinus in Caesarem fuit. Paulo aliter Appian. IV. 38. V. 113. eum exercitum et classem pactione facta Triumviris tradidisse refert. Cf. etiam IV. 136.

ἐπὶ σχολῆς] quum Caesari otium esset. Nota locutionem aulae mores prodentem. — προσήγαγε] adduxit quem ille in sua officia reciperet. Quare sequitur ἀποδεξάμενος. Simile est supra. c. 50. συνέστησεν.

Ἄκτιον] promontorium in sinus Ambracii, inter Epirum et Acarnaniam, introitu, ipsa illa pugna navali celeberrimum qua Caesar a. 723. (a. Ch. 31.) Antonium vincens orbis terrarum nactus est imperium.

αὐτοῖς] Caesari et Antonio. Ex quo facile ad sequens παρέσχεν supplebis αὐτῷ, soli Caesari. Quod eo fit aptius quum iam illa πολεμιώτατος αὐτοῖς γενόμενος necessario praecipue Caesarem spectent loquentem. Ita non desiderabimus cum Reiskio αὐτῷ; quamvis revera „non αὐτοῖς in plurali huc quoque licet trahere, mutata rerum facie animisque mutatis et partibus distractis." Post pacem scilicet Brundusinam a. 714. Antonium reliquerat Messala. v. supra ad c. 40. dicta.

τιμῆς] quum obscurum esset, suspectum fuit editoribus. Reiske aut τιμῆς καὶ deleri voluit aut scribi τοιμῆς. ut καὶ μερίδος eius sit scholium. Quod arripiens Bredovius Plutarchi errorem detexisse sibi visus est vertentis latinum *secta*, quasi derivatum esset a *secando*. Sed verum defendit Schaeferus annotans: „Sensus: Semper mei muneris esse putavi quod melius esset et iustius. τιμή et μερίς sunt e synonymis. Sic τιμή et μοῖρα pari sensu iungit Hesiodus Theogon. 203 ss. Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει ἠδὲ λέλογχε Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι, Παρθενίους τ' ὀάρους κ. τ. λ." (Quamvis ibi non sine causa Hermannus de alterutro, et quidem praecipue de his τιμὴν ἔχει dubitare videtur.) Vide etiam quos Passov. in lex. laudat, interpretans *Amt*, *Geschäft*, *Beruf*.

τὰ λείψανα] cineres combusti cadaveris. Cf. Pomp. fin. — Anton. 22. Βρούτῳ τὴν ἑαυτοῦ φοινικίδα πολλῶν χρημάτων ἀξίαν

Νικόλαος ὁ φιλόσοφος ἱστορεῖ καὶ Οὐαλέριος Μάξιμος βουλομένην ἀποθανεῖν, ὡς οὐδεὶς ἐπέτρεπε τῶν φίλων, ἀλλὰ προςέκειντο καὶ παρεφύλαττον, ἐκ τοῦ πυρὸς ἀνασπάσασαν ἄνθρακας καταπιεῖν καὶ τὸ στόμα συγκλείσασαν καὶ μύσασαν οὕτω διαφθαρῆναι· καίτοι φέρεταί τις ἐπιστολὴ Βρούτου, πρὸς τοὺς φίλους ἐγκαλοῦντος καὶ ὀλοφυρομένου περὶ τῆς Πορκίας, ὡς

οὖσαν ἐπέῤῥιψε, καὶ τῶν ἀπελευθέρων τινὶ τῶν ἑαυτοῦ προςέταξε τῆς ταφῆς ἐπιμεληθῆναι. Τοῦτον ὕστερον γνοὺς οὐ συγκατακαύσαντα τὴν φοινικίδα τῷ νεκρῷ καὶ πολλὰ τῆς εἰς τὴν ταφὴν διαίτης ὑφηρημένον ἀπέκτεινεν. Appianus c. 135. nostrum refert: contra Dio c. 49. (nescio qua fide) αὐτοῦ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ταφῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἔτυχεν, ἡ δὲ δὴ κεφαλὴ ἐπέμφθη μὲν εἰς Ῥώμην, χειμῶνι δὲ ἐν τῷ ἀπὸ Ἀυῤῥαχίου διάπλῳ περιπεσοῦσα ἐς τὴν θάλατταν ἐῤῥίφη. Suetonius Aug. 13. Octavianum ait *successum victoriae non moderatum caput Bruti Romam misisse, ut statuae Caesaris subiiceretur.* Contra reverentiam eiusdem in Brutum Plutarchus testatur narratione, paulo quidem frigidiore, in fine Compar. Dionis et Bruti.

Νικόλαος ὁ φιλόσοφος] Nicolaus Damascenus, philosophus et historicus Herodi Magno coniunctus atque Augusto valde probatus, historiam universalem scripsit libris CXLIV, cuius quae supersunt fragmenta edidit I. Conr. Orellius a. 1804. supplemento addito a. 1811.

Οὐαλέριος Μάξιμος] Noti huius *Libri IX dictorum factorumque ad Tiberium Caesarem Augustum*, secundum rerum similitudinem dispositi. Dictionis saepius contortae, ubique exquisitae et sententiosae exemplum hanc ipsam narrationem afferamus, IV. 6 (*De amore coniugali*), 5. *Tuos quoque castissimos ignes, Porcia M. Catonis filia, cuncta secula debita admiratione prosequuntur: quae quum apud Philippos interemtum virum tuum coghosceres, quia ferrum non dabatur, ardentes ore carbones haurire non dubitasti, muliebri spiritu virilem patris exitum imitata, sed nescio an hoc fortius, quod ille usitato, tu novo genere mortis absumta es.*

ἐπέτρεπε] αὐτῇ τοῦτο, τὸ ἀποθανεῖν.

ἀνασπάσασαν] est cum spiritu ex ore in palatum recipere. — καταπιεῖν] demittere in stomachum, quo verbo etiam Dio c. 49. et Appianus c. 136. idem referentes utuntur. Valerius et Lat. interpres *haurire* dixerunt, denique quem Fabr. laudavit, Martialis *bibere.* Sed dignum est quod totum hic legatur epigramma, I. 45. *Coniugis audisset fatum quum Porcia Bruti, Et subtracta sibi quaereret arma dolor: Nondum scitis, ait, mortem non posse negari? Credideram satis hoc vos docuisse patrem. Dixit, et ardentes avido bibit ore favillas: I nunc et ferrum, turba molesta, nega.* — Cf. etiam Plut. Cat. min. extr.

φέρεται] circumfertur, de libro cuius origo incerta et suspecta; *frequens* verbi usus.

ἀμελῆθείσης ὑπ' αὐτῶν καὶ προελομένης διὰ νόσον καταλιπεῖν τὸν βίον. Ἔοικεν οὖν ὁ Νικόλαος ἠγνοηκέναι τὸν χρόνον· ἐπεὶ τό γε πάθος καὶ τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς καὶ τὸν τρόπον τῆς τελευτῆς ὑπονοήσαι διδωσι καὶ τὸ ἐπιστόλιον, εἴπερ ἄρα τῶν γνησίων ἐστίν.

προελομένης—βίον] Quod novimus haud raro factum esse veteribus, praesertim cibo abstinendo. Afferam e notissimis unum Attici exemplum ap. Corn. Nep. c. 21 s.

τὸν χρόνον] „*τῆς τελευτῆς*." Schaef.

τὸ πάθος] sensu latissimo: statum, animi affectum, quod illa mortem desideravit. Conf. c. 15. extr. — Ceterum auctor epp. ad Brutum quum I. 9. hanc Porciae mortem tangere videatur, argumento hoc haberi possit, ex Plutarcho sua eum hausisse, qui non communem illam traditionem sequatur.

INDEX ANNOTATIONIS.

I.

ἄγειν ἐν τιμῇ 54.
ἀγορανομεῖν 17.
ἀδιάβλητος 16.
ἀθρόως 52.
αἵρεσις 46.
ἀκόλαστος 11.
ἄκρος 22.
ἀλλόκοτος 76.
ἀμνηστία 38.
ἀνάγεσθαι 70.
ἀναζευγνύναι 68.
ἀναλαμβάνειν 7. 26.
ἀναπεσεῖν 31.
ἀνασπᾶν 112.
ἀνυπόπτως 49.
ἀπαθὴς πρός τι 61.
ἁπλοκύων καὶ ψευδοκύων? 72.
ἀπό pro ὑπό 14. 68. 102.
ἀποβλέπειν 105.
ἀποδιδόναι 67.
ἀποδύεσθαι 29.
ἀποκλίνειν 108.
ἀποῤῥίπτειν 7.
ἀσπάζεσθαι 21. 91. — 104.
αὐτοί 53.
αὐτοῦ cet. pro αὐτοῦ 11. 83. 91. 92. 94. 104.
ἀφοσιοῦσθαι 81.

Βίβλος, Βύβλος 25.
βοᾶν 37.
βραβεύειν 85.
Βρίγες, Βρύγες 94.

γέ et γάρ in interrogatione 29.
γένος 18.
γιγνώσκειν 10.

δεδιέναι 43.
δεξιοῦσθαι 91.
δημαγωγεῖν καὶ χαρίζεσθαι 64. praef.
διά post 66.
διαζωννύναι 66.
διάθεσις 48.
δίκαι ἔρημαι 56.
οἱ περὶ Διόνυσον τεχνῖται 45.
διωθεῖσθαι θύρας 72.
διώκειν 91.
δύναμις 74. — 80.
δυςωπεῖσθαι 14.

ἐάν 10.
ἐγκεῖσθαι 102.
εἴ, quod 46.
εἰςάγειν 56.
εἶτα 22.
ἐκλύεσθαι 30.
ἐκπαίεσθαι 108.
ἐκτέμνειν 16.
ἐκφέρεσθαί τινος 62.
ἔκφυλος 76.
ἔλεγχος 70.
ἐμβάλλειν 28.
ἐμβριθής 1. 13.
ἔν, ad 58.
ἐνειλεῖσθαι 94 s.
ἐν μόνον 46.
ἔννοια 90.
ἐν τοῖς μάλιστα 12.
ἡ ἐντὸς θάλασσα 63.
ἐντρίβειν 18.
ἐξάγειν 99.
ἐξαλείφειν 100.
ἐξέδρα 27.
ἔοικεν 10.
ἐπαγωγός c. gen. 37.
ἐπεγρηγορώς 74.
ἐπεξιέναι 18.
ἔπη 48.

ἐπί c. gen. pro acc. 12. 48. 68.
ἐπί c. dat. 21.
ἐπίνοια 9.
ἐπὶ σχολῆς 111.
ἐπισφάττειν 35.
ἔργα 86. — ἔργον 69.
ἐρείδειν 110.
ἐσμός 81.
ἑταῖρος τινί et τινός 110.
εὐημερεῖν 45.
εὐφημίαι 49.
ἐφεδρεύειν 86.
ἔχειν c. gen. 39.
ἐχθὲς καὶ πρώην 108 s.

ἡγεῖσθαι constr. 104.
ἡγεμών 70.
ἦθος 16. ἠθικῶς 107.
ἦν 108.
ἤπου, ἢ που 105.

θάμβος 30.

— ιζειν, — ιαζειν 41. 66.
ἵνα c. imperfecto 78.

καθαρμός 80.
καθηγίζειν, καθηγιάζειν 41.
καθήκειν 23.
καθιέναι λόγον 20.
καί explicat 68.
καί vel, adeo 35. 71.
κακία 93.
κακὸς κακῶς 69.
καλῶς 93.
Κανίνιος, Κανίδιος 7.
κατά c. gen. 24.
καταβαίνειν 60.
κατ' ἄνδρα 40.
καταπίνειν 112.
κατάρχεσθαι 20. praef.
κατεστραμμένος 80.
κατηγορία 70.
κατ' ὀλίγους 44.
τὰ κείμενα 36.
κεῖσθαι praef.
κεκλειμένος 70.
κεχαρισμένως 14.
κοῖλος 106.
κόνδυλοι 18.
κόρη 24.
κρατεῖν 11. praef.
κρείττων 9.
κυκλεῖν 24.

λειποθυμία — εῖν, λιποθυμία — εῖν 30. 53.
λείψανα 111.
λογισμός 90.
λόγοι καὶ ἄσκησις 105.
λόγος μέγας 84 s.
ἐν λόγῳ 95.
Λουκίλλιος, Λουκίλιος 104.

Μάλλιος, Μαίλιος, Μέλιος 2.
μεθυσος 11.
μέμψις 70.
μέσος 102.
ἐν μέσῳ 30.
μή 85.
μικρολογία 80. praef.
μοναρχία 18.

νεανιεύματα 15.
νεανικός 25.*)
νεωτερισμός 55.

οἰωνίζεσθαι 101.
ὅμοια praef.
ὁμολογεῖν 20.
ὄν omissum 85. praef.
ὄνομα 70.
ὅποι pro ὅπου 13.
ὀργή 71.
ὀρέγειν 66.
ὅρος 89.
οὐ—ἀλλὰ καί 42.
οὐ—ἤ 97.
οὔκουν, οὐκ οὖν 89.
οὐ μήν γε 30.**)
οὔτε-δέ 61.
οὕτως 90.
ὄφλημα et ὀφείλημα 21. praef.

πάθος 30. 113.
παρά c. acc. 29.
παρά et περί 28. 64. 103. pr.
παράσημος 5.
παρεῖναι εἰς 20.
παρέχειν 10.
παρέχεσθαι 93.
παῤῥησία 71.
πάσχειν ταὐτό τινι 82.

*) Dem. de cor. 98. p. 329. R. ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας καὶ πηνίκα λαμπρός;

**) v. Baiterum in indice ad Isocr. Panegyr.

Hortensius, Q., filius 51.
Iunia 15. 47.
Labeo, C. Antist. 23. 107.
Lacedaemon 88. 96.
Lepidus 39. 57.
Ligarius, Q. (non C.) 21.
Messala, M. Val., Corvinus 82. 110 s.
Mutinensis pugna 55.
Nicolaus Damascenus 112.
Norbanus, C., Flaccus 78.
Patara capta 67.
Pedia lex 56.
Pergamum 5.
Pharsalica pugna 12.
Philippi 78 s. ad Philippos proelium alterum 99. 101 ss. prodigia 80 s.
Plancus, L. Munat. 38. 57.
Polybius 10.
Pompeii theatrum 27. exitus 12. 68 s. mens 61.
Popilius Laenas 29.
Porciae nuptiae 4. finis 112 s.
Posidonius 3.
Rhodus expugnata 64. 68.
Servilia 2. 47.
Servilius, C., Ahala 2.
Sestius, P. 8.
Silicius, P. s. Popil. 57.
Statyllius 22. 108.
Strato 109.
Telluris aedes: acta ibi senatus 38.
Theodotus Samius 69 s.
Tillius s. Tullius, L., Cimber 33.
Titinnius, Titinius 91.
Trebonius, C. 32 s.
Triumviratus 57. Triumvirorum proscriptio 57.
Valerius Maximus 112.
Velia 47.
Xanthus expugnata 65 ss.

---

apium ostenta 81.
bestiae ludis faciendis 17.
bulimus 52 s.
Calendae 20.
coma culta 17.
consularis aetas 56.
dedicatae res 80.
dextrum cornu 86.
diei descriptio 9. 75.
equites in pugna 101.
errores Plutarchi (8. 13.) 21. (23.) 33. 36. 50 s. (52.) 57. 69. (87.)
Graeca lingua 82.
Imperator 70.
lacrimae veterum 71.
lavati 73.
nona hora 102.
pocula maiora 50.
praefectus fabrûm 107.
praetura urbana 15. peregrina ib.
spectra 76.
toga virilis sumta 28.
tonsorum negotia 25.
triclinii ordo 73.
ultimus Romanorum 94 s.
vigiliae 75.